

Projekt

**UCHWAŁA NR VIII/48/24
RADY GMINY TUREK**

z dnia 5 listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zmianą) Rada Gminy Turek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

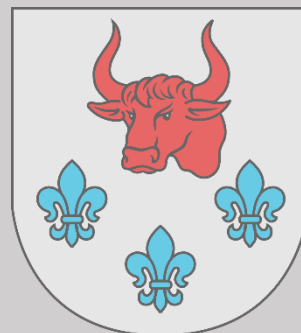
Przewodniczący Rady

Ireneusz Kolenda

Załącznik
do uchwały nr VIII/48/24
Rady Gminy Turek
z dnia 5 listopada 2024 r.

Strategia Rozwoju Gminy Turek

na lata 2024-2034

Opracowanie:

Urząd Gminy Turek

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY TUREK.....	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	11
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	15
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	21
4.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	21
4.2. <i>Pożądane priorytety rozwojowe</i>	24
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	27
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY TUREK.....	31
1. Misja i wizja	31
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	33
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Turek	31
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	47
5. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	55
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	61
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	64
ZAŁĄCZNIKI	67

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Turek, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2023 roku, kiedy to Wójt Gminy Turek podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały Nr LIV/362/23 Rady Gminy Turek z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, w tym trybu konsultacji. Kolejno projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

W pracach nad Strategią brali również udział **członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034** w następującym składzie:

1. Karol Mikołajczyk – Wójt Gminy Turek – Przewodniczący Zespołu,
2. Gabriela Kolenda – Sekretarz Gminy Turek – Zastępca Przewodniczącego Zespołu,
3. Beata Pieśkiewicz – Skarbnik Gminy Turek – Członek Zespołu,
4. Ireneusz Kolenda – Radny Rady Gminy Turek – Członek Zespołu,
5. Włodzimierz Olek – Radny Rady Gminy Turek – Członek Zespołu,
6. Bożena Ignasiak – Radna Rady Gminy Turek – Członek Zespołu,
7. Michał Kocik – Radny Rady Gminy Turek – Członek Zespołu,
8. Marta Adamczyk-Jańkiewicz – Kierownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Rozwoju Lokalnego – Członek Zespołu,
9. Michał Mękarski – Kierownik Referatu Oświaty, Kultury i Zdrowia – Członek Zespołu,
10. Marcin Rosiakowski – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku – Członek Zespołu,
11. Anna Szambelańczyk – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie – Członek Zespołu,
12. Kamila Smura-Lodzińska – Szkoła Podstawowa im. M. Skłodowskiej-Curie w Żukach – Członek Zespołu,
13. Damian Brzóska – lokalny przedsiębiorca – Członek Zespołu,
14. Ludwik Greber – lokalny przedsiębiorca – Członek Zespołu,
15. Kinga Trzmielewska – przedstawiciel NGO – Członek Zespołu,

16. Jakub Mituta - przedstawiciel NGO – Członek Zespołu.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

1. Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
2. Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
3. Maja Czyż – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego – koordynator projektu,
4. Karol Mieczkin – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

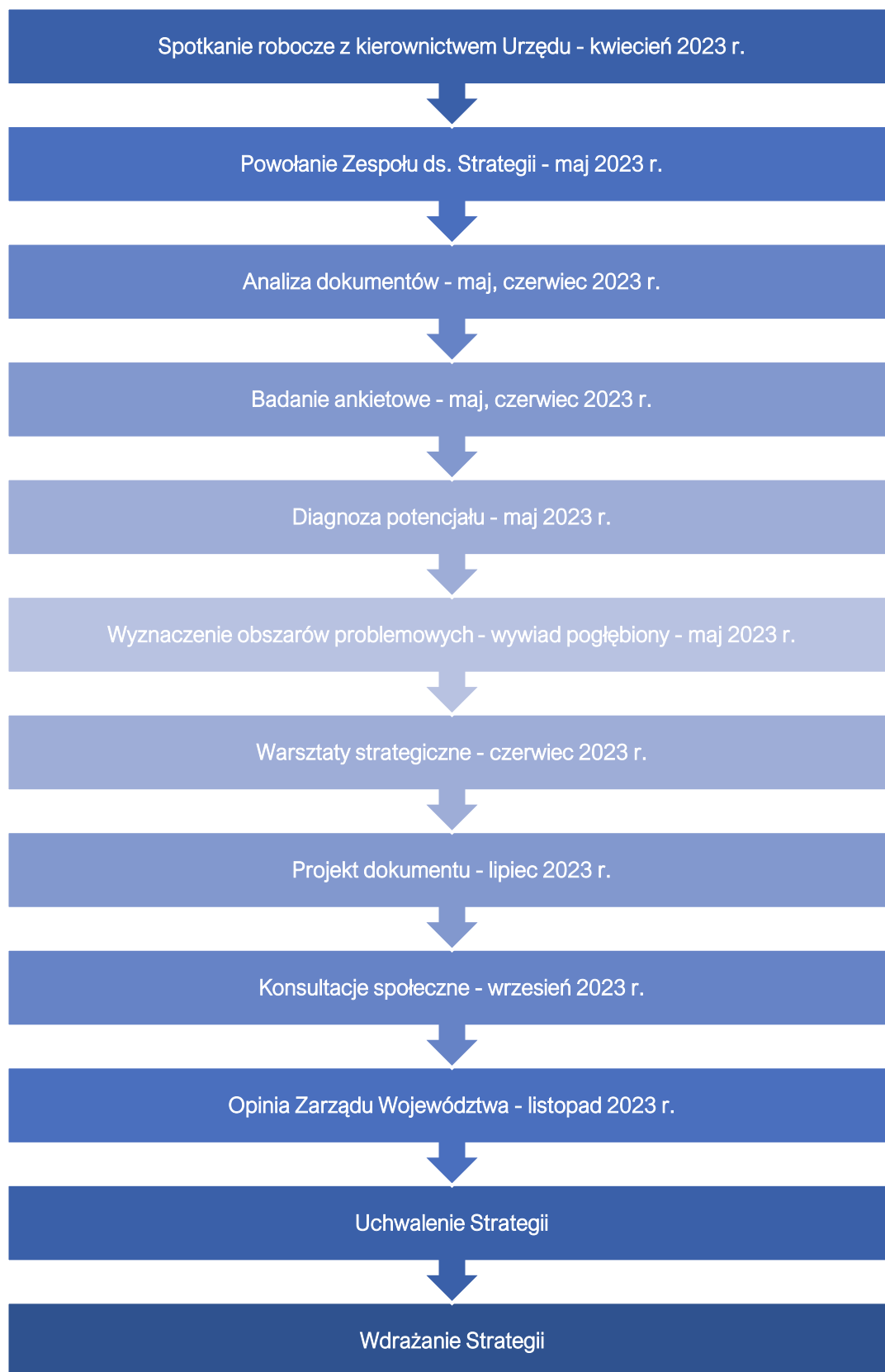
Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami Urzędu. Jednocześnie, w celu poznania opinii mieszkańców na temat rozwoju Gminy, zostało przeprowadzone badanie ankietowe, które odbyło się w formie elektronicznej. Na podstawie uzyskanych uprzednio danych wyznaczono obszary problemowe.

W czerwcu 2023 roku odbyły się warsztaty strategiczne, podczas których uczestnicy pracowali nad obszarami problemowymi. Ze zdiagnozowanych obszarów problemowych wynikają cele strategiczne, które podzielone są na cele operacyjne. Dla celów strategicznych wyznaczone zostały zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. Ponadto w trakcie tego spotkania wypracowano misję oraz wizję Gminy Turek.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategii:

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY TUREK

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Informacje ogólne

Gmina Turek jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie tureckim. Jest to tzw. gmina obwarzankowa, która otacza miasto Turek będące odrębną gminą i głównym ośrodkiem powiatu. Tego typu gminy nie posiadają wyraźnego centrum administracyjno-usługowego, a rolę tę odgrywa otaczane przez nie miasto. Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski Śleszyńskiego i Komornickiego (2016), utworzoną na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Turek należy do gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Gmina Turek na koniec 2021 liczyła 10 448 mieszkańców, co stanowiło 13% ludności powiatu, natomiast jej powierzchnia, licząca 109 km² stanowiła 12% powierzchni powiatu.

W skład gminy wchodzi 20 sołectw: Albertów (łącznie miejscowości Albertów i Wrząca), Budy Słodkowskie, Cisew, Chlebów, Dzierżążna, Grabieniec, Kalinowa, Korytków, Kaczki Średnie, Kowale Książę, Obrębizna, Obrzębin, Pęcherzew, Szadów Książę (łącznie miejscowości Szadów Książę i Szadów Pański), Słodków, Słodków Kolonia, Turkowice, Wietchinin, Warenka oraz Żuki.

Ze względu na peryferyjne położenie w województwie wielkopolskim, Gmina Turek oddalona jest o około 128 km od stolicy regionu – Poznania i jedynie o około 70 km od będącej stolicą sąsiedniego województwa Łodzi.

Wnioski:

1. Gmina charakteryzuje się ekstensywnym zagospodarowaniem terenu o *stricte* wiejskim charakterze osiedlania,
2. Gmina posiada funkcje rolnicze, jednocześnie cechując się wysokimi walorami krajobrazu przyrodniczego.
3. Położenie Gminy można uznać za mało korzystne ze względu na oddalenie oraz słabe połączenie z miastem wojewódzkim.

Transport i łączność

Gmina Turek włączona jest do krajowego systemu transportowego poprzez drogi krajowe nr 72 i 83. Droga nr 72 przecina Gminę w osi wschód-zachód i łączy Konin z Rawą Mazowiecką, natomiast droga 83 rozpoczyna się w Turku i podążając w kierunku południowo-wschodnim łączy go z Sieradzem. Łącznie na terenie Gminy znajduje się 11,33 km dróg krajowych. Przez Gminę, z południowego zachodu na północny wschód, przebiega także droga wojewódzka 470 Kościelec – Kalisz, której długość w Gminie Turek wynosi 8,71 km.

Podstawowy układ komunikacyjny Gminy tworzy także 19,05 km dróg powiatowych, 150 km dróg gminnych i 100 km pozostałych dróg, z czego 78 km dróg publicznych pozostaje nieutwardzonych.

Niecałe 10 km na północ od granicy Gminy przebiega autostrada A2. Sieć drogowa na terenie Gminy zapewnia możliwość dojazdu do Poznania w czasie około 1 godziny 45 minut, do Łodzi w około 1,5 godziny, a do Warszawy w około 2,5 godziny.

Przez Gminę Turek nie przebiega żadna linia kolejowa obsługująca ruch pasażerski, a torowiska znajdujące się na terenie Gminy stanowią pozostałość linii towarowych obsługujących nieistniejącą już Elektrownię Adamów i łączące ją z Kopalnią Adamów. Połączenia kolejowe dla mieszkańców są dostępne z oddalonego o niecałe 30 km Konina, skąd można się udać w kierunku Poznania i Warszawy.

Na potrzeby ruchu lokalnego, sieć transportową uzupełnia 7,8 km dróg rowerowych.

Wnioski:

1. Układ sieci transportowej Gminy Turek, jako gminy obwarzankowej uniemożliwia skuteczne skomunikowanie wszystkich miejscowości Gminy z pominięciem miasta centralnego.
2. Drogi gminne w przeważającej części wymagają przeprowadzenia remontów lub modernizacji, a ponadto Gmina aktywnie dąży do utwardzenia nawierzchni wszystkich dróg gminnych.
3. Istotnym jest by współpracować z Wielkopolskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Poznaniu oraz Powiatowym Zarządem Dróg w Turku w zakresie ich modernizacji i rozbudowy.
4. W celu ograniczenia emisji liniowej, a także przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu zalecany jest rozwój komunikacji zbiorowej oraz infrastruktury rowerowej.
5. Istnieje potrzeba budowy systemu tras rowerowych oraz ciągów pieszo-rowerowych tworzących funkcjonalną sieć połączeń pomiędzy miejscowościami w Gminie.
6. Działania modernizacyjne oraz rozbudowujące sieć drogową powinny uwzględniać potrzebę stałego zwiększania bezpieczeństwa w ruchu drogowym, poprzez m.in.: tworzenie aktywnych przejść dla pieszych, modernizację i rozwój oświetlenia ulicznego.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W strukturze użytkowania gruntów Gminy Turek, dominują użytki rolne, stanowiące 58,8% jej ogólnej powierzchni. Skoncentrowane są one w części południowej, zachodniej i północno-wschodniej Gminy. W większości są to użytki klas bonitacyjnych: V i VI, zaliczane do kompleksów żytnich słabych i żytnich bardzo słabych, zajmujących łącznie 80,5% powierzchni gruntów ornych.

W strukturze gospodarstw rolnych na terenie Gminy Turek, zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku, pod względem łącznej wielkości dominowały gospodarstwa powyżej 15 ha, zajmujące 32,9% ogółu powierzchni upraw, a stanowiące 8% liczby gospodarstw. Najbardziej liczne były gospodarstwa o wielkości 1-5 ha, stanowiąc 55,9% liczby gospodarstw i zajmujące 24,3% powierzchni. Gospodarstwa o wielkości 5-10 ha zajmowały drugie miejsce zarówno pod względem liczby (22,7%), jak i ogółu powierzchni (28,2%).

Obszary leśne Gminy Turek stanowią 19,4% jej całkowitej powierzchni i podlegają administracji Nadleśnictwa Turek. W strukturze przestrzennej wyróżniają się zwarte kompleksy leśne: na północy – porastający pagórkowaty teren Wzgórz Szadowskich i na południu w rejonie Cisewa.

Obok tych posiadających stosunkowo naturalny charakter kompleksów leśnych, zaznacza się zadrzewiony obszar zrekultywowanej hałdy powyrobiskowej Kopalni Węgla Brunatnego Adamów, zlokalizowany we wschodniej części Gminy. Kopalnia oddziałuje na strukturę przestrzenno-funkcjonalną również za sprawą leja depresji, powodującego obniżenie zwierciadła wód gruntowych, co bezpośrednio obniża jakość gleb na cele rolnicze i przyrodnicze.

Nadrzędnym dokumentem określającym politykę przestrzenną Gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte Uchwałą nr XXXIX/233/10 Rady Gminy Turek z dnia 8 listopada 2010 roku, a następnie aktualizowane uchwałami nr XLVI/249/14 z dnia 13 marca 2014 r., nr IX/38/2015 z dnia 15 czerwca 2015 r., L/314/2018 oraz I/315/2018 z dnia 1 października 2018 r. Uwzględniając uwarunkowania wewnętrzne, zgodnie ze Studium, za podstawowe funkcje rozwojowe Gminy uznano: rolnictwo, zróżnicowaną działalność gospodarczą, mieszkalnictwo, a także rekreację i wypoczynek.

Aktami prawa miejscowego warunkującymi planowanie przestrzenne w Gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Turek obowiązują 22 plany miejscowe, z czego 7 zostało uchwalonych przed 2003 rokiem. Plany miejscowe pokrywają jedynie 3,84% powierzchni Gminy i są rozproszone na całym jej terenie.

Wnioski:

1. Gmina Turek posiada słabej jakości gleby, jednak znaczną część Gminy porastają lasy i pola, co może przyczynić się do rozwoju agroturystyki czy mieszkalnictwa na terenie Gminy.
2. Układ przestrzenny Gminy jest w znacznym stopniu kształtowany przebiegiem infrastruktury transportowej, w szczególności dróg krajowych nr 72 i 83, drogi wojewódzkiej nr 470 i pozostałych dróg je łączących.
3. Na sytuację przestrzenną niewątpliwie wpływ ma także centralne położenie Miasta Turek i jego rozwój przestrzenny. Szczególnie widoczne jest to w przypadku miejscowości Obrzębin, zachowującej ciągłość zabudowy z Miastem. Struktura osadnicza Gminy ulega znacznym przekształceniom. Historycznie dominowały wsie jednodrożne rzędowe i łańcuchowe oraz wielodrożne. Obecnie można spotkać zarówno wsie skupione, jak i zabudowę rozproszoną. W znacznym stopniu rozwija się budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.
4. Gminę Turek charakteryzuje stosunkowo równomierny rozwój, bez widocznych dysproporcji.
5. Niski udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni Gminy i tym samym coraz większe korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy, może w przyszłości utrudnić władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną. Zwiększa się również niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnego z założeniami ładu przestrzennego w Gminie.

6. W związku z nowelizacją ustawy o zagospodarowaniu i planowaniu przestrzennym, w najbliższych latach, należy podjąć działania mające na celu uporządkowanie przestrzeni w Gminie oraz opracowanie Planu Ogólnego.

Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski Kondrackiego (2002), Gmina Turek znajduje się w makroregionie Niziny Południowopolskiej. Większa część terytorium Gminy należy do mezoregionu Wysoczyzny Tureckiej, natomiast na wschodzie obejmuje fragment Kotliny Kolskiej.

Głównym elementem sieci hydrograficznej Gminy jest rzeka Kielbaska, będąca lewobrzeżnym dopływem Warty. Posiada ona szereg dopływów, z których największym na terenie Gminy, jest przepływający przez Miasto Turek ciek Folsz. Zarówno przebieg, jak i reżim wodny cieków na terenie Gminy został znacznie przekształcony przez działalność kopalni odkrywkowych węgla brunatnego, w tym Kopalni Adamów. Również na potrzeby nieistniejącej już Elektrowni Adamów w Turku, do Kielbaski przekierowano kanałem część wód sąsiedniej rzeki Teleszyny. Z doliną Kielbaski związane jest zagrożenie powodziowe, jednak jest ono ograniczone do stosunkowo niewielkiego obszaru.

Ze Wzgórzami Szadowskimi, położonymi w północnej części Gminy, związany jest Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący znaczną część Wysoczyzny Tureckiej. Został on wyznaczony w 1986 roku, ze względu na wysokie walory urozmaiconego krajobrazu wzgórz morenowych, wznoszących się nad Doliną Warty. Ochroną objęto także pomniki przyrody: głaz narzutowy o długości 300 cm, szerokości 200 cm i wysokości 100 cm oraz odrzew europejski o wysokości 28 m i obwodzie 327 cm. Północnymi terenami Gminy przebiegają również korytarze ekologiczne: Doliny Warty oraz Warta – Jeziorsko.

Gmina Turek ma bogate dziedzictwo historyczne, sięgające 1136 roku. Była własnością arcybiskupa gnieźnieńskiego, a przez lata doświadczała rabunków i zniszczeń. Po rozbiorach Polski znalazła się pod administracją pruską, a później w granicach Imperium Rosyjskiego.

Sam Turek rozwijał się jako ośrodek tkactwa i był ważnym miejscem dla powstania wielkopolskiego. Po II wojnie światowej nastąpiła stagnacja, ale odkrycie złóż węgla brunatnego doprowadziło do rozwoju przemysłu. Po reformie administracyjnej w 1998 roku, Gmina Turek włączyła się do województwa wielkopolskiego.

Obszar ten ma liczne zabytki, takie jak dwór w Słodkowie i karczma w Szadowie Pańskim, oraz stanowiska archeologiczne, świadczące o długiej historii tego regionu.

Przez teren Gminy przebiega turystyczny szlak rowerowy „Panorama”, o łącznej długości 120 km, łączący wszystkie gminy powiatu tureckiego.

Wnioski:

1. Niskie pokrycie obszarami chronionymi zwiększa możliwości inwestycyjne oraz mieszkaniowe Gminy.
2. Na terenie Gminy Turek zlokalizowanych jest wiele obiektów historycznych i zabytkowych świadczących o bogatej i różnorodnej historii miejsca, które mogą stanowić przyczynek do rozwijania funkcji związanych z turystyką poznawczą.

3. Historia oraz dziedzictwo lokalne mogą stanowić ważną gałąź lokalnej gospodarki, przyciągając na jej obszar turystów, osoby zainteresowane aktywną rekreacją oraz pasjonatów dziejów Polski, aby tak się stało konieczne jest jednak podjęcie aktywnych działań zmierzających do rewitalizacji i odnowy zachowanych dotąd zabytków, w celu zwiększenia turystycznego potencjału Gminy.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gospodarka lokalna i rynek pracy

W 2021 roku w Gminie Turek było zarejestrowanych 1046 podmiotów gospodarczych według rejestrów REGON. Najwięcej przedsiębiorstw działało w handlu hurtowym i detalicznym (24%), budownictwie (23%), transporcie i gospodarce magazynowej (9%) oraz przetwórstwie przemysłowym (8%). Największym zarejestrowanym przedsiębiorstwem było Drewtur Sp. z o.o. z siedzibą w Słodkowie, zatrudniające 44 osoby i specjalizujące się w obróbce i uszlachetnianiu drewna dla przemysłu kolejowego i motoryzacyjnego.

W 2021 roku Gmina Turek stanowiła 13,3% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie tureckim, a jej udział wzrósł o 1,2 punktu procentowego od 2017 roku, osiągając dynamikę na poziomie 133,6%. To umiejscowiło ją na trzecim miejscu pod względem wzrostu wśród wszystkich gmin powiatu. Przeliczenie wskaźników względem liczby ludności pokazało, że Gmina Turek w 2021 roku miała 100 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, co było wyższe od średniej w powiecie (96), ale niższe od średniej wojewódzkiej (136).

Stopa bezrobocia w Gminie Turek wyniosła 1,8% w 2021 roku, co było niższe niż średnia dla powiatu tureckiego (2,5%) i województwa wielkopolskiego (2,4%). Bezrobocie w gminie zmniejszało się od 2017 roku, z wyjątkiem wzrostu w 2020 roku związanego z pandemią COVID-19. W 2021 roku stopa bezrobocia spadła do najniższego poziomu w badanym okresie.

Wnioski:

1. W Gminie Turek obserwuje się wzrost liczby przedsiębiorstw przy zachowaniu pozytywnej dynamiki zachodzących zmian.
2. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy skupione są głównie w branżach: w handlu hurtowym i detalicznym, budownictwie, transporcie i gospodarce magazynowej oraz przetwórstwie przemysłowym.
3. Pomimo wzrostu liczby zarejestrowanych podmiotów i spadku bezrobocia, obserwowano spowolnienie dynamiki wzrostu w porównaniu z latami poprzednimi. Pandemia koronawirusa miała wpływ na sytuację bezrobocia w regionie, ale w 2021 roku sytuacja uległa poprawie we wszystkich gminach powiatu.
4. Podsumowując, Gmina Turek wykazuje się dość korzystnymi wskaźnikami gospodarczymi, takimi jak wzrost liczby podmiotów gospodarczych i niska stopa bezrobocia. To może wskazywać na dobre perspektywy rozwoju gospodarczego i społecznego dla regionu. Istnieje potencjał do dalszego wzrostu i zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza poprzez wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz inwestycje w infrastrukturę.

Infrastruktura i środowisko – urządzenia sieciowe

Gmina Turek odpowiedzialna jest za dostarczanie wody mieszkańcom za pośrednictwem dwóch podmiotów: Zakładu Usług Wodnych Sp. z o.o. w Koninie i Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku. Zakład Usług Wodnych jest głównym dostawcą wody na terenie gmin wiejskich powiatów konińskiego, kolskiego i tureckiego. Na terenie Gminy działa 6 stacji uzdatniania wody, które spełniają kryteria jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociągowej, ale jedynie 13% ma dostęp do sieci kanalizacyjnej.

W zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej planowane są działania inwestycyjne obejmujące rozbudowę sieci wodociągowej na terenie całej Gminy oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej w wybranych miejscowościach. W zakresie dostępu do innych sieci, takich jak sieć gazowa, jest on marginalny i obejmuje jedynie 0,5% mieszkańców. Większość mieszkańców korzysta z paliw stałych.

Porównując wskaźniki dostępu do instalacji sieciowych, Gmina Turek jedynie w przypadku sieci wodociągowej charakteryzuje się wyższymi wartościami w stosunku do powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. W przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej i gazowej, wartości kształtowały się znacznie poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej. Spośród wszystkich gmin powiatu tureckiego jedynie trzy nie są w pełni zводociągowane: Tuliszków (92%), Kawęczyn (93%) i Malanów (99%). Znacznie większe różnice widoczne są w stopniu skanalizowania. Jedynie dwie gminy posiadają wartości powyżej średniej dla powiatu: Miasto Turek (96%) i Gmina Przykona (75%). Gmina Turek według danych GUS za rok 2021 cechowała się najniższym wskaźnikiem skanalizowania w powiecie, z różnicą aż 9 punktów procentowych do drugich od końca gmin Dobra i Malanów (22%). Żadna z gmin powiatu poza Miastem Turek i Gminą Turek, nie posiada dostępu do sieci gazowej, jednak nawet najwyższy wynik Miasta Turek na poziomie 18% znacząco odbiega od średniej dla województwa równej 52,6%

We wszystkich miejscowościach Gminy Turek dostępna jest sieć światłowodowa Internet, jednak nie dociera ona do wszystkich punktów adresowych. Głównym operatorem Internetu w Gminie jest spółka INEA.

Przebiegające przez teren gminy linie napowietrzne 220kV Polskich Sieci Elektroenergetycznych mogą być korzystne dla lokalizacji zakładów przemysłowych, które potrzebują dostępu do linii energetycznych wysokiego napięcia.

Wnioski:

1. Jednym z najważniejszych kierunków na przyszłe lata jest zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Turek.
2. Gmina Turek charakteryzuje się niskim udziałem korzystających z instalacji gazowej, co determinuje zaopatrywanie budynków w ciepło w oparciu o indywidualne źródła ogrzewania, wśród których dominują tzw. „kopciuchy”.
3. Gmina posiada wysoki potencjał do rozwoju odnawialnych źródeł energii, z wykorzystaniem energii wiatru i słońca. Kwestia wykorzystania energii źródeł geotermalnych wymagałaby przeprowadzenia stosownych analiz.

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

W 2022 roku odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Turek odbierane były przez firmę Eko-Gab s.c. Zakład usług komunalnych z siedzibą w miejscowości Kowale Pańskie. Jakkolwiek gminny system prowadzenia gospodarki odpadami nie obejmuje nieruchomości niezamieszkałych, to każdy kto prowadzi działalność gospodarczą, jest zobowiązany do podpisania umowy na odbiór odpadów. W latach 2018-2021 liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wzrosła o 426 osób, a w 2022 roku o kolejne 115 osób.

Mieszkańcy mają także do dyspozycji Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Psary, w sąsiedniej Gminie Przykona. PSZOK obsługiwany jest przez Zakład Usług Komunalnych Eko-Gab s.c.

Oprócz gospodarowania odpadami i prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, Gmina Turek podejmuje szereg innych działań na rzecz ochrony środowiska, opartych o dedykowane programy: Program Ochrony Środowiska (POŚ) dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) dla Gminy Turek na lata 2022-2027, Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Turek na lata 2022-2036, Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Tureckiego na lata 2016-2032 oraz roczne programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Turek.

Gmina Turek należy do Klastra Energii Powiatu Tureckiego zrzeszającego jednostki samorządu terytorialnego, placówki badawczo-rozwojowe i oświatowe oraz przedsiębiorców, występujących zarówno w roli odbiorców, jak i wytwórców energii elektrycznej. Misją klastra jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu tureckiego oraz ograniczanie tzw. niskiej emisji, a celem długofalowym jest osiągnięcie samowystarczalności energetycznej.

Gmina Turek współtworzy także Wielkopolską Dolinę Energii, obejmującą powiaty: koniński, kołski, turecki, słupecki i Miasto Konin, która ma na celu świadome uczestnictwo w transformacji energetycznej, polegającej na przejściu z energetyki węglowej do opartej na odnawialnych źródłach energii, a także tworzenie czystego i ekologicznego przemysłu, który będzie siłą napędową lokalnej gospodarki.

Wnioski:

1. Liczba odpadów przypadających na 1 mieszkańca Gminy wzrasta powoli.
2. Należy podjąć działania mające na celu utworzenie gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów.
3. Działania w zakresie wymiany źródeł ciepła skierowane do mieszkańców Gminy powinny koncentrować się wokół wspierania wymiany przestarzałych i wysokoemisyjnych pieców grzewczych na technologie nisko i zeroemisyjne (np. odnawialne źródła energii).
4. Jako że terminy obowiązywania, zarówno Programu Ochrony Środowiska, jak i Planu Gospodarki Niskoemisyjnej upływają w trakcie obowiązywania opracowywanej Strategii Rozwoju, dla prowadzenia skutecznej polityki w tych zakresach, konieczna będzie ich aktualizacja, uwzględniająca obecne uwarunkowania i przyszłe wyzwania stojące przed Gminą.

5. Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko, zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te powinny być związane w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.
6. Wskazane jest opracowanie zarówno jednorocznych jak i wieloletnich programów związanych z ochroną środowiska, które w kompleksowy sposób odpowiadać będą na zdiagnozowane w Gminie problemy.

Stan finansów samorządowych

W latach 2018-2022 dochody Gminy wzrosły o 36,5% z 44,4 mln zł do 60,6 mln zł. Największy wzrost odnotowano w roku 2019, kiedy to dochody zwiększyły się o 7,2 mln zł w stosunku do roku poprzedniego, jak również w roku 2021, kiedy wzrost wyniósł 7,1 mln zł. Pomimo że w pozostałych latach, dochody również się zwiększały, to dynamika była niższa, na poziomie 1,5 mln zł w 2022 i tylko 0,4 mln w 2020 r. W całym analizowanym okresie, dochody bieżące Gminy stanowiły średnio 91,4% dochodów ogółem, natomiast dochody majątkowe 8,6%. Jakkolwiek dochody bieżące wykazywały coroczny wzrost, to dochody majątkowe podlegały znacznym wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2019 r. (7,5 mln zł), a najniższy w 2022 r. (1,5 mln zł).

W strukturze dochodów Gminy Turek, znaczną część stanowią dotacje, których udział wahał się od 38% w 2022 roku, do 45% w roku 2019. Ich największy wzrost miał miejsce w 2019 r., z kwoty 17,4 mln do 23,4 mln zł. Następnie co roku utrzymywały się na zbliżonym poziomie, jednak wzrost dochodów, szczególnie własnych, jak i udziału w podatkach centralnych – odpowiednio o 45% i 46%, jak i nieustanne coroczne zwiększanie subwencji sprawiły, że procentowy udział dotacji w strukturze dochodów zaczął maleć.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) Gminy Turek przyjętą przez Radę Gminy Turek uchwałą nr XLIX/330/22 z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030, zaktualizowaną uchwałami nr LIII/361/23 z dnia 6 marca 2023 r. oraz nr LIV/367/23 z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030 określone zostało kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy. Potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2030 wyniesie około 67,5 mln zł. Należy mieć na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które podlegają zmianom, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia wartości szacunkowe.

Wnioski:

1. Niekorzystną sytuacją jest niewielki udział dochodów własnych Gminy w strukturze dochodów ogółem, który uzależnia ją finansowo w znacznym stopniu od środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.
2. Gmina Turek cechuje się dobrą skutecznością w pozyskiwaniu funduszy ze źródeł zewnętrznych, zarówno regionalnych jak i krajowych oraz zagranicznych, co w znaczący sposób zwiększa jej możliwości inwestycyjne.

3. Sytuacja finansowa Gminy kształtuje się obecnie na stabilnym poziomie, który nie zagraża bezpieczeństwu jej funkcjonowania w najbliższej przyszłości. Fluktuacje rynkowe oraz utrzymujący się wysoki poziom inflacji może jednak wpłynąć znacząco na możliwości inwestycyjne Gminy w najbliższych latach.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia

Gminę Turek w 2021 roku zamieszkiwało 10 448 osób, co czyniło ją drugą najludniejszą gminą powiatu, za Miastem Turek (25 169 osób), a przed Gminą Tuliszków (10 233) i stanowiło 13% populacji całego powiatu tureckiego. Biorąc pod uwagę powierzchnię Gminy równą 109 km², ogólna gęstość zaludnienia wyniosła 96 osób na km², co również było drugim za Miastem Turek (1 557 os./km²) wynikiem. W latach 2017-2021, Gmina Turek charakteryzowała się najwyższą wartością wskaźnika dynamiki liczby ludności, równą 101,8%, co oznacza, że w badanym okresie populacja Gminy zwiększyła się.

Rozpatrując zmiany liczby ludności w Gminie Turek w szerszym horyzoncie czasowym, od 2011 roku, widać, że liczba ludności zwiększyła się o ponad 20% i ulegała corocznemu wzrostowi. Na taki stan rzeczy wpływ miał zarówno dodatni przyrost naturalny, jak i bardzo wysokie saldo migracji. Spowolnienie wzrostu liczby ludności miało miejsce jedynie w latach 2012-2013 i jest obserwowane ponownie od 2020 roku.

Pogłębiając analizę struktury demograficznej w Gminie Turek, można zauważyć, że w latach 2017-2021 każdego roku wzrastała liczba osób każdej kategorii wiekowej – przedprodukcyjnej, produkcyjnej oraz poprodukcyjnej. Należy jednak zwrócić uwagę, że najszybciej rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 18%), a najwolniej w wieku przedprodukcyjnym (wzrost o 4%). Liczba osób w wieku produkcyjnym wzrosła natomiast o 12%. Nadwyżka osób w wieku przedprodukcyjnym nad seniorami zapewnia zastępowalność pokoleniową i na rynku pracy. Zauważa się jednak powolne starzenie się społeczeństwa, co jest charakterystycznym zjawiskiem dla całego kraju.

Wnioski:

1. Utrzymujące się cały czas na wysokim poziomie saldo migracji pokazuje, że Gmina Turek jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się. Tak znaczny przyrost liczby mieszkańców niesie za sobą wyzwania związane z zapewnieniem odpowiedniego poziomu obsługi, zarówno pod względem infrastrukturalnym, jak i usług społecznych. Część z nich, ze względu na sąsiedztwo z ośrodkiem miejskim, może być jednak realizowana poza Gminą.
2. Nadwyżka osób w wieku przedprodukcyjnym nad seniorami zapewnia zastępowalność pokoleniową i na rynku pracy.
3. Proces starzenia się społeczeństwa będzie w przyszłości prowadził do zwiększenia zapotrzebowania na usługi dedykowane seniorom (specjalistyczne usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa), problemów w zakresie utrzymania szkół, znalezienia pracy dla nauczycieli, zmniejszaniem się liczby osób posiadających wykształcenie wyższe.

Kapitał społeczny – żłobki, przedszkola oraz oświata

Na terenie Gminy Turek działa niepubliczny Żłobek Montessori AQQ w miejscowości Słodków Kolonia, oferujący opiekę od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30-16.30. Opłata miesięczna za pobyt dziecka wynosi 650 zł, a miesięczna stawka za wyżywienie 300 zł. Żłobek nie jest dostosowany do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki. Na 28 miejsc oferowanych przez placówkę było zapisanych 21 dzieci, co wskazuje na nieznaczną rezerwę dostępnej liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3 na terenie Gminy.

Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia oferują placówki publiczne: sześć przedszkoli działających przy szkołach podstawowych w Słodkowie, Chlebowie, Cisewie, Kaczkach Średnich, Turkowicach i Żukach. Najwięcej dzieci uczęszczało do przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Słodkowie, gdzie utworzone zostało sześć grup, liczących średnio 25,5 osób. Podobnie liczne grupy funkcjonowały w placówkach w Chlebowie, gdzie utworzono ich trzy, a także w Kaczkach Średnich i Żukach, gdzie funkcjonowały po dwie grupy. Najmniej dzieci uczęszczało do przedszkoli w Cisewie i Turkowicach, gdzie również funkcjonowały po dwie grupy, liczące 18-20 osób.

Na terenie Gminy Turek funkcjonuje sześć szkół podstawowych: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie w skład którego wchodzi SP im. Janusza Kusocińskiego w Słodkowie, SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie, SP im. Kornela Makuszyńskiego w Cisewie, SP im. Jana Pawła II w Kaczkach Średnich, SP im. Marii Konopnickiej w Turkowicach oraz SP im. Marii Skłodowskiej-Curie w Żukach.

Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej im. Janusza Kusocińskiego w Słodkowie, było ich 372 w 19 oddziałach. O ponad dwustu uczniów mniej liczyła SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie (148 uczniów), a najmniej uczniów uczęszczało do szkół w Turkowicach i Żukach (po 78 uczniów). Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Turek jest silnie zróżnicowany.

Gmina Turek posiada Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr VI/34/11 z dnia 19 kwietnia 2011 roku w sprawie przyjęcia Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. W ramach programu przyznawane są stypendia dla uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce, laureatów konkursów i olimpiad przedmiotowych czy zawodów sportowych.

Wnioski:

1. Należy dalej rozwijać politykę żłobkową oraz przedszkolną w celu zapewnienia opieki wszystkim chętnym dzieciom, co za tym idzie – przyspieszać proces powrotu rodziców na rynek pracy.
2. Gmina Turek w kwestii egzaminu ósmoklasisty osiąga niższe wyniki dla średnich dla powiatu tureckiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski.
3. Stałe podnoszenie poziomu edukacji w gminie powinno odbywać się zarówno na drodze modernizacji infrastruktury szkolnej, doposażenia bazy dydaktycznej placówek oświatowych, zwiększania liczby oraz atrakcyjności oferowanych zajęć pozalekcyjnych, jak i poprawy jakości pracy kadry nauczycielskiej (np. poprzez modyfikację systemu motywacyjnego) oraz systemowe wsparcie uczniów zdolnych i słabszych.

4. Dopełnienie systemowych działań w zakresie wsparcia rozwoju edukacji powinno także następować na drodze rozwoju współpracy z obecnymi w powiecie organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze oświaty, nauki, kultury, sportu, itp.

Kultura i sport

Rozpowszechnianiem kultury wśród mieszkańców Gminy Turek zajmuje się Wiejskie Centrum Lokalnej Aktywności w Kowalach Księżych oraz 16 świetlic wiejskich w miejscowościach: Budy Słodkowskie, Cisew, Chlebów, Grabieniec, Kalinowa, Kaczki Średnie, Korytków, Kowale Książę, Obrębizna, Pęcherzew, Słodków, Szadów Pański, Turkowice, Wietchinin, Wrząca i Żuki, a także Biblioteka Publiczna Gminy Turek.

Wiejskie Centrum Lokalnej Aktywności zajmuje budynek po dawnej szkole podstawowej, który częściowo został wyremontowany, a w części oczekuje remontu. Od marca 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, pełni rolę miejsca pobytu dla uchodźców.

Obiekty świetlic wiejskich są w bardzo dobrym stanie technicznym – wiele z nich zostało w niedawnym czasie wyremontowanych, a obecnie sukcesywnie montowane są na nich instalacje fotowoltaiczne. Świetlice są regularnie doposażane ze środków przyznawanych w ramach budżetów sołeckich. Realizowane są w nich działania kulturalne, warsztaty, spotkania integracyjne.

Głównymi wydarzeniami kulturalnymi i sportowymi są: Dni Turku i Gminy Turek, organizowane na terenie Miasta, Dożynki Gminno-Miejsko-Parafialne, odbywające się co roku w innej miejscowości na terenie Gminy oraz Gminne Zawody Konne w Kowalach Księżych. W Gminie organizowane są również obchody wydarzeń historycznych i świąt państwowych, takich jak Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, Obchody Rocznicy Bitwy Warszawskiej, Obchody wybuchu II Wojny Światowej oraz Obchody Święta Niepodległości. Działalność kulturalna uzupełniana jest przez pikniki sołeckie, festiwale szkolne, zawody sportowe, czy spotkania świąteczne. Wydarzenia kierowane są do wszystkich grup wiekowych, sprzyjając integracji międzypokoleniowej mieszkańców, a także organizacji pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich.

W zakresie kultury fizycznej, do dyspozycji mieszkańców udostępnione są Orliki w Żukach, Cisewie i Słodkowie, na których zajęcia prowadzone są z animatorem, w ramach projektu Lokalny Animator Sportu, Hala Sportowa w Słodkowie, udostępniana mieszkańcom poza godzinami zajęć wychowania fizycznego, a także ogólnodostępne boiska piłkarskie w Budach Słodkowskich, Wietchininie, Kalinowej i Kowalach Księżych, siłownie zewnętrzne w Obrębzinie, Obrębiznie, Żukach, Słodkowie Kolonii, Turkowicach, Kowalach Księżych, Kalinowej, Szadowie Pańskim, Wrzącej, Grabieńcu, Cisewie, Budach Słodkowskich i Warencie oraz Otwarte Strefy Aktywności w Kaczkach Średnich, Chlebowie i Słodkowie.

Wnioski:

1. Oferta kulturalna Gminy jest szeroka i jakościowa, wymaga jednak stałego monitorowania celem dostosowywania jej do obecnie panujących trendów i oczekiwań mieszkańców w różnych grupach wiekowych,
2. Oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna Gminy powinna być promowana, celem zwiększenia grupy odbiorców zarówno z terenu Gminy jak i spoza,

3. Baza sportowo-rekreacyjna zaspokaja potrzeby mieszkańców, oferując różne rodzaje aktywności fizycznej.
4. W odpowiedzi na problemy starzejącego się społeczeństwa Gminy, warto byłoby wprowadzić zajęcia dedykowane seniorom, jak np. zajęcia rehabilitacyjne.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy nie funkcjonuje komisariat policji, a bezpieczeństwo zapewniane jest przez Policję w Turku, gdzie funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji. Do głównych zagrożeń na terenie Gminy zalicza się: kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, kradzież mienia, groźby karalne i oszustwa. Na terenie Gminy nie funkcjonują punkty monitoringu.

Nad bezpieczeństwem w Gminie czuwa również dziewięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), zlokalizowanych w miejscowościach: Cisew, Kaczki Średnie, Kalinowa, Kowale Księże, Słodków, Szadów Pański, Turkowice, Wietchinin i Żuki. OSP w Cisewie i Kowalach Księżych są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, co oznacza, że pozostają do dyspozycji do działań i akcji ratowniczych prowadzonych poza terenem gminy.

W celu poprawy bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy zlokalizowane są również 3 punkty monitoringu wizyjnego: przy budynku Urzędu Gminy, przy Rynku Staromiejskim oraz przy Środowiskowej Hali Sportowej.

Wnioski:

1. Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej w Turku oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwodów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.
2. Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zarówno poprzez podnoszenie kompetencji pracowników policji oraz straży pożarnej, jak i modernizację sprzętu, w tym instalację sieci monitoringu.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne gminy

Na terenie Gminy Turek działalność prowadzi szereg organizacji pozarządowych, z którymi Gmina współpracuje w zakresie realizacji zadań sfery publicznej, należących do zadań Gminy, a w szczególności w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i edukacji społecznej. Według Krajowego Rejestru Sądowego (KRS), na terenie Gminy działa 26 organizacji. Na terenie Gminy działają również liczne organizacje nierejestrowe, wśród których przeważają koła gospodyń wiejskich.

Gmina Turek nawiązuje współpracę z innymi samorządami poprzez członkostwo w związkach i stowarzyszeniach: Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Gmin Powiatu Tureckiego, Związek Międzygminny „Kolsko-Turecki Obszar Funkcjonalny”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Turkowska Unia Rozwoju - T.U.R.”, Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji w Koninie, a także Spółdzielnia Socjalna „POWRÓCISZ TU”.

Warto zaznaczyć, iż wszelkie związki gminne czy stowarzyszenia stanowią przede wszystkim fora do dialogu, które pozwalają wypracowywać różne rozwiązania i czerpać z doświadczeń innych jednostek samorządu terytorialnego. Jest to podstawa do świadomego i dojrzałego kształtowania

postaw samorządowych, które następnie eskalują również na społeczność gminną rozwijając postawy aktywistyczne wśród mieszkańców.

Wnioski:

1. Liczba funkcjonujących w gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców kształtuje się na poziomie niższym, niż średnia wyznaczona dla całego powiatu tureckiego oraz województwa wielkopolskiego.
2. Współpraca władz Gminy oraz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powinna stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju.
3. Ciągłe rozwijanie współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi stanowi podstawę do szerzenia i rozwijania świadomego społeczeństwa obywatelskiego.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Turek nie ma zlokalizowanych placówek podstawowej opieki medycznej, a mieszkańcy korzystają z nich w Mieście Turek, gdzie funkcjonuje m.in. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej, mieszczący się przy ul. Poduchowne 1. Również w przypadku punktów aptecznych, najbliższe dostępne dla mieszkańców Gminy, znajdują się na terenie Miasta.

Głównym problemem Gminy w zakresie opieki zdrowotnej jest brak oferty dedykowanej dla seniorów, w tym dostępu do rehabilitacji. Z pewnością istnieje zapotrzebowanie na tego typu usługi, a zważając na prognozy demograficzne z czasem będzie ono wzrastać.

Zadania z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy Turek realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), mieszczący się przy ul. Ogrodowej 4 w Mieście Turek. Przedmiotem działań GOPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, jak również wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przez pracę socjalną, organizowanie usług opiekuńczych, kierowanie do DPS oraz schronisk dla bezdomnych, pomoc finansową jak i rzeczową.

Dodatkowo GOPS realizuje szereg programów pomocowych, takich jak „Posiłek w szkole i domu”, z którego skorzystało 145 uczniów, „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, którym objęto 2 osoby, czy „Asystent Rodziny”, z którego pomocy skorzystało 11 rodzin.

W Gminie Turek funkcjonuje także Karta Dużej Rodziny, których w 2021 roku wydano 145 w formie tradycyjnej i 1 075 w formie elektronicznej, a także Gminna Karta Dużej Rodziny, których wydano 520. Programy te upoważniają rodziny wielodzietne do preferencyjnych zasad korzystania z dostępu do towarów i usług zaoferowanych przez podmioty deklarujące współpracę w zakresie realizacji programu.

W 2022 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy znajdowało się 9 lokali komunalnych, zlokalizowanych w miejscowościach: Cisew (1 lokal), Słodków i Grabieniec (po 3 lokale) oraz Kowale Księżę (2 lokale). Mieszkania liczyły od 41,62 do 72,52 m², a ich łączna powierzchnia wyniosła 483,63 m². Od roku 2018 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobie gminy nie uległa zmianie i nie przewiduje się jej w horyzoncie do 2026 roku. Gmina nie posiada w zasobie mieszkań socjalnych, wspomaganych, ani chronionych.

Wnioski:

1. W obliczu występujących cywilizacyjnych zagrożeń dla życia i zdrowia mieszkańców Gminy rozwijać należy działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia.
2. Na obszarze Gminy Turek sukcesywnie spada liczba rodzin oraz osób korzystających z systemu pomocy społecznej, jest ona także znacznie niższa niż średnia dla powiatu czy województwa.
3. Gmina realizuje programy wieloletnie i roczne, które odpowiadają na bieżące potrzeby mieszkańców.
4. W związku z prognozami demograficznymi należy rozwijać ofertę dedykowaną dla seniorów, zarówno w kwestii profilaktyki, pomocy zdrowotnej jak i wsparcia społecznego.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

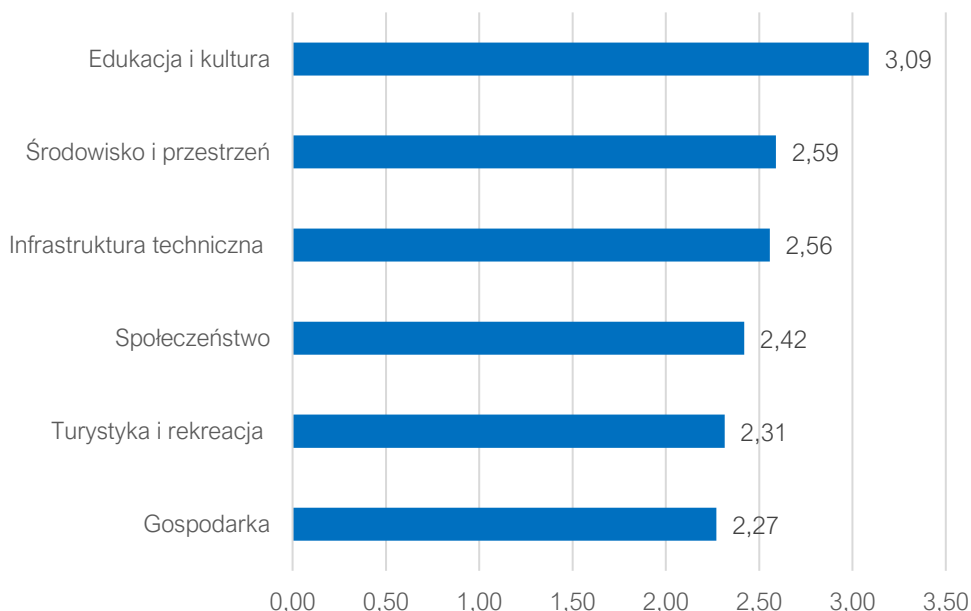
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Turek przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Badania prowadzone były od 12 maja 2023 r. do 16 czerwca 2023 r. Łącznie wpłynęło 50 ankiet.

Respondenci odpowiadali na pytania z obszarów społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W większości odpowiedzi udzielały kobiety, osoby w wieku 36-45 lat oraz osoby pracujące. W kwestii wykształcenia ankietowanych, najwięcej z nich miało wykształcenie wyższe. Jedynie 3 osoby wypełniające kwestionariusz nie były mieszkańcami Gminy. Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Turek w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,09), z kolei najgorzej obszar gospodarki (średnia ocena wynosiła 2,27). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,31 do 2,59. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,54 (poniżej średniej).

Ryc. 1. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

Najniżej oceniono połączenia komunikacyjne z innymi gminami (1,26), funkcjonowanie transportu zbiorowego (1,41) oraz dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,42). Poniżej oceny „2,00” zostały ocenione: oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci, system ścieżek rowerowych, wsparcie osób starszych oferowane przez gmin, bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży, oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych, mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.) oraz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej.

Najwyżej zaś oceniono: dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,78), jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne) (3,58), organizację dowozu dzieci do szkół (3,56), jakość edukacji przedszkolnej w gminie (3,53) oraz jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie (3,51). Nieco niżej, poniżej średniej „3,5”, jednak powyżej „3,00” oceniono: jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy, jakość sieci wodociągowej, dostęp do edukacji przedszkolnej, działalność biblioteki, jakość sieci kanalizacyjnej, wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy, zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy, walory środowiska przyrodniczego w gminie, dostęp do Internetu w gminie, funkcjonalność budynków administracji publicznej, wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych oraz bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Turek

Społeczeństwo	
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,16
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	3,11
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy	3,02
Skuteczność działania pomocy społecznej	2,79
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy	2,59
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy	2,49
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,44
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy	2,34
Dostęp do żłobków / klubów malucha	2,31
Wsparcie osób niesamodzielnich	2,11
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę	1,91
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,42
Gospodarka	
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	2,78
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	2,51
Dostępność usług	2,47
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,47
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	2,40
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,29
Lokalny rynek pracy	2,02

Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy	1,41
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,26
Środowisko i przestrzeń	
Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,13
Jakość powietrza w gminie	2,98
System odbioru odpadów na terenie gminy	2,98
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,78
Estetyka swojej gminy	2,76
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,73
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,57
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	2,53
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,30
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,15
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,09
Infrastruktura techniczna	
Jakość sieci wodociągowej	3,42
Jakość sieci kanalizacyjnej	3,20
Dostęp do Internetu w gminie	3,13
Stan dróg w gminie	2,28
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	1,88
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	1,78
Turystyka i rekreacja	
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,10
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	2,79
Poziom bazy gastronomicznej	2,70
Atrakcyjność turystyczna gminy	2,11
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	1,96
System ścieżek rowerowych	1,92
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	1,85
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	1,82
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	1,77
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	1,76
Edukacja i kultura	
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,78
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,58
Organizację dowozu dzieci do szkół	3,56
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,53
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,51
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	3,47
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,38
Działalność biblioteki	3,29
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	3,19

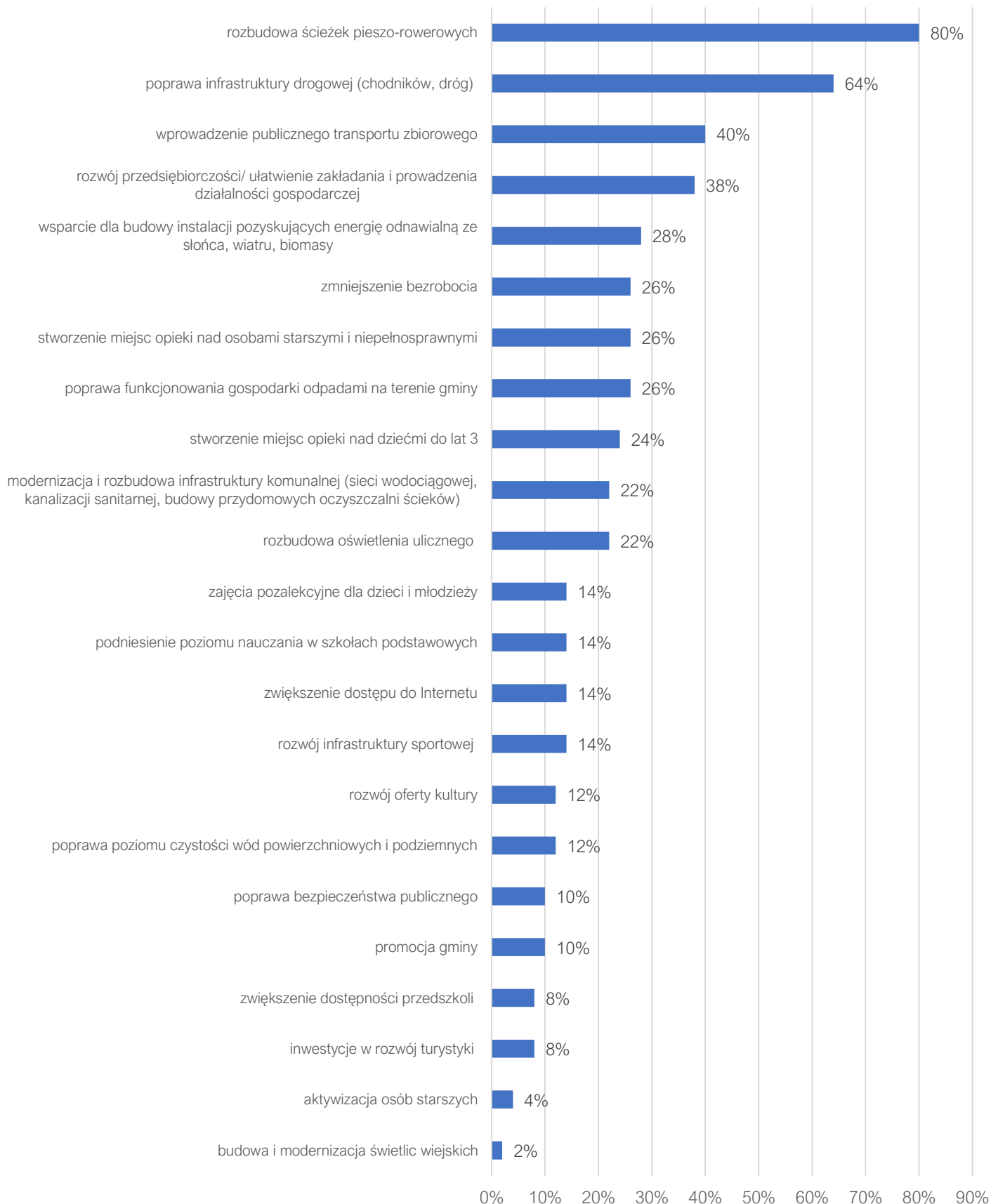
Działalność świetlic wiejskich	2,91
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,77
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?	2,65
Dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,54
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Turek. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg), wprowadzenie publicznego transportu zbiorowego, rozwój przedsiębiorczości, ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy, poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy, stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, a także zmniejszenie bezrobocia.

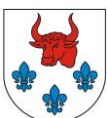

Ryc. 2. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych
 Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnia część ankiety stanowiła pytanie otwarte dotyczące tego, co, według mieszkańców, powinno stać się wizytówką Gminy Turek. Jednocześnie, pytanie to, często postrzegane jest przez pryzmat zagadnień, które miałyby stanowić pożądane priorytety rozwoju. Mieszkańcy w tej części ankiety jako wizytówkę Gminy Turek najczęściej określali: Dworek w Słodkowie, działalność świetlic wiejskich, aktywny wypoczynek, rozwiniętą infrastrukturę, czystość i poziom utrzymania Gminy oraz poczucie bezpieczeństwa.

5. ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM ELEMENTÓW PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- **S (ang. strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **W (ang. weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **O (ang. opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy
- **T (ang. threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu Gminy.

Informacje te pochodziły z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Turek,
- warsztatów diagnostycznych,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Turek, a także ze źródeł zewnętrznych,
- wyników badań ankietowych.

Tab. 2. Analiza SWOT dla Gminy Turek

Uwarunkowania wewnętrzne – mikrootoczenie Gminy Turek

Mocne Strony

1. Walory przyrodnicze Gminy oraz lokalizacja w pobliżu miasta powiatowego Turek wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
2. Drogi o znaczeniu krajowym i regionalnym przebiegające przez teren Gminy, zwiększające dostępność komunikacyjną i podnoszące atrakcyjność terenów inwestycyjnych.
3. Dobra jakość powietrza uwarunkowana brakiem przemysłu ciężkiego.
4. Niskie opłaty, tanie grunty i korzystne stawki podatkowe w Gminie wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
5. Duże obszary przystosowane do rozwoju agroturystyki i mieszkalnictwa.
6. Niskie pokrycie obszarami chronionymi zwiększające potencjał inwestycyjny regionu.
7. Korzystne wskaźniki gospodarcze, takie jak wzrost liczby podmiotów gospodarczych i niska stopa bezrobocia warunkujące potencjalny rozwój gospodarczy i społeczny.
8. Pełne zwodociągowanie Gminy Turek.
9. Dobre warunki lokalowe, infrastrukturalne i kadrowe szkół oraz przedszkoli na terenie Gminy Turek.
10. Dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji warunkujące zwiększenie aktywności gospodarczej i możliwości rozwoju Gminy.
11. Funkcjonowanie żłobka na terenie Gminy z rezerwą miejsc.
12. Bogata oferta sportowo-rekreacyjna w postaci boisk wielofunkcyjnych, siłowni zewnętrznych, placów zabaw, klubów sportowych uzupełniona o działania świetlic wiejskich.
13. Szereg programów społecznych (m.in. Gminna Karta Dużej Rodziny), prozdrowotnych oraz pomocowych realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wspierających potrzebujących mieszkańców Gminy Turek.
14. Działalność Wiejskiego Centrum Lokalnej Aktywności oraz aktywnie działających 16 świetlic wiejskich charakteryzująca się różnorodnością wydarzeń kulturalnych i bogatą ofertą skierowaną do wszystkich grup społecznych.
15. Aktywna działalność Kół Gospodyń Wiejskich poprzez włączanie się w organizację lokalnych imprez oraz integrację mieszkańców.
16. Szeroka sieć jednostek OSP na terenie Gminy, które są lokalną kuźnią aktywności i społecznej odpowiedzialności.

Słabe Strony

1. Niekorzystne położenie ze względu na oddalenie oraz słabe połączenie z miastem wojewódzkim.
2. Obwarzankowy charakter Gminy m.in. utrudniający skuteczną komunikację między różnymi obszarami Gminy, ograniczający przestrzeń na rozwój czy generujący trudności w skupianiu społeczności.
3. Zły stan dróg na terenie Gminy wpływający na komfort oraz bezpieczeństwo życia mieszkańców, jak i odwiedzających Gminę.
4. Brak rozwiniętego transportu zbiorowego, kolejowego oraz rowerowego.
5. Niskie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powodujące chaos urbanistyczny oraz trudności w planowaniu inwestycji.

6. Niewystarczająco rozwinięta sieć teleinformatyczna powodująca trudności w podłączeniu szybkiego łącza internetowego w większości miejscowości Gminy.
7. Bardzo niskie skanalizowanie Gminy skutkujące zagrożeniami zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb oraz obniżający jakość życia na obszarze Gminy.
8. Brak gminnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów.
9. Niska efektywność energetyczna obiektów publicznych wpływająca na wysokie koszty utrzymania oraz jakość powietrza.
10. Brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie Gminy.
11. Bariery architektoniczne na terenie Gminy Turek wpływające na dostępność i komfort życia mieszkańców ze szczególnymi potrzebami.
12. Brak kompleksowej polityki senioralnej skutkujący niedostosowaniem oferty usług społecznych do potrzeb tej zwiększającej się grupy społecznej.

Uwarunkowania zewnętrzne – makrootoczenie Gminy Turek

Szanse

1. Budowa linii kolejowej niskich prędkości ułatwiająca mobilność mieszkańców i mająca pozytywny wpływ na jakość powietrza.
2. Współpraca w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT Kolsko-Turecki) dająca możliwości pozyskiwania środków na realizację inwestycji ponadlokalnych.
3. Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskiwania środków na rozwój Gminy Turek, w tym środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.
4. Członkostwo Gminy Turek w związkach i stowarzyszeniach międzygminnych oraz partnerstwo międzynarodowe dające możliwości współpracy, wymiany doświadczeń i rozwoju.
5. Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych obowiązujących w Unii Europejskiej). Zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie) oraz minimalizacji zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego, a także racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling).
6. Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców.

Zagrożenia

1. Pogorszenie się jakości powietrza w sezonie grzewczym w przypadku spowolnienia procesu wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne oraz postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, podtopieniami, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą.
2. Potencjalne zagrożenie powodzią północnej części Gminy Turek ze względu na położenie rzeki Kielbaski.
3. Zmniejszające się środki zewnętrzne uniemożliwiające realizację zadań w Gminie oraz zmiany systemu prawnego dotyczące funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce

4. Rosnąca inflacja oraz wzrost wydatków bieżących spowodowany wzrostem cen energii, gazu itd.
5. Zwiększanie się kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. w związku z rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych.
6. Ucieczka młodych osób do większych miast.
7. Wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą (np. epidemia, konflikty zbrojne).
8. Dalszy wzrost liczby bezrobotnych oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego w społeczeństwie polskim, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju.
9. Starzejące się społeczeństwo powodujące wzrost zapotrzebowania na usługi senioralne i coraz mniejsza liczba mieszkańców aktywnych zawodowo.
10. Bogata oferta pomocy socjalnej powodująca, że korzystanie z pomocy staje się nawykiem i powoduje bierność zawodową wśród mieszkańców.
11. Wzrost uzależnień oraz przemocy wśród mieszkańców Gminy oraz wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród dzieci i młodzieży.
12. Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką i powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY TUREK

1. Misja i wizja

Dokument, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 został opracowany na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji Gminy, analizy SWOT, badań ankietowych oraz warsztatów diagnostyczno-strategicznych z mieszkańcami. W toku tych działań skupiano się na identyfikacji zarówno potencjałów Gminy (silne strony, które mogą przyczynić się do wykorzystania korzystnych możliwości dla przyszłego rozwoju), jak i problemów (słabe strony, które w konsekwencji mogą stanowić zagrożenia dla kontynuacji rozwoju). W procesie opracowywania strategii określono również MISJĘ i WIZJĘ Gminy Turek, które miały pełnić rolę wytycznych przy ustalaniu celów strategicznych i operacyjnych w późniejszym etapie prac.

MISJA stanowi istotny element strategii, wskazujący główne kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy Turek oraz jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Dodatkowo, MISJA przedstawia czynniki uzasadniające przyjęcie konkretnych wartości jako nadrzędnych. Stanowi ona drogę, jaką należy podążać w celu osiągnięcia wyznaczonej wizji. Odpowiada na pytania dotyczące tożsamości Gminy Turek, jej działalności oraz priorytetowych obszarów.

W skrócie, MISJA Gminy Turek określa główne cele, wartości i priorytety, które kierują działaniami władz i mieszkańców w kontekście rozwoju. Jest ona kluczowym elementem Strategii Rozwoju, wskazującym drogę do osiągnięcia określonej wizji.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Turek** brzmi następująco:

Gmina Turek wykorzystując swoje unikatowe położenie i potencjał mieszkańców, realizuje wspólnie określone cele, plany oraz potrzeby w zakresie zarówno gospodarczym, jak i przestrzennym oraz społecznym.

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Gminę Turek w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2034 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

W roku 2034 Gmina Turek jest miejscem przyjaznym do zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego. To obszar z rozwiniętą gospodarką, infrastrukturą techniczną oraz społeczną. To miejsce bezpieczne i ekologiczne, w którym stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia szczęśliwych mieszkańców.

Największą wartością dla Gminy Turek są jej mieszkańcy i to dla nich wspólnie i odpowiedzialnie tworzy się atrakcyjne miejsce do życia i pracy. Misją samorządu jest stałe podnoszenie jakości życia na terenie Gminy. Zapewnienie wysokiej jakości funkcjonowania w obszarze jednostki samorządowej dotyczy zarówno dostępu do infrastruktury podstawowej, ale również zapewnienie usług społecznych odpowiadających potrzebom różnych grup społecznych. Planując rozwój Gminy należy mieć na uwadze zarówno mieszkańców aktualnie zamieszkujących Gminę Turek, jak i mieszkańców potencjalnych oraz inne grupy interesariuszy Strategii jak m.in. przedsiębiorców, inwestorów, rolników i turystów.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Turek, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju, określono cele strategiczne odnoszące się do głównych obszarów rozwojowych, którymi są:

CEL I: FUNCJONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK

CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK

CEL III: WYSOKI POZIOM SFERY SPOŁECZNEJ W GMINIE TUREK

Cele strategiczne Gminy Turek odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: FUNCJONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK		CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK		CEL III: WYSOKI POZIOM SFERY SPOŁECZNEJ W GMINIE TUREK	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I SIECIOWA	2.1.	ROZWÓJ GOSPODARCZY I WZMOCNIENIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	3.1.	WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI
1.2.	OCHRONA ŚRODOWISKA I WSPIERANIE INICJATYW PROEKOLOGICZNYCH	2.2.	BUDOWANIE LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENIOWA	3.2.	ROZWINIĘTE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ I OPIEKI ZDROWOTNEJ
1.3.	UPORZĄDKOWANA GOSPODARKA PRZESTRZENNA	2.3.	ROZWINIĘTA OFERTA SPORTOWO- REKREACYJNA	3.3.	PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL STRATEGICZNY I: FUNKcjONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK

1.1. ROZWIŃIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I SIECIOWA

1.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I WSPIERANIE INICJATYW PROEKOLOGICZNYCH

1.3. UPORZĄDKOWANA GOSPODARKA PRZESTRZENNA

Zapewnienie zaplanowanej przestrzeni jest kluczowe dla rozwoju każdej jednostki samorządu terytorialnego. Uporządkowana przestrzeń ma podwójne znaczenie - wpływa zarówno na funkcjonowanie gospodarki w Gminie, uwzględniając jednocześnie ochronę walorów środowiskowych, jak również na jakość życia mieszkańców i ich codzienne działania. Aby ją zaplanować, konieczne jest zastosowanie zasad zrównoważonego rozwoju, które uwzględniają różnorodne aspekty funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz estetyczne.

Wysokiej jakości infrastruktura jest jedną z podstaw rozwoju gospodarczego każdej jednostki samorządu terytorialnego. To na niej można budować przedsiębiorczość, turystykę czy polepszać jakość życia mieszkańców. Szczególny wpływ na rozwój Gminy ma wysoka jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej, która wpływa na bezpieczeństwo i komfort zamieszkania, a także rozwinięta infrastruktura sieciowa (wodociągowo-kanalizacyjna, gazowa) oddziałująca również na jakość środowiska przyrodniczego. Elementem podnoszącym jakość życia mieszkańców jest również zapewnienie lepszej jakości Internetu oraz poprawa jego dostępności. W pierwszym celu operacyjnym skupiono się na najważniejszych zagadnieniach z zakresu infrastruktury drogowej, komunikacyjnej, sieciowej oraz technicznej.

Niezwykle istotnym zagadnieniem poruszonym w obrębie tego obszaru strategicznego jest ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu. Gminna polityka ochrony środowiska zakłada działania zmierzające do poprawy jakości powietrza (np. wymiana źródeł ciepła na proekologiczne), wody oraz gleby (dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój sieci kanalizacyjnej). Należy tutaj pamiętać również o rozwoju odnawialnych źródeł energii. Działania te będą możliwe tylko przy odpowiednim nastawieniu społeczeństwa i jego świadomości, iż kroki podejmowane przez każdego mieszkańca w kierunku poprawy jakości środowiska naturalnego są kluczowe dla przyszłości naszej planety i życia następnych pokoleń.

Zrównoważony rozwój Gminy musi być spójny z przemyślanym i systematycznym rozwojem przestrzennym. Powinien on wynikać z potrzeb mieszkańców i możliwości samorządu, przy uwzględnieniu dokumentów planistycznych wyższego rzędu. Polityka przestrzenna musi być nakierowana na zapewnienie terenów i wspieranie budownictwa mieszkaniowego, usługowego i przemysłowego, zagospodarowanie i rewitalizację wymagających tego części Gminy. Wszystkie określone w Strategii kierunki działań, powinny być spójne z przemyślaną, zorganizowaną i odpowiadającą na potrzeby mieszkańców polityką przestrzenną.

Cel strategiczny I zakłada działania w zakresie poprawy stanu środowiska, jego ochrony i adaptacji do zmian klimatu, rozwoju układu komunikacyjnego i infrastruktury drogowej oraz aktywnej polityki przestrzennej.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY I: FUNKcjONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I SIECIOWA	- Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej, - Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji ciągów komunikacyjnych, - Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego na ekologiczne, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego, - Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców, - Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, - Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej, - Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzanie gazu i prądu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych, - Współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy.	- rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy (drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie), - poprawa stanu i jakości dróg już istniejących na terenie Gminy, - zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy, - zwiększenie atrakcyjności Gminy dla nowych mieszkańców i przedsiębiorców, - polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, - zapewnienie mieszkańcom możliwości podłączenia się do wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy, - rozwój usług cyfrowych w Gminie, dzięki dostępowi do wysokiej jakości Internetu.	- długość wybudowanych dróg gminnych (km), - długość zmodernizowanych dróg gminnych (km), - liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu Gminy (szt.), - długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), - procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej (%), - procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%), - liczba ujęć wody pitnej (szt.), - długość wybudowanej sieci światłowodowej (km), - długość wybudowanej sieci szerokopasmowej (km), - średnia prędkość łącza (Gb/s).
	- Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów komunalnych na terenie Gminy Turek , - Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,	- zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem nowych mieszkańców i przedsiębiorców, - poprawa jakości powietrza na terenie Gminy,	- liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.), - liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.),

1.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I WSPIERANIE INICJATYW PROEKOLOGICZNYCH

- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji),
- Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła),
- Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy,
- Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników),
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów i odpowiedniego gospodarowania odpadami.

- zabezpieczenie gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych,
- stworzenie systemu zielonej i błękitnej infrastruktury, co poza efektem ekologicznym będzie miało efekt estetyczny,
- zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła,
- zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na potrzeby budynków użyteczności publicznej,
- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska oraz postępowania z odpadami,
- spełnienie wymaganych poziomów recyklingu,
- optymalizacja kosztów systemu gospodarki odpadami.

- liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.),
- liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia w zakresie inicjatyw proekologicznych (os.),
- liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła (szt.),
- ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy (Mg),
- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych w zakresie edukacji ekologicznej (szt.).

1.3. UPORZĄDKOWANA GOSPODARKA PRZESTRZENNA

- Aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy,
- Wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego,
- Stwarzanie warunków pod budowę małych przedsiębiorstw,
- Remont i modernizacja mieszkań komunalnych,
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

- rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego,
- zwiększenie funkcjonalności przestrzeni
- usystematyzowanie polityki przestrzennej,
- zwiększenie liczby mieszkań na terenie Gminy,
- podniesienie jakości życia mieszkańców na obszarach, które zostaną wyznaczone jako zdegradowane.

- stopień pokrycia Gminy MPZP (%),
- liczba wyremontowanych mieszkań komunalnych (szt.),
- liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (szt.),
- stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (%).

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK

2.1. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WZMOCNIENIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

2.2. BUDOWANIE LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENIOWA

2.3. ROZWIINIĘTA OFERTA SPORTOWO-REKREACYJNA

Istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców Gminy jest gospodarka. Dotyczy to zarówno stanu finansów samorządowych, który decyduje o możliwościach inwestycyjnych jednostki, ale także przedsiębiorczości i rynku pracy. Wypracowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorców czy zabezpieczenie i uzbrojenie terenów pod działalność inwestycyjną, wpłynie pozytywnie na wzrost liczby przedsiębiorstw i spadek bezrobocia. Zakłada się zatem wyznaczenie terenów inwestycyjnych oraz stworzenie klimatu sprzyjającego inwestorom.

Gmina Turek traci rolniczy charakter ze względu na występowanie słabej jakości gleb, dlatego też przewiduje się jej dalszy rozwój, w tym również działania w zakresie promowania nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz wspieranie okołorolniczych działalności gospodarczych.

Bazując na walorach przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwie lokalnym Gminy, w oparciu o dalszy rozwój infrastruktury i wykorzystanie istniejącej, przewiduje się rozszerzanie oferty sportowej i kulturalnej skierowanej głównie do mieszkańców Gminy oraz zapewnienie miejsc dla wypoczynku i rekreacji. Rozwój turystyczny musi jednak iść w zgodzie z potrzebami mieszkańców. Należy mieć na uwadze, że to oni są głównymi odbiorcami wszelkich dóbr i usług na terenie Gminy, dlatego oferta musi być dostosowana do potrzeb każdej kategorii wiekowej. Aby zrealizować zaplanowane w tym kierunku cele planuje się rozbudowę infrastruktury umożliwiającej wypoczynek z wykorzystaniem środowiska naturalnego (m.in. wyznaczenie tras pieszych i rowerowych czy tworzenie miejsc wypoczynku), promocję dziedzictwa lokalnego, rozwój oferty kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej. Rozwinięta infrastruktura może również przyciągnąć do Gminy turystów oraz odwiedzających z okolicznych gmin.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich przeprowadzenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WZOCNIENIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	- Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, - Pozyskiwanie nowych inwestorów skłonnych lokalizować przedsięwzięcia na terenie Gminy, - Stworzenie spójnego systemu ulg podatkowych i zachęt inwestycyjnych, - Poprawa standardów obsługi inwestora, - Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy, - Wspieranie rozwoju agroturystyki i zagród edukacyjnych na terenie Gminy, - Wsparcie idei przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy, w szczególności z wykorzystaniem istniejącego potencjału rolniczego (rodzinne przetwórnictwo, rolniczy handel detaliczny), - Aktywizacja zawodowa osób rezygnujących z prowadzenia działalności rolniczej, m.in. poprzez pomoc w nabywaniu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, - Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców, - Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa; - Promocja lokalnej przedsiębiorczości, produkcji, agroturystyki i gastronomii, - Wsparcie dla lokalnych wytwórców.	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, - zwiększenie liczby nowych inwestycji na terenie Gminy, - zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy, - aktywizacja gospodarcza mieszkańców Gminy (np. poprzez zakładanie przez nich nowych działalności gospodarczych), - nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem a przedsiębiorcami, - zmniejszenie bezrobocia spowodowanego rezygnacją z pracy w rolnictwie, - promocja działań lokalnych wytwórców i przedsiębiorców.	- Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha), - liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), - liczba przedsiębiorców korzystających z systemu ulg i zachęt (szt.), - liczba podmiotów działających w branży okołorolniczej (szt.), - liczba powstałych gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych (szt.), - udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (%), - liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń (szt.), - liczba uczestników kursów i szkoleń (os.), - liczba przeprowadzonych akcji promujących lokalnych przedsiębiorców i ich produkty (szt.)
	2.2. BUDOWANIE LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I	- Utworzenie Domu Kultury/Centrum Kultury wraz z otaczającą infrastrukturą, - Wspieranie kultury lokalnej m.in. kół gospodyń wiejskich, zespołów śpiewaczy ludowych, - Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych,	- liczba zorganizowanych wydarzeń i kulturalnych (szt.), - liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów kulturalnych (szt.), - liczba zajęć i wydarzeń odbywających się w świetlicach wiejskich (szt.),

INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENIOWA	• Rozwój działalności Centrum Lokalnej Aktywności, • Utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja, • Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej, • Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych Gminy organizacjom pozarządowym, • Rozwój działalności świetlic wiejskich wraz z utrzymaniem infrastruktury na wysokim poziomie, • Wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy.	• umożliwiająca mieszkańcom branie udziału w odbywających się wydarzeniach, • poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturowym, • dobra współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie upowszechniania kultury, • prężnie funkcjonujące świetlice wiejskie oferujące zajęcia i możliwość spędzania wolnego czasu, • ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy.	• liczba odnowionych gminnych obiektów zabytkowych (szt.),
2.3. ROZWINIĘTA OFERTA SPORTOWO- REKREACYJNA	• Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej, • Rozbudowa sieci ciągów pieszo-rowerowych łączących miejscowości gminne, miejscowości poza terenem Gminy, a także istotne punkty i atrakcje turystyczne, • Wytaczanie, oznaczanie i utrzymanie szlaków pieszych, rowerowych, edukacyjnych, • Poszerzenie oferty i dotacji w zakresie różnych dziedzin sportu (turystyka rowerowa, piesza, biegi), • Monitorowanie potrzeb mieszkańców, • Promocja oferty aktywnego spędzania czasu na terenie Gminy, • Stworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców,	• promocja walorów turystycznych Gminy, • poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy, • dostępność tras pieszo-rowerowych służących aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców wraz z rozbudowaną infrastrukturą rekreacyjną, • zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną i rekreacyjną Gminy, • trasy pieszo-rowerowe służące aktywnemu wypoczynkowi mieszkańców wraz z rozbudowaną infrastrukturą rekreacyjną.	• liczba wyznaczonych tras pieszych i rowerowych (szt.), • długość wyznaczonych tras pieszych i rowerowych (km), • długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (m), • liczba utworzonych miejsc wypoczynku (szt.), • liczba wydarzeń sportowo-turystycznych organizowanych na terenie Gminy (szt.).

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE I ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE TUREK

3.1. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI

3.2. ROZWINIĘTE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ I OPIEKI ZDROWOTNEJ

3.3. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Najważniejszym potencjałem Gminy Turek są jej mieszkańcy. Zapewnienie wysokiej jakości życia, co jest nadrzędną wartością Gminy, przejawia się między innymi poprzez świadczenie wysokiej jakości edukacyjnych, usług społecznych, rozwój kultury i rekreacji, a także przeciwdziałanie wykluczeniu i izolacji społecznej.

Mieszkańcy są zadowoleni z jakości systemu oświaty w Gminie. Turek charakteryzuje dobry poziom szkolnictwa, warto jednak podejmować działania mające na celu utrzymać oraz ulepszać ten stan rzeczy. Zauważa się potrzebę dalszego rozwijania infrastruktury szkolno-przedszkolnej. Gmina Turek nie zapomina o najmłodszych.

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój usług społecznych. W Gminie Turek, podobnie jak w całym kraju, obserwowane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa i w najbliższym okresie może przewyższyć liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Powoduje to wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, w szczególności opiekuńcze. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wiąże się także ze zwiększonym popytem na usługi zdrowotne, w szczególności opiekę specjalistyczną, jak np. rehabilitacja. Ważne zatem jest zagwarantowanie dostępu do tego typu placówek, w tym w szczególności osobom o ograniczonej mobilności i niesamodzielnych.

Aby zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, należy pamiętać także o organizacji czasu wolnego. Rozwinięta oferta kulturalna powinna iść w parze z wysokiej jakości infrastrukturą, dlatego ważne jest stworzenie nowoczesnych i dostępnych terenów rekreacyjnych, odpowiadających na potrzeby wszystkich grup społeczności lokalnej, a także zapewnienie wsparcia dla instytucji dostarczających usługi kultury. Ważne jest także zapewnienie wsparcia organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym, stanowiącym lokalne wizytówki. Niezmiennie istotne jest krzewienie kultury sportu i aktywności fizycznej, co będzie miało swoje odzwierciedlenie w kondycji zdrowotnej mieszkańców.

W ramach trzeciego celu strategicznego zaproponowano trzy cele operacyjne, stanowiące podstawę do realizacji kierunków działań, które zamieszczono w poniższej tabeli wraz z oczekiwanymi rezultatami ich wdrożenia oraz wskaźnikami informującymi o poziomie ich osiągnięcia

CEL STRATEGICZNY III: AKTYWNE I ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE TUREK

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI	- Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz wydłużenie czasu pracy, - Rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych względem potrzeb oraz wyposażanie obiektów w pomoce naukowe, - Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli, - Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych w szkole, - Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych, - Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzących się z trudnościami w nauce, - Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach, - Promocja wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw obywatelskich wśród młodzieży.	- poprawa warunków nauczania w szkołach i przedszkolach, - wielopłaszczyznowy rozwój dzieci i młodzieży, zarówno pod kątem edukacyjnym, ruchowym, jak i kreatywnym, - zwiększenie tożsamości lokalnej wśród dzieci i młodzieży.	- liczba zmodernizowanych i rozbudowanych obiektów oświatowych (szt.), - liczba szkoleń dla nauczycieli (szt.), - liczba godzin języków obcych w szkołach (godz.), - liczba zajęć pozalekcyjnych (szt.), - średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (%), - liczba przeprowadzonych działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej w szkołach (szt.), - liczba wolontariuszy wśród młodzieży (os.).
3.2. ROZWINIĘTE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ I OPIEKI ZDROWOTNEJ	- Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, - Wspieranie rozwoju opieki krótko i długoterminowej dla osób ze szczególnymi potrzebami, - Zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i terapeuty od uzależnień, - Tworzenie miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej, - Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami - Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia, - Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym m.in. poprzez	- poprawa jakości życia mieszkańców, - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, - wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, - zwiększenie samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami, - umożliwienie udziału w życiu społecznym i publicznym osób ze specjalnymi potrzebami, - stworzenie dobrych warunków do życia i zamieszkania dla rodzin wielopokoleniowych.	- liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.) - liczba uczestników akcji prozdrowotnych (os.) - liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.) - liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.) - liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” (os.)

	zagospodarowanie miejsca, w którym działalność będą mogli prowadzić lekarze specjaliści, • Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami i nie tylko.		
3.3. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	• Likwidowanie barier architektonicznych infrastruktury drogowej i w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami; • Aktywizacja społeczna osób starszych ze szczególnymi potrzebami; • Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie; • Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, • Rozwój kompetencji mieszkańców Gminy i kadry Urzędu Gminy, • Stałe podnoszenie poziomu dostępności cyfrowej. • Rozwój e-usług, • Rozwój mieszkalnictwa komunalnego.	• zwiększenie dostępności obiektów i budynków gminnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zwiększenie samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami, • poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnością, • zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób ze specjalnymi potrzebami,	• liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (szt.), • liczba rodzin korzystających ze świadczeń opieki społecznej (szt.), • liczba zorganizowanych warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego (szt.), • liczba przeprowadzonych kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie (szt.), • liczba przeprowadzonych programów aktywizacji zawodowej (szt.), • liczba osób biorących udział w kursach, szkoleniach i programach wspierających (os.), • liczba utworzonych mieszkań komunalnych (szt.),

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Turek

Gmina Turek zlokalizowana jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie tureckim. Jest to tzw. gmina obwarzankowa, która otacza miasto Turek, będące ośrodkiem lokalnym oraz centrum administracyjno-usługowym Gminy wiejskiej Turek. Największymi miejscowościami, pod względem liczby ludności, na terenie badanej jednostki są: Cisew, Turkowice i Obrzębin

Funkcja rolnicza w Gminie ma charakter umiarkowany – 58,8% powierzchni jednostki pokrywają grunty orne. Skoncentrowane są one w części południowej, zachodniej i północno-wschodniej Gminy. W większości są to użytki klas bonitacyjnych: V i VI, zaliczane do kompleksów żytnich słabych i żytnich bardzo słabych, zajmujących łącznie 80,5% powierzchni gruntów ornych. Na terenie Gminy występują także zwarte kompleksy gleb wysokich klas IIIa i IIIb, należących do kompleksu pszennego dobrego, jednak stanowią one jedynie 6,1% ogółu powierzchni gruntów ornych.

Obszary leśne Gminy Turek stanowią 19,4% jej całkowitej powierzchni i podlegają administracji Nadleśnictwa Turek. W strukturze przestrzennej wyróżniają się zwarte kompleksy leśne: na północy – porastający pagórkowaty teren Wzgórz Szadowskich i na południu w rejonie Cisewa. Oba kompleksy to w przeważającej części bory sosnowe, uzupełniane fragmentami lasu mieszanego i olsu jesionowego.

Obok tych posiadających stosunkowo naturalny charakter kompleksów leśnych, zaznacza się zadrzewiony obszar zrekultywowanej hałdy powyrobiskowej Kopalni Węgla Brunatnego Adamów, zlokalizowany we wschodniej części Gminy. Kopalnia oddziałuje na strukturę przestrzenno-funkcjonalną również za sprawą leja depresji, powodującego obniżenie zwierciadła wód gruntowych, co bezpośrednio obniża jakość gleb na cele rolnicze i przyrodnicze.

Cały obszar Gminy jest położony w obrębie dorzecza Warty. Obszar Gminy charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią rzeczłą. Brak jest większych rzek, a nieliczne ciekі rozpoczynają swój górny bieg. Przez południową i wschodnią część gminy Turek przepływa rzeka Kiełbaska, która stanowi lewobrzeżny dopływ Warty. Źródła Kiełbaski znajdują się tuż za granicami gminy Turek, w pobliżu miejscowości Paździerowice na wysokości ok. 138 m n.p.m. u podnóża Wału Malanowskiego.

Całkowita długość rzeki wynosi 45 km a powierzchnia zlewni 490,9 km². Dopływy Kiełbaski na terenie gminy to Kanał Folusz i Zdrojka oraz fragment Kanału Targówka. Do Kiełbaski wpływa również Kanał Obrzębiński odprowadzający ścieki z miasta Turku. W okolicach Słodkowa ma swój początek rzeka Pokrzywnica znajdująca się w dorzeczu Powy. Są to niewielkie ciekі tworzące miejscami gęstą sieć rozgałęzień.

Niewielkie zagrożenie powodziowe występuje jedynie w dolinie Rzeki Kiełbaski. Gmina Turek znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$,

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=10\%$,
- częściowo na obszarze narażonym na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Ze Wzgórzami Sadowskimi, położonymi w północnej części Gminy, związany jest Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmujący znaczną część Wysoczyzny Tureckiej. Został on wyznaczony w 1986 roku, ze względu na wysokie walory urozmaiconego krajobrazu wzgórz morenowych, wznoszących się nad Doliną Warty.

Ochroną objęto także pomniki przyrody:

- głaz narzutowy o długości 300 cm, szerokości 200 cm i wysokości 100 cm,
- Modrzew europejski o wysokości 28 m i obwodzie 327 cm.

Północnymi terenami Gminy przebiegają również korytarze ekologiczne: Doliny Warty oraz Warta – Jeziorsko.

W przeszłości tereny Gminy Turek, były terenami o gospodarce rolniczej, natomiast w mieście Turku istniały tradycje tkackie. Podjęcie eksploatacji węgla brunatnego w sąsiednich gminach oraz budowa elektrowni, całkowicie zmieniło gospodarczy charakter gminy, oraz stan przyrody w szczególności w północno-wschodniej części gminy. Powstał lej depresyjny kopalni, w strefie którego obniżony został poziom wód gruntowych, co doprowadziło do degradacji użytków rolnych i leśnych. Dodatkowo powstało zwałowisko nadkładu kopalni węgla brunatnego, oraz w pobliżu elektrowni Adamów zwałowisko odpadów mineralnych, przeróbczych.

Główne arterie komunikacyjne w Gminie stanowią: droga krajowa nr 72 (relacji Konin-Rawa Mazowiecka), która przecina jednostkę na osi wschód-zachód, oraz droga krajowa nr 83 (relacji Turek-Sieradz), która rozpoczyna się w Turku i przebiega przez Gminę w kierunku południowo-wschodnim.

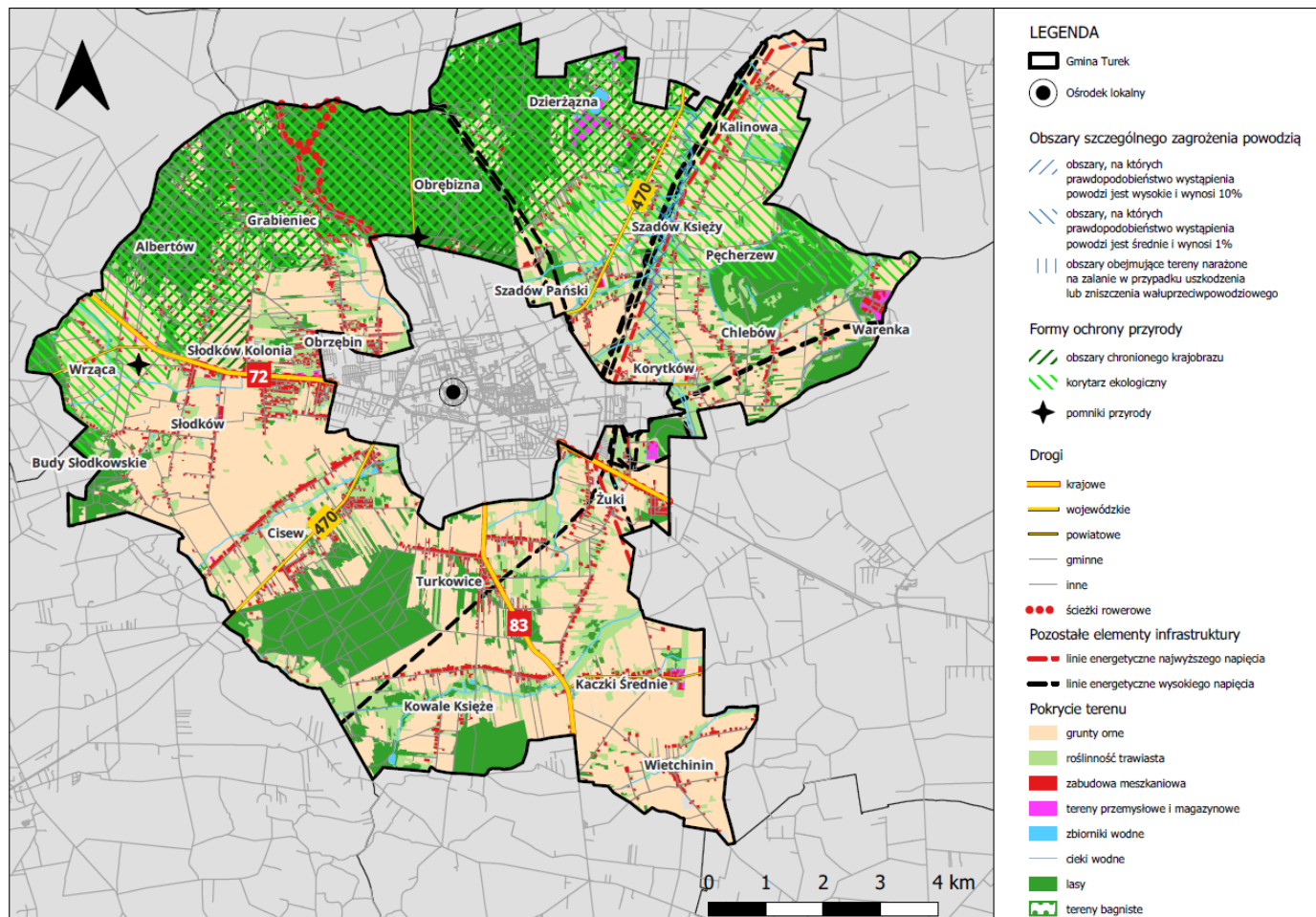
Zabudowa na terenie Gminy rozmieszczona jest równomiernie wzdłuż głównych ulic w poszczególnych miejscowościach. Oznacza to, że pod względem urbanistycznym nie występują znaczne różnice przestrzenne. Tereny przemysłowo-magazynowe rozmieszczone są przede wszystkim we wschodniej części jednostki. Ponadto przez Gminę Turek przebiegają linie energetyczne najwyższego i wysokiego napięcia.

Na sytuację przestrzenną niewątpliwie wpływ ma także centralne położenie Miasta Turek i jego rozwój przestrzenny. Szczególnie widoczne jest to w przypadku miejscowości Obrzębin, zachowującej ciągłość zabudowy z Miastem. Struktura osadnicza Gminy ulega znacznym przekształceniom. Historycznie dominowały wsie jednodrożne rzędowe i łańcuchowe oraz wielodrożne. Obecnie można spotkać zarówno wsie skupione, jak i zabudowę rozproszoną. W znacznym stopniu rozwija się budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.

Znajdujące się w centrum Gminy miasto Turek, jak i historyczna zabudowa poszczególnych wsi mają wyraźny, skoncentrowany układ. Negatywną tendencją w układzie zabudowy jest nadmierne rozprzestrzenianie się zabudowy poza granice jednostek osadniczych. Szczególnie zjawisko to nasiliło się przy drodze krajowej przebiegającej równoleżnikowo przez miasto i całą gminę oraz przy drodze wojewódzkiej. Zjawisko to pogłębia się poprzez fragmentaryczne zmiany planów na pojedyncze działki oraz poprzez wydawanie decyzji o warunkach zabudowy dla terenów

oddalonych od centrów jednostek osadniczych. Akceptacja tych zmian może uniemożliwić racjonalne dysponowanie przestrzenią, może spowodować przerwanie ważnych ciągów ekologicznych, które pełnią istotną rolę w funkcjonowaniu przyrody, tym samym zabezpieczając korzystne warunki egzystencji człowieka.

Ryc. 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Turek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018 i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

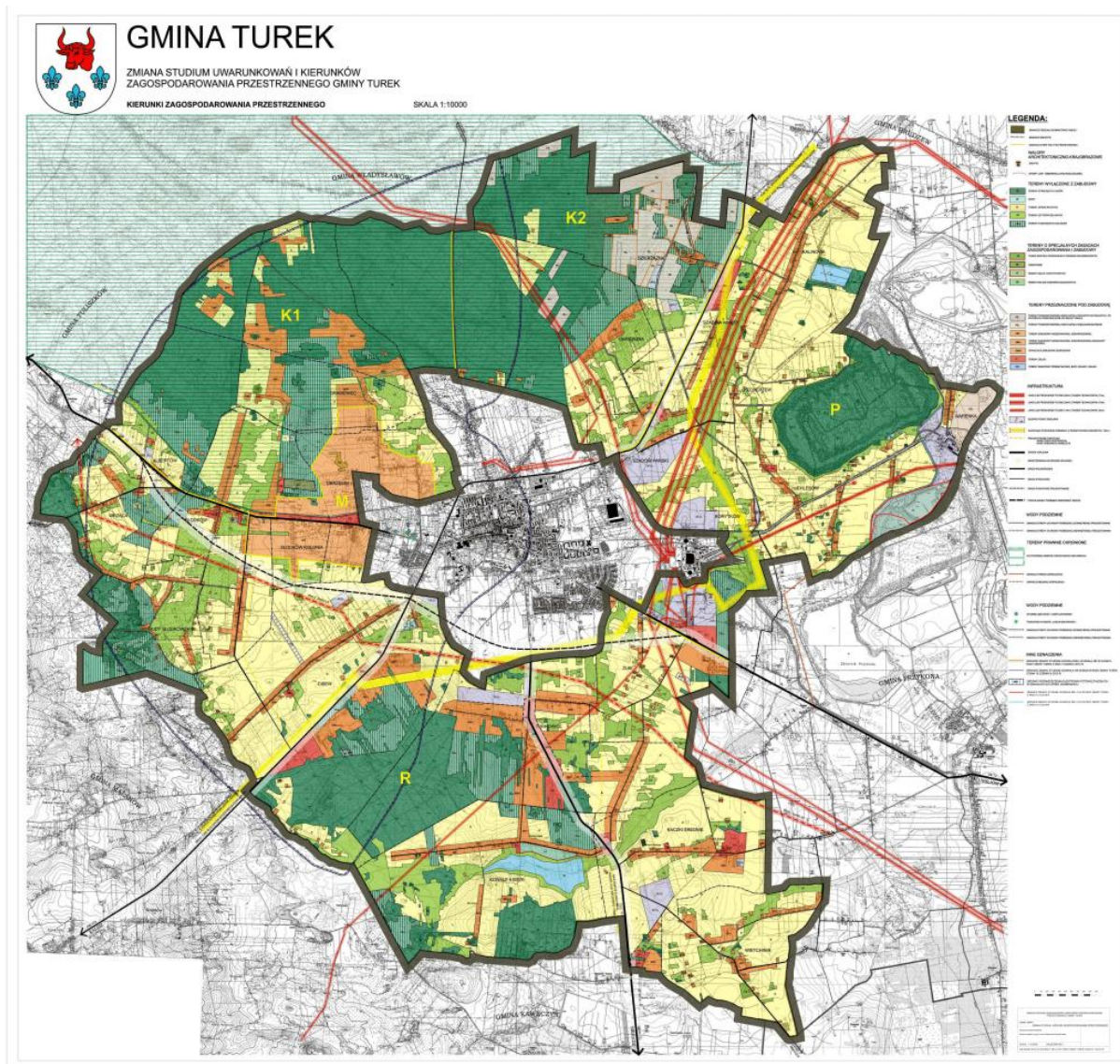
Nadrzędnym dokumentem określającym politykę przestrzenną Gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte Uchwałą nr XXXIX/233/10 Rady Gminy Turek z dnia 8 listopada 2010 roku, a następnie aktualizowane uchwałami nr XLVI/249/14 z dnia 13 marca 2014 r., nr IX/38/2015 z dnia 15 czerwca 2015 r., L/314/2018 oraz I/315/2018 z dnia 1 października 2018 r. Dokument ten opiera rozwój przestrzenny Gminy na poprawie aktualnego stanu zagospodarowania przestrzeni w tym rozwoju funkcji przemysłowych i usługowych, poprawie warunków zamieszkania, poprawie stanu środowiska naturalnego, poprawie bezpieczeństwa komunikacji, w tym tranzytu, a także współpracy z sąsiednimi gminami, starostwem powiatowym i zarządem województwa dla racjonalnego rozwoju Gminy.

Uwzględniając uwarunkowania wewnętrzne, zgodnie ze Studium, za podstawowe funkcje rozwojowe Gminy uznano: rolnictwo, zróżnicowaną działalność gospodarczą, mieszkalnictwo, a także rekreację i wypoczynek.

Z obecnego układu przestrzennego Gminy, bieżących tendencji rozwojowych i przestrzeni niezagospodarowanej ujawniają się możliwości dalszego rozwoju przestrzennego. W części zachodniej Gminy, przy granicy z miastem, możliwy jest rozwój funkcji mieszkaniowych. Na terenach o wysokich walorach krajobrazowych może rozwijać się zabudowa letniskowa. W północno-wschodniej części Gminy może rozwijać się wydobywanie kruszyw naturalnych, zakończone rekultywacją w kierunku leśnym, rolnym i wodnym. Na terenach części przemysłowej wyznaczonej w Studium mogą rozwijać się funkcje gospodarcze.

Jednocześnie na terenach cennych przyrodniczo, na obszarach ważnych dla zachowania powiązań przyrodniczych powinno następować wycofywanie się człowieka na rzecz przyrody. Możliwość lokalizacji zabudowy na terenach objętych ochroną powinna być ściśle wyznaczona i obwarowana przepisami prawa miejscowego określającymi warunki zabudowy.

Ryc. 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Turek

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Turek

Oprócz uwarunkowań lokalnych i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie Turek opiera się również na rekomendacjach zawartych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW)*. Zgodnie z jego zapisami Gmina Turek została zakwalifikowana do dwóch obszarów funkcjonalnych: **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego** oraz **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego**.

PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego**:

1. Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
2. Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
3. Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
4. Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego

5. Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej

6. Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Dla realizacji ww. celów polityki przestrzennej PZPWW określa następujące zasady zagospodarowania. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje w zakresie zagospodarowania przestrzennego, istotne dla Gminy Turek:

➤ W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

- Zachowanie zwartego charakteru zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych;
- Rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach ośrodków powiatowych i gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych i dróg publicznych;
- Ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
- Dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;
- zachowanie lub przywracanie czytelności historycznych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych, z podkreślaniem charakterystycznych elementów kompozycyjnych, w tym m.in.: zabytkowych centrów miast z rynkami i siatką ulic, dominant przestrzennych, układów zieleni czy stawów w centrach wsi;
- kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki;
- komponowanie zieleni z zachowaniem rodzimych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania dominacji zieleni wysokiej nad zabudową na terenach wiejskich;
- ochrona przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy;
- ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze;
- wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach rozległych upraw rolnych;
- realizacja działań rewitalizacyjnych;
- wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- rekultywacja zdegradowanych obszarów powyroboiskowych i przystosowywanie ich do pełnienia nowych funkcji.

➤ w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- zachowanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej;
- ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze poza obszarami zwartej zabudowy;
- ochrona gleb przed erozją;
- zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych;
- zapobieganie dewastacji i ograniczanie nadmiernej eksploatacji łąk i pastwisk;
- zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności;
- zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania;
- zwiększanie lesistości, w tym w szczególności wyznaczanie terenów przeznaczonych do zalesienia na obszarach predysponowanych;
- eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej;
- wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, w szczególności w zasięgu lądowych korytarzy ekologicznych, na miedzach i wzdłuż dróg.

➤ W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- poszerzanie rejestru zabytków o układy urbanistyczne miast oraz układów ruralistycznych specyficznych dla wielkopolskiego osadnictwa;
- wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;
- zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego związanego z kulturą ludową wsi;
- kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej;
- określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb kształtowania lokalnych centrów kulturalnych.

- W zakresie wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego:
 - dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczeń wynikających z elementów środowiska przyrodniczego;
 - wdrażanie bardziej wydajnych i przyjaznych środowisku technologii;
 - kształtowanie specjalizacji rolniczych, w tym promocja rolnictwa ekologicznego wraz z lokalnym zapleczem drobnych i średnich zakładów przetwarzających, magazynujących lub transportujących produkty rolnicze;
 - rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji wykorzystujących biogaz i biomasę rolniczą;
 - wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych;
 - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych na terenach miast powiatowych oraz mniejszych ośrodków miejskich dla lokalizacji działalności gospodarczych związanych z działalnością rolniczą, produkcyjną i usługową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwoju małych i średnich zakładów produkcyjnych;
 - uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu;
 - rozwoju funkcji turystycznych z wykorzystywaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego w miastach powiatowych (bazy noclegowej, gastronomicznej, punktów informacji turystycznej, poprawa jakości przestrzeni publicznych), rozwój bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich (agroturystyka) oraz tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;
- w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej:
 - remont układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych;
 - rozbudowa sieci dróg rowerowych;
 - rozwój sieci komunikacji autobusowej dla poprawy dostępności terenów wiejskich do miast powiatowych i ośrodków gminnych.
- w zakresie rozbudowy systemów infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych;
 - budowa rozdzielczej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;
 - wyznaczenie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych;

- zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

Wyznaczone w PZPWW cele polityki przestrzennej **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego** to:

1. Cel 1. Podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego
2. Cel 2. Kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru
3. Cel 3. Kształtowanie środowiska przyrodniczego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania, istotne dla Gminy Turek:

- W zakresie podtrzymania i restrukturyzacji przemysłu energetycznego:
 - określenie perspektywicznych terenów eksploatacji złóż węgla brunatnego z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań ekonomicznych, społecznych, przestrzennych i środowiskowych;
 - wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie, z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego;
 - wyznaczanie terenów dla lokalizacji instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych wraz ze strefami ochronnymi oraz terenów rozwoju upraw roślin energetycznych.
- W zakresie kształtowania nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru:
 - określanie nowych funkcji dla terenów poprodukcyjnych i pogórnich;
 - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów autostradowych i linii kolejowych;
 - rozwój turystyki w oparciu o potencjał terenów powyrobiskowych, zasoby wód geotermalnych, walory przyrodnicze i kulturowe oraz dogodne położenie obszaru w centrum kraju;
 - utworzenie regionalnych centrów obsługi ładunków;
 - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu węzłów komunikacyjnych oraz terminali integrujące transport drogowy, kolejowy oraz żeglugę śródlądową.
- W zakresie kształtowania środowiska przyrodniczego:
 - określenie obszarów wymagających rekultywacji i rewitalizacji oraz preferowanych funkcji terenów;
 - rewitalizacja i rekultywacja poprzemysłowych terenów zdegradowanych oraz przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
 - odtwarzanie sieci hydrograficznej obszaru, a także intensyfikację retencji wód;

- zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności;
- zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania;
- wprowadzanie nowych technologii służących poprawie jakości powietrza oraz ograniczanie emisji przemysłowej i emisji niskiej;
- ochrona przed hałasem przemysłowym terenów podlegających ochronie akustycznej m.in. poprzez stosowanie nowoczesnych technologii w przemyśle, barier dźwiękochłonnych w postaci pasów zieleni oraz wykluczenie bezpośredniego sąsiedztwa funkcji konfliktogennych;
- zachowanie terenów wolnych od zabudowy w sąsiedztwie istniejących obiektów produkcyjnych i korytarzy infrastrukturalnych;
- wprowadzanie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;

Ponadto zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Gmina Turek zaklasyfikowana została do:

- obszarów wiejskich wymagających procesów rozwojowych;
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej;
- miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze;
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy;
- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i poniższe wytyczne:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony tradycji i kultury regionu;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 z 25 marca 2019 roku w sprawie: uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania

5. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, a także potencjału mieszkańców na obszarze Gminy Turek, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. W związku z powyższym, komplementarność celów wyznaczonych w strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność wdrażania dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

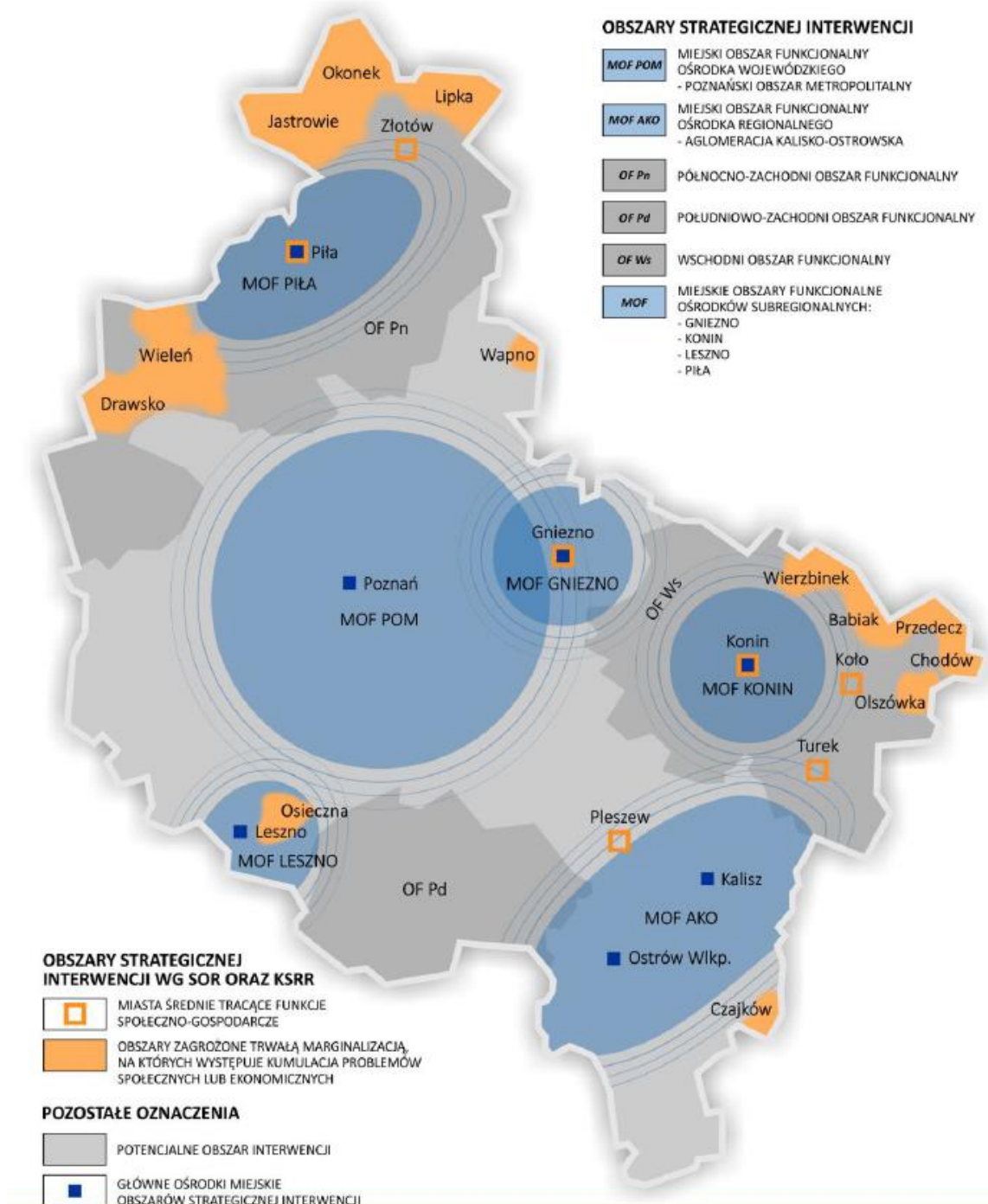
W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. **Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,**
2. **Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,**
3. **Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,**
4. **Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.**

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Gmina Turek zaklasyfikowana została do **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego (WOF)**. Jego głównymi jednostkami osadniczymi są Konin, Koło, Słupca, Turek. Stanowi obszar koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego we wschodniej części Wielkopolski. Ze względu na wyczerpywanie złóż kopalin obszar ten wymaga wdrożenia działań restrukturyzacyjnych ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnich oraz ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii. Szczególnych szans należy upatrywać w rozwoju alternatywnych źródeł energii, zwłaszcza energetyki geotermalnej i wodoru. Rozwój innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, pozwoli wykorzystać atuty położenia tego obszaru. Ponadto należy podjąć działania rekultywacji terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego.

Ryc. 6. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Cele

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	• przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji energetycznej bez znaczących kosztów ekonomicznych i społecznych • restrukturyzacja i modernizacja gospodarki WOF, tworzenie alternatyw gospodarczych (opartych np. na OZE, wodrze) oraz specjalizacji niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, m.in. budowa proinnowacyjnego Parku Przemysłowo-Technologicznego Aglomeracji Konińskiej • rozwój i podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych przez zintegrowane działania promocyjne, a także racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie terenów poprodukcyjnych i pogórnich • zachowanie i rozwój potencjału rolnictwa, ochrona gruntów rolnych, wdrażanie programów kompensacyjnych dla sektora rolniczego z tytułu działalności kopalni • poprawa sytuacji na rynku pracy przez stworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego szczególnie w przypadku pracowników odchodzących z sektora paliwowo-energetycznego tak, aby w nowych miejscach pracy mogli w jak największym stopniu wykorzystywać swoje wcześniej zdobyte umiejętności i doświadczenie zawodowe	CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK 2.1. Rozwój gospodarczy i wzmocnienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców CEL III: WYSOKI POZIOM SFERY SPOŁECZNEJ W GMINIE TUREK 3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi 3.3. Przeciwdziałanie problemom społecznym i wykluczeniu społecznemu
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	• przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, poprawa dostępu do usług społecznych i ich jakości, w tym usług i infrastruktury zdrowotnej, usług opiekuńczych i senioralnych • rozwój funkcji turystycznych w oparciu o walory georóżnorodności środowiska WOF • wzmacnianie społeczności lokalnych i tożsamości lokalnej, m.in. przez wykorzystanie dorobku i doświadczenia funkcjonujących na tym obszarze Lokalnych Grup Działania	CEL I: FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK 1.3. Uporządkowana gospodarka przestrzenna CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY TUREK 2.2. Budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców w oparciu o walory dziedzictwa kulturowego i integracja międzypokoleniowa

2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług

- rozbudowa infrastruktury transportowej, budowa/przebudowa sieci dróg krajowych i wojewódzkich położonych na obszarze WOF, m.in. DK 25, 72, 92, ułatwienie przepływów towarów w kierunkach północ-południe i wschód-zachód powiązanych z autostradą A2
- rozwój infrastruktury kolejowej, budowa węzła kolejowego oraz rozważenie budowy sieci kolejowej łączącej Konin–Koło–Turek, modernizacja linii kolejowej E20
- wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej WOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych
- dochowanie zobowiązań w dziedzinie ochrony środowiska oraz podnoszenie jego jakości, szczególnie w zakresie powietrza, bioróżnorodności, wód powierzchniowych i podziemnych, upowszechnianie edukacji ekologicznej
- uregulowanie gospodarki odpadami i wodno-ściekowej
- wzrost retencji wody
- produkcja energii opartej na nowych nośnikach energii, inicjowanie i prowadzenie działań związanych z rozwojem energetyki rozproszonej oraz lokalnym bezpieczeństwem energetycznym, rozwój inicjatyw klastrowych

- rewitalizacja, rekultywacja i przywrócenie przyrodzie i mieszkańcom zdegradowanych terenów pogórnich, rewitalizacja obszarów zdegradowanych zwiększająca ich atrakcyjność osiedleńczą i poprawiająca jakość życia mieszkańców
- wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania zwiększających skuteczność implementowanych mechanizmów rozwojowych, doskonalenie i upowszechnianie modelu współzarządzania z wykorzystaniem

2.3. Rozwinięta oferta sportowo-rekreacyjna

CEL III: WYSOKI POZIOM SFERY SPOŁECZNEJ W GMINIE TUREK

3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
3.2. Rozwinięte usługi pomocy społecznej i opieki zdrowotnej
3.3. Przeciwdziałanie problemom społecznym i wykluczeniu społecznemu

CEL I: FUNCJONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK

1.1. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna i sieciowa
1.2. Ochrona środowiska i wspieranie inicjatyw proekologicznych
1.3. Uporządkowana gospodarka przestrzenna

I CEL I: FUNCJONALNA PRZESTRZEŃ I EKOLOGICZNA INTEGRALNOŚĆ W GMINIE TUREK

1.1. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna i sieciowa
1.3. Uporządkowana gospodarka przestrzenna

4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

- metod partycypacji społecznej przy uczestnictwie NGO, JST wszystkich szczebli, przedstawicieli rządu, przedsiębiorców i mieszkańców
- przygotowanie sprawiedliwego i inkluzywnego Planu transformacji gospodarczej i energetycznej, który zostanie uzgodniony w gronie wszystkich zainteresowanych stron, w tym pracowników, związków zawodowych, przedsiębiorców, władz samorządowych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicieli szkół i uczelni; transformacja powinna być zgodna z unijną inicjatywą wsparcia regionów górniczych

CEL III: WYSOKI POZIOM SFERY SPOŁECZNEJ W GMINIE TUREK

3.3. Przeciwdziałanie problemom społecznym i wykluczeniu społecznemu

Strategia rozwoju Gminy powinna również uwzględniać założenia strategii ponadlokalnych. Cele strategiczne i operacyjne ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, jako jednej z gmin współtworzących powiat turecki, są zatem spójne z założeniami **Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025**.

W czasie opracowywania niniejszej Strategii, trwają również prace nad Strategią ZIT Kolsko-Tureckiego, zrzeszającego Miasto Turek, Miasto Koło oraz gminy: Turek, Koło, Brudzew i Kościelec. Dokument ten będzie stanowił podstawę współpracy gmin i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Zakłada się spójność kierunków rozwoju obu dokumentów.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2024-2034. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Turek, Rada Gminy Turek oraz referaty Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach

przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Turek będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu tureckiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomaga coroczne opracowywanie Raportu o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt we wsparciu pracowników Urzędu Gminy Turek zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Turek będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Program Ochrony Środowiska dla gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025 dla Gminy Turek,
- Program współpracy Gminy Turek z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2023 rok,
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Turek na lata 2022-2026,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Turek na lata 2021-2026,
- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Turek na lata 2022-2025,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Turek na lata 2021-2026,
- Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Turek na lata 2022-2036,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Tureckiego,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Turek w 2023 roku,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Turek na lata 2022-2027,
- Plan Zarządzania Kryzysowego,

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Turek, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Program Wspierania Rodziny, czy programy jednoroczne (m.in. Program współpracy Gminy Turek z organizacjami pozarządowymi oraz o działalności pożytku publicznego i Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt). W przypadku konieczności poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi odpowiednią dokumentację do opracowania Planu Ogólnego. Ponadto Gmina Turek w okresie obowiązywania Strategii podejmie działania nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Turek na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021), w tym Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 daje jednostkom samorządu terytorialnego szansę na pozyskanie środków z nowej puli dofinansowań. Budżet w ramach nowej polityki spójności opiewa na kwotę 392 miliardów euro i przewiduje inwestycje w krajowe oraz regionalne programy ukierunkowane na m.in. wzrost gospodarczy, rynek pracy, społeczną integrację i pogłębianie współpracy.

Środki unijne w nowej perspektywie będą lokowane w ramach dotychczasowych funduszy, m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) czy Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+), ale także w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) – nowego instrumentu finansowego, którego celem jest wsparcie obszarów borykających się z problemami w związku z transformacją energetyczną. FST stanowi I filar mechanizmu sprawiedliwej transformacji, będącego elementem Europejskiego Zielonego Ładu.

Podregion Koniński (powiaty: m. Konin, koniński, kolski, turecki, słupecki, wrzesiński i gnieźnieński) został wytypowany przez Komisję Europejską jako jeden z regionów węglowych, który otrzyma wsparcie w ramach FST. Daje to samorządom Wielkopolski Wschodniej ogromne szanse na pozyskanie dotacji na m.in. modernizację lokalnej gospodarki, łączność cyfrową, czystą energię, redukcję emisji, ale także na łagodzenie społecznych skutków przemian gospodarczych (np. wsparcie przekwalifikowania pracowników).

Ponadto samorzady będą miały do dyspozycji środki z nowych programów krajowych, m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska);
- FENG – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej gospodarki – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu);

- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne);
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe).

Gmina będzie miała do dyspozycji również środki z nowego programu **Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027** (FEW2021+), będącego kontynuacją Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W nowej perspektywie budżet dla województwa wielkopolskiego wyniesie ponad 2,154 mld euro. Filarami FEW2021+ będą: zielona transformacja, transformacja cyfrowa oraz przejście na nurt gospodarki 4.0, a głównym celem będzie osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 r. Ponadto zabezpieczonych zostało ok. 8,717 mln euro dla nowo powstającego ZIT kolsko-tureckiego. Dokument ten wskaże wspólne dla Turku, Koła, gmin Koło, Turek, Kościelec i Brudzew projekty o znaczeniu strategicznym dla ich obszarów. Mogą to być przedsięwzięcia z zakresu transportu miejskiego, publicznych e-usług oraz adaptacji infrastruktury do zmian klimatu.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy w Turku oraz jednostek organizacyjnych Gminy Turek.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem tureckim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) Gminy Turek przyjętą przez Radę Gminy Turek uchwałą nr XLIX/330/22 z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030, zaktualizowaną uchwałami nr LIII/361/23 z dnia 6 marca 2023 r. oraz nr LIV/367/23 z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów

funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2023-2030 wyniesie 67,5 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

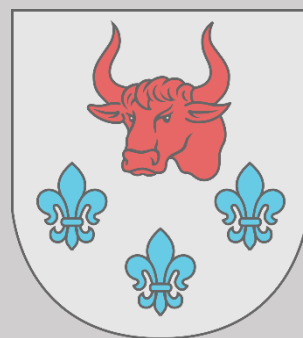

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1:

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Turek

SPIS TREŚCI

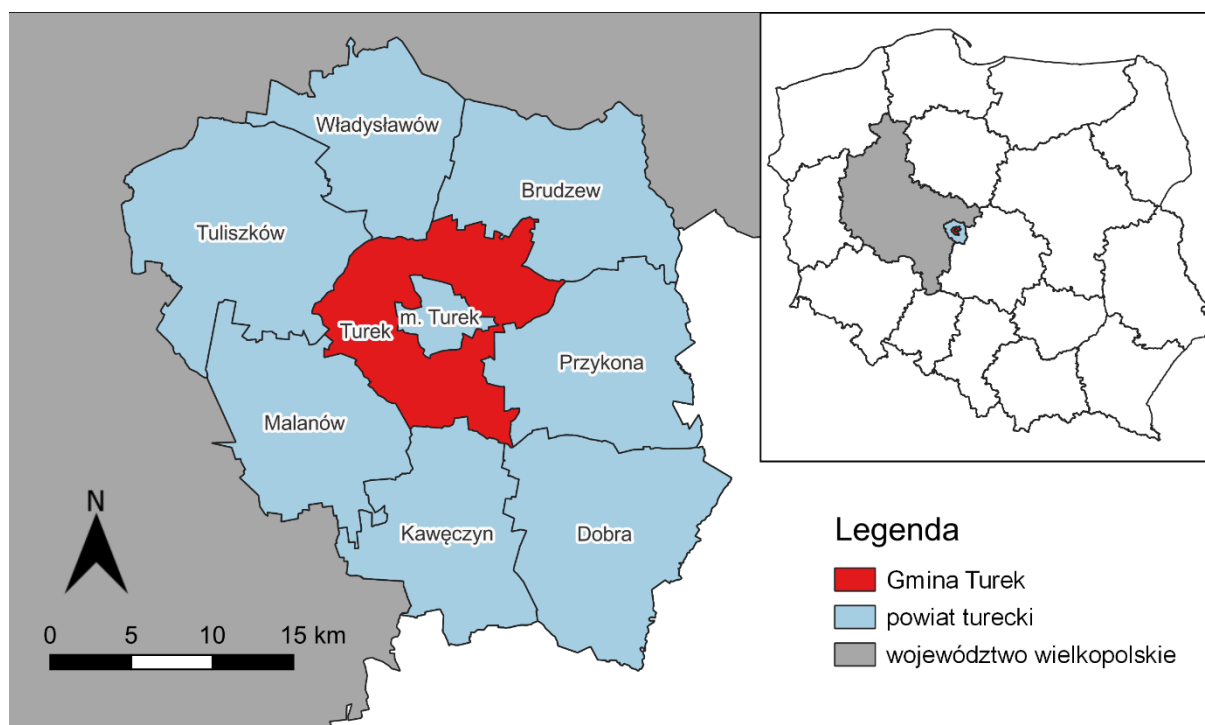
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	70
1.1. Informacje ogólne	70
1.2. Sieć transportowa	71
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	72
1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe	76
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	81
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	81
2.2. Infrastruktura i środowisko	86
<i>Infrastruktura techniczna</i>	<i>86</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>88</i>
<i>Pozostała działalność z zakresu ochrony środowiska</i>	<i>90</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	93
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>93</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>95</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>98</i>
<i>Fundusze Europejskie 2014-2020 i inne zewnętrzne źródła finansowania działalności</i>	<i>98</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	100
3.1. Demografia	100
3.2. Kapitał społeczny	105
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>105</i>
<i>Edukacja</i>	<i>107</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>113</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>114</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy</i>	<i>115</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	119

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Turek jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie tureckim. Jest to tzw. gmina obwarzankowa, która otacza miasto Turek będące odrębną gminą i głównym ośrodkiem powiatu. Tego typu gminy nie posiadają wyraźnego centrum administracyjno-usługowego, a rolę tę odgrywa otaczane przez nie miasto. Ze względu na peryferyjne położenie w województwie wielkopolskim, Gmina Turek oddalona jest o około 128 km od stolicy regionu – Poznania i jedynie o około 70 km od będącej stolicą sąsiedniego województwa Łodzi. Zgodnie z klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski Śleszyńskiego i Komornickiego (2016), utworzoną na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Turek należy do gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, Gmina Turek na koniec 2021 liczyła 10 448 mieszkańców, co stanowiło 13% ludności powiatu, natomiast jej powierzchnia, licząca 109 km² stanowiła 12% powierzchni powiatu.

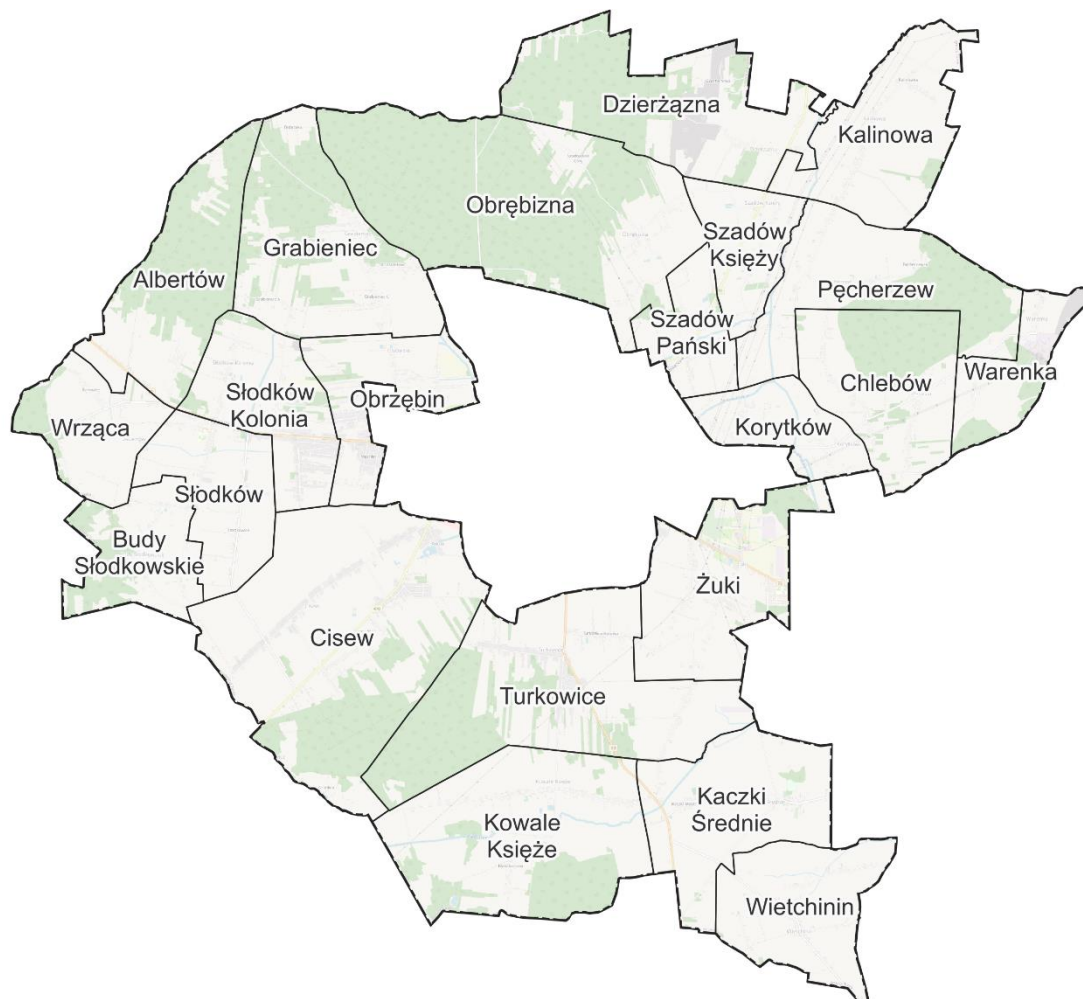
Ryc. 1. Położenie Gminy Turek na tle kraju, województwa oraz powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina Turek, oprócz całkowitego otoczenia miasta Turek, graniczy ze wszystkimi pozostałymi gminami powiatu. Od północy są to Władysławów i Brudzew, od wschodu Przykona, od południowego wschodu Dobra, od południa Kawęczyn, a od zachodu Małanów i Tuliszków.

Administracyjnie obszar Gminy dzieli się na 20 sołectw: Albertów (łącznie miejscowości Albertów i Wrząca), Budy Słodkowskie, Cisew, Chlebów, Dzierżążna, Grabieniec, Kalinowa, Korytków, Kaczki Średnie, Kowale Książę, Obrębizna, Obrębin, Pęcherzew, Szadów Księży (łącznie miejscowości Szadów Księży i Szadów Pański), Słodków, Słodków Kolonia, Turkowice, Wietchinin, Warenka oraz Żuki. Największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców są: Cisew

(1 208), Turkowice (1 029) i Obrębzin (1 024), natomiast najmniej licznymi: Warenka (106), Dzierżazna (151) oraz Szadów Księży (169)

Ryc. 2. Miejscowości Gminy Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

1.2. Sieć transportowa

Gmina Turek włączona jest do krajowego systemu transportowego poprzez drogi krajowe nr 72 i 83. Droga nr 72 przecina Gminę w osi wschód-zachód i łączy Konin z Rawą Mazowiecką, natomiast droga 83 rozpoczyna się w Turku i podążając w kierunku południowo-wschodnim łączy go z Sieradzem. Łącznie na terenie Gminy znajduje się 11,33 km dróg krajowych. Przez Gminę, z południowego zachodu na północny wschód, przebiega także droga wojewódzka 470 Kościelec – Kalisz, której długość w Gminie Turek wynosi 8,71 km.

Podstawowy układ komunikacyjny Gminy tworzy także 19,05 km dróg powiatowych:

- 3219P (Genowefa – Władysławów – Turek),
- 4482P (Słodków – Cisew),
- 4483P (Szadów Pański – Żuki),
- 4498P (Kaczki Średnie – Przykona),
- 4499P (Rogów – Gąsin – Wietchinin),

- 4500P (Kaczki Mostowe – Wietchinin – Mikulice),
- 4583P (Dzierzbín – Smaszew – Wrząca).

Układ drogowy uzupełnia 150 km dróg gminnych i 100 km pozostałych dróg, z czego 78 km dróg publicznych pozostaje nieutwardzonych.

Budowa dróg osiedlowych jest jednym z priorytetów inwestycyjnych Gminy. W ostatnich latach zrealizowano m.in. następujące inwestycje drogowe:

- budowa dróg osiedlowych w miejscowości Żuki – etap II i III,
- przebudowa drogi osiedlowej, ul. Konwaliowej, w miejscowości Turkowice,
- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Grabieniec,
- przebudowa dróg gminnych w miejscowości Budy Słodkowskie, Korytków, Słodków,
- przebudowa drogi gminnej nr 663531P w miejscowości Słodków Kolonia – etap I,
- przebudowa drogi osiedlowej (wewnętrznej) ul. Jagodowej w miejscowości Cisew.
- Budowa dróg osiedlowych w miejscowości Obrzębin,
- Budowa dróg osiedlowych w miejscowości Słodków Kolonia

Niecałe 10 km na północ od granicy Gminy przebiega autostrada A2. Sieć drogowa na terenie Gminy zapewnia możliwość dojazdu do Poznania w czasie około 1 godziny 45 minut, do Łodzi w około 1,5 godziny, a do Warszawy w około 2,5 godziny.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje komunikacja publiczna, jednak działają prywatni przewoźnicy, obsługujący miejscowości znajdujące się na trasie dróg krajowych: Albertów, Słodków, Słodków Kolonia, Obrzębin, Turkowice, Kowale Księże, Kaczki Średnie, Żuki. Władze Gminy dostrzegają potrzebę organizacji transportu zbiorowego, jednak konieczne jest wypracowanie rozwiązania możliwego do realizacji w ramach możliwości finansowych Gminy.

Przez Gminę Turek nie przebiega żadna linia kolejowa obsługująca ruch pasażerski, a torowiska znajdujące się na terenie Gminy stanowią pozostałość linii towarowych obsługujących nieistniejącą już Elektrownię Adamów i łączące ją z Kopalnią Adamów. Połączenia kolejowe dla mieszkańców są dostępne z oddalonego o niecałe 30 km Konina, skąd można się udać w kierunku Poznania i Warszawy.

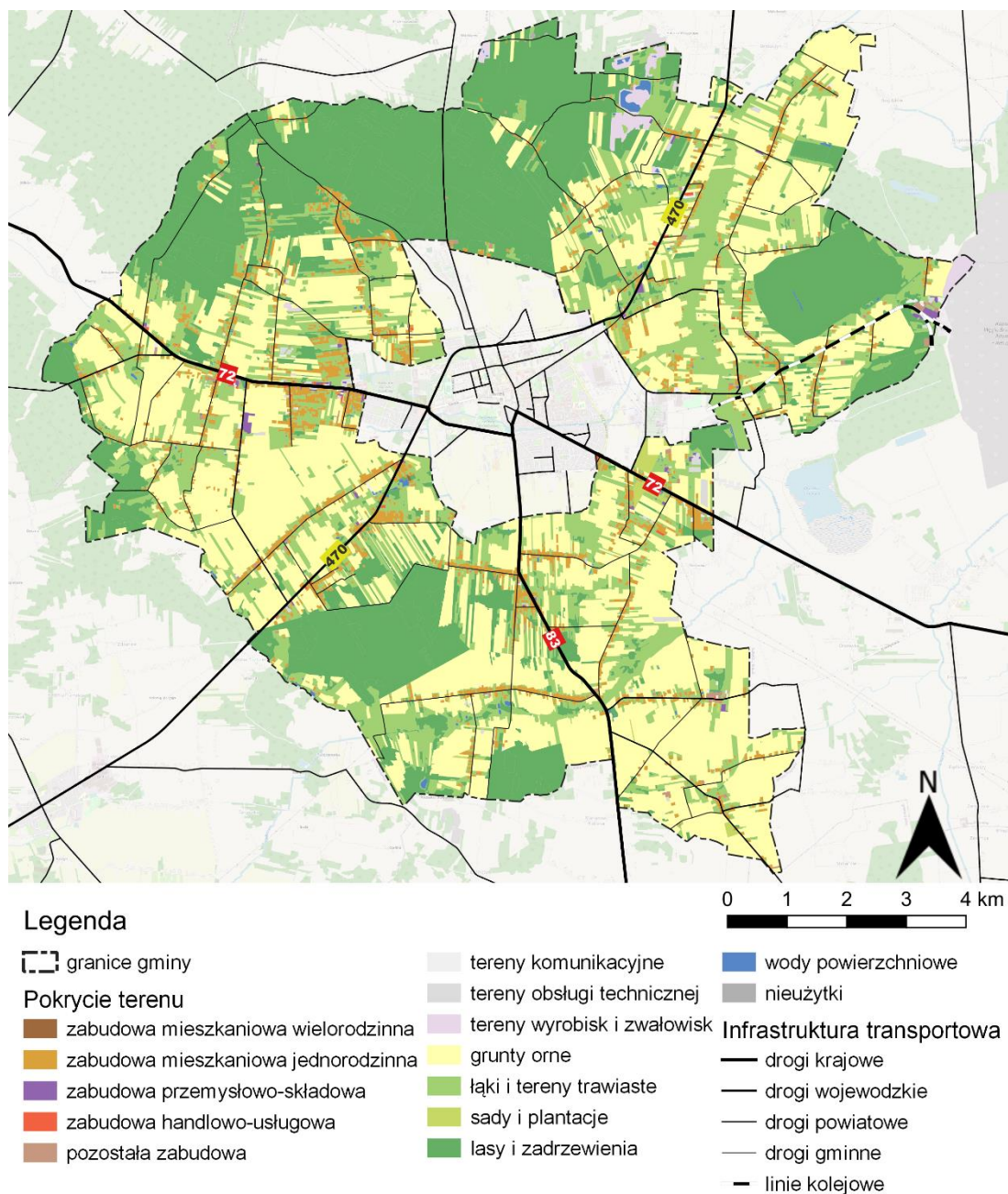
Na potrzeby ruchu lokalnego, sieć transportową uzupełnia 7,8 km dróg rowerowych.

Układ sieci transportowej gmin obwarzankowych uniemożliwia skuteczne skomunikowanie wszystkich miejscowości gminy z pominięciem miasta centralnego.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W strukturze użytkowania gruntów Gminy Turek, dominują użytki rolne, stanowiące 58,8% jej ogólnej powierzchni. Skoncentrowane są one w części południowej, zachodniej i północno-wschodniej Gminy. W większości są to użytki klas bonitacyjnych: V i VI, zaliczane do kompleksów żytnich słabych i żytnich bardzo słabych, zajmujących łącznie 80,5% powierzchni gruntów ornych. Na terenie Gminy występują także zwarte kompleksy gleb wysokich klas IIIa i IIIb, należących do kompleksu pszennego dobrego, jednak stanowią one jedynie 6,1% ogółu powierzchni gruntów ornych. Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki bonitacyjne środowiska przyrodniczego, obejmujące jakość i przydatność rolniczą gleb, agroklimat, rzeźbę terenu oraz warunki wodne, wskaźnik

jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oceniono na 49,9, co jest wynikiem poniżej średniej krajowej, wynoszącej 66,6.

Ryc. 3. Pokrycie terenu i infrastruktura transportowa w Gminie Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

W strukturze gospodarstw rolnych na terenie Gminy Turek, zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku, pod względem łącznej wielkości dominowały gospodarstwa powyżej 15 ha, zajmujące 32,9% ogółu powierzchni upraw, a stanowiące 8% liczby gospodarstw. Najbardziej liczne były gospodarstwa o wielkości 1-5 ha, stanowiąc 55,9% liczby gospodarstw i zajmujące 24,3% powierzchni. Gospodarstwa o wielkości 5-10 ha zajmowały drugie miejsce zarówno pod względem liczby (22,7%), jak i ogółu powierzchni (28,2%).

Tab. 1. Struktura wielkości gospodarstw rolnych w Gminie Turek w 2020 roku

Powierzchnia gospodarstwa rolnego	liczba gospodarstw rolnych	% ogółu	łączna powierzchnia gospodarstw rolnych w ha	% ogółu
do 1 ha włącznie	10	1,17%	18,85	0,28%
1 – 5 ha	477	55,85%	1 615,10	24,29%
5 – 10 ha	228	22,70%	1 877,37	28,23%
10 do 15 ha	71	8,31%	952,38	14,32%
Powyżej 15 ha	68	7,96%	2 185,50	32,87%
Łącznie	854	100%	6 649,20	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszary leśne Gminy Turek stanowią 19,4% jej całkowitej powierzchni i podlegają administracji Nadleśnictwa Turek. W strukturze przestrzennej wyróżniają się zwarte kompleksy leśne: na północy – porastający pagórkowaty teren Wzgórz Szadowskich i na południu w rejonie Cisewa. Oba kompleksy to w przeważającej części bory sosnowe, uzupełniane fragmentami lasu mieszanego i olsu jesionowego. Obok dominującej w składzie gatunkowym sosny występują m.in.: dąb, brzoza, jesion, olcha i świerk. Drzewostan jest zróżnicowany pod względem wieku. Obok tych posiadających stosunkowo naturalny charakter kompleksów leśnych, zaznacza się zadrzewiony obszar zrekultywowanej hałdy powyrobiskowej Kopalni Węgla Brunatnego Adamów, zlokalizowany we wschodniej części Gminy. Kopalnia oddziałuje na strukturę przestrzenno-funkcjonalną również za sprawą leja depresji, powodującego obniżenie zwierciadła wód gruntowych, co bezpośrednio obniża jakość gleb na cele rolnicze i przyrodnicze.

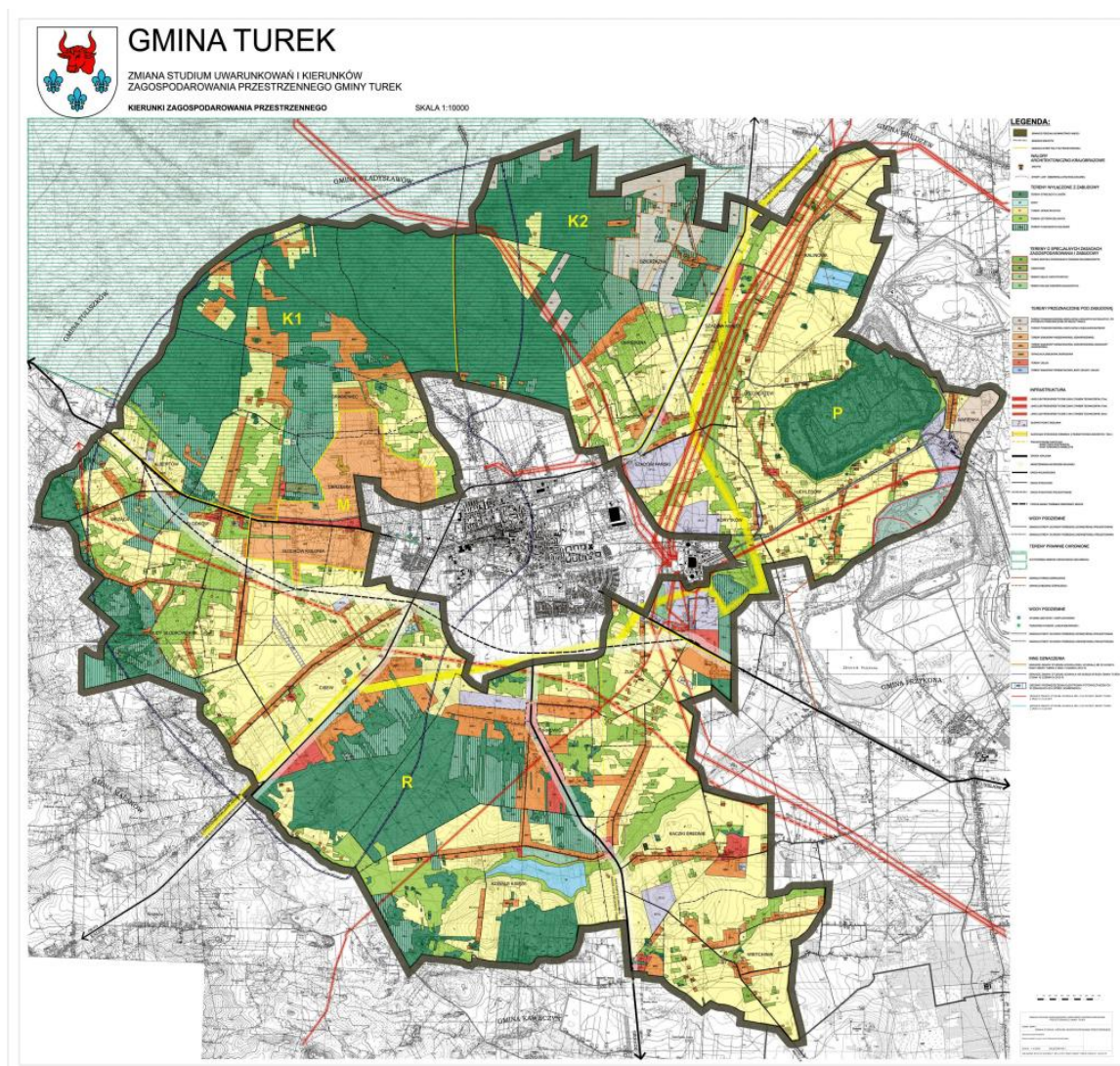
Układ przestrzenny Gminy jest w znacznym stopniu kształtowany przebiegiem infrastruktury transportowej, w szczególności dróg krajowych nr 72 i 83, drogi wojewódzkiej nr 470 i pozostałych dróg je łączących, które zostały opisane w poprzednim podrozdziale.

Na sytuację przestrzenną niewątpliwie wpływ ma także centralne położenie Miasta Turek i jego rozwój przestrzenny. Szczególnie widoczne jest to w przypadku miejscowości Obrzębin, zachowującej ciągłość zabudowy z Miastem. Struktura osadnicza Gminy ulega znacznym przekształceniom. Historycznie dominowały wsie jednodrożne rzędowe i łańcuchowe oraz wielodrożne. Obecnie można spotkać zarówno wsie skupione, jak i zabudowę rozproszoną. W znacznym stopniu rozwija się budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.

Nadrzędnym dokumentem określającym politykę przestrzenną Gminy jest **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego** przejęte Uchwałą nr XXXIX/233/10 Rady Gminy Turek z dnia 8 listopada 2010 roku, a następnie aktualizowane uchwałami nr XLVI/249/14 z dnia 13 marca 2014 r., nr IX/38/2015 z dnia 15 czerwca 2015 r., L/314/2018 oraz I/315/2018 z dnia 1 października 2018 r. Dokument ten opiera rozwój przestrzenny Gminy na poprawie aktualnego stanu zagospodarowania przestrzeni w tym rozwoju funkcji przemysłowych i usługowych, poprawie warunków zamieszkania, poprawie stanu środowiska naturalnego, poprawie bezpieczeństwa komunikacji, w tym tranzytu, a także współpracy z sąsiednimi gminami, starostwem powiatowym i zarządem województwa dla racjonalnego rozwoju Gminy. Uwzględniając uwarunkowania wewnętrzne, zgodnie ze Studium, za podstawowe funkcje

rozwojowe Gminy uznano: rolnictwo, zróżnicowaną działalność gospodarczą, mieszkalnictwo, a także rekreację i wypoczynek.

Ryc. 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Turek

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Turek

Aktami prawa miejscowego warunkującymi planowanie przestrzenne w Gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Turek obowiązują 22 plany miejscowe, z czego 7 zostało uchwalonych przed 2003 rokiem. Plany miejscowe pokrywają jedynie 3,84% powierzchni Gminy i są rozproszone na całym jej terenie.

W związku z tak małym udziałem planów miejscowych, inwestycje budowlane realizowane są głównie w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W okresie 2017-2021, wydawano rocznie ponad 400 decyzji, co stanowi niemal połowę wszystkich decyzji w powiecie i przekłada się na około 40 decyzji na 1000 mieszkańców, co jest wartością czterokrotnie większą niż średnia dla powiatu.

Tab. 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Turek	425	451	434	410	431

Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	powiat*	923	849	784	758	868
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Gmina Turek	43,76	45,68	43,53	39,65	41,25
	powiat*	10,95	10,10	9,35	9,23	10,62

* brak danych dla gmin Przykona i Tuliszków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, Gmina Turek należy do Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego, obejmującego swoim zasięgiem Miasto Konin oraz powiaty: koniński, kolski, słupecki i turecki. Obszar ten charakteryzuje się znacznym udziałem przemysłu energetycznego, opartego na węglu brunatnym, który jednak ze względu na eksploatację złóż, kwestie ekonomiczne i środowiskowe, wymusza restrukturyzację regionu. Plan Zagospodarowania Województwa Wielkopolskiego zakłada restrukturyzację przemysłu energetycznego, w tym poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii, rozwój nowych działalności gospodarczych, w tym rozwój turystyki opartej o wykorzystanie terenów powyrobowiskowych i walory przyrodnicze, a także poprawę jakości środowiska przyrodniczego, poprzez rekultywację terenów pokopalnianych. Gmina Turek została również wskazana jako obszar wymagający wsparcia procesów rozwojowych, poprzez pobudzenie wewnętrznych potencjałów, w tym rozwój kapitału społecznego. Wraz z miastem Turek należy do obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

W czasie opracowywania niniejszej diagnozy, trwają również prace nad Strategią ZIT Kolsko-Tureckiego, zrzeszającego Miasto Turek, Miasto Koło oraz gminy: Turek, Koło, Brudzew i Kościelec. Dokument ten będzie stanowił podstawę współpracy gmin i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

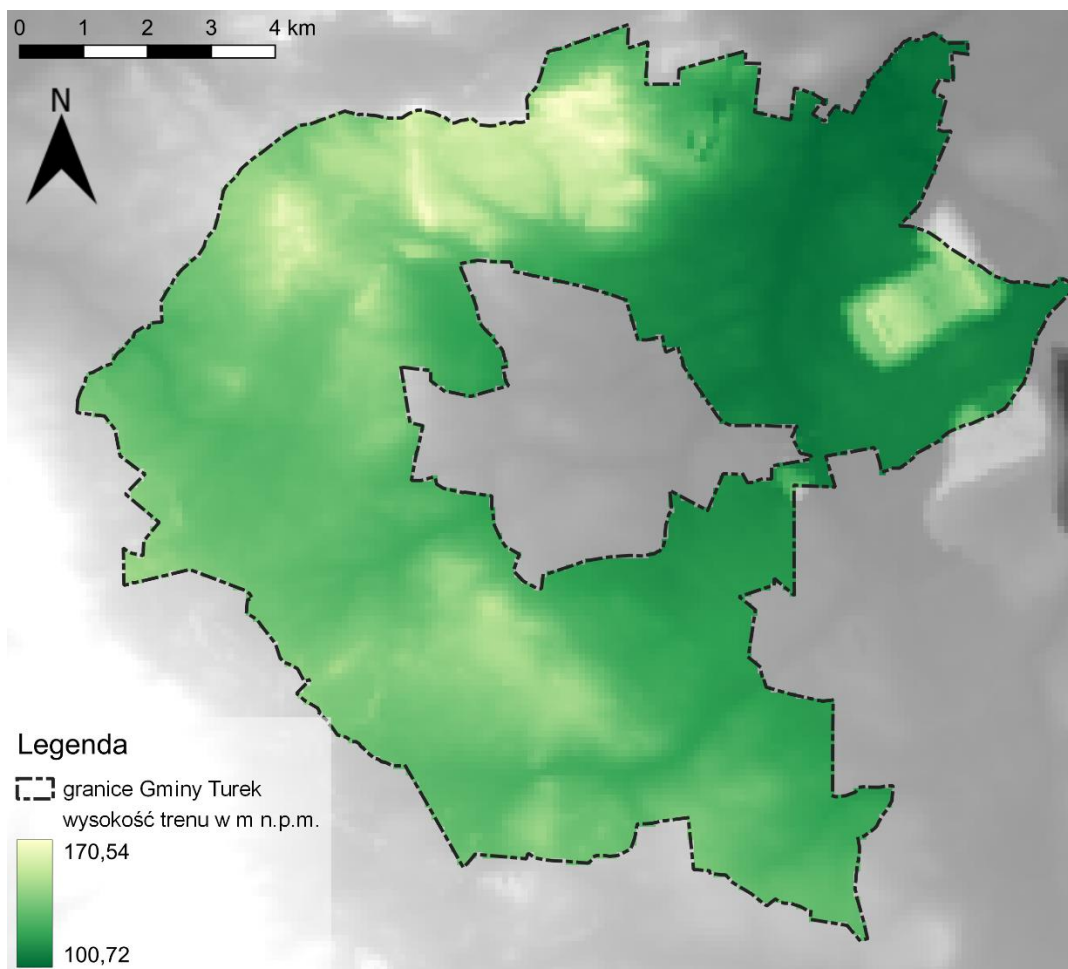
1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski Kondrackiego (2002), Gmina Turek znajduje się w makroregionie Niziny Południowopolskiej. Większa część terytorium Gminy należy do mezoregionu Wysoczyzny Tureckiej, natomiast na wschodzie obejmuje fragment Kotliny Kolskiej.

Ukształtowanie terenu Gminy jest w przeważającej mierze rezultatem depozycji materiału polodowcowego i odprowadzania wód polodowcowych, które doprowadziły do ukształtowania się Wzgórz Szadowskich, osiągających wysokość do 173,3 m n.p.m., z różnicami wysokości dochodzącymi do 70 m, a także kotliny Uniejowskiej o wysokościach od 102 do 112 m n.p.m.

Pod względem geologicznym na terenie Gminy przeważają piaski, piaski ze żwirem, żwiry z głazami i gliny zwałowe. W obrębie dolin rzecznych znajdują się ily, mułki, piaski i pyły zastoiskowe, piaski i żwiry rzeczne oraz miejscami torfy. W głębszych warstwach geologicznych występują ily, mułki i piaski ilaste, piaski pylaste i żwiry, a także w wielu miejscach węgle brunatne. Z budową geologiczną związane są dostępne złoża surowców, do których w Gminie Turek należą kruszywa naturalne, eksploatowane przede wszystkim w miejscowości Dzierżążna. Bezpośrednio przy wschodniej granicy Gminy jest wydobywany metodą odkrywkową węgiel brunatny.

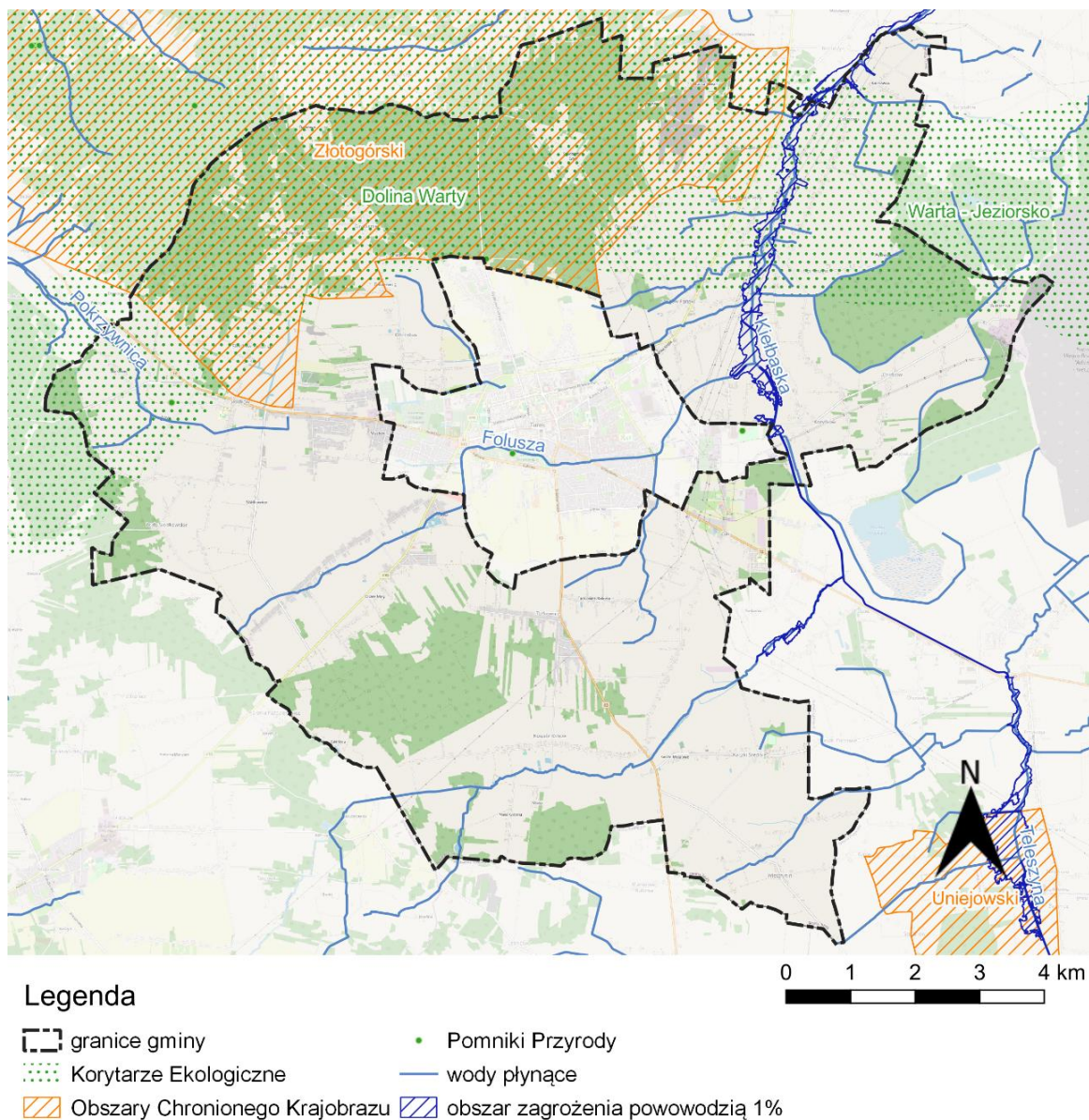

Ryc. 5. Ukształtowanie terenu Gminy Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina Turek leży w strefie klimatu przejściowego między klimatem oceanicznym, a kontynentalnym. Rejon charakteryzuje się niskimi sumami rocznymi opadów, nie przekraczającymi 550 mm/rok, przy jednoczesnym wysokim parowaniu. Średnie temperatury wynoszą $-2,4^{\circ}\text{C}$ i w styczniu, $18,3^{\circ}\text{C}$ w lipcu, a w skali całego roku jest to od $7,5^{\circ}\text{C}$ do 8°C . Przeważają wiatry z kierunków zachodnich, a średnia liczba dni pochmurnych w skali roku kształtuje się na poziomie 120-150.

Głównym elementem sieci hydrograficznej Gminy jest rzeka Kielbaska, będąca lewobrzeżnym dopływem Warty. Powierzchnia całkowita zlewni Kielbaski wynosi $490,9\text{ km}^2$, natomiast jej średni przepływ to $0,71\text{ m}^3/\text{s}$. Posiada ona szereg dopływów, z których największym na terenie Gminy, jest przepływający przez Miasto Turek ciek Folusz. Zarówno przebieg, jak i reżim wodny cieków na terenie Gminy został znacznie przekształcony przez działalność kopalni odkrywkowych węgla brunatnego, w tym Kopalni Adamów. Również na potrzeby nieistniejącej już Elektrowni Adamów w Turku, do Kielbaski przekierowano kanałem część wód sąsiedniej rzeki Teleszyny. Z doliną Kielbaski związane jest zagrożenie powodziowe, jednak jest ono ograniczone do stosunkowo niewielkiego obszaru.

Ryc. 6. Formy ochrony przyrody i hydrografia Gminy Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie

Ze Wzgórzami Szadowskimi, położonymi w północnej części Gminy, związany jest **Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu**, obejmujący znaczną część Wysoczyzny Tureckiej. Został on wyznaczony w 1986 roku, ze względu na wysokie walory urozmaiconego krajobrazu wzgórz morenowych, wznoszących się nad Doliną Warty.

Ochroną objęto także pomniki przyrody:

- głaz narzutowy o długości 300 cm, szerokości 200 cm i wysokości 100 cm,
- Modrzew europejski o wysokości 28 m i obwodzie 327 cm.

Północnymi terenami Gminy przebiegają również korytarze ekologiczne: Doliny Warty oraz Warta – Jeziorsko.

Na krajobraz przyrodniczo-kulturowy wpływ ma również historia Gminy, nierozłącznie związana z Miastem Turek. Pierwsze wzmianki o miejscowościach z terenu Gminy, m.in. o Turku i Turkowicach pochodzą z 1136 roku. Miejscowości te były własnością arcybiskupa gnieźnieńskiego. Obszar był przez wieki miejscem przemarszu wojsk, które często prowadziły do rabunków i zniszczeń. Po drugim rozbiórce Polski, teren znalazł się pod administracją pruską. W tym czasie dobra arcybiskupa zostały skonfiskowane i przeszły pod administrację urzędników państwowych. Po wojnach napoleońskich Turek i okolice znalazły się w granicach Królestwa Polskiego, włączonego do Imperium Rosyjskiego. Oddzielenie części terenów Wielkopolski stało się przyczyną różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym, widocznych do dziś. Sam Turek rozwijał się jako ośrodek tkactwa i w 1867 roku stał się miastem powiatowym guberni kaliskiej. W 1914 roku wkroczyły wojska niemieckie, a już od 1915 lokalna ludność włączyła się w działania na rzecz powrotu polskiej państwowości. Mieszkańcy z regionu aktywnie brali udział m.in. w powstaniu wielkopolskim. W okresie II Wojny Światowej Turek nie poniósł większych strat materialnych, ale po wojnie nastąpiła stagnacja gospodarcza regionu, jednak przeprowadzone w latach 50. badania geologiczne wykazały obecność złóż węgla brunatnego i już w 1958 zatwierdzono budowę Kopalni Węgla Brunatnego Adamów, a w 1960 rozpoczęto budowę Elektrowni Adamów. Inwestycje te całkowicie zmieniły charakter Miasta i okolic, odwracając kierunek migracji zarobkowej. Dostęp do dużych ilości energii i siły roboczej dodatkowo napędzał rozwój przemysłu. Ważnym etapem kształtowania lokalnej tożsamości była reforma administracyjna z 1998 roku, kiedy to mieszkańcy Turku opowiedzieli się za włączeniem do województwa wielkopolskiego, pomimo pierwotnych planów włączenia do województwa łódzkiego. Akcje obywatelskie mające na celu zmianę granic w dużym stopniu podniosły świadomość obywatelską i wzmocniły lokalną tożsamość. W ostatnich latach Turek i okolice ponownie doświadczają transformacji gospodarczej, związanej z wyeksploatowaniem znacznej części złóż i likwidacją Elektrowni Adamów.

O dziedzictwie historycznym Gminy świadczą zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego:

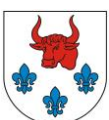
- **Dwór w Słodkowie** z pierwszej połowy XIX wieku, nr rej.: 325 z 21.10.1968,
- **Karczma i wozownia w Szadowie Pańskim** z drugiej ćwierci XIX wieku, nr rej.: 411 z 21.01.1954.

Cennymi zabytkami ujętymi w Gminnej Ewidencji Zabytków są również:

- kapliczka w Słodkowie z 1945 r.,
- wiatrak paltrak w Słodkowie z 2 połowy XIX w.,
- dom dróżnika w Cisewie z przełomu XIX i XX w.,
- kapliczka murowana w Cisewie z 1946 r.,
- dwór we Wrzącej z początku XX w.,
- cmentarz ewangelicki w Kalinowej z XIX w.,
- rządówka w Żukach z początku XX w.,
- kapliczka w Kowalach Księżych z 1948 r.,
- domy w Kowalach Księżych,
- domy w Wietchininie.

Dodatkowo na terenie Gminy zidentyfikowano stanowiska archeologiczne:

- kompleks osadniczy i cmentarzysko ciałopalne w Kaczkach Średnich,

- osada wielokulturowa i kompleks osadniczy w Turkowicach,
- osada kultury łużyckiej i przeworskiej w Wietchininie.

Przez teren Gminy przebiega turystyczny **szlak rowerowy „Panorama”**, o łącznej długości 120 km, łączący wszystkie gminy powiatu tureckiego.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

W 2021 roku na terenie Gminy Turek zarejestrowanych było 1046 podmiotów widniejących w rejestrze REGON. Według podziału na sekcje PKD, najczęściej przedsiębiorstw prowadziło działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24%), budownictwa (23%), transportu i gospodarki magazynowej (9%), oraz przetwórstwa przemysłowego (8%). Największą firmą zarejestrowaną na terenie Gminy jest zatrudniający 44 osoby Drewtur Sp. z o.o. z siedzibą w Słodkowie. Firma specjalizuje się w obróbce i uszlachetnianiu elementów z drewna i materiałów drewnopochodnych, w tym tworzeniu elementów dla przemysłu kolejowego i motoryzacyjnego.

Tab. 3. Podmioty działające na terenie gminy Turek w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	2%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	3	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	87	8%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0%
SEKCJA F Budownictwo	237	23%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	246	24%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	94	9%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	21	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	15	1%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	60	6%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	27	3%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	1%
SEKCJA P Edukacja	35	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	56	5%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13	1%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	74	7%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy działa **Turecka Izba Gospodarcza**, zrzeszająca lokalnych przedsiębiorców, której misją jest wspieranie rozwoju oraz podniesienie konkurencyjności mikro i małych działalności oraz średnich przedsiębiorstw z regionu.

Liczba zarejestrowanych podmiotów w Gminie Turek w 2021 roku stanowiła 13,3% ogółu podmiotów gospodarczych w powiecie tureckim i dzięki wzrostowi o 263 podmioty od 2017 roku, zwiększyła swój udział o 1,2 punktu procentowego. Dynamika na poziomie 133,6% była większa niż średnia dla powiatu i umiejscowiła Gminę Turek na trzecim miejscu wśród wszystkich gmin powiatu, za zajmującymi ex aequo pierwsze miejsce gminami Malanów i Przykona (137,9%), i Gminą Brudzew (134,9%). Biorąc pod uwagę wartości bezwzględne, jedynie w Mieście Turek w tym okresie zarejestrowano więcej podmiotów (279). Pod względem ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów, Gmina Turek zajmuje drugie miejsce w powiecie, ustępując jedynie Miastu Turek, koncentrującemu 38% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie.

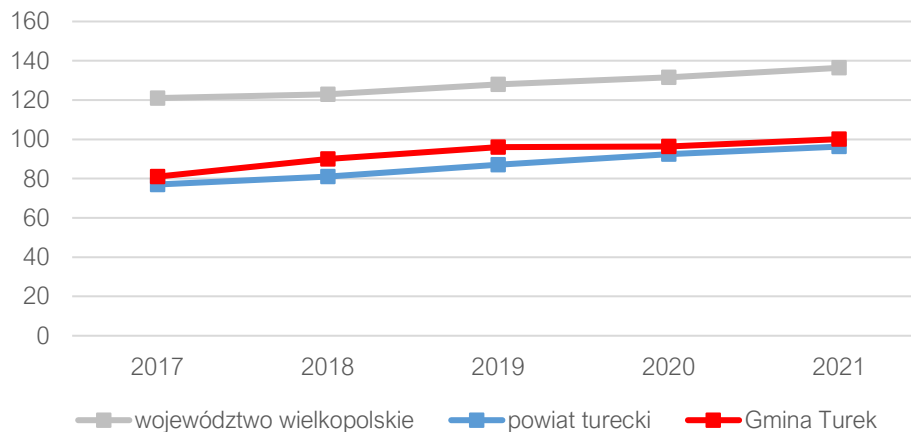
Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie tureckim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021	dynamika
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie		
powiat turecki	6 472	100,0%	7 869	100,0%	1 397	121,6%
Miasto Turek	2 710	41,9%	2 989	38,0%	279	110,3%
Gmina Brudzew	327	5,1%	441	5,6%	114	134,9%
Gmina Dobra	384	5,9%	446	5,7%	62	116,1%
Gmina Kawęczyn	328	5,1%	392	5,0%	64	119,5%
Gmina Malanów	433	6,7%	597	7,6%	164	137,9%
Gmina Przykona	280	4,3%	386	4,9%	106	137,9%
Gmina Tuliszków	651	10,1%	839	10,7%	188	128,9%
Gmina Turek	783	12,1%	1 046	13,3%	263	133,6%
Gmina Władysławów	576	8,9%	733	9,3%	157	127,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

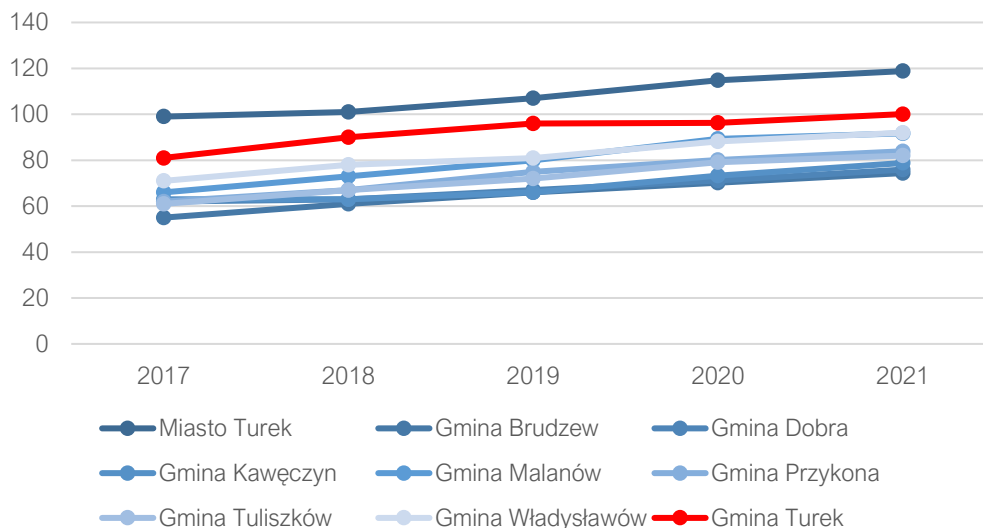
W celu lepszego porównania potencjału jednostek samorządowych dokonuje się przeliczenia wskaźników względem liczby ludności. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gmina Turek w 2021 roku posiadała 100 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON. Od 2017 roku wartość ta wzrasta i pozostaje wyższa niż średnia dla powiatu, dla którego w 2021 roku było to 96 podmiotów, jednak wciąż jest niższa od średniej wojewódzkiej, równej 136. W porównaniu do pozostałych gmin powiatu, Gmina Turek zajmuje drugą pozycję, za Miastem Turek, w którym na 1000 mieszkańców w 2021 roku zarejestrowane było 119 podmiotów. Pozostałe Gminy uzyskały wartość wskaźnika poniżej średniej dla powiatu, do której najbardziej zbliżyły się Władysławów i Malanów z wynikiem 92. W ostatnich latach obserwuje się spowolnienie dynamiki wzrostu tego wskaźnika. W okresie 2017-2021 wyniosła ona 123,6% dla Gminy Turek, a dla powiatu tureckiego było to 125,1%. Obie wartości wykraczały poza dynamikę dla całego województwa, równą 112,7%. W powiecie tureckim, największy wzrost miał miejsce w Gminie Malanów (138,9%), a następnie w gminach Przykona i Brudzew (135,3%). Jedynie Gmina Dobra (122,4%) i Miasto Turek (120,0%) odnotowały niższą dynamikę od Gminy Turek.

Ryc. 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

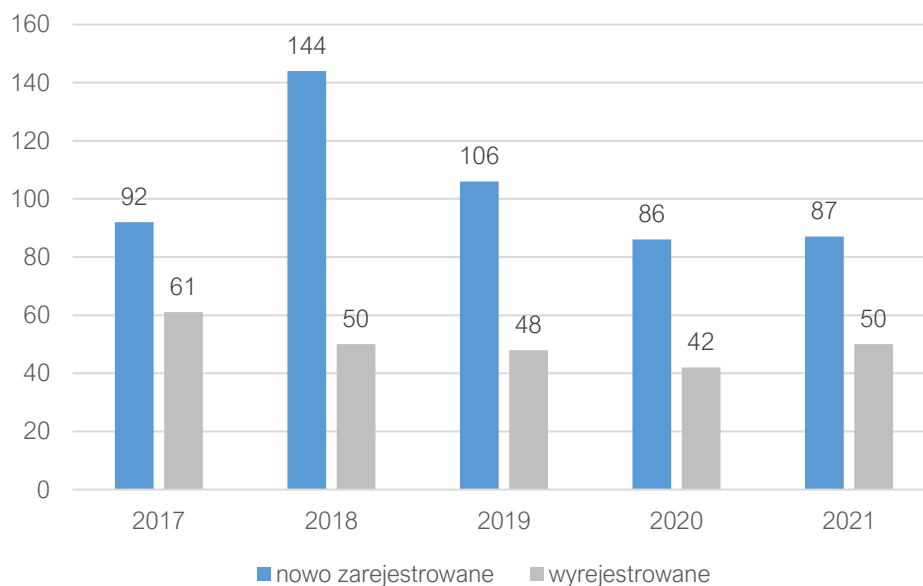
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 8. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W okresie od 2017 do 2021 roku, liczba rejestrowanych i wyrejestrowywanych z rejestru REGON podmiotów w Gminie Turek cechowała się wahaniami. Poza rokiem 2018, kiedy zarejestrowano największą liczbę podmiotów (144) oraz również przekraczającym poziom 100 podmiotów rokiem 2019 (106), ich liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie 86-92 rocznie. Większą stabilnością cechowała się liczba podmiotów wyrejestrowywanych, która od roku 2017, kiedy osiągnęła najwyższą wartość 61, corocznie malała, aż do 2020 roku osiągając poziom 42, by w roku 2021 znów wzrosnąć do 50. W całym badanym okresie występowała nadwyżka rejestracji, która z wartości 31 w 2017 roku wzrosła do 94 w 2018 r., a następnie spadła, osiągając w 2021 roku poziom 37 podmiotów. Wpływ na liczbę rejestrowanych i wyrejestrowywanych podmiotów od roku 2020 niewątpliwie miała pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, pogarszająca warunki prowadzenia działalności dla wielu przedsiębiorców.

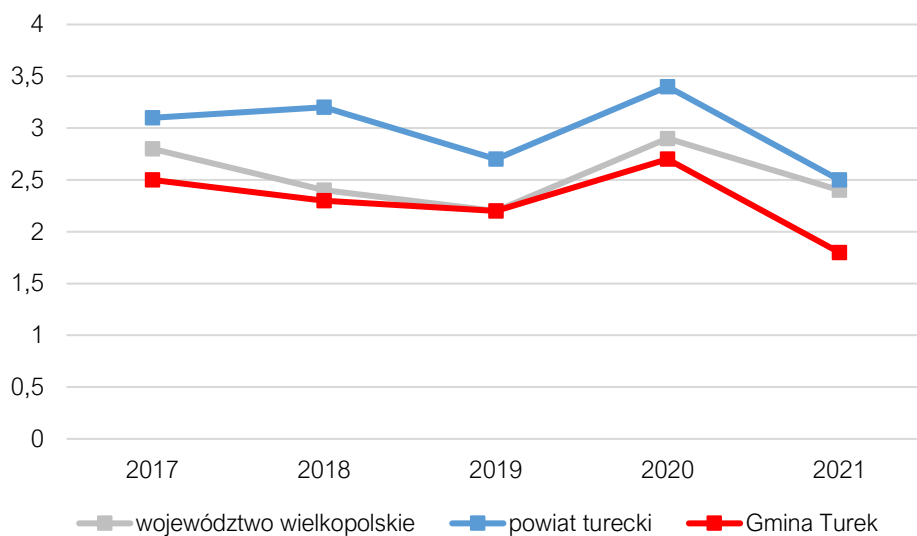
Ryc. 9. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2017-2021 działających na terenie Gminy Turek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stopa bezrobocia w Gminie Turek w roku 2021 wyniosła 1,8% i była niższa zarówno od wartości dla powiatu tureckiego (2,5%), jak i województwa wielkopolskiego (2,4%). Od roku 2017 bezrobocie w gminie ulegało zmniejszeniu i było niższe od powiatowego i wojewódzkiego, poza rokiem 2019, kiedy tymczasowo zrównało się z poziomem wojewódzkim. W 2020 roku nastąpił jego wzrost, zarówno w skali gminy, powiatu i województwa, na co miała wpływ pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, jednak już w kolejnym roku, w przypadku Gminy Turek, spadło do najniższego poziomu w całym badanym okresie.

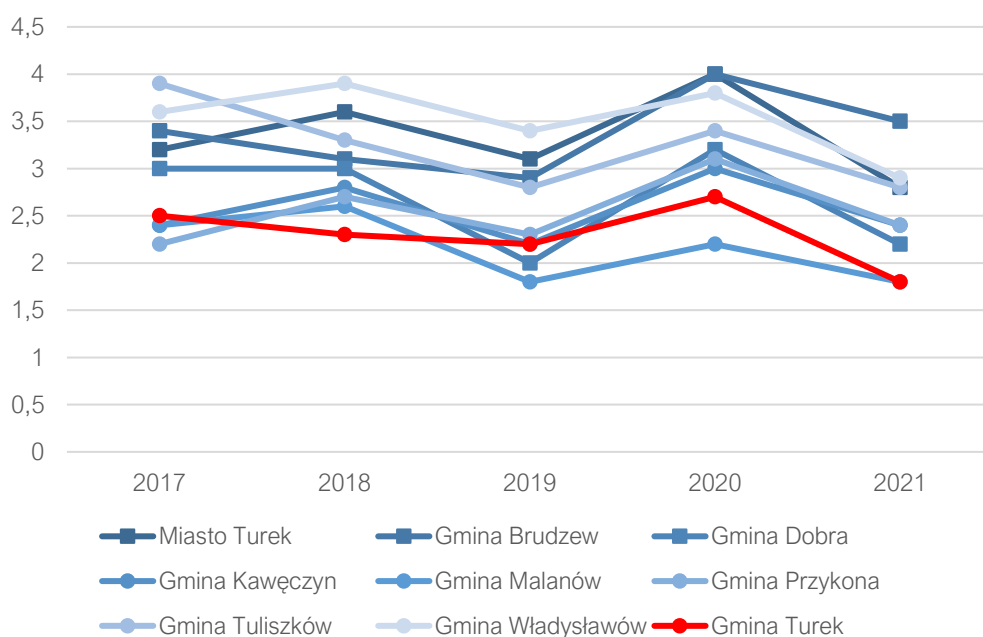
Porównując do pozostałych gmin powiatu, Gmina Turek, wraz z Gminą Malanów, cechują się najniższym wskaźnikiem bezrobocia, przed Gminą Dobra (2,2%) oraz gminami Kawęczyn i Przykona (po 2,4%). Bezrobocie w pozostałych gminach przekracza średnią powiatową i jest najwyższe w Gminie Brudzew (3,5%). Od roku 2017 bezrobocie spadło we wszystkich gminach powiatu, poza gminami Przykona i Brudzew, gdzie wzrosło odpowiednio o 0,2 i 0,1 punktu procentowego, a także Gminą Kawęczyn, gdzie nie uległo zmianie. W Gminie Turek, w omawianym okresie, stopa bezrobocia spadła o 0,7 punktu procentowego, co było trzecim najlepszym wynikiem, ex aequo z Gminą Władysławów, a za gminami Dobra (0,8) i Tuliszków (1,1).

W roku 2020, wszystkie gminy powiatu tureckiego, odnotowały wzrost liczby bezrobotnych, co najprawdopodobniej miało związek z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, jednak już rok później sytuacja uległa poprawie we wszystkich porównywanych jednostkach samorządu.

Ryc. 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura techniczna

Podmiotami odpowiedzialnymi za dostarczanie wody na terenie Gminy Turek są: Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. w Koninie oraz w niewielkim zakresie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Turku. Spółki te świadczą usługi w zakresie pozyskiwania i uzdatniania wody, odbioru i uzdatniania ścieków, a także prac inwestycyjnych i utrzymaniowych w zakresie obsługi sieci wodno-kanalizacyjnej. Zakład Usług Wodnych jest największym dostawcą wody na terenie gmin wiejskich powiatów: konińskiego, kolskiego i tureckiego, obsługując 25 tysięcy odbiorców. Posiada on w eksploatacji 46 wodociągów oraz 9 oczyszczalni ścieków. Z kolei Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej działa głównie na obszarze Miasta Turek i jego najbliższych okolic, obsługując sieć wodociagową i kanalizacyjną, a także oczyszczalnię ścieków.

Na terenie Gminy Turek działa 6 stacji uzdatniania wody: Obrębizna, Słodków, Dzierżążna, Cisew, Kaczki Średnie i Grabieniec. Zgodnie z okresową oceną jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla Gminy Turek za 2022 r, sporządzoną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Turku, na podstawie wyników badań parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, woda we wszystkich wodociągach spełnia kryteria przydatności do spożycia przez ludzi.

W Gminie Turek wszyscy mieszkańcy mają dostęp do sieci wodociagowej, natomiast do sieci kanalizacyjnej, według danych GUS za 2021 rok wynosi on 13%.

Część Gminy Turek została ujęta w IV aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (IV AKPOŚK). Dotyczy to miejscowości Obrębin, Słodków Kolonia, Żuki i Cisew, które wraz z Miastem Turek zostały objęte aglomeracją kanalizacyjną o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) aglomeracji równej 104 957, z czego 74 156 przypada na przemysł odprowadzający ścieki do istniejącej sieci. Aglomeracja jest obsługiwana przez mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków w Turku o średniej przepustowości 15 750 m³/d, dla której odbiornik stanowi Kanał Obrębiński. Projektowa wydajność oczyszczalni wynosi 110 250 RLM, co zapewnia rezerwę na przyłączenie nowych użytkowników.

W zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, na terenie Gminy Turek planowane są działania inwestycyjne obejmujące rozbudowę sieci wodociagowej na terenie całej Gminy, w tym wymianę elementów sieci wykonanych z azbestocementu, a także budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Cisew, Obrębin, Słodków Kolonia i Słodków. Gmina podejmuje również działania wspierające mieszkańców w zakresie pozyskiwania środków na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Dostępność sieci gazowej na terenie gminy jest marginalna i obejmuje 0,5% mieszkańców. Większość zaopatrzenia w ciepło ma charakter zdecentralizowany i opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. Zgodnie z prowadzoną ewidencją, w ramach **Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEb)**, w 2022 roku ponad dwie trzecie (68,4%) odbiorców korzystała z paliw stałych, takich jak węgiel, miał, czy ekogroszek, natomiast odnawialne źródła energii stanowiły 8,6% wszystkich źródeł ciepła w Gminie. Najmniej użytkowników korzystało z sieci ciepłowniczej – były to jedynie 3 podmioty, stanowiące 0,1%.

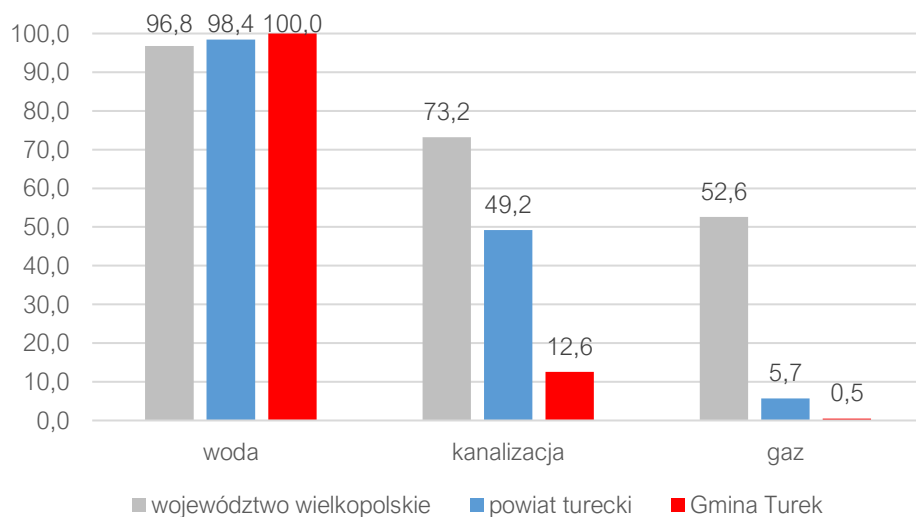

Tab. 3 Ewidencja źródeł ciepła na terenie Gminy Turek w 2022 r.

Źródło ciepła	Rodzaj odbiorcy				Łącznie
	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy	Inne podmioty	
Stale	2 409	3	11	6	2 429
Gaz	282	0	6	3	292
Energia elektryczna	2	37	2	7	48
Sieć ciepła	3	0	0	0	3
OZE	291	11	1	1	304
inne	463	0	6	9	478

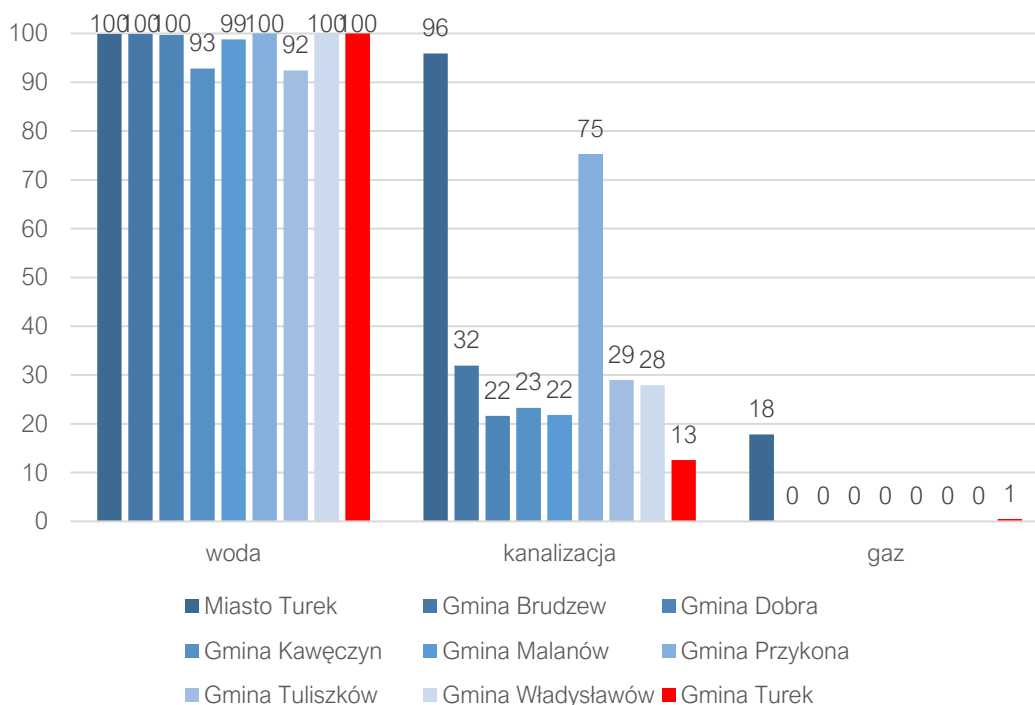
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Porównując wskaźniki dostępu do instalacji sieciowych, Gmina Turek jedynie w przypadku sieci wodociągowej charakteryzuje się wyższymi wartościami w stosunku do powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. W przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej i gazowej, wartości kształtowały się znacznie poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej. Spośród wszystkich gmin powiatu tureckiego jedynie trzy nie są w pełni zwodociągowane: Tuliszków (92%), Kawęczyn (93%) i Malanów (99%). Znacznie większe różnice widoczne są w stopniu skanalizowania. Jedynie dwie gminy posiadają wartości powyżej średniej dla powiatu: Miasto Turek (96%) i Gmina Przykona (75%). Gmina Turek według danych GUS za rok 2021 cechowała się najniższym wskaźnikiem skanalizowania w powiecie, z różnicą aż 9 punktów procentowych do drugich od końca gmin Dobra i Malanów (22%). Żadna z gmin powiatu poza Miastem Turek i Gminą Turek, nie posiada dostępu do sieci gazowej, jednak nawet najwyższy wynik Miasta Turek na poziomie 18% znacząco odbiega od średniej dla województwa równej 52,6%

Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 13. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

We wszystkich miejscowościach Gminy Turek dostępna jest sieć światłowodowa Internet, jednak nie dociera ona do wszystkich punktów adresowych. Głównym operatorem Interentu w Gminie jest spółka INEA.

Przez teren Gminy przebiegają linie napowietrzne 220kV Polskich Sieci Elektroenergetycznych, związane z działalnością Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin. Zapewnienie dostępu do linii energetycznych wysokiego napięcia może być korzystne dla lokalizacji energochłonnych zakładów przemysłowych.

Gospodarka odpadami

W 2022 roku odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Turek były odbierane były przez firmę Eko-Gab s.c. Zakład usług komunalnych z siedzibą w miejscowości Kowale Pańskie. Jakkolwiek gminny system prowadzenia gospodarki odpadami nie obejmuje nieruchomości niezamieszkałych, to każdy kto prowadzi działalność gospodarczą, jest zobowiązany do podpisania umowy na odbiór odpadów.

System gospodarki odpadami w Gminie Turek regulowany jest uchwałami Rady Gminy:

- nr XX/122/16 z dnia 25 kwietnia 2016 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turek, zmieniana uchwałami nr XIX/115/20 z dnia 22 stycznia 2020 r., nr LI/346/23 z dnia 19 stycznia 2023 r. oraz nr LIV/365/23 z dnia 17 kwietnia 2023 r.
- nr XX/122/20 z dnia 20 lutego 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

w szczególności częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

- nr XLIII/287/22 z dnia 2 czerwca 2022 r. w sprawie metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki tej opłaty,
- nr LI/345/23 z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie określenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych i opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie gminy Turek.

Częstotliwość i sposób odbioru poszczególnych frakcji odpadów kształtuje się następująco:

- szkło, tworzywa sztuczne, metal, opakowania wielomateriałowe raz w miesiącu,
- papier i tektura raz na 2 miesiące,
- bioodpady:
 - z budynków mieszkalnych jednorodzinnych: w okresie kwiecień-październik raz na dwa tygodnie, w okresie listopad-marzec raz w miesiącu,
 - z budynków wielolokalowych: w okresie kwiecień-październik - raz na tydzień, w okresie listopad-marzec – raz w miesiącu,
- żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów domowych:
 - w okresie październik-kwiecień – 2 razy w miesiącu, w okresie maj-wrzesień – raz na 2 miesiące (odbiór w czerwcu i w sierpniu),
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne:
 - z budynków mieszkalnych jednorodzinnych raz na dwa tygodnie,
 - z budynków wielolokalowych raz na tydzień.

Mieszkańcy mają także do dyspozycji Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK), zlokalizowany w miejscowości Psary, w sąsiedniej Gminie Przykona. PSZOK obsługiwany jest przez Zakład Usług Komunalnych Eko-Gab s.c. i należy do niego dostarczać odpady następujących kategorii:

- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte baterie i akumulatory,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony, powstające w gospodarstwie domowym,
- odzież i tekstylia,
- odpady budowlane i rozbiórkowe, stanowiące odpady komunalne, powstałe tylko w wyniku prowadzenia drobnych robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do właściwego organu administracji,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
- odpady niebezpieczne, powstające w gospodarstwie domowym.

W latach 2018-2021 liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wzrosła o 426 osób, a w 2022 roku o kolejne 115 osób. Do 2021 roku łączna ilość zebranych odpadów wzrosła o 770,2 Mg, osiągając 3 532,6 Mg, co w przeliczeniu na mieszkańca przełożyło się na wzrost o ponad 22% z 0,31 Mg w 2018 r. do 0,38 Mg w 2021 r. W całym badanym okresie, rok 2019, pomimo znacznego zwiększenia ogólnej ilości odpadów względem roku poprzedniego, kształtował się najkorzystniej pod względem ilości odpadów segregowanych, których udział osiągnął 55%. Od tego czasu ich udział spadł do 52% i utrzymuje się na stałym poziomie, pomimo zwiększenia ogólnej liczby odpadów. Rok 2019 był też jedynym, w którym osiągnięto wymagany poziom recyklingu papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, natomiast w 2021 spełniono wymagania dla recyklingu odpadów komunalnych. W przypadku odpadów budowlanych i rozbiórkowych, wymagany poziom odzysku spełniono w 2018 roku, osiągając wynik niemal 100%. W całym analizowanym okresie spełniono wymogi jedynie w przypadku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tab. 5. System gospodarki odpadami w Gminie Turek

		2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		8 981	8 953	9 266	9407	9646
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		2 762,40	3 485,57	3 224,95	3 532,60	b.d.
<i>zmieszane</i>		1 407,92	1 556,18	1 560,50	1 680,54	b.d.
<i>segregowane</i>		1 354,48	1 929,39	1 664,45	1 852,06	b.d.
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		49%	55%	52%	52%	b.d.
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,31	0,39	0,35	0,38	b.d.
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	23,28	77,43	36,23	x	x
	wymagany	30	40	50	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	98,61	22,38	0	0	x
	wymagany	50	60	70	70	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	0,15	0,51	0	0	x
	wymagany	<40	<40	<35	<35	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	gmina	x	x	x	24,43	b.d.
	wymagany	x	x	x	>20	>25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Pozostała działalność z zakresu ochrony środowiska

Oprócz gospodarowania odpadami i prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej, Gmina Turek podejmuje szereg innych działań na rzecz ochrony środowiska, opartych o dedykowane programy:

- Program Ochrony Środowiska (POŚ) dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XLVI/294/18 z dnia 29 maja 2018 r.,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) dla Gminy Turek na lata 2022-2027, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr LIII/353/23 z dnia 6 marca 2023 r.
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Turek na lata 2022-2036, przyjęte uchwałą Rady Gminy nr XLVI/307/22 z dnia 26 września 2022 r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Tureckiego na lata 2016-2032, uznany uchwałą Rady Gminy nr XIII/75/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r. za równoważny gminnemu programowi usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- Roczne programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Turek.

Jako że terminy obowiązywania, zarówno Programu Ochrony Środowiska, jak i Planu Gospodarki Niskoemisyjnej upływają w trakcie obowiązywania opracowywanej Strategii Rozwoju, dla prowadzenia skutecznej polityki w tych zakresach, konieczna będzie ich aktualizacja, uwzględniająca obecne uwarunkowania i przyszłe wyzwania stojące przed Gminą.

Zakres działań wskazany w PGN obejmował wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy, termomodernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, a także ograniczenie wykorzystania wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w szczególności korzystających z paliw stałych. Gmina w dalszym ciągu posiada w swoim zasobie budynki wymagające termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła. Są to m.in. budynki szkół podstawowych, obecnie ogrzewane olejem opałowym i węglem. Planowany jest również montaż instalacji fotowoltaicznych i zastosowanie pomp ciepła.

Gmina Turek należy do **Klastra Energii Powiatu Tureckiego** zrzeszającego jednostki samorządu terytorialnego, placówki badawczo-rozwojowe i oświatowe oraz przedsiębiorców, występujących zarówno w roli odbiorców, jak i wytwórców energii elektrycznej. Misją klastra jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu tureckiego oraz ograniczanie tzw. niskiej emisji, a celem długofalowym jest osiągnięcie samowystarczalności energetycznej.

Gmina Turek współtworzy także **Wielkopolską Dolinę Energii**, obejmującą powiaty: koniński, kolski, turecki, słupecki i Miasto Konin, która ma na celu świadome uczestnictwo w transformacji energetycznej, polegającej na przejściu z energetyki węglowej do opartej na odnawialnych źródłach energii, a także tworzenie czystego i ekologicznego przemysłu, który będzie siłą napędową lokalnej gospodarki.

Region Wielkopolski Wschodniej objęty jest również **Strategią Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040**, w ramach której realizowany jest finansowany ze środków Unii Europejskiej projekt LIFE AFTER COAL PL, którego zadaniem jest skrócenie czasu niezbędnego do osiągnięcia neutralności klimatycznej, m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania neutralnością klimatyczną, stworzenie sieci doradców klimatycznych, wspierających mieszkańców i przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków na transformację energetyczną, redukcję przemysłowej i komunalno-bytowej emisji CO₂, redukcję zapotrzebowania na energię, wzrost udziału OZE, rozwój transportu niskoemisyjnego, czy zwiększenie zalesienia.

W Urzędzie Gminy funkcjonuje także punkt konsultacyjno-informacyjny programu **Czyste Powietrze**, oferujący mieszkańcom pomoc merytoryczną w zakresie pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ogrzewania i termomodernizację budynków mieszkalnych. Zgodnie ze stanem na koniec 2022 roku, z terenu Gminy Turek w ramach programu złożono 454 wnioski, zrealizowano 232 przedsięwzięcia, a sumaryczna kwota wypłaconych dotacji wyniosła 4 455 783,11 zł.

Na realizację działań prośrodowiskowych, Gmina Turek aktywnie pozyskuje środki zewnętrzne, co zostało przedstawione szerzej w kolejnym podrozdziale.

Monitorowanie skuteczności podejmowanych działań, szczególnie w zakresie poprawy jakości powietrza, jest utrudnione ze względu na brak stacji pomiarowej na terenie Gminy.

Dbałość o stan środowiska przejawia się także w odpowiednim planowaniu inwestycji. Dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, tzw. **decyzji środowiskowej**. Do decyzji środowiskowych wydanych na terenie Gminy Turek w latach 2015-2021 należą:

- GKI-GO.6220.6.2015 z dnia 14 września 2015 r. - budowa elektrowni słonecznej - urządzeń infrastruktury technicznej w postaci wolnostojących ogniw fotowoltaicznych o łącznej max. mocy produkowanej energii 1 MW wraz z inwerterami, złączami kablowymi, przyłączem elektroenergetycznym oraz stacją transformatorową, realizowanego na działkach o nr ewid. 203/27 i 203/2 obręb Grabieniec, gmina Turek;
- GKI-GO. 6220.12.2015 z dnia 28 grudnia 2015 r. - budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 1 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach o nr ewid. 173/2 i 174/2 obręb Kalinowa, gmina Turek.
- GKI-GO. 6220.13.2015 z dnia 12 stycznia 2016 r. - budowa elektrowni słonecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce o nr ewid. 238, obręb Turkowice, gmina Turek;
- GKI-GO. 6220.8.2016 z dnia 7 czerwca 2016 r. - budowa elektrowni słonecznej - urządzeń infrastruktury technicznej w postaci wolnostojących ogniw fotowoltaicznych o łącznej max. mocy produkowanej energii elektrycznej do 1 MW wraz z inwerterami, złączami kablowymi, przyłączem elektroenergetycznym oraz stacją transformatorową, realizowanego na działce o nr ewid. 179/3 obręb Obrzębin, gmina Turek;
- GKI-GO.6220.3.2020, z dnia 9 kwietnia 2020 r. - budowa instalacji fotowoltaicznych na działce o nr ewid. 169-215 w miejscowości Żuki Turkowice, moc do 8,7 MW;
- GKI-GO.6220.5.2020, z dnia 10 czerwca 2020 r. - budowa instalacji fotowoltaicznych na działce o nr ewid. 169 w miejscowości Żuki, moc do 8 MW;
- GKI-GO.6220.8.2020, z dnia 6 lipca 2020 r. - budowa elektrowni fotowoltaicznej o maksymalnej mocy przyłączeniowej 6 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz urządzeniami do wytwarzania energii elektrycznej na działkach o nr ewid. 173/1, 173/2 i 174 w miejscowości Żuki;
- Decyzja nr GKI-GO.6220.10.2020, z dnia 30 października 2020 r., - budowa farmy fotowoltaicznej „Pęcherzew 1” o mocy 1,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą przewidzianego do realizacji na działce o nr ewid. 383/1 w miejscowości Pęcherzew, gmina Turek;

- Decyzja nr GKI-GO.6220.11.2020, z dnia 30 października 2020 r. - budowa 2 farm fotowoltaicznych „Pęcherzew 2” o mocy do 1,0 MW i „Pęcherzew 3” o mocy 1,0 MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą przewidzianego do realizacji na działkach o nr ewid. 374, 376, 377 w miejscowości Pęcherzew:
- Decyzja nr GKI-GO.6220.17.2020, z dnia 2 lutego 2021 r. - budowa farmy fotowoltaicznej zlokalizowanej na części działki nr 26 miejscowości Kaczki Średnie, gmina Turek o mocy do 1 MW:
- Decyzja nr GKI-GO.6220.8.2021, z dnia 3 sierpnia 2021 r. - Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy do 1 MW wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą”, na działce o nr ewid. 224/2 obręb Albertów, gmina Turek.

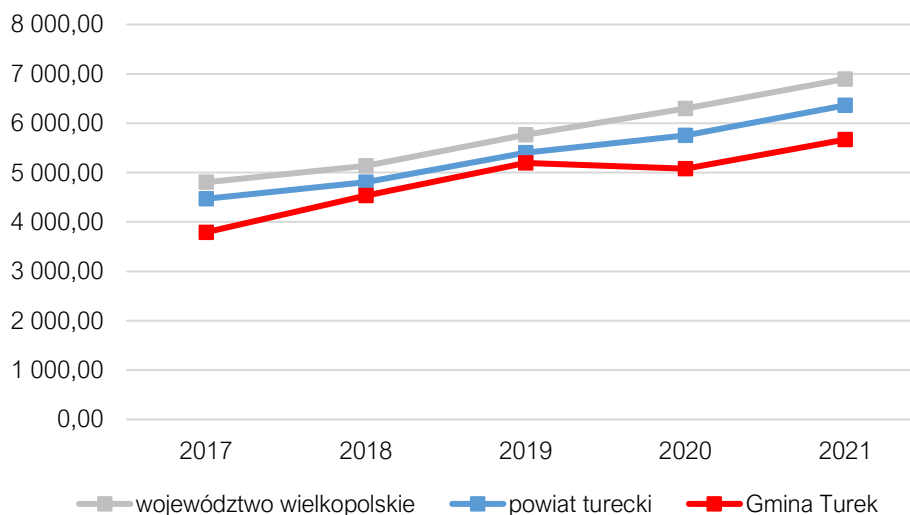
2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2018-2022 dochody Gminy wzrosły o 36,5% z 44,4 mln zł do 60,6 mln zł. Największy wzrost odnotowano w roku 2019, kiedy to dochody zwiększyły się o 7,2 mln zł w stosunku do roku poprzedniego, jak również w roku 2021, kiedy wzrost wyniósł 7,1 mln zł. Pomimo że w pozostałych latach, dochody również się zwiększały, to dynamika była niższa, na poziomie 1,5 mln zł w 2022 i tylko 0,4 mln w 2020 r. W całym analizowanym okresie, dochody bieżące Gminy stanowiły średnio 91,4% dochodów ogółem, natomiast dochody majątkowe 8,6%. Jakkolwiek dochody bieżące wykazywały coroczny wzrost, to dochody majątkowe podlegały znacznym wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2019 r. (7,5 mln zł), a najniższy w 2022 r. (1,5 mln zł).

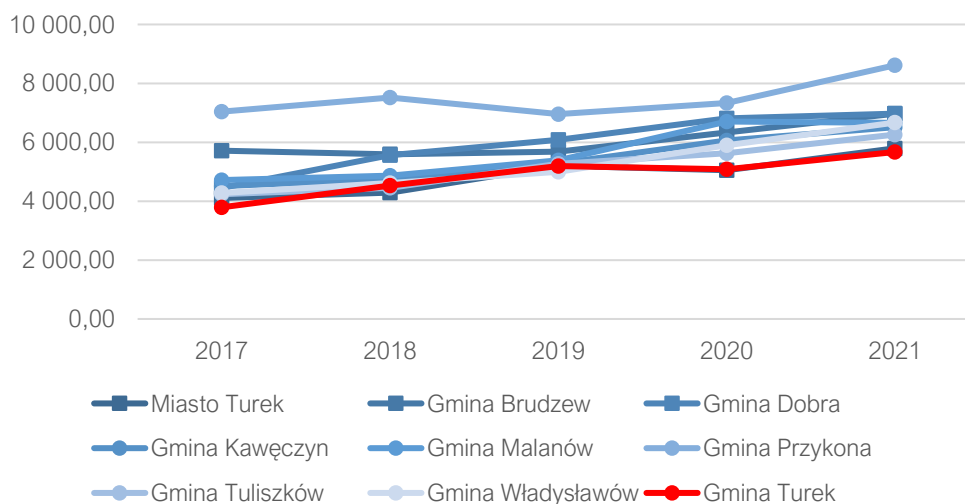
W całym rozpatrywanym okresie, dochody na mieszkańca w Gminie Turek były niższe od wartości średniej dla powiatu tureckiego, jak i województwa wielkopolskiego, osiągając w 2021 r. poziom 5 669,13 zł, podczas gdy w powiecie było to 6 361,91 zł, a w województwie 6 897,06 zł. Gminę Turek wyróżnia także spadek dochodów na mieszkańca w roku 2020, który powiększył tę różnicę. W latach 2017-2021 dochody na mieszkańca wzrosły we wszystkich gminach powiatu, a Gmina Turek pod względem dynamiki tego wzrostu, równej 149,5%, znalazła się na trzeciej pozycji za Gminami Dobra (156,7%) i Władysławów (155,9%). Procentowo najmniej wzrosły dochody na mieszkańca w Gminach Brudzew (122,1%) i Przykona (122,4%), jednak należy zaznaczyć, że gminy te w 2017 roku cechowały się najwyższymi dochodami na mieszkańca w powiecie, kiedy to w porównaniu do zajmującej najniższą lokatę Gminy Turek, były odpowiednio półtora (w przypadku Gminy Brudzew) i niemal dwukrotnie (w przypadku Gminy Przykona) większe. W 2021 roku dochody na mieszkańca w Gminie Przykona znacznie przekraczały średnią wojewódzką i wynosząc 8 613,56 zł, znacznie przewyższały znajdujące się na kolejnych pozycjach Gminy Dobra (6 971,38 zł) i Brudzew (6 971,38). Gmina Turek, pomimo znacznego wzrostu, nadal pozostaje na ostatnim miejscu w powiecie.

Ryc. 14. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

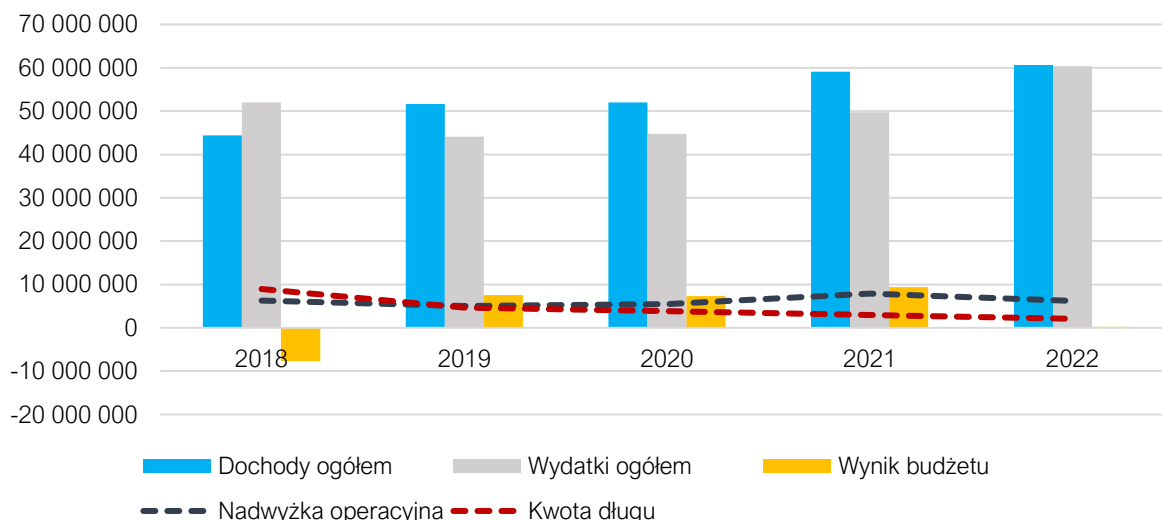

Ryc. 15. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak dochody, od roku 2018 wzrosły wydatki budżetowe Gminy, jednak dynamika wzrostu w ich przypadku była niższa i z poziomu 52,0 mln zł do roku 2021 zwiększyły się o 16%, osiągając wartość 60,4 mln zł. Również w wydatkach Gminy zaznacza się różnica pomiędzy corocznym wzrostem wydatków bieżących, a zmienną dynamiką wydatków inwestycyjnych, które najwyższą wartość, równą 19,0 mln zł osiągnęły w 2018 roku, by spaść do poziomu 1,4 mln zł w 2020 r. i ponownie wzrosnąć do 7,5 mln zł w 2021 r.

Analizując wykonanie budżetu Gminy Turek w latach 2018-2022, widoczne jest przekroczenie dochodów przez wydatki w roku 2018, co skutkowało ujemnym wynikiem budżetu równym -7,6 mln zł. Od roku 2019 Gmina osiąga dodatni wynik budżetu, który w latach 2019-2020 miał podobną wartość od 7,3 do 7,5 mln zł, osiągając najwyższy poziom 9,4 mln zł w 2021 r. by w 2022 r. spaść do poziomu 0,2 mln zł. W 2018 r. kwota długu przekraczała kwotę nadwyżki operacyjnej, jednak w 2019 r. uległa ona zmniejszeniu niemal o połowę z 8,9 mln zł do 4,7 mln zł. Nadwyżka operacyjna osiągnęła najwyższą wartość 7,9 mln zł w 2021 r., w pozostałych latach oscylując między kwotami 5,0 a 6,3 mln zł.

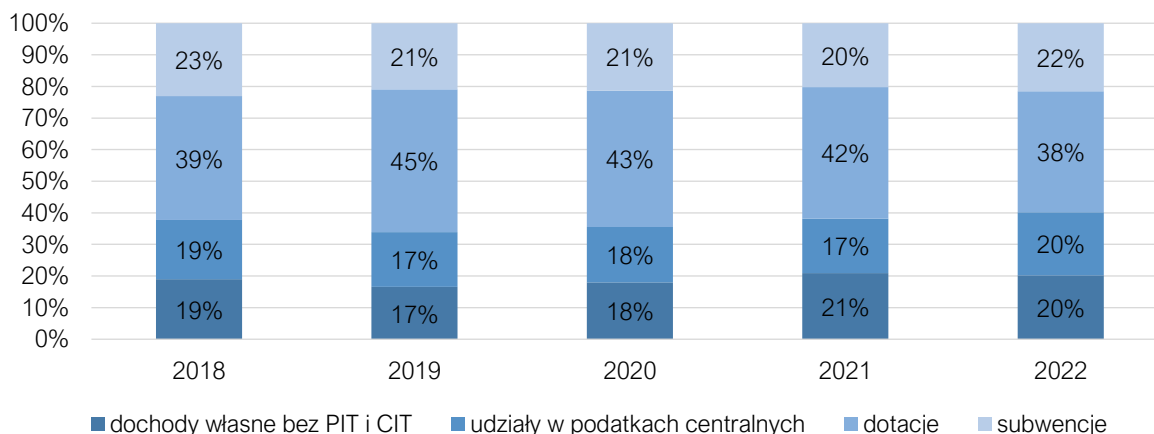

Ryc. 16. Wykonanie budżetu Gminy Turek w latach 2018-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość – m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować warunki do rozwoju miejscowej gospodarki.

W strukturze dochodów Gminy Turek, znaczną część stanowią dotacje, których udział wahał się od 38% w 2022 roku, do 45% w roku 2019. Ich największy wzrost miał miejsce w 2019 r., z kwoty 17,4 mln do 23,4 mln zł. Następnie co roku utrzymywały się na zbliżonym poziomie, jednak wzrost dochodów, szczególnie własnych, jak i udziału w podatkach centralnych – odpowiednio o 45% i 46%, jak i nieustanne coroczne zwiększanie subwencji sprawiły, że procentowy udział dotacji w strukturze dochodów zaczął maleć. Niewielki udział dochodów własnych w dochodach ogółem Gminy przekłada się negatywnie na jej samodzielność finansową, uzależniając od środków zewnętrznych.

Ryc. 17. Struktura dochodów Gminy Turek w latach 2018-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

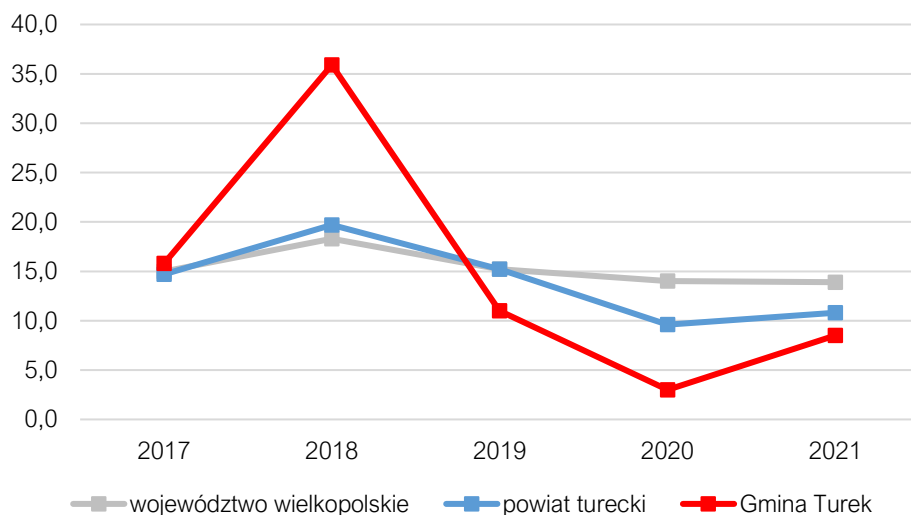
Pogłębiając analizę dochodów podatkowych Gminy, ich największa część (60,7%) pochodzi z podatku od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku od nieruchomości (31,2%). Następnie największym udziałem charakteryzują się: podatek od czynności cywilnoprawnych (3,2%), podatek od środków transportowych (2,6%) i podatek rolny (1,0%). Od roku 2018 najbardziej dynamicznie wzrosły dochody z podatku od osób prawnych (CIT), który jednak pomimo niemal dwukrotnego wzrostu wartości, stanowi jedynie 0,3% dochodów podatkowych Gminy. Kolejną najwyższą dynamiką wzrostu, na poziomie 188% charakteryzuje się podatek od czynności cywilnoprawnych, a także podatek PIT, z dynamiką równą 146%. Należy zaznaczyć, że tworząc zachęty gospodarcze Gmina korzysta z systemu ulg i zwolnień, oraz obniżania górnych stawek podatków. Skutki finansowe tych działań w 2022 roku wyniosły łącznie 2,8 mln zł i stanowiły odpowiednio około 1,6 mln zł dla podatku od nieruchomości, 1,1 mln zł dla podatku od środków transportowych i 0,1 mln zł w przypadku podatku rolnego.

Tab. 6. Dochody podatkowe Gminy Turek w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	8 265 754,00	8 896 139,00	9 079 228,00	10 105 450,00	12 069 781,57
CIT	28 983,30	33 901,21	51 452,67	69 448,40	57 495,19
podatek rolny	188 658,60	194 456,72	200 062,01	201 915,69	193 204,01
podatek od nieruchomości	5 142 039,88	5 381 682,03	5 604 255,73	6 064 680,81	6 194 452,17
podatek leśny	79 140,30	77 604,59	80 581,70	82 398,54	86 001,46
podatek od środków transportowych	449 628,36	489 750,30	500 433,40	602 842,80	524 895,68
karta podatkowa	4 699,04	5 203,00	5 726,00	3 047,62	5 741,42
podatek od czynności cywilnoprawnych	337 127,00	417 698,93	458 607,31	739 457,40	633 915,05
wpływy z opłaty skarbowej	26 611,90	22 959,00	33 485,00	44 968,00	30 808,50
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	233 747,91	205 180,40	99 627,58	103 148,42	80 193,20

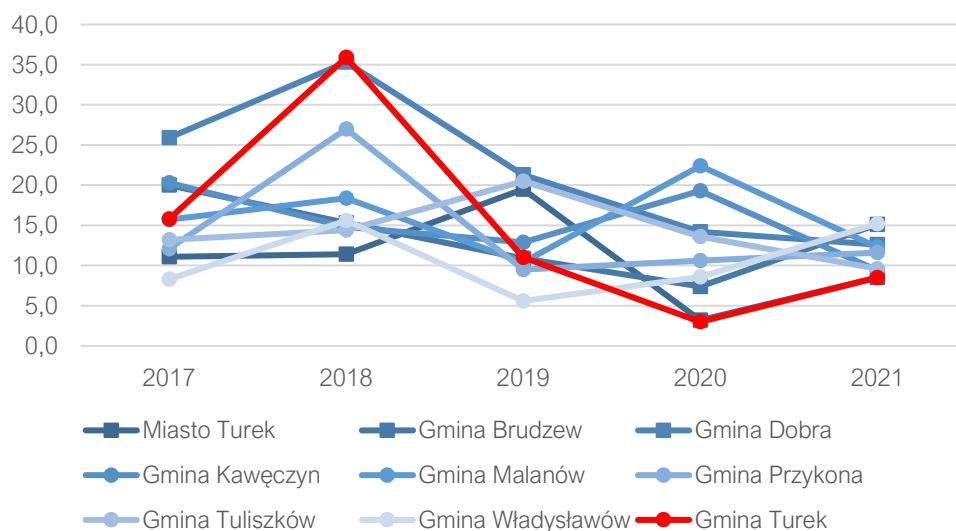
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

W strukturze wydatków Gminy Turek w 2022 roku, największy udział stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie (29,9%), oraz rodzina (16,6%). Kolejne były: pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej (14,1%), które wzrosły o 8,5 mln zł, względem lat ubiegłych, gospodarka komunalna i ochrona środowiska (12,3%), a także transport i łączność (10,5%). Oprócz pozostałych zadań w zakresie pomocy społecznej, od 2018 roku znaczny wzrost odnotowały gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,9 mln zł), a także oświata i wychowanie (4,3 mln zł), natomiast spadek o ponad 10 mln zł nastąpił w dziale rolnictwo i łowiectwo. Biorąc pod uwagę średnią wieloletnią od 2018 roku, udziały w wydatkach wynosiły odpowiednio: oświata i wychowanie (31%), rodzina (28%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8%), transport i łączność (8%), administracja publiczna (7%), rolnictwo i łowiectwo (6%).

Ryc. 18. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozpatrując udział wydatków inwestycyjnych w okresie 2017-2021, w Gminie Turek, jedynie w latach 2017-2018 był on wyższy zarówno od średniej dla powiatu tureckiego, jak i województwa wielkopolskiego, osiągając w 2018 roku najwyższą wartość w całym powiecie, równą 35,9%, wyprzedzając o 0,6 punktu procentowego Gminę Dobrą, by w latach 2020-2021 spaść na ostatnią pozycję, w 2021 roku osiągając ex aequo 8,5% wraz z Miastem Turek. Spośród wszystkich gmin powiatu, w całym analizowanym okresie, jedynie Gmina Władysławów odnotowała wzrost udziału wydatków inwestycyjnych, zajmując w 2021 roku pierwsze miejsce z wartością 15,2%.

W rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów opublikowanym w 2022 roku, Gmina Turek z wydatkami na poziomie 353,59 zł na mieszkańca za okres 2019-2021, zajęła odległą 1 423 pozycję wśród wszystkich 1523 gmin wiejskich w kraju. Porównując to do pozycji 765 za okres 2018-2012 i 460 za lata 2017-2019, widać wyraźne spowolnienie inwestycyjne.

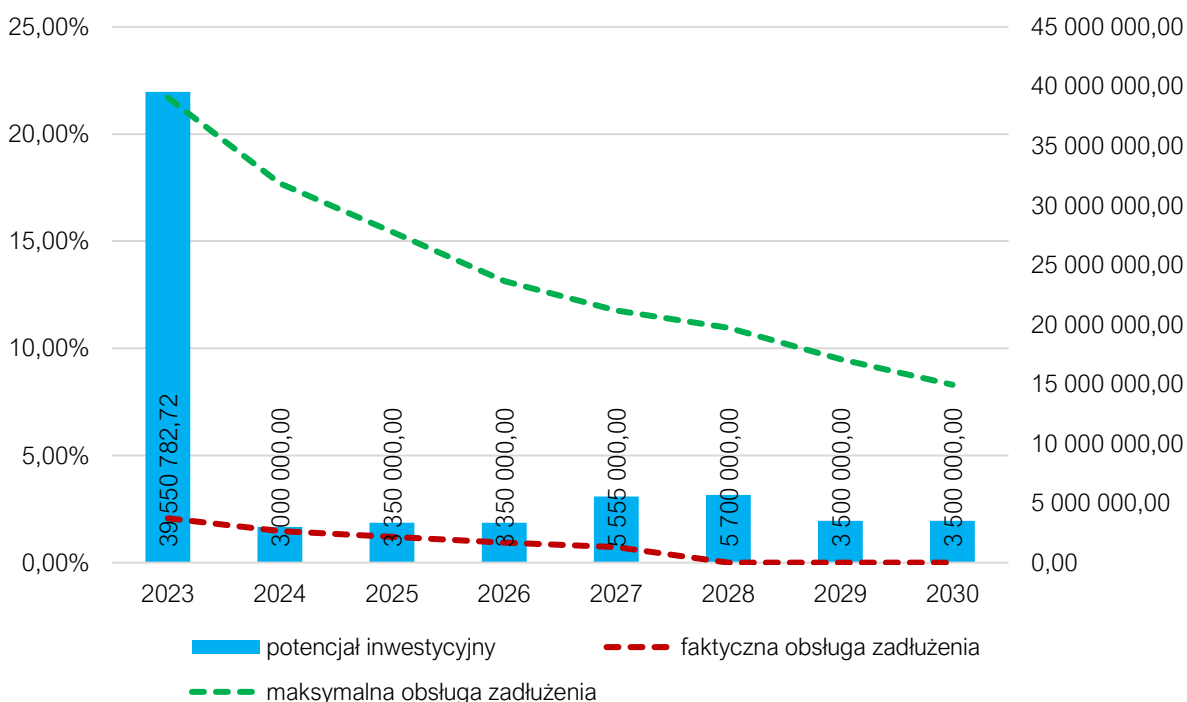

Potencjał inwestycyjny

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) Gminy Turek przyjętą przez Radę Gminy Turek uchwałą nr XLIX/330/22 z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030, zaktualizowaną uchwałami nr LIII/361/23 z dnia 6 marca 2023 r. oraz nr LIV/367/23 z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030 określone zostało kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Gmina Turek w perspektywie do roku 2030 wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2030 wyniesie około 67,5 mln zł. Należy mieć na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które podlegają zmianom, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia wartości szacunkowe.

Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Turek w latach 2023-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LIV/367/23 Rady Gminy Turek z dnia 17 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Turek na lata 2023-2030

Fundusze Europejskie 2014-2020 i inne zewnętrzne źródła finansowania działalności

W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 Funduszy Europejskich, Gmina Turek była beneficjentem projektu pod nazwą „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Turek,

w miejscowości Cisew, Słodków Kolonia, Obrzębin i Żuki oraz modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w m. Słodków, Kaczki Średnie i Cisew” o wartości 15 216 786,30 zł, dofinansowanego z **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko** 2014-2020 kwotą 5 374 070,07 zł.

Gmina pozyskała także 6 153 320,00 zł dofinansowania w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego** na lata 2014-2020, dla realizacji wartego 8 060 121,00 zł projektu „Budowa instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych do produkcji energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Turek”.

Gmina Turek otrzymała także dofinansowanie w wysokości 1 970 424,00 z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich** 2014-2020, na projekt „Budowa biologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków, przebudowa części sieci wodociągowej oraz wyposażenie budynku stacji uzdatniania wody w miejscowości Grabieniec, na terenie Gminy Turek” o łącznej wartości 3 813 623,01 zł.

Gmina otrzymała również wsparcie na realizację projektów w ramach **Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa** na lata 2014-2020, takich jak: 304 560,00 zł w ramach programu „Cyfrowa Gmina”, czy 60 000,00 zł w ramach projektu „Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym”.

Gmina pozyskuje również granty współfinansowane ze środków europejskich, jak np. 229 986,06 zł (193 832,25 zł ze środków UE), na projekt „Poprawa dostępności Urzędu Gminy Turek dla osób ze szczególnymi potrzebami”.

W rankingu wykorzystania środków Unii Europejskiej przez samorządy w latach 2014-2021, Gmina Turek z kwotą 456,76 zł na mieszkańca, zajęła odległe 1 400 miejsce na 1 523 gminy wiejskie w kraju.

Gmina otrzymała także dofinansowanie w ramach **Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych**, w kwocie 2 320 000 zł oraz **Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład**:

W pierwszej edycji na projekt:

- Budowa i przebudowa dróg osiedlowych na terenie Gminy Turek - etap II, na kwotę 9 405 000,00 zł,

W drugiej edycji na projekty:

- Budowa i przebudowa dróg na terenie Gminy Turek - etap III, na kwotę 8 179 500,00 zł,
- Budowa infrastruktury sportowej przy Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Turek, na kwotę 1 710 000,00 zł,

W edycji trzeciej, skierowanej do samorządów w których funkcjonowały Państwowe Gospodarstwa Rolne:

- Budowa i przebudowa dróg na terenie Gminy Turek - etap IV, na kwotę 2 499 000,00 zł.

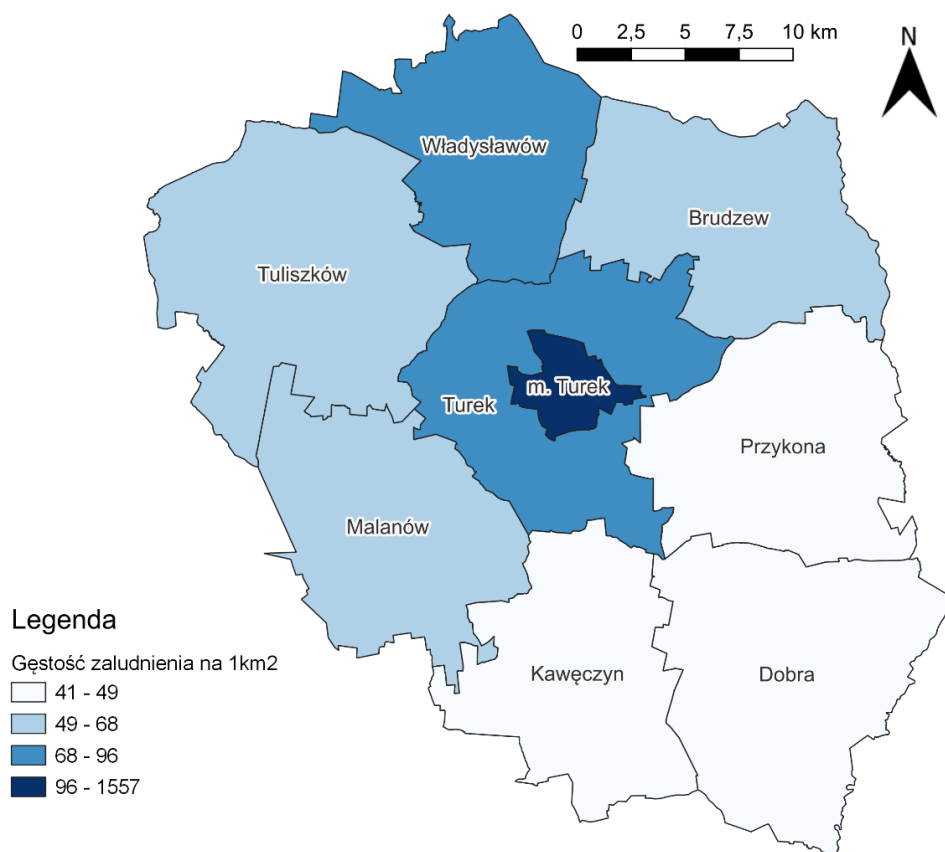
Gmina również aktywnie pozyskuje środki w ramach programów finansowanych z **budżetu województwa** oraz **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Gminę Turek w 2021 roku zamieszkiwało 10 448 osób, co czyniło ją drugą najludniejszą gminą powiatu, za Miastem Turek (25 169 osób), a przed Gminą Tuliszków (10 233) i stanowiło 13% populacji całego powiatu tureckiego. Biorąc pod uwagę powierzchnię Gminy równą 109 km², ogólna gęstość zaludnienia wyniosła 96 osób na km², co również było drugim za Miastem Turek (1 557 os./km²) wynikiem. Na trzeciej pozycji znalazła się Gmina Władysławów, ze wskaźnikiem 88 osób na km², a następnie grupa gmin: Brudzew, Malanów i Tuliszków w przedziale 53-68 osób na km². W układzie przestrzennym powiatu zaznacza się różnica w gęstości zaludnienia między jego częścią północno-zachodnią a południowo-wschodnią, gdzie gminy charakteryzują się wskaźnikiem poniżej 50 osób na km².

Ryc. 21. Gęstość zaludnienia w powiecie tureckim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2017-2021, Gmina Turek charakteryzowała się najwyższą wartością wskaźnika dynamiki liczby ludności, równą 101,8%, co oznacza, że w badanym okresie populacja Gminy zwiększyła się. Jedynie jeszcze Gmina Przykona odnotowała niewielki wzrost na poziomie 100,6%. Pozostałe gminy powiatu wyludniają się, z czego największego tempa tego zjawiska doświadczają Miasto Turek (spadek o 2%), Gmina Dobra (spadek o 1,4%) i Gmina Kawęczyn (spadek o 1,1%). W skali całego powiatu liczba ludności zmalała o 0,8%. Wzrost liczby mieszkańców gmin podmiejskich, przy jednoczesnym wyludnianiu się miast, świadczy o procesie suburbanizacji, który może dotyczyć również mniejszych ośrodków.

Tab. 7. Zmiany ludności w powiecie tureckim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat turecki	84 267	84 101	83 894	82 151	81 708	100%	99,2%
Miasto Turek	27 311	27 109	26 833	25 521	25 169	31%	98,0%
Gmina Brudzew	5 959	5 950	5 966	5 979	5 928	7%	99,9%
Gmina Dobra	6 219	6 192	6 134	5 928	5 877	7%	98,6%
Gmina Kawęczyn	5 196	5 206	5 195	4 995	4 974	6%	98,9%
Gmina Malanów	6 570	6 535	6 585	6 483	6 513	8%	99,8%
Gmina Przykona	4 490	4 529	4 589	4 584	4 602	6%	100,6%
Gmina Tuliszków	10 654	10 594	10 537	10 285	10 233	13%	99,0%
Gmina Turek	9 712	9 874	9 970	10 341	10 448	13%	101,8%
Gmina Władysławów	8 156	8 112	8 085	8 035	7 964	10%	99,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na zmiany liczby ludności składają się przyrost naturalny i saldo migracji, które dla celów porównawczych przelicza się do postaci wskaźników na 1000 mieszkańców. Analizując przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, Gmina Turek w 2021 r. z wartością -0,19 znalazła się na trzecim miejscu za Gminą Przykona (2,62), która jako jedyna w powiecie odnotowała dodatnią wartość wskaźnika i Gminą Malanów (0,00), w której przyrost naturalny całkowicie się zbilansował. Nieznacznie ujemny przyrost naturalny w Gminie Turek znacznie wyprzedza średnią dla powiatu (-3,64) oraz województwa (-2,74). Najmniej korzystną wartością wskaźnika odznaczają się: Gmina Dobra (-7,61), Miasto Turek (-6,33) oraz Gmina Brudzew (-5,20). Od roku 2017 jedynie w Gminie Przykona odnotowano nieznaczną poprawę wskaźnika przyrostu naturalnego (0,21), natomiast Gmina Turek zajęła drugą pozycję z wynikiem -0,59. We wszystkich pozostałych gminach nastąpiło jego pogorszenie, z czego spadek szybszy niż wynosi średnia wojewódzka (-1,20) odnotowały: Miasto Turek (-1,57) oraz Gminy Brudzew (-1,55) i Tuliszków (-1,38).

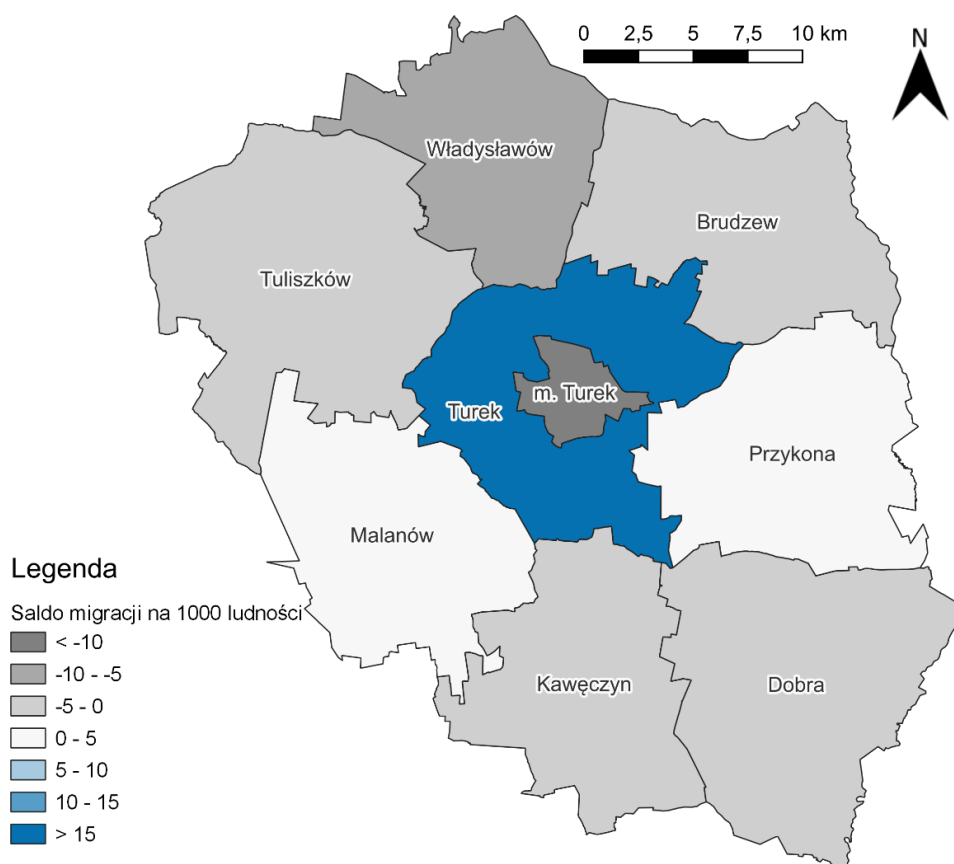
W 2021 roku jedynie trzy gminy w powiecie tureckim odnotowały dodatnie saldo migracji, które dodatkowo przekraczało średnią wojewódzką równą 0,60. Wśród nich pierwsze miejsce zajęła Gmina Turek, osiągając wynik 15,30, który był ponad trzykrotnie wyższy, niż zajmującej drugą pozycję Gminy Przykona (4,40). Ostatnia z odnotowujących dodatnie saldo migracji Gmina Malanów, osiągnęła wynik 2,00. Dla wszystkich pozostałych gmin saldo migracji było ujemne, z czego jeszcze tylko Gmina Tuliszków, z wartością -1,50, przekraczała średnią dla powiatu (-2,00). Najmniej korzystnie wypadło Miasto Turek, osiągając wynik -10,30, stanowiący niemal dwukrotność drugiej od końca Gminy Władysławów (-5,90). Analizując zmianę wskaźnika od 2017 roku, trzy gminy odnotowały jego pogorszenie. W Gminie Dobra spadek był największy i wyniósł -1,33. Kolejne były Miasto Turek (-0,70) oraz Gmina Turek (-0,25). W całym powiecie saldo migracji pogorszyło się o -0,10, natomiast w województwie wzrosło o 0,08. Największa poprawa nastąpiła w Gminach: Malanów (1,00) oraz Przykona (0,88). Patrząc na rozkład przestrzenny salda migracji, wyraźnie zaznacza się trend suburbanizacji, w którym gminy podmiejskie pozyskują wielu mieszkańców wyprowadzających się z ośrodków miejskich.

Tab. 8. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
województwo wielkopolskie	-2,74	-1,20	0,60	0,08
powiat turecki	-3,64	-1,14	-2,00	-0,10
Miasto Turek	-6,33	-1,57	-10,30	-0,70
Gmina Brudzew	-5,20	-1,55	-2,00	0,25
Gmina Dobra	-7,61	-1,10	-2,90	-1,33
Gmina Kawęczyn	-2,81	-0,94	-0,60	0,10
Gmina Malanów	0,00	-0,80	2,00	1,00
Gmina Przykona	2,62	0,21	4,40	0,88
Gmina Tuliszków	-4,10	-1,38	-1,50	0,10
Gmina Turek	-0,19	-0,59	15,30	-0,25
Gmina Władysławów	-2,00	-1,17	-5,90	0,05

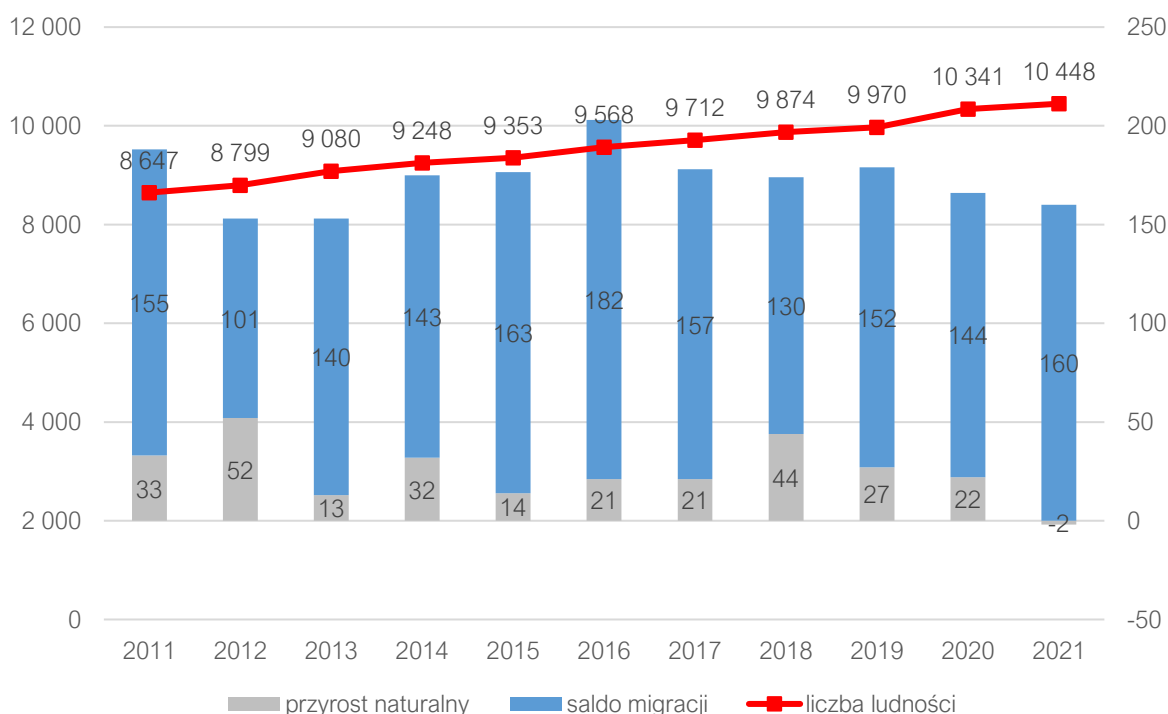
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 22. Saldo migracji na 1 tys. osób w powiecie tureckim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozpatrując zmiany liczby ludności w Gminie Turek w szerszym horyzoncie czasowym, od 2011 roku, widać, że liczba ludności zwiększyła się o ponad 20% i ulegała corocznemu wzrostowi. Na taki stan rzeczy wpływ miał zarówno dodatni przyrost naturalny, jak i bardzo wysokie saldo migracji. Spowolnienie wzrostu liczby ludności miało miejsce jedynie w latach 2012-2013 i jest obserwowane ponownie od 2020 roku. Rok 2021 był jedynym w badanym okresie w którym odnotowano ujemny przyrost naturalny, co może mieć związek z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i związanym z tym wzrostem śmiertelności. Utrzymujące się cały czas na wysokim poziomie saldo migracji pokazuje, że Gmina Turek jest atrakcyjnym miejscem do osiedlania się. Tak znaczny przyrost liczby mieszkańców niesie za sobą wyzwania związane z zapewnieniem odpowiedniego poziomu obsługi, zarówno pod względem infrastrukturalnym, jak i usług społecznych. Część z nich, ze względu na sąsiedztwo z ośrodkiem miejskim, może być jednak realizowana poza Gminą.

Ryc. 23. Zmiany liczby ludności w Gminie Turek w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując sytuację demograficzną Gminy, kluczowe jest spojrzenie na jej strukturę pod względem wieku. Gmina Turek, charakteryzuje się odsetkiem osób w wieku 25-34 lat, na poziomie nieznacznie przekraczającym średnią dla powiatu (13,15% do 13,06%). Ta grupa wiekowa jest istotna ze względu na określenie perspektywy rozwoju sytuacji demograficznej w przyszłości, jako że są to osoby które często mają zakończony etap formalnej edukacji, uwzględniając wykształcenie wyższe, i są na etapie podejmowania decyzji kształtujących dalsze życie zawodowe i rodzinne, determinujące m.in. wybór miejsca do życia. Wartość tego wskaźnika umiejscawia Gminę Turek na trzeciej od końca pozycji w powiecie, przed Miastem Turek (11,86%) i Gminą Dobra (12,34%). Największym odsetkiem osób w wieku 25-34 lat charakteryzują się Gminy: Malanów (14,43%), Przykona (13,93) i Władysławów (13,87). Istotna jest również dynamika tego

wskaźnika, pokazująca tempo zmian odsetka tej grupy wiekowej w ogóle populacji. We wszystkich gminach powiatu uległ on zmniejszeniu od 2017 roku, jednak w Gmina Turek odnotowała drugi najwolniejszy jego spadek, osiągając dynamikę 90%, zaraz za Gminą Malanów (94%). Jeszcze tylko Gmina Przykona uzyskując wynik 89%, znalazła się powyżej średniej wojewódzkiej (88%), z którą zrównała się Gmina Kawęczyn. Najszybciej liczebność osób w wieku 25-34 lat spada w Gminie Dobra (80%) i mieście Turek (81%). Średnia dynamika dla całego powiatu w tym okresie wyniosła 85%.

Kolejnym istotnym wskaźnikiem jest odsetek osób w wieku emerytalnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, który pokazuje potencjalne potrzeby względem systemu usług społecznych. Gmina Turek posiada najniższy w powiecie odsetek seniorów do ludności produkcyjnej (17,9%), wyprzedzając kolejne Gminy: Malanów i Władysławów (po 21,1%). Największa wartość tego wskaźnika wystąpiła w Mieście Turek (35,1%) i Gminie Dobra (29,8%), które jako jedyne przekroczyły średnie wartości dla powiatu (26,4%) oraz województwa (26,8%). Gmina Turek wraz z Gminą Przykona charakteryzują się najwolniejszym przyrostem wartości tego wskaźnika. Od 2017 roku dynamika wyniosła 110%, osiągając wynik znacznie poniżej średniej powiatowej (117%) i wojewódzkiej (116%). Najbardziej udział seniorów zwiększył się w Mieście Turek (126%) oraz Gminach Dobra i Tuliszków (po 118%). Jeszcze tylko Gmina Władysławów przekroczyła średnią dla województwa, zrównując się ze 117% średniej powiatu tureckiego. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem charakterystycznym dla wszystkich rozwiniętych gospodarek, stwarzając wyzwania dla wydolności systemów opieki zdrowotnej i społecznej, ale również szanse płynące z możliwości rozwoju sektora tzw. srebrnej gospodarki, kierującego ofertę specjalnie dla seniorów.

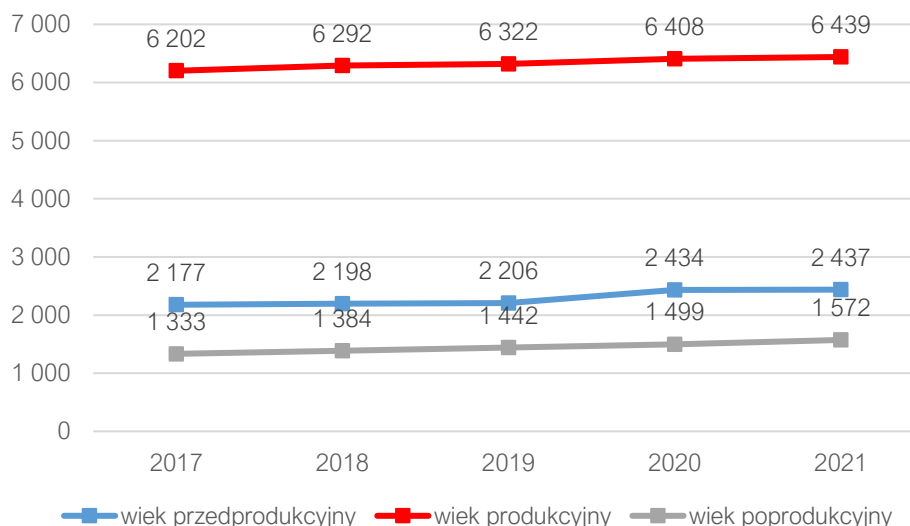
Tab. 9. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Turek w 2017 i 2021 roku na tle powiatu i województwa

JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat (%)			osoby w wieku emerytalnym względem siły roboczej (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
województwo wielkopolskie	15,54	13,64	88%	23,20	26,80	116%
powiat turecki	15,39	13,06	85%	22,50	26,40	117%
Miasto Turek	14,59	11,86	81%	27,90	35,10	126%
Gmina Brudzew	16,19	13,82	85%	22,30	25,40	114%
Gmina Dobra	15,37	12,34	80%	25,30	29,80	118%
Gmina Kawęczyn	15,57	13,73	88%	22,60	26,10	115%
Gmina Malanów	15,28	14,43	94%	18,60	21,10	113%
Gmina Przykona	15,57	13,93	89%	21,30	23,40	110%
Gmina Tuliszków	16,63	13,69	82%	19,30	22,80	118%
Gmina Turek	14,58	13,15	90%	16,20	17,90	110%
Gmina Władysławów	16,76	13,87	83%	18,10	21,10	117%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pogłębiając analizę struktury demograficznej w Gminie Turek, można zauważyć, że w latach 2017-2021 każdego roku wzrastała liczba osób każdej kategorii wiekowej. Należy jednak zwrócić uwagę, że najszybciej rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 18%), a najwolniej w wieku przedprodukcyjnym (wzrost o 4%). Liczba osób w wieku produkcyjnym wzrosła natomiast o 12%. Nadwyżka osób w wieku przedprodukcyjnym nad seniorami zapewnia zastępowalność pokoleniową i na rynku pracy.

Ryc. 24. Struktura ludności w Gminie Turek w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Turek działa niepubliczny **Żłobek Montessori AQQ** w miejscowości Słodków Kolonia, oferujący opiekę od poniedziałku do piątku w godzinach 6.30-16.30. Opłata miesięczna za pobyt dziecka wynosi 650 zł, a miesięczna stawka za wyżywienie 300 zł. Żłobek nie jest dostosowany jest do potrzeb dzieci niepełnosprawnych lub wymagających szczególnej opieki. Na 28 miejsc oferowanych przez placówkę było zapisanych 21 dzieci, co wskazuje na nieznaczną rezerwę dostępnej liczby miejsc opieki dla dzieci do lat 3 na terenie Gminy.

Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia oferują placówki publiczne: sześć przedszkoli działających przy szkołach podstawowych w Słodkowie, Chlebowie, Cisewie, Kaczkach Średnich, Turkowicach i Żukach. Najwięcej dzieci uczęszczało do przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Słodkowie, gdzie utworzone zostało sześć grup, liczących średnio 25,5 osób. Podobnie liczne grupy funkcjonowały w placówkach w Chlebowie, gdzie utworzono ich trzy, a także w Kaczkach Średnich i Żukach, gdzie funkcjonowały po dwie grupy. Najmniej dzieci uczęszczało do przedszkoli w Cisewie i Turkowicach, gdzie również funkcjonowały po dwie grupy, liczące 18-20 osób.

W przypadku godzin otwarcia, najkrócej funkcjonującą była placówka w Kaczkach Średnich, otwarta jedynie od 7.30 do 12.30. Nieco dłuższą opiekę oferowało przedszkole w Turkowicach, otwarte w godzinach 7.45-13.30. Najdłużej otwarte pozostawały: przedszkole przy ZSP w Słodkowie i przy SP im. Mehoffera w Chlebowie – od 7.00 do 16.00, jako jedyne oferujące czas

opieki w wymiarze przekraczającym standardowy dzienny wymiar pracy. Łącznie do przedszkoli na terenie Gminy Turek w roku 2022 uczęszczało 388 dzieci.

Tab. 10. Przedszkola publiczne na terenie Gminy Turek

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Przedszkole w ZSP w Słodkowie	153	6	25,5	7:00 - 16:00
2.	SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie	66	3	22	7.00-16.00
3.	SP im. Kornela Makuszyńskiego w Cisewie	39	2	19,5	7.30-15.00
4.	SP im. Jana Pawła II w Kaczkach Średnich	48	2	24	7.30-12.30
5.	SP im. Marii Konopnickiej w Turkowicach	36	2	18	7.45-13.30
6.	SP im. Marii Skłodowskiej-Curie w Żukach	46	2	23	7.00-15.00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Już w 2018 roku udział dzieci objętych opieką przedszkolną w Gminie Turek wynosił 100% i utrzymywał się na takim poziomie w całym okresie do 2022 roku. Poza nieznacznym spadkiem w 2021 roku, liczba dzieci z terenu Gminy, uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin wzrastała corocznie, z 116 w 2018 r. do 152 w 2022 r. W mniejszym stopniu wzrosła również liczba dzieci z terenu innych gmin, w przedszkolach na terenie Gminy Turek – z 51 w 2018 r. do 61 w 2022 r. Każdego roku, poza minimalnym spadkiem w 2021 r., wzrastał również miesięczny koszt utrzymania dziecka z 468,81 zł w 2018 r. do 857,41 zł w 2022 r.

Tab. 11. Upowszechnianie opieki przedszkolnej w Gminie Turek w latach 2018-2022

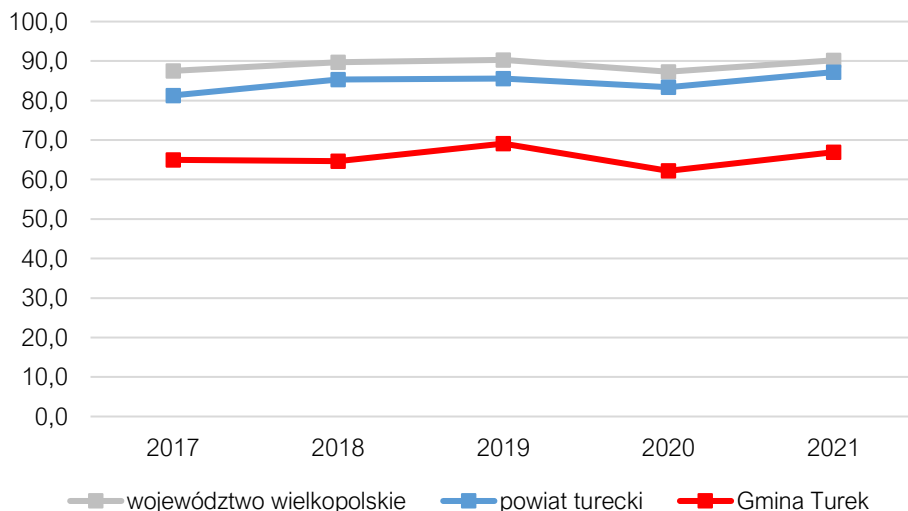
	2018	2019	2020	2021	2022
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	100%	100%	100%	100%	100%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	116	135	145	143	152
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	51	48	57	56	61
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	468,81	506,37	744,67	743,34	857,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Porównując wskaźnik upowszechnienia opieki przedszkolnej według GUS, w Gminie Turek od roku 2017 utrzymywał się on na w miarę stałym poziomie, poza okresem większego wzrostu w 2019 r. i spadku rok później, osiągając poziom 66,9% w 2021 r. Przez cały ten okres utrzymywał się jednak poniżej średniej dla powiatu (87,2% w 2021 r.), jak i województwa (90,2% w 2021 r.). Na tle pozostałych gmin powiatu, Gmina Turek zajmuje ostatnią pozycję. Gmina Dobra z drugim najniższym wynikiem, posiada ten wskaźnik na poziomie 71,4%. Od wszystkich gmin, jak i średniej

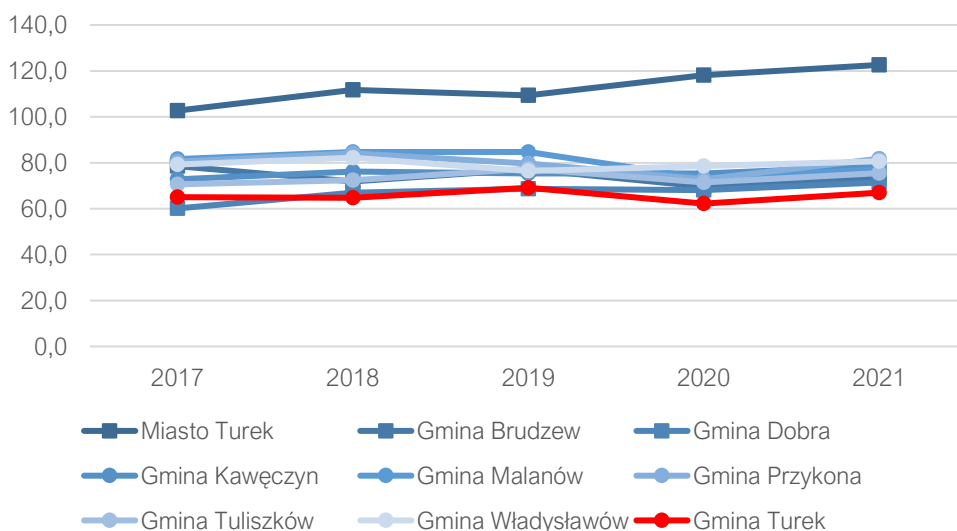

powiatowej i wojewódzkiej, znacząco odbiega wynik Miasta Turek, równy 122,6%, który wynika ze znacznego udziału dzieci z innych gmin uczęszczających do przedszkoli na terenie miasta, co może wskazywać na atrakcyjniejszą ofertę opieki, jak i możliwość dowozu dzieci w drodze do i z pracy. Korzystanie z usług placówek przedszkolnych na terenie miasta wyjaśnia także najniższy wynik podmiejskiej Gminy Turek.

Ryc. 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 26. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Edukacja

Na terenie Gminy Turek funkcjonuje sześć szkół podstawowych: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie w skład którego wchodzi SP im. Janusza Kusocińskiego w Słodkowie, SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie, SP im. Kornela Makuszyńskiego w Cisewie, SP im. Jana Pawła II

w Kaczkach Średnich, SP im. Marii Konopnickiej w Turkowicach oraz SP im. Marii Skłodowskiej-Curie w Żukach.

Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej im. Janusza Kusocińskiego w Słodkowie, było ich 372 w 19 oddziałach. O ponad dwustu uczniów mniej liczyła SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie (148 uczniów), a najmniej uczniów uczęszczało do szkół w Turkowicach i Żukach (po 78 uczniów). Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Turkowicach liczyła również najmniej oddziałów (7), natomiast najmniej liczne były liczące niespełna 10 uczniów oddziały w SP im. Marii Skłodowskiej-Curie w Żukach. Szkoła w Słodkowie posiadała również najliczniejszą kadrę nauczycielską, obejmującą 48,6 etatu, co dawało wynik 7,7 ucznia przypadających na 1 nauczyciela. Nieznacznie wyższy wynik 7,8 ucznia na nauczyciela przypadł w SP w Chlebowie, gdzie funkcjonowało jedynie 19 etatów, natomiast najmniej uczniów na jednego nauczyciela (4,1 przy 19 etatach) osiągnięty został w SP w Turkowicach. Spośród wszystkich placówek w Gminie, jedynie SP w Chlebowie pracuje w systemie zmianowym.

Tab. 12. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Turek

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Liczba uczniów przypadających na 1 nauczyciela	Zmianowy system pracy
1.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie w skład którego wchodzi SP im. Janusza Kusocińskiego w Słodkowie	372	19	19,6	48,57	7,7	nie
2.	SP im. Józefa Mehoffera w Chlebowie	148	8	18,5	19	7,8	tak
3.	SP im. Kornela Makuszyńskiego w Cisewie	105	8	13,1	24	4,4	nie
4.	SP im. Jana Pawła II w Kaczkach Średnich	90	8	11,3	18	5	nie
5.	SP im. Marii Konopnickiej w Turkowicach	78	7	11,1	19	4,1	nie
6.	SP im. Marii Skłodowskiej-Curie w Żukach	78	8	9,8	17,61	4,4	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Analizując zmiany liczby uczniów na przestrzeni lat 2018-2022, w Gminie Turek miał miejsce zarówno wzrost łącznej liczby uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy (o 56), jak i liczby uczniów z terenu Gminy uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (o 8). Najwięcej uczniów uczęszczało do szkół na terenie Gminy w roku 2021, kiedy było to 1 080 osób, natomiast w największą liczbę dzieci uczących się poza granicami Gminy Turek odnotowano w 2020 r. – były to 432 osoby. Od tego czasu liczby te uległy zmniejszeniu, osiągając w 2022 r. odpowiednio 1029 i 372 uczniów.

Tab. 13. Uczniowie na terenie i poza Gminą Turek w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	973	1014	1012	1080	1029
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	368	391	432	420	376

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Turek jest zróżnicowany. SP w Słodkowie będąc największą placówką, posiada zarazem najbardziej rozbudowaną bazę, obejmującą 23 sale lekcyjne. SP w Chlebowie i Turkowicach posiadają po 9 sal, w Cisewie i Żukach po 8, natomiast SP w Kaczkach Średnich jest najmniejsza z 7 salami. Wszystkie placówki posiadają sale gimnastyczne w dobrym stanie technicznym, jednak te w Cisewie i Kaczkach Średnich wymagają rozbudowy. SP w Żukach dodatkowo posiada boisko wielofunkcyjne Orlik. W szkołach w Słodkowie i Chlebowie funkcjonują dedykowane pracownie językowe, jednak w żadnej z placówek w Gminie nie utworzono klas dwujęzycznych, jak również sportowych, czy integracyjnych. Najwięcej komputerów, pozostających do dyspozycji uczniów znajduje się w SP w Słodkowie, jednak przeliczając liczbę uczniów przypadających na jedno urządzenie, we wszystkich placówkach kształtuje się ona na zbliżonym poziomie od 4,3 do 5,8 i jedynie w szkole w Chlebowie jest to 8,2 ucznia na komputer. Podobnie kształtuje się sytuacja z projektorami multimedialnymi, których najwięcej jest w szkole w Słodkowie (18 szt.), a przeliczając liczbę sal przypadających na projektor, we wszystkich placówkach, oprócz Chlebowia, gdzie jest to 9 sal na urządzenie, na jeden projektor przypada od 1 do 1,3 sal. W szkołach w Cisewie, Kaczkach Średnich i Turkowicach, każdy z uczniów ma do dyspozycji szafkę. Większość obiektów, poza placówkami w Cisewie i Żukach zostało wyposażonych w system monitoringu, a jedynie szkoła w Turkowicach nie posiada parkingu dla kadry nauczycielskiej. Wszystkie placówki posiadają gabinet pielęgniarki oraz świetlice, z czego najdłużej czynne są te w Słodkowie i Chlebowie.

Gmina Turek posiada Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży, przyjęty uchwałą Rady Gminy nr VI/34/11 z dnia 19 kwietnia 2011 roku w sprawie przyjęcia Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. W ramach programu przyznawane są stypendia dla uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce, laureatów konkursów i olimpiad przedmiotowych, czy zawodów sportowych. W roku 2021 Wójt Gminy przyznał 8 stypendiów Wójta Gminy Turek za wybitne osiągnięcia w nauce oraz 30 nagród Wójta Gminy Turek za osiągnięcia sportowe na szczeblu co najmniej powiatowym na łączną kwotę 7 520,00 zł.

Tab. 14. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Turek

Nazwa szkoły:	SP Słdków	SP Chlebów	SP Cisew	SP Kaczki Średnie	SP Turkowice	SP Żuki
Liczba sal lekcyjnych	23	9	8	7	9	8
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna - dobry	sala gimnastyczna - dobry	sala gimnastyczna - wymaga zmiany, rozbudowy, jest za mała	sala gimnastyczna - planowana ew. rozbudowa	dobry	sala gimnastyczna - stan bardzo dobry, boisko wielofunkcyjne Orlik - stan dobry
Pracownie językowe	tak	tak	nie	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów	64	18	24	16	17	15
Projektory multimedialne	18	1	8	5	5	8
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	nie	tak	tak	nie
Szafki dla każdego ucznia	nie	nie	tak	tak	tak	nie
Świetlice (godziny otwarcia)	tak/11.50-16.00	tak/11.35-16.00	11.45- 13.25	tak - 11:50/12:45	tak; 13.15-14.30	tak (pon. 11.40-14.15, wt. 12.35-14.15, śr. 13.35-14.15, czw. 13.30-14.15)
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak/tak	tak	tak	nie	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak/nie	tak-pielęgniarki	tak	tak	tak - pielęgniarstwa
Liczba stypendystów	2	1	2	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Dowozy uczniów do szkół na terenie Gminy, realizowane są przez przewoźników wyłonionych w drodze przetargu. W roku szkolnym 2022/2023 obsługiwane były następujące miejscowości:

- do ZSP w Słdkowie: Turek, Słdków, Słdków Kolonia, Grabieniec, Obrzębin,
- do SP w Cisewie i ZSP w Słdkowie: Turek, Słdków, Budy Słdkowskie, Albertów, Piętno, Wrząca, Cisew, Paździerowice, Budy Słdkowskie,
- do SP w Żukach: Obrębizna, Szadów Księży, Szadów Pański, Laski, Żuki, Turek,
- do SP w Chlebowie: Szadów Pański, Korytków, Laski, Chlebów, Warenka, Kalinowa, Pęcherzew, Turek.

Na realizację dowozów w ciągu roku szkolnego Gmina przeznaczyła 225 000,00 zł.

Ofertę edukacyjną na terenie Gminy uzupełnia podlegający starostwu powiatowemu Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Kaczkach Średnich, oferujące kształcenie na kierunkach:

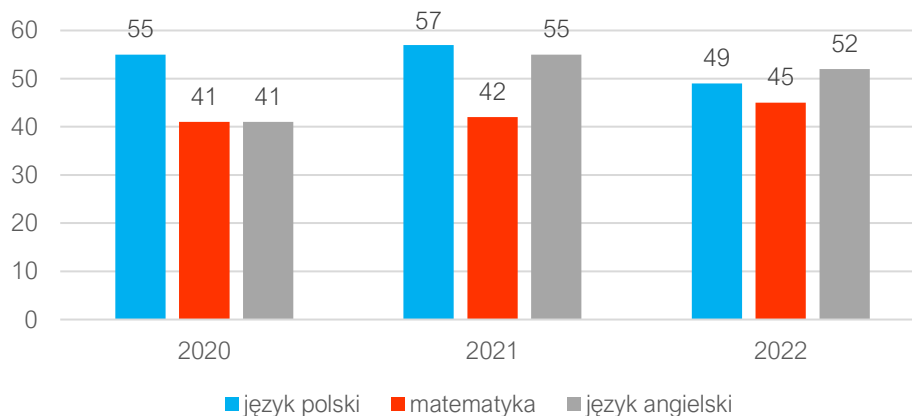
- technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki,
- technik pojazdów samochodowych,
- technik spedytor,
- technik spedytor – oddział przygotowania wojskowego,
- technik reklamy,
- technik żywienia i usług gastronomicznych,
- technik budownictwa,
- technik transportu drogowego,
- technik architektury krajobrazu,
- technik programista,
- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej,
- liceum ogólnokształcące – oddział przygotowania wojskowego,
- liceum ogólnokształcące o profilu pielęgniarstwo,
- liceum ogólnokształcące o profilu ratownictwo medyczne.

Szkoła prowadzi także kształcenie dorosłych w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

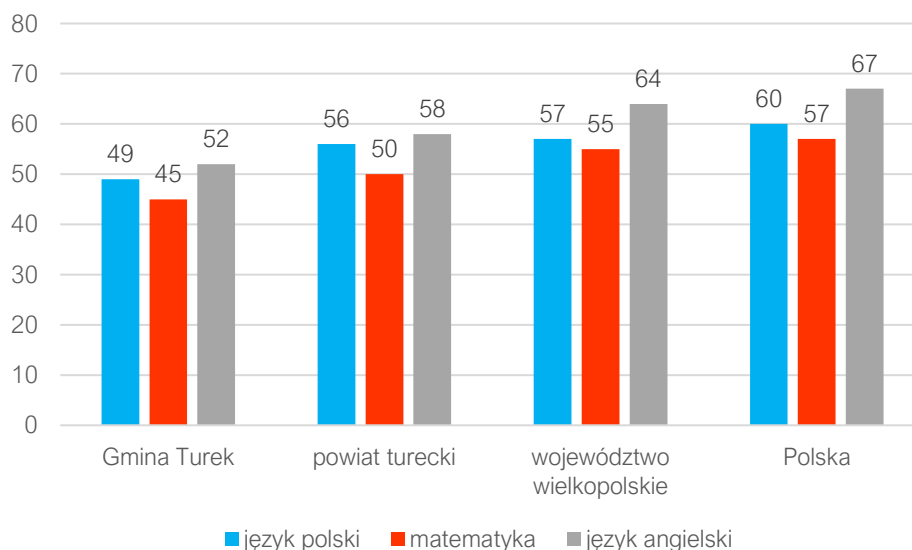
Istotnym miernikiem poziomu nauczania w Gminie są wyniki standaryzowanych egzaminów zewnętrznych. W przypadku egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej w 2022 roku, uczniowie Gminy Turek osiągnęli wyniki z języka polskiego równe 49%, które były niższe aż o 11 punktów procentowych od średniej krajowej, o 8 punktów od średniej wojewódzkiej i o 7 punktów od średniej powiatowej. Był to najniższy wynik w powiecie, za gminami Tuliszków (52%), Władysławów i Kawęczyn (po 53%). Najlepsze rezultaty osiągnęli uczniowie szkół w Mieście Turek, z wynikiem 61%, przekraczając średnią krajową. W Gminie Turek podobnie kształtowały się wyniki z matematyki, gdzie osiągnięte 45%, było niższe o 12 punktów procentowych od średniej krajowej, 10 punktów od średniej wojewódzkiej i 5 punktów od średniej powiatowej. Również w tym przypadku były to najłabsze wyniki w powiecie, aczkolwiek różnica względem drugiej od końca Gminy Kawęczyn wyniosła jedynie 1 punkt procentowy. Najlepszy wynik również osiągnęli uczniowie z Miasta Turek (54%), jednak był on niższy od średniej krajowej i wojewódzkiej. Sytuacja kształtowała się nieco korzystniej dla Gminy Turek w przypadku języka angielskiego, gdzie Gmina z wynikiem 52% wyprzedziła Gminy Kawęczyn (45%) i Tuliszków (50%). Nadal jednak był to rezultat poniżej średniej krajowej (67%), wojewódzkiej (64%) i powiatowej (58%). Jedynie najlepszy w powiecie wynik Miasta Turek (68%) przekroczył średnią krajową.

Porównując wyniki uczniów z Gminy Turek z okresu 2020-2022, widać, że rezultaty z języka polskiego, po nieznacznym wzroście w 2021 r. uległy pogorszeniu, w niewielkim stopniu poprawiły się wyniki z matematyki, a po dużej poprawie rezultatów z języka angielskiego w 2021 r., nastąpił nieznaczny spadek. Na rezultaty egzaminów niewątpliwie miała wpływ pandemia koronawirusa SARS-CoV-2, w szczególności nagłe przejście na tryb nauki zdalnej.

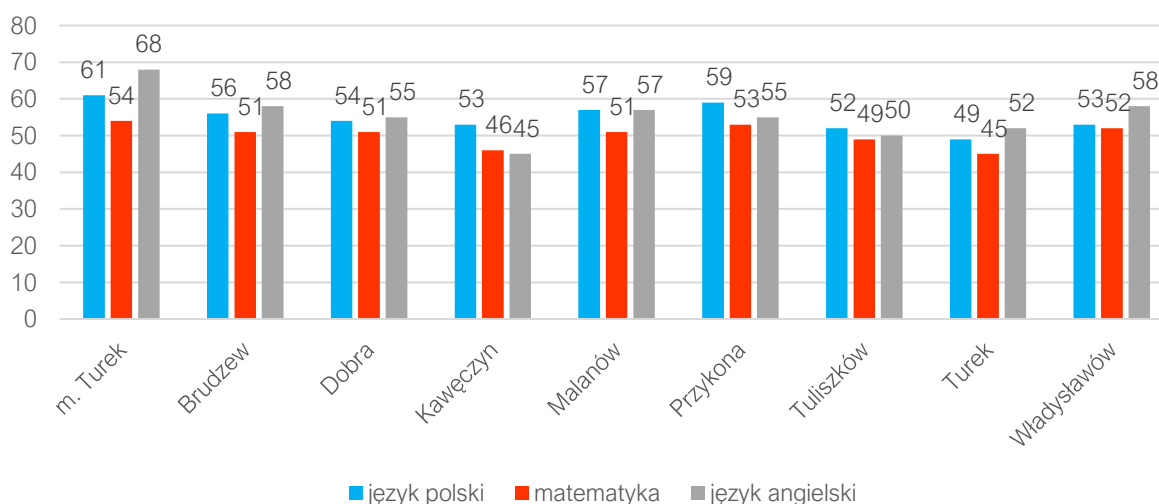

Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Turek w latach 2020-2022
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OKE

Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Turek na tle powiatu, województwa oraz kraju w 2022 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OKE

Ryc. 29. Wyniki z egzaminu ósmoklasisty wszystkich gmin powiatu tureckiego w 2022 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE

Analizując wydatki w dziale oświata i wychowanie ponoszone przez Gminę Turek, widać że w okresie 2018-2022 wzrastały one każdego roku. Rozpatrując cały okres, wydatki ogółem wzrosły o 31,3%. Wydatki bieżące w tym czasie zwiększyły się o 38,9%, na co największy wpływ miał wzrost wynagrodzeń i pochodnych o niemal 3,5 mln zł. O niemal 1,6 mln zł wzrosły również pozostałe wydatki bieżące. W tym czasie wydatki majątkowe znacznie spadły, z poziomu 768 tys. zł w 2018 r. do 23 tys. zł w 2022 r. W analizowanym okresie obserwuje się także systematyczny wzrost wartości subwencji oświatowej, która pokrywa w miarę stałą część wszystkich wydatków. Jej udział nieznacznie wzrósł z 61% do 63% w 2019 r., by rok później spaść do poprzedniego poziomu i osiągnąć najniższy stopień pokrycia w 2021 (59%). W 2022 roku subwencja ponownie pokrywała 61% ogółu wydatków na oświatę. Mniejszy udział subwencji oświatowej oznacza zwiększone obciążenie dla budżetu Gminy.

Tab. 15. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Turek w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	13 733 722,02	14 134 940,75	15 268 353,11	16 820 453,39	18 027 866,59
Wydatki bieżące, w tym:	12 965 775,69	14 134 940,75	15 268 353,11	16 497 053,39	18 004 866,59
Wynagrodzenia i pochodne	9 602 280,61	10 303 636,82	11 359 859,22	12 227 966,44	13 049 504,91
Pozostałe wydatki bieżące	3 363 495,08	3 831 303,93	3 908 493,89	4 269 086,95	4 955 361,68
Wydatki majątkowe	767 946,33	0,00	0,00	323 400,00	23 000,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	8 383 854,00	8 854 058,00	9 272 664,00	9 953 617,00	11 063 277,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	5 349 868,02	5 280 882,75	5 995 689,11	6 866 836,39	6 964 589,59
Stopień pokrycia	61%	63%	61%	59%	61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Kultura i sport

Rozpowszechnianiem kultury wśród mieszkańców Gminy Turek zajmuje się **Wiejskie Centrum Lokalnej Aktywności** w Kowalach Księżych oraz **16 świetlic wiejskich** w miejscowościach: Budy Słodkowskie, Cisew, Chlebów, Grabieniec, Kalinowa, Kaczki Średnie, Korytków, Kowale Książę, Obrębizna, Pęcherzew, Słodków, Szadów Pański, Turkowice, Wietchinin, Wrząca i Żuki, a także **Biblioteka Publiczna Gminy Turek**.

Wiejskie Centrum Lokalnej Aktywności zajmuje budynek po dawnej szkole podstawowej, który częściowo został wyremontowany, a w części oczekuje remontu. Od marca 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, pełni rolę miejsca pobytu dla uchodźców.

Obiekty świetlic wiejskich są w bardzo dobrym stanie technicznym – wiele z nich zostało w niedawnym czasie wyremontowanych, a obecnie sukcesywnie montowane są na nich instalacje fotowoltaiczne. Świetlice są regularnie wyposażane ze środków przyznawanych w ramach budżetów sołeckich. Realizowane są w nich działania kulturalne, warsztaty, spotkania integracyjne mieszkańców, a także organizacje pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich.

Działalność kulturalną wspiera Biblioteka Publiczna Gminy Turek, mieszcząca się w Słodkowie. Księgozbiór Biblioteki obejmuje 12 424 woluminy, w tym 5 841 literatury pięknej dla dorosłych,

4 038 literatury pięknej dla dzieci i młodzieży oraz 2 545 literatury niebeletrystycznej. Zbiory podlegają bieżącym przeglądom i uzupełnieniom. W 2021 roku zakupiono 716 książek, w tym ze środków otrzymanych w ramach dotacji z Ministerstwa Kultury Dziedzictwa Narodowego i Sportu, a ze względu na znaczny stopień zniszczenia, 831 książek przeznaczono na ubytki. Cały księgozbiór jest skatalogowany w systemie Sowa. Biblioteka udostępnia zbiory w formie stacjonarnej oraz wypożyczenia na zewnątrz. W 2021 roku zarejestrowano 480 czytelników, z czego 254 to osoby uczące się, 157 osoby pracujące, 43 dzieci do 5 roku życia i 26 to osoby emerytowane. W tym czasie Bibliotekę odwiedziło 2 401 osób, którym wypożyczono książki, udostępniono zbiory na miejscu, lub udzielono informacji. Na zewnątrz wypożyczono łącznie 8 961 woluminów. Biblioteka organizuje także wydarzenia promujące czytelnictwo, w tym teatryki dla najmłodszych, warsztaty literacko-plastyczne, akcje informacyjne oraz spotkania z autorami, w ramach współpracy ze szkołami na terenie Gminy.

W zakresie kultury fizycznej, do dyspozycji mieszkańców udostępnione są **Orliki** w Żukach, Cisewie i Słodkowie, na których zajęcia prowadzone są z animatorem, w ramach projektu Lokalny Animator Sportu, **Hala Sportowa w Słodkowie**, udostępniana mieszkańcom poza godzinami zajęć wychowania fizycznego, a także ogólnodostępne **boiska piłkarskie** w Budach Słodkowskich, Wietchininie, Kalinowej i Kowalach Księżych, **siłownie zewnętrzne** w Obrzębinie, Obrębiźnie, Żukach, Słodkowie Kolonii, Turkowicach, Kowalach Księżych, Kalinowej, Szadowie Pańskim, Wrzącej, Grabieńcu, Cisewie, Budach Słodkowskich i Warencie oraz **Otwarte Strefy Aktywności** w Kaczkach Średnich, Chlebowie i Słodkowie.

Głównymi wydarzeniami kulturalnymi i sportowymi są: Dni Turku i Gminy Turek, organizowane na terenie Miasta, Dożynki Gminno-Miejsko-Parafialne, odbywające się co roku w innej miejscowości na terenie Gminy oraz Gminne Zawody Konne w Kowalach Księżych. W Gminie organizowane są również obchody wydarzeń historycznych i świąt państwowych, takich jak Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej, Obchody Rocznic Bitwy Warszawskiej, Obchody wybuchu II Wojny Światowej oraz Obchody Święta Niepodległości. Działalność kulturalna uzupełniana jest przez pikniki sołeckie, festiwale szkolne, zawody sportowe, czy spotkania świąteczne. Wydarzenia kierowane są do wszystkich grup wiekowych, sprzyjając integracji międzypokoleniowej.

Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy nie funkcjonuje komisariat policji, a bezpieczeństwo zapewniane jest przez Policję w Turku, gdzie funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji. Do głównych zagrożeń na terenie Gminy zalicza się: kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, kradzież mienia, groźby karalne i oszustwa. Na terenie Gminy nie funkcjonują punkty monitoringu.

Nad bezpieczeństwem w Gminie czuwa również dziewięć jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej** (OSP), zlokalizowanych w miejscowościach: Cisew, Kaczki Średnie, Kalinowa, Kowale Księżę, Słodków, Szadów Pański, Turkowice, Wietchinin i Żuki. OSP w Cisewie i Kowalach Księżych są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, co oznacza, że pozostają do dyspozycji do działań i akcji ratowniczych prowadzonych poza terenem gminy.

Do głównych zadań straży pożarnej należą: walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami, a także podejmowanie działań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Jednostki OSP aktywnie włączyły się w działania związane ze zwalczaniem i powstrzymywaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2, m.in. poprzez

dostarczanie do miejsc użyteczności publicznej środków ochrony i dezynfekcji i pomagając w organizacji punktów szczepień. OSP biorą także czynny udział w organizacji Gminnego Dnia Strażaka oraz zawodów sportowo-pożarniczych.

Dla poprawy bezpieczeństwa prowadzone są także działania edukacyjne, realizowane min. poprzez konkursy plastyczne i udział w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej.

Tab. 16. Ochotnicze Straże Pożarne na terenie Gminy Turek

Lp.	Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
1.	Ochotnicza Straż Pożarna w Cisewie	Cisew 53, 62-700 Turek	tak
2.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kaczkach Średnich	Kaczki Średnie 35a, 62-700 Turek	nie
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinowej	Kalinowa 30a, 62-700 Turek	nie
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowalach Księżych	Kowale Księżę 37a, 62-700 Turek	tak
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Słodkowie	Słodków 26, 62-700 Turek	nie
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Szadowie Pańskim	Szadow Pański 3a, 62-700 Turek	nie
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Turkowicach	Turkowice 137, 62-700 Turek	nie
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wietchininie	Wietchinin 40c, 62-700 Turek	nie
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Żukach	Żuki 91, 62-700 Turek	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie Gminy Turek działalność prowadzi szereg organizacji pozarządowych, z którymi Gmina współpracuje w zakresie realizacji zadań sfery publicznej, należących do zadań Gminy, a w szczególności w zakresie kultury fizycznej i sportu oraz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, dziedzictwa narodowego i edukacji społecznej. Według Krajowego Rejestru Sądowego (KRS), na terenie Gminy działa 26 organizacji. Oprócz omówionych wcześniej OSP w Cisewie, Kaczkach Średnich, Kalinowej, Kowalach Księżych, Słodkowie, Szadowie Pańskim, Turkowicach, Wietchininie i Żukach, są to:

- Turkowskie Towarzystwo Leśne,
- Stowarzyszenie „Dajmy Szansę”,
- Stowarzyszenie „Żuki dla przyszłości”,
- Stowarzyszenie „Cisew”,
- Stowarzyszenie „Kali-NoVa”,
- Stowarzyszenie „Wspólnota Kobiet”,
- Stowarzyszenie „Szadowiaczy”,
- Stowarzyszenie Kaczkowiaczy,

- Stowarzyszenie absolwentów i przyjaciół Zespołu Szkół Rolniczych w Kaczkach Średnich na rzecz rozwoju szkoły i środowiska lokalnego,
- Stowarzyszenie „Nasze Kowale”,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Klub Kobiet”,
- Stowarzyszenie Nasze Turkowice,
- Stowarzyszenie „Nasza Obrębizna”,
- Stowarzyszenie „Turkowski Obwarzanek”,
- Stowarzyszenie Patataj,
- Stowarzyszenie Grabieniec Razem,
- Fundacja „Ziemia Nam”.

Na terenie Gminy działają również nierejestrowe Koła Gospodyń Wiejskich:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Chlebowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Warencie,
- Koło Gospodyń Wiejskich Wrząca,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Pęcherzew”,
- Koło Gospodyń Wiejskich Cisew,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nasze Żuki” w Żukach.

Według rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, przyjętego uchwałą Rady Gminy nr XLVIII/320/22 z dnia 29 listopada 2022 roku w sprawie uchwalenia „Programu współpracy Gminy Turek z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2023 rok”, priorytetowe były zadania w zakresie:

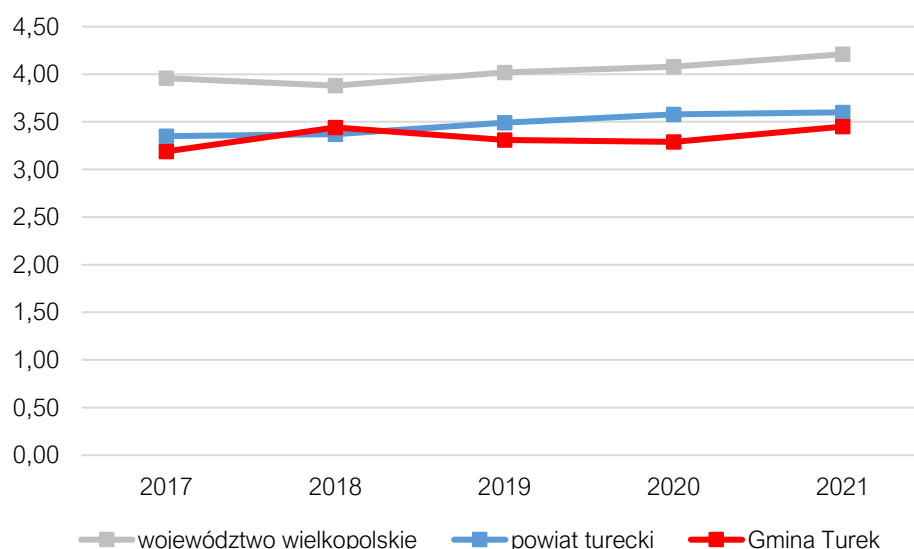
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- edukacji, oświaty i wychowania;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa;
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, w szczególności w dziedzinach dotyczących życia kulturalnego Gminy Turek oraz wspierania przedsięwzięć kulturalnych promujących Gminę Turek;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym.

Wartość programu na rok 2023 została zwiększona do 45 000,00 zł, w stosunku do 41 000,00 zł w latach poprzednich. Zgodnie ze sprawozdaniem za rok 2021, w zakresie wspierania

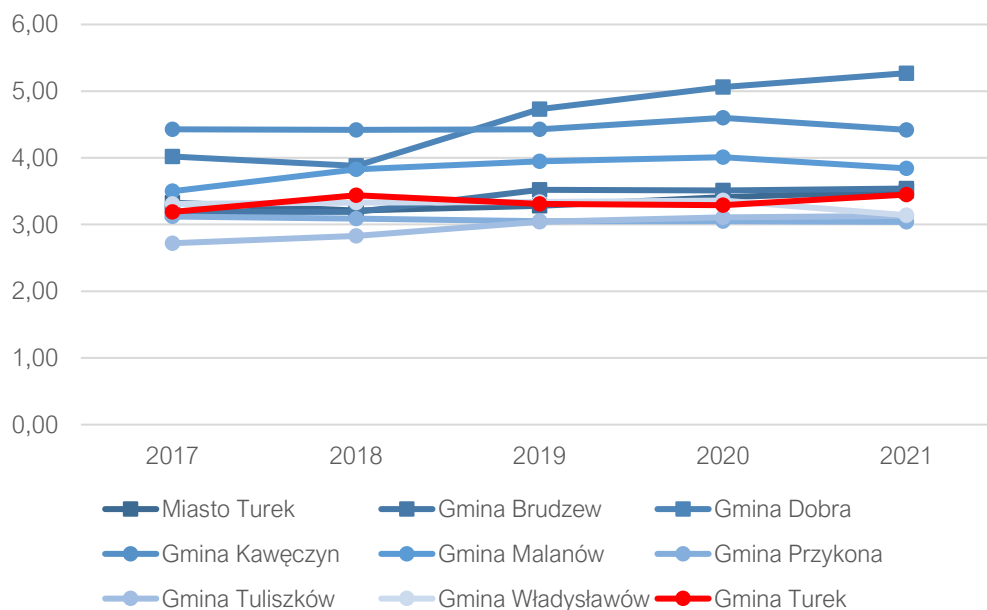
i upowszechniania kultury fizycznej wsparto 10 organizacji, na łączną kwotę 18 000,00 zł, a dotacje miały wartość od 500,00 zł do 6 000,00 zł. W zakresie kultury, sztuki i tradycji narodowej, przyznano łącznie 16 220,00 zł 8 organizacjom, w formie dotacji w kwotach od 1 350,00 zł do 2 700,00 zł, natomiast w zakresie pomocy społecznej, przyznano jedną dotację na kwotę 5 000,00 zł

Aktywność mieszkańców w życiu społecznym Gminy można porównać z innymi jednostkami samorządowymi poprzez wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców, który w Gminie Turek w całym badanym okresie 2017-2021, oprócz roku 2018, kiedy osiągając wartość 3,44 wzrósł ponad średnią powiatową, był niższy zarówno od średniej dla powiatu, jak i województwa. W roku 2021 nastąpił ponowny wzrost, zwiększając wartość wskaźnika do poziomu 3,45 - nieznacznie wyższego niż ten osiągnięty w 2018 r. Nadal jest to jednak wartość poniżej średniej powiatowej (3,60) oraz wojewódzkiej (4,21). Porównując do pozostałych gmin powiatu, Gmina Turek zajmuje miejsce w środku stawki. Najmniej organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców przypada w Gminach: Przykona (3,04), Tuliszków (3,13) i Władysławów (3,14), natomiast wartość powyżej średniej wojewódzkiej osiągnęły Gminy: Kawęczyn (4,42) i Dobra, która znacznie wyróżnia się z wynikiem 5,27. W całym analizowanym okresie 2017-2021, wartość tego wskaźnika nieznacznie spadła w Gminach: Kawęczyn (-0,01), Przykona (-0,08) i Władysławów (-0,17). Największy wzrost odnotowały z kolei Gminy: Dobra (1,25), Tuliszków (0,41), Brudzew (0,35) i Malanów (0,34). Gmina Turek ze wzrostem 0,26, nieznacznie przekroczyła średni wzrost w powiecie i województwie (po 0,25).

Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 31. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Gmina Turek współpracuje z innymi samorządami poprzez członkostwo w międzygminnych związkach i stowarzyszeniach:

- **Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej**, który jest największą ogólnopolską organizacją skupiającą gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich oraz rozwiązywanie problemów tego środowiska, poprzez udział w pracach gremiów krajowych i zespołów problemowych.
- **Związek Gmin Powiatu Tureckiego**, integrujący samorzady z terenu tureckiego. Działania polegają na wspólnym wykonywaniu zadań publicznych w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego, kulturowego i oświatowego gmin.
- **Związek Międzygminny „Kolsko-Turecki Obszar Funkcjonalny”**, zrzeszający Miasto Turek, Miasto Koło oraz gminy: Turek, Koło, Brudzew i Kościelec. Związek ten stanowi podstawę współpracy gmin i realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.
- **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Turkowska Unia Rozwoju - T.U.R.”**, będąca zrzeszeniem Gmin: Turek, Władysławów, Przykona, Małanów, Kościelec, Kawęczyn, Dobra i Brudzew. Współpraca ma na celu rozwój obszarów wiejskich, aktywizację społeczności lokalnej oraz promocję gmin członkowskich.
- **Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji w Koninie**, zrzeszający gminy powiatu konińskiego: Stare Miasto, Rzgów, Kramsk, Golina, Krzymów, Wilczyn; kolskiego: Chłódów, Grzegorzew, Kłodawa, Przedecz; tureckiego: Turek, Kawęczyn, Dobra. Współpraca obejmuje wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, utrzymanie czystości i porządku w zakresie gospodarki odpadami, a także budowę i prowadzenie schronisk dla bezdomnych zwierząt.
- **Spółdzielnia Socjalna „POWRÓCISZ TU”**, stworzona przez Turkowską Unię Rozwoju. Spółdzielnia realizuje zadania o charakterze użyteczności publicznej, wspierając aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Turek nie ma zlokalizowanych placówek podstawowej opieki medycznej, a mieszkańcy korzystają z nich w Mieście Turek, gdzie funkcjonuje m.in. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej, mieszczący się przy ul. Poduchowne 1. Również w przypadku punktów aptecznych, najbliższe dostępne dla mieszkańców Gminy, znajdują się na terenie Miasta.

Wspierając politykę zdrowotną, Gmina dofinansowuje nieobowiązkowe szczepienia na grypę, w ramach „Programu szczepień profilaktycznych przeciwko grypie dla mieszkańców Gminy Turek w wieku 65 lat i więcej na lata 2019 – 2023”, przyjętego uchwałą nr XIII/74/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r. Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2 sprawiła, że m.in. w 2021 roku program nie został w pełni zrealizowany, ponieważ mieszkańcy w większości korzystali ze szczepień oferowanych w ramach rządowych akcji. Gmina aktywnie włączała się w akcję szczepień przeciwko koronawirusowi, poprzez organizowanie transportu mieszkańców do punktów szczepień, promowanie szczepień poprzez organizację infolinii i stoiska informacyjnego na wydarzeniach gminnych, czy akcje szczepień zorganizowanych w przestrzeniach publicznych, dzięki mobilnemu punktowi szczepień.

Gmina współpracuje także ze Studenckim Kołem Naukowym Onkoma, działającym w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie, w zakresie programu profilaktyki czerniaka, kierowanego do uczniów szkół podstawowych i ich rodzin. W ramach programu opracowano scenariusz zajęć lekcyjnych wraz z materiałami dydaktycznymi, a w realizację działań edukacyjnych włączyły się wszystkie szkoły na terenie Gminy.

Zadania z zakresu polityki społecznej na terenie Gminy Turek realizuje **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** (GOPS), mieszczący się przy ul. Ogrodowej 4 w Mieście Turek. Przedmiotem działań GOPS jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, jak również wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, przez pracę socjalną, organizowanie usług opiekuńczych, kierowanie do DPS oraz schronisk dla bezdomnych, pomoc finansową jak i rzeczową. Misją Ośrodka jest dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ta ma wpływ na działania podejmowane w obszarze życia społecznego oraz wprowadzanie rozwiązań, które zmierzają do likwidowania problemów mieszkańców i tworzenia możliwości ich rozwoju. Ośrodek wspierając osoby i rodziny w trudnych sytuacjach życiowych z jednej strony dąży do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego, z drugiej stosuje zasadę pomocniczości nakierowaną na wykorzystanie zasobów rodziny, jej potencjału i aktywności.

Ośrodek w swojej pracy kieruje się m.in. przyjętymi przez Radę Gminy dokumentami:

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Turek na lata 2021-2026, przyjętą uchwałą nr XXVI/162/20z dnia 26 listopada 2020 r.,
- Gminnym Programem Wspierania Rodziny dla Gminy Turek na lata 2022-2025, przyjętym uchwałą nr XXXIX/262/22 z dnia 3 lutego 2022 r.,
- Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Turek na lata 2021-2026, przyjętym uchwałą nr XXVI/163/20 z dnia 26 listopada 2020 r.

- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025 dla Gminy Turek, przyjętym uchwałą nr XL/270/22 z dnia 21 marca 2022 r.

W ramach pomocy społecznej w 2021 roku przyznano świadczenia 345 osobom, z czego 805 świadczeń miało formę wsparcia finansowego w formie zasiłku stałego, zasiłku okresowego, celowych zasiłków pieniężnych z przeznaczeniem na różne rodzaje potrzeb oraz ubezpieczeń zdrowotnych dla uprawnionych. Wiele rodzin skorzystało także z pomocy w formie porad oraz pracy socjalnej, którą objęto 498 rodzin. Najwięcej osób skorzystało z pomocy z tytułu: ciężkiej choroby (50 os.), niepełnosprawności (42 os.), wielodzietności (26 os.), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (25 os.) oraz bezrobocia (23 os.). Znacznie mniej osób skorzystało z pomocy z tytułów: ubóstwa (7 os.), potrzeby ochrony macierzyństwa (3 os.), zdarzeń losowych (3 os.), czy innych (9 os.).

W 2021 roku zasiłkiem okresowym objęte zostały 22 osoby, którym wypłacono 76 świadczeń na łączną kwotę 44 249,96 zł. Z zasiłku celowego skorzystało 68 osób, którym wypłacono 127 świadczeń na łączną kwotę 55 700,00 zł, natomiast zasiłkiem stałym objętych było 14 osób, którym wypłacono 134 świadczenia o łącznej wartości 79 869,34 zł.

GOPS organizuje i świadczy usługi opiekuńcze osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, lub innych przyczyn wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych. W 2021 roku usługi te na potrzeby dwóch osób świadczyła jedna opiekunka. 12 osób z terenu Gminy uczęszczało także do Środowiskowych Domów Samopomocy. W przypadku osób wymagających całodobowej opieki, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, dofinansowywany jest pobyt w Domach Pomocy Społecznej. W 2021 roku dofinansowano pobyt 9 mieszkańców gminy na łączną kwotę 230 450,30 zł.

GOPS współpracuje także ze schroniskami dla bezdomnych w Biłgoraju, Feliksowie, Kaliszu, Lubinie i Poznaniu oraz noclegownią w Koninie w zakresie udzielenia tymczasowego schronienia dla osób bezdomnych.

Dodatkowo GOPS realizuje szereg programów pomocowych, takich jak „**Posiłek w szkole i domu**” z którego skorzystało 145 uczniów, „**Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**”, którym objęto 2 osoby, czy „**Asystent Rodziny**”, z którego pomocy skorzystało 11 rodzin.

Pracownicy GOPS wspierają także pracę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Turek, który w 2021 roku prowadził 6 Niebieskich Kart.

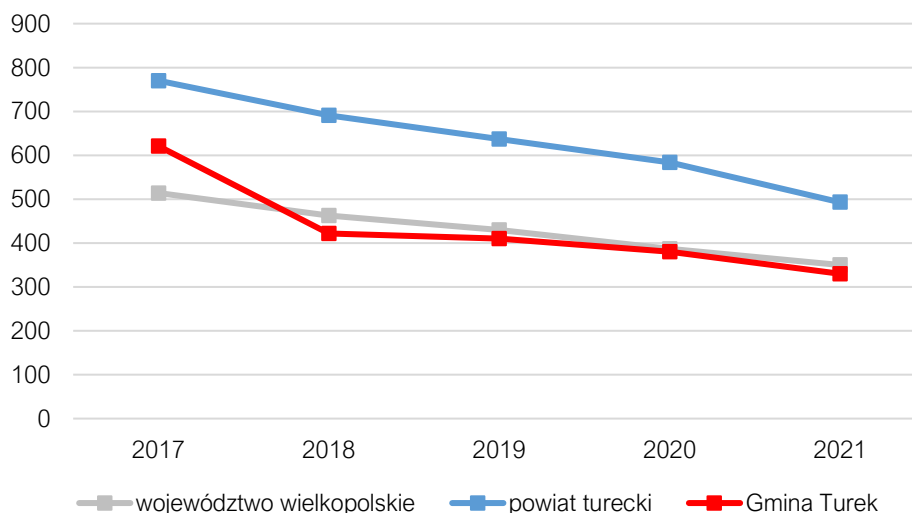
W Gminie Turek funkcjonuje także **Karta Dużej Rodziny**, których w 2021 roku wydano 145 w formie tradycyjnej i 1 075 w formie elektronicznej, a także **Gminna Karta Dużej Rodziny**, których wydano 520. Programy te upoważniają rodziny wielodzietne do preferencyjnych zasad korzystania z dostępu do towarów i usług zaoferowanych przez podmioty deklarujące współpracę w zakresie realizacji programu.

GOPS realizuje również zadania zlecone, w szczególności realizację świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego „Programu 500+”, czy wydawania zaświadczeń dla osób ubiegających się o dotację w ramach programu „Czyste Powietrze”.

Porównując wskaźniki beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności, w Gminie Turek, poza rokiem 2017, był on niższy od średniej dla województwa i znacznie poniżej średniej dla

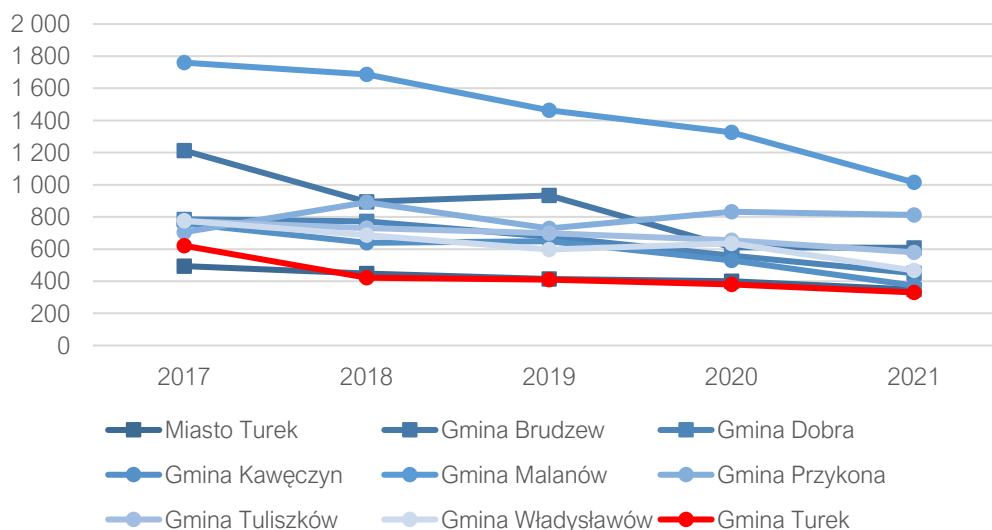

powiatu, w roku 2021 osiągając wartość 330, która była najniższą w całym powiecie, wyprzedzając Miasto Turek (348), które również osiągnęło wynik poniżej średniej wojewódzkiej (350). Najwięcej beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. ludności odnotowano w Gminie Malanów, w której wskaźnik ten osiągnął wartość 1 015, co było wynikiem ponad trzykrotnie wyższym od Gminy Turek i niemal trzykrotnie wyższym od średniej wojewódzkiej. Następna w kolejności Gmina Przykona, odnotowała wartość równą 813, a przed nią znalazła się Gmina Brudzew, z wynikiem 608. W całym analizowanym okresie 2017-2021 w niemal wszystkich gminach wskaźnik ten uległ zmniejszeniu, z czego największy spadek miał miejsce w Gminach Kawęczyn (-50,9%), Brudzew (49,9%) i Turek (46,9%). Jedynie Gmina Przykona odnotowała jego wzrost o 15,3%.

Ryc. 32. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 33. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Turek prowadzi gospodarkę zasobem mieszkaniowym na podstawie programu przyjętego uchwałą Rady Gminy nr XLV/300/22 z dnia 30 sierpnia 2022 r. w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Turek na lata 2022-2026. W 2022 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy znajdowało się 9 lokali komunalnych, zlokalizowanych w miejscowościach: Cisew (1 lokal), Słodków i Grabieniec (po 3 lokale) oraz Kowale Księżę (2 lokale). Mieszkania liczyły od 41,62 do 72,52 m², a ich łączna powierzchnia wyniosła 483,63 m². Od roku 2018 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobie gminy nie uległa zmianie i nie przewiduje się jej w horyzoncie do 2026 roku. Gmina nie posiada w zasobie mieszkań socjalnych, wspomaganych, ani chronionych.

Spis rycin w części strategicznej

Ryc. 1. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Turek	21
Ryc. 2. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych	25
Ryc. 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Turek	46
Ryc. 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Turek	48
Ryc. 5. Obszary funkcjonalne w województwie wielkopolskim Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 z 25 marca 2019 roku w sprawie: uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania	54
Ryc. 6. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Spis tabel w części strategicznej

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Turek	22
Tab. 2. Analiza SWOT dla Gminy Turek	28
Tab. 1 Ewidencja źródeł ciepła na terenie Gminy Turek w 2022 r.	87

Spis rycin w części diagnostycznej

Ryc. 1. Położenie Gminy Turek na tle kraju, województwa oraz powiatu	70
Ryc. 2. Miejscowości Gminy Turek	71
Ryc. 3. Pokrycie terenu i infrastruktura transportowa w Gminie Turek	73
Ryc. 4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Turek	75
Ryc. 5. Ukształtowanie terenu Gminy Turek	77
Ryc. 6. Formy ochrony przyrody i hydrografia Gminy Turek	78
Ryc. 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	83
Ryc. 8. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	83
Ryc. 9. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2017-2021 działających na terenie Gminy Turek	84
Ryc. 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	85
Ryc. 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	85
Ryc. 12. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w 2021 r.	87
Ryc. 13. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w 2021 r.	88
Ryc. 14. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	94

Ryc. 15. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	94
Ryc. 16. Wykonanie budżetu Gminy Turek w latach 2018-2022	95
Ryc. 17. Struktura dochodów Gminy Turek w latach 2018-2022	95
Ryc. 18. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	97
Ryc. 19. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	97
Ryc. 20. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Turek w latach 2023-2034	98
Ryc. 21. Gęstość zaludnienia w powiecie tureckim w 2021 roku.....	100
Ryc. 22. Saldo migracji na 1 tys. osób w powiecie tureckim w 2021 roku.....	102
Ryc. 23. Zmiany liczby ludności w Gminie Turek w latach 2011-2021	103
Ryc. 24. Struktura ludności w Gminie Turek w latach 2017-2021	105
Ryc. 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	107
Ryc. 26. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	107
Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Turek w latach 2020-2022.....	112
Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z Gminy Turek na tle powiatu, województwa oraz kraju w 2022 r.	112
Ryc. 29. Wyniki z egzaminu ósmoklasisty wszystkich gmin powiatu tureckiego w 2022 roku...	112
Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	117
Ryc. 31. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021	118
Ryc. 32. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Turek na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	121
Ryc. 33. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Turek na tle gmin powiatu tureckiego w latach 2017-2021.....	121

Spis tabel w części diagnostycznej

Tab. 1. Struktura wielkości gospodarstw rolnych w Gminie Turek w 2020 roku	74
Tab. 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021	75
Tab. 3. Podmioty działające na terenie gminy Turek w 2021 r. według sekcji PKD.....	81
Tab. 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie tureckim w latach 2017-2021	82
Tab. 5. System gospodarki odpadami w Gminie Turek	90
Tab. 6. Dochody podatkowe Gminy Turek w latach 2018-2022.....	96
Tab. 7. Zmiany ludności w powiecie tureckim w latach 2017-2021	101
Tab. 8. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Turek latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa	102
Tab. 9. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Turek w 2017 i 2021 roku na tle powiatu i województwa.....	104
Tab. 10. Przedszkola publiczne na terenie Gminy Turek.....	106
Tab. 11. Upowszechnianie opieki przedszkolnej w Gminie Turek w latach 2018-2022.....	106
Tab. 12. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Turek	108

Tab. 13. Uczniowie na terenie i poza Gminą Turek w latach 2018-2022	109
Tab. 14. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Turek	110
Tab. 15. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Turek w latach 2018-2022	113
Tab. 16. Ochotnicze Straże Pożarne na terenie Gminy Turek	115

Załącznik nr 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę?						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Lokalny rynek pracy?						
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie?						

Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ wprowadzenie publicznego transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej (sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków)
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Część IV:

Czy Pani/Pana zdaniem władze powinny podjąć działania na rzecz uzyskania przez Turek praw miejskich?

☐ tak ☐ nie

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐
56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem gminy ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik nr 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA I SIECIOWA	Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej,				
	Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji ciągów komunikacyjnych,				
	Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego na ekologiczne, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego,				
	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców,				
	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,				
	Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej,				
	Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzanie gazu i prądu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych,				
	Współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy.				
1.2. OCHRONA ŚRODOWISKA I WSPIERANIE INICJATYW PROEKOLOGICZNYCH	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów komunalnych na terenie Gminy Turek ,				
	Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,				
	Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji),				
	Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,				
	Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła),				
	Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy,				
	Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest,				
	Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników),				
	Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów i odpowiedniego gospodarowania odpadów.				

1.3. UPORZĄDKOWANA GOSPODARKA PRZESTRZENNA	Aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy,				
	Wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe,				
	Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego,				
	Stwarzanie warunków pod budowę małych przedsiębiorstw,				
	Remont i modernizacja mieszkań komunalnych,				
	Poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WZOCNIENIE PRZEDSIĘBIORCZOŚ CI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych,				
	Pozyskiwanie nowych inwestorów skłonnych lokalizować przedsięwzięcia na terenie Gminy,				
	Stworzenie spójnego systemu ulg podatkowych i zachęt inwestycyjnych,				
	Poprawa standardów obsługi inwestora,				
	Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy,				
	Wspieranie rozwoju agroturystyki i zagród edukacyjnych na terenie Gminy,				
	Wsparcie idei przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy, w szczególności z wykorzystaniem istniejącego potencjału rolniczego (rodzinne przetwórnictwo, rolniczy handel detaliczny),				
	Aktywizacja zawodowa osób rezygnujących z prowadzenia działalności rolniczej, m.in. poprzez pomoc w nabywaniu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych,				
	Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców,				
	Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa;				
	Promocja lokalnej przedsiębiorczości, produkcji, agroturystyki i gastronomii,				
	Wsparcie dla lokalnych wytwórców.				
	Utworzenie Domu Kultury/Centrum Kultury wraz z otaczającą infrastrukturą,				
	Wspieranie kultury lokalnej m.in. kół gospodyń wiejskich, zespołów śpiewaczy ludowych,				
2.2. BUDOWANIE LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI MIESZKAŃCÓW W OPARCIU O WALORY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I INTEGRACJA MIĘDZYPOKOLENI OWA	Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych,				
	Rozwój działalności Centrum Aktywności Lokalnej,				
	Utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja,				
	Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej,				
	Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych Gminy organizacjom pozarządowym,				
	Rozwój działalności świetlic wiejskich wraz z utrzymaniem infrastruktury na wysokim poziomie,				
	Wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy.				

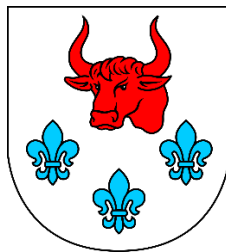
2.3. ROZWINIĘTA OFERTA SPORTOWO-REKREACYJNA	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej,				
	Rozbudowa sieci ciągów pieszo-rowerowych łączących miejscowości gminne, miejscowości poza terenem Gminy, a także istotne punkty i atrakcje turystyczne,				
	Wytyczanie, oznaczanie i utrzymanie szlaków pieszych, rowerowych, edukacyjnych,				
	Poszerzenie oferty i dotacji w zakresie różnych dziedzin sportu (turystyka rowerowa, piesza, biegi),				
	Monitorowanie potrzeb mieszkańców,				
	Promocja oferty aktywnego spędzania czasu na terenie Gminy,				
	Stworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców,				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. WYSOKA JAKOŚĆ SYSTEMU OŚWIATY I OPIEKI NAD DZIEĆMI	Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz wydłużenie czasu pracy,				
	Rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych względem potrzeb oraz doposażanie obiektów w pomoce naukowe,				
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli,				
	Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych w szkole,				
	Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych,				
	Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzących się z trudnościami w nauce,				
	Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach,				
	Promocja wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw obywatelskich wśród młodzieży.				
3.2. ROZWINIĘTE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ I OPIEKI ZDROWOTNEJ	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej,				
	Wspieranie rozwoju opieki krótko i długoterminowej dla osób ze szczególnymi potrzebami,				
	Zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego od uzależnień,				
	Tworzenie miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej,				
	Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami				
	Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia,				

	Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym m.in. poprzez zagospodarowanie miejsca, w którym działalność będą mogli prowadzić lekarze specjaliści,				
	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami i nie tylko.				
3.3. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM SPOŁECZNYM I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	Likwidowanie barier architektonicznych infrastruktury drogowej i w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami;				
	Aktywizacja społeczna osób starszych ze szczególnymi potrzebami;				
	Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie;				
	Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,				
	Rozwój kompetencji mieszkańców Gminy i kadry Urzędu Gminy,				
	Stale podnoszenie poziomu dostępności cyfrowej.				
	Rozwój e-usług,				
	Rozwój mieszkalnictwa komunalnego.				

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla Strategii Rozwoju Gminy Turek
na lata 2024-2034

Opracowanie:

Autor opracowania: mgr Nina Łapeta

Turek – Kraków

29.03.2024 r.

Spis treści

Wykaz skrótów	5
1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	6
2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko	10
3. Istniejący stan środowiska.....	12
3.1. Położenie	12
3.2. Demografia	14
3.3. Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami	15
3.4. Zasoby wodne	17
3.5. Gleby.....	23
3.6. Jakość powietrza	23
3.7. Zasoby przyrodnicze	28
3.8. Formy ochrony przyrody	34
3.9. Zabytki	35
3.10. Klimat akustyczny	37
3.11. Pole elektromagnetyczne	42
3.12. Awarie przemysłowe	43
4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.....	44

5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	45
6. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	55
6.1. Potencjalne oddziaływanie projektów strategicznych na środowisko	58
6.1.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także pozostałe formy ochrony przyrody	83
6.1.2. Różnorodność biologiczna, w tym rośliny, zwierzęta i grzyby	88
6.1.3. Ludzie.....	96
6.1.4. Woda	101
6.1.5. Powietrze.....	105
6.1.6. Hałas, wibracje, pole elektromagnetyczne	106
6.1.7. Powierzchnia ziemi, gleby oraz rzeźba terenu	109
6.1.8. Krajobraz	112
6.1.9. Klimat.....	114
6.1.10. Zasoby naturalne.....	119
6.1.11. Zabytki	120
6.1.12. Dobra materialne	120
6.1.13. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii dla ludzi i środowiska.....	120
6.1.14. Oddziaływania skumulowane.....	121

7. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	122
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów	124
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034	129
10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	131
11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	133
12. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	133
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	134
14. Spis rysunków i tabel	143
15. Spis załączników	145

Wykaz skrótów

GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych

JCWP – jednolite części wód powierzchniowych

JCWPD – jednolite części wód podziemnych

PEM – pole elektromagnetyczne

SBTK – stacja bazowa telefonii komórkowej

SPA 2020 – Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Dokument opracowany został na zasadach określonych w art. 51 ust. 2 i w art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) oraz w art. 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.).

Strategia rozwoju gminy jest głównym dokumentem kształtującym politykę przestrzenną, określającym cele i kierunki rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, dzięki którym możliwa będzie realizacja wizji rozwoju gminy. Proces planowania strategicznego ma również na celu eliminowanie istniejących barier przy wykorzystywaniu lokalnych zasobów. Dokument stanowi podstawę dla planowanych przedsięwzięć przez mieszkańców, przedsiębiorców, podmiotów zewnętrznych oraz innych interesariuszy. Strategia rozwoju gminy pozwala na realizację ustalonej polityki rozwoju oraz zapewnia jej ciągłość. Ponadto, rolą strategii rozwoju jest możliwość pozyskania środków zewnętrznych w celu realizacji określonych inwestycji. Strategia rozwoju gminy opracowana została przy zachowaniu spójności z nadrzędnymi dokumentami o znaczeniu krajowym i regionalnym. Określona w dokumencie wizja przewiduje, że: *w roku 2034 Gmina Turek jest miejscem przyjaznym do zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego. To obszar z rozwiniętą gospodarką, infrastrukturą techniczną oraz społeczną. To miejsce bezpieczne i ekologiczne, w którym stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia szczęśliwych mieszkańców.* Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przedstawia również trzy następujące cele strategiczne, wśród których wyznaczono 9 celów operacyjnych:

- Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek,
- Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Turek,
- Wysoki poziom sfery społecznej w gminie Turek.

Wójt Gminy Turek, na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zwrócił się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (znak pisma: SG.0540.1.2023 z dnia 20 października 2023 r.) oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (znak pisma: SG.0540.1.2023 z dnia 23 października 2023 r.) z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034.

Zgodnie z otrzymanym pismem od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (znak: WOO-II.410.1000.2023.PW.1), wystąpiła konieczność opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, wskazując zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu (znak pisma: DN-NS.9011.1181.2023 z dnia 9 listopada 2023 r.) odstąpił od zajęcia stanowiska w przedmiotowej sprawie. Po zapoznaniu się z wnioskiem Wójta Gminy Turek (znak pisma: SG.0540.1.2023 z dnia 21 grudnia 2023 r.), powyższy organ określił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (znak pisma: DN-NS.9011.1181.2023 z dnia 29 grudnia 2023 r.).

Zakres niniejszej prognozy wskazany został w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z powyższym, zawiera ona:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,

g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Ponadto prognoza określa, analizuje i ocenia:

a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,

- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Co więcej, przedstawia ona:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie skutków realizacji zadań wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Umożliwia ona dokonanie oceny zgodności wskazanych działań z aspektami z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego, a także przedstawia alternatywne rozwiązania dotyczące realizacji zadań, w przypadku których przewiduje się negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Ponadto, ukazuje proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Kluczowym elementem jest również dokonanie oceny prawdopodobieństwa powstania konfliktów i zagrożeń środowiskowych na skutek wdrażania zapisów projektu Strategii.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 uwzględnia założenia dokumentów nadrzędnych, w tym Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 ww. ustawy, w prognozie uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych dokumentów powiązanych z projektem przedmiotowego dokumentu.

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko

Prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 opracowano w obecnie dostępnym zakresie wiedzy i informacji o środowisku, mając na uwadze ogólny charakter wskazanych działań inwestycyjnych w przedmiotowym dokumencie oraz brak szczegółowych parametrów technicznych, danych ilościowych i konkretnych lokalizacji.

Przygotowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wymagało dokonania analizy spójności celów zawartych w dokumentach strategicznych na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym. Przedstawiono szczegółową charakterystykę zasobów środowiska przyrodniczego na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, opracowań ekofizjograficznych, danych przestrzennych, opracowań Państwowego Monitoringu Środowiska oraz pozostałej literatury przedmiotu. Wskazano istniejące problemy ochrony środowiska, a także potencjalne zmiany, które mogą wystąpić w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu. W celu analizy stopnia oddziaływania projektów na środowisko przyrodnicze, przedsięwzięcia przypisano do danych obszarów tematycznych oraz oceniono ich wpływ na elementy środowiska przyrodniczego w postaci macierzy oddziaływań za pomocą symboli przedstawionych w tabeli 1.

Tabela 1. Rodzaj oddziaływania realizacji planowanych inwestycji na elementy środowiska przyrodniczego

Lp.	Oznakowanie	Rodzaj oddziaływania
1.		brak oddziaływania, neutralne
2.		potencjalne negatywne
3.		potencjalne pozytywne
4.	B	bezpośrednie
5.	P	pośrednie
6.	W	wtórne
7.	S	skumulowane
8.	K	krótkoterminowe
9.	Ś	średnioterminowe
10.	D	długoterminowe
11.	St	stałe
12.	Ch	chwilowe

Określone potencjalne skutki będą zależne od wielu czynników, zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Należy mieć na uwadze, że przeprowadzona ocena nie definiuje w sposób ostateczny skali i charakteru ich oddziaływania. W celu dokładnej analizy zasięgu realizacji danych przedsięwzięć oraz wystąpienia możliwych skutków wymagana jest niezbędna wiedza w zakresie szczegółowych rozwiązań i parametrów technicznych, które na obecnym etapie nie są znane. Ponadto należy uwzględnić, że stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko odpowiada stopniowi szczegółowości projektu Strategii.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 sporządzona została na podstawie art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zgodnie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu.

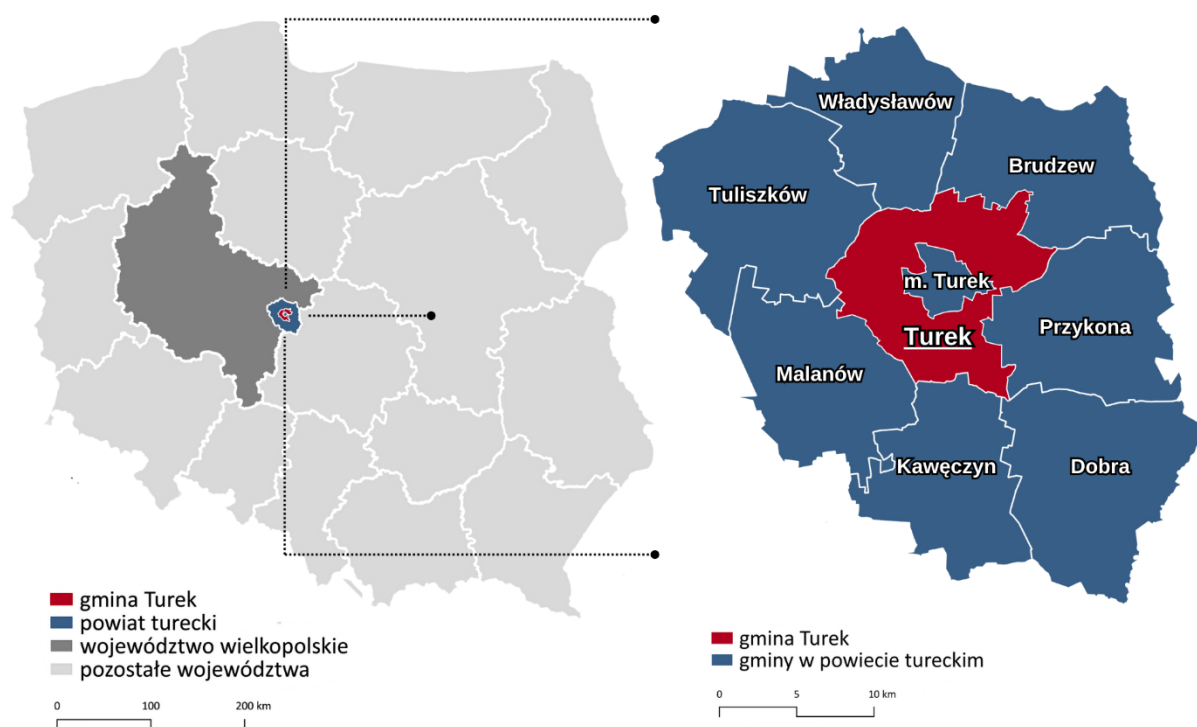
Ponadto niniejszy dokument opracowany został zgodnie z zakresem wskazanym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

3. Istniejący stan środowiska

3.1. Położenie

Gmina Turek jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie tureckim, o powierzchni 109 km², co stanowi 11,7% obszaru powiatu. W 2022 roku liczyła ona 10 652 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosiła 97,5 os./km². Jest to tzw. gmina obwarzankowa, otaczająca miasto Turek, stanowiące nie tylko centrum usługowe, ale również administracyjne powiatu tureckiego. Ponadto graniczy ona z gminami: Władysławów, Brudzew, Przykona, Dobra, Kawęczyn, Małanów oraz Tuliszków. Na sieć osadniczą Gminy składa się 20 sołectw, w tym: Albertów, Budy Słodkowskie, Cisew, Chlebów, Dzierżążna, Grabieniec, Kalinowa, Korytków, Kaczki Średnie, Kowale Książę, Obrębizna, Obrzębin, Pęcherzew, Szadów Księży, Słodków, Słodków Kolonia, Turkowice, Wietchinin, Warenka oraz Żuki.

Rysunek 1. Położenie gminy Turek

źródło: opracowanie własne

Na główny układ komunikacyjny obszaru składają się przede wszystkim drogi krajowe nr 72 i 83, droga wojewódzka nr 470, drogi powiatowe oraz lokalne, zapewniające dogodne połączenia drogowe na terenie Gminy.

W zakresie użytkowania terenu największą część stanowią użytki rolne, zajmujące 58,8% powierzchni gminy Turek, zlokalizowane głównie w jej południowej, zachodniej i północno-wschodniej części. Ponadto 19,4% obszaru zajmują obszary leśne, na które składają się zwarte kompleksy leśne skoncentrowane w północnych (Wzgórza Szadowskie) i południowych (okolice Cisewa) rejonach Gminy. Są to tereny pełniące funkcje rekreacyjne, a w szczególności w przypadku północnej części analizowanego obszaru, gdzie następuje dynamiczny rozwój agroturystyki.

W strukturze osadniczej Gminy widoczna jest zabudowa jedno- i wielorodzinna występująca w zwartych, jak i rozproszonych układach. Prowadzenie polityki przestrzennej opartej głównie na decyzjach o warunkach zabudowy generuje znaczne utrudnienia w zakresie uzbrojenia istniejącego układu osadniczego w infrastrukturę techniczną, a także niekorzystnie oddziałuje na kształtowanie ładu przestrzennego na terenie Gminy.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski¹, gmina Turek położona jest w następujących jednostkach:

- megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa,
- makroregion: Nizina Południowowielkopolska,
- mezoregion: Wysoczyzna Turecka, Kotlina Kolska.

Wysoczyzna Turecka cechuje się zróżnicowanym ukształtowaniem pionowym – wysokość występujących wzgórz dochodzi do 100 m wobec sąsiadującej Kotliny Kolskiej i Doliny Konińskiej. Maksymalne wzniesienie Wzgórz Szadowskich, zlokalizowanych w północnej części Gminy, wynosi 173 m n.p.m., a deniwelacje tereny wynoszą do 70 m. Nieco niższe wysokości cechują południowo-wschodni obszar Gminy (należący do Kotliny Uniejowskiej), wynoszące od 102 m n.p.m. do 112 m n.p.m. We wschodniej części Gminy zlokalizowane są również hałdy zwałowiska zewnętrznego Kopalni Węgla Brunatnego.

¹ Solon, J., Borzyszkowski, J., Bidłasik, M., Richling, A., Badora, K., Balon, J., ... & Ziája, W. (2018). Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica*, 91(2).

Południowo-zachodni obszar gminy Turek położony w obrębie Równiny Turecko-Lisowskiej, odznaczającej się wysokościami dochodzącymi do 150 m n.p.m.

3.2. Demografia

W 2022 roku gminę Turek zamieszkiwało 10 652 osoby. Analizując sytuację demograficzną Gminy, w latach 2018-2022 zauważyć można systematyczny wzrost liczby ludności, kształtujący się na poziomie 7,9%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

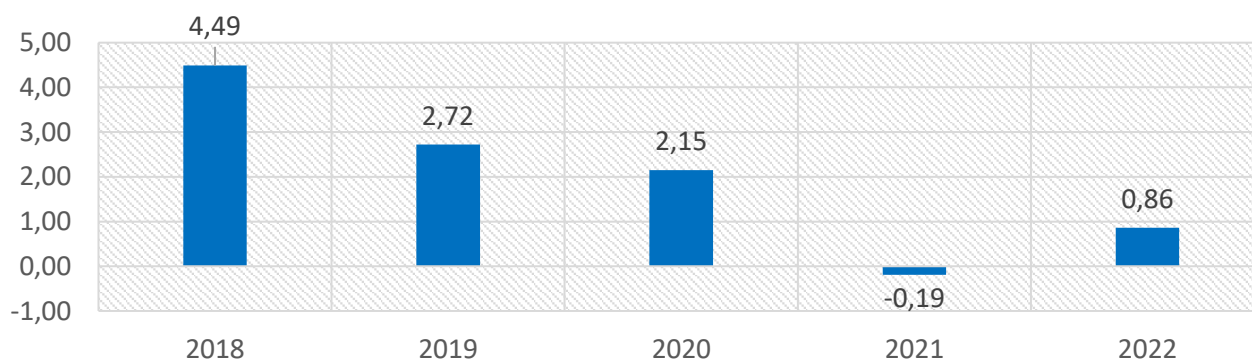
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Turek w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Turek w latach 2018-2021 zauważalny jest stopniowy spadek wskaźnika, przyjmując najniższą wartość w roku 2021 – -0,19, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie wzrosła ona do poziomu 0,86.

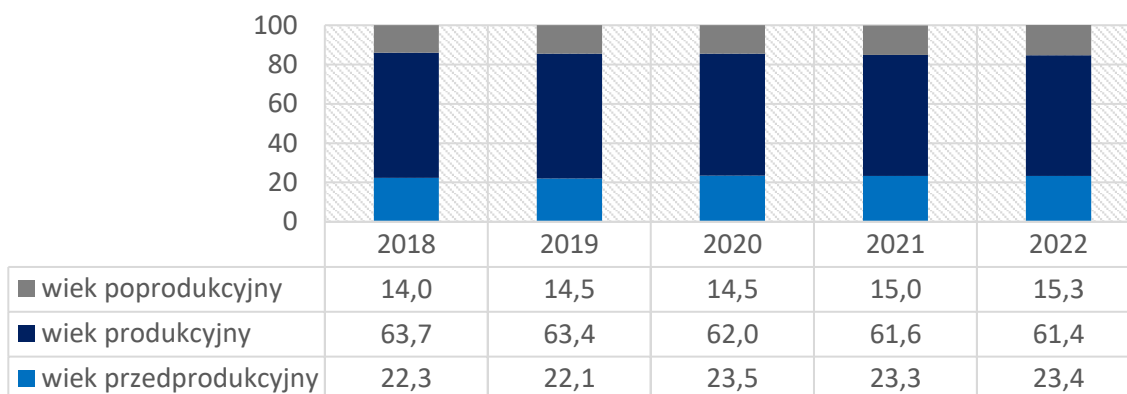
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Turek w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni analizowanych lat, w gminie Turek zauważalny jest wzrost udziału ludności zarówno w wieku przedprodukcyjnym, jak i poprodukcyjnym o odpowiednio 1,1 pp. i 1,3 pp. Spadek widoczny jest natomiast w przypadku udziału osób w wieku produkcyjnym – w 2018 roku wartość ta wynosiła 63,7%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 61,4%.

Wykres 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2018-2022 w gminie Turek

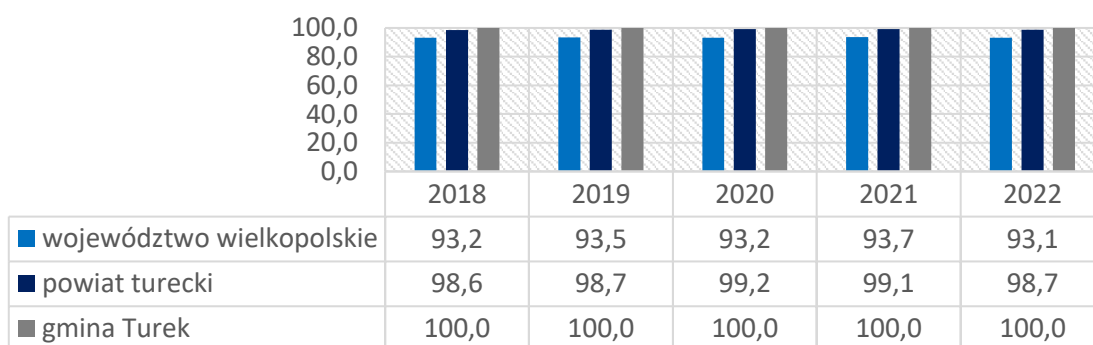

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3. Infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami

Bazując na danych GUS, na przestrzeni lat 2018-2022 w gminie Turek można dostrzec, iż wszystkie budynki były podłączone do instalacji wodociągowej, przewyższając tym samym wartości określone zarówno dla powiatu tureckiego, jak i województwa wielkopolskiego. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

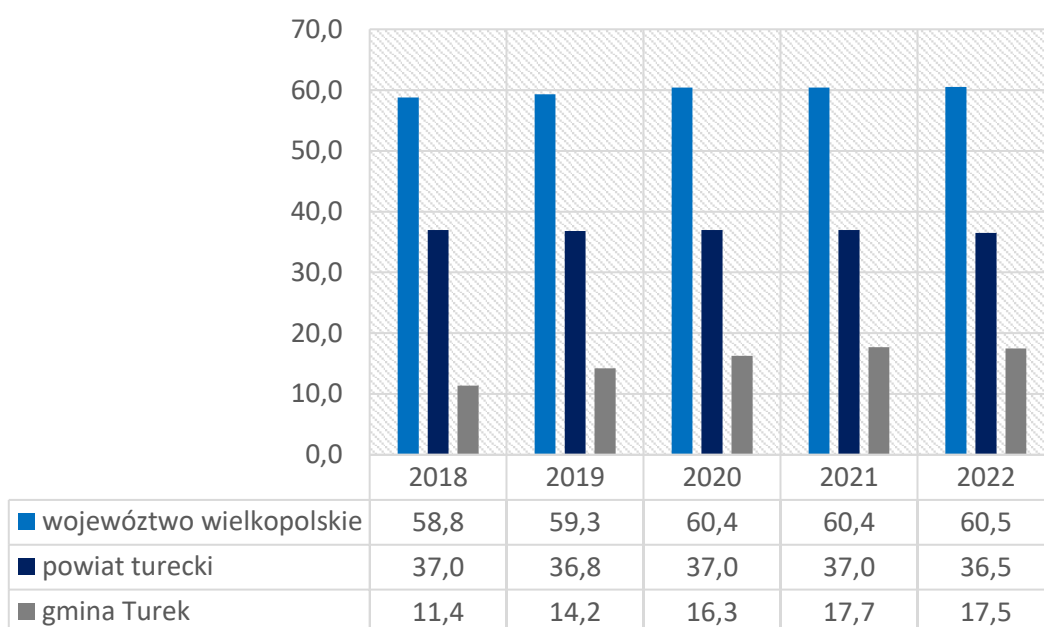
Wykres 4. Budynki podłączone do wodociągów w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w latach 2018-2022 w gminie Turek, powiecie tureckim i województwie wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odmienne sytuacja kształtuje się w przypadku sieci kanalizacyjnej – w gminie Turek w 2022 roku jedynie 17,5% budynków była podłączona do tego typu instalacji, co stanowi zdecydowanie niższą wartość do tej określonej dla województwa (60,5) oraz powiatu (36,5%). Niski poziom rozwoju infrastruktury technicznej budynków mieszkalnych wynika przede wszystkim z wysokich nakładów finansowych. Kolejnym czynnikiem wpływającym na dane uwarunkowanie jest znaczne rozproszenie zabudowy na obszarach wiejskich, co sprawia, że budowa zbiorczej sieci kanalizacyjnej jest utrudniona.

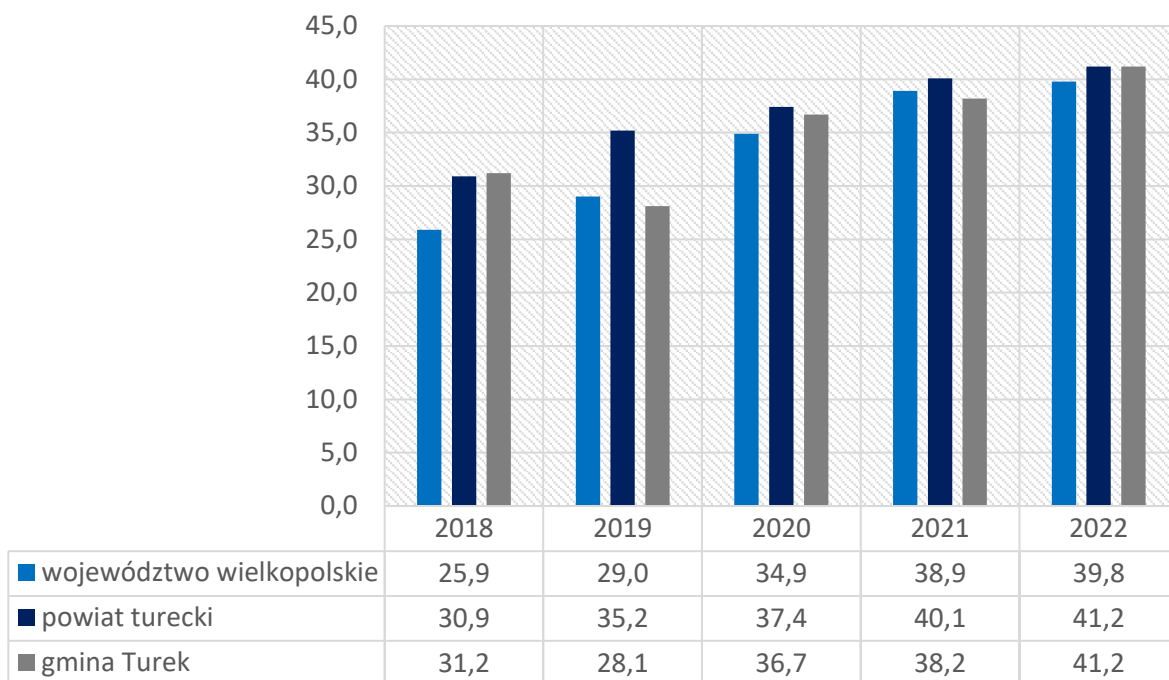
Wykres 5. Budynki podłączone do kanalizacji w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w latach 2018-2022 w gminie Turek, powiecie tureckim i województwie wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2018-2022 w gminie Turek dostrzegalny jest stopniowy wzrost ilości odpadów zebranych w sposób selektywny względem ogółu odpadów – wyjątek stanowi 2019 rok, w którym wartość wskaźnika spadła o 3,1% względem roku poprzedniego. W 2022 roku udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów w gminie Turek kształtował się na takim samym poziomie, jak w przypadku powiatu tureckiego (41,2%), natomiast względem województwa wielkopolskiego był wyższy o 1,4%. Zachodzące tendencje na przestrzeni lat wskazują na wzrastający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców oraz dbałość o ochronę środowiska naturalnego. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 6. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w stosunku do ogółu odpadów w latach 2018-2022 w gminie Turek, powiecie tureckim oraz województwie wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.4. Zasoby wodne

Gmina Turek położona jest w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty, stanowiącego obszar działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Na terenie gminy Turek zlokalizowanych jest 6 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, a ich stan ogólny określony jest jako zły. Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych dla większości JCWP przewidziano działania podstawowe i uzupełniające. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Turek

Lp.	Kod i nazwa JCWP	Stan ogólny ²	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Działania
1.	Powa RW60001518352999	zły	• dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych • dla złączonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania podstawowe:</u> • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. • Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50). • Działania renaturyzacyjne. • Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta. <u>Działania uzupełniające:</u> • Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb. • Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb. • Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP. • Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. • Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość

² <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88> - Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu – tabela

					biologiczną i cele środowiskowe JCWP. Analiza możliwości likwidacji budowli poprzecznych/ przebudowa budowli poprzecznych na bystrza/ innych działań w zakresie zapewnienia drożności.
2.	Topiec RW600015183369	zły	- dobry potencjał ekologiczny - dobry stan chemiczny	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania podstawowe:</u> - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.
3.	Teleszyna RW60001018331299	zły	- dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania podstawowe:</u> Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność.
4.	Kiełbaska Duża od Strugi Janiszewskiej do ujścia RW6000161833499	zły	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania podstawowe:</u> - Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń. - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód

					azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. <u>Działania uzupełniające:</u> • Ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami. • Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.
5.	Struga Janiszewska RW6000101833449	zły	• dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D • stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylene(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych, dla JCW nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych i uzupełniających.
6.	Kiełbaska Duża do Strugi Janiszewskiej RW6000151833439	zły	• umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny, fosforany, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) • stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), nikiel(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania podstawowe:</u> • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. • Aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.apgw.gov.pl

Gmina Turek znajduje się w obrębie jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd), której stan ogólny ocenia się jako dobry. Cel środowiskowy, zarówno pod względem stanu chemicznego, jak i ilościowego, określony jest jako dobry, natomiast ocena ryzyka

nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona ilościowo. Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych przewidziano działania uzupełniające. W 2023 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Opierając się na ww. badaniu, JCWPd nr 71 zaliczono do II klasy jakości wód podziemnych (wody dobrej jakości)³.

Tabela 3. Jednolite części wód podziemnych na terenie gminy Turek

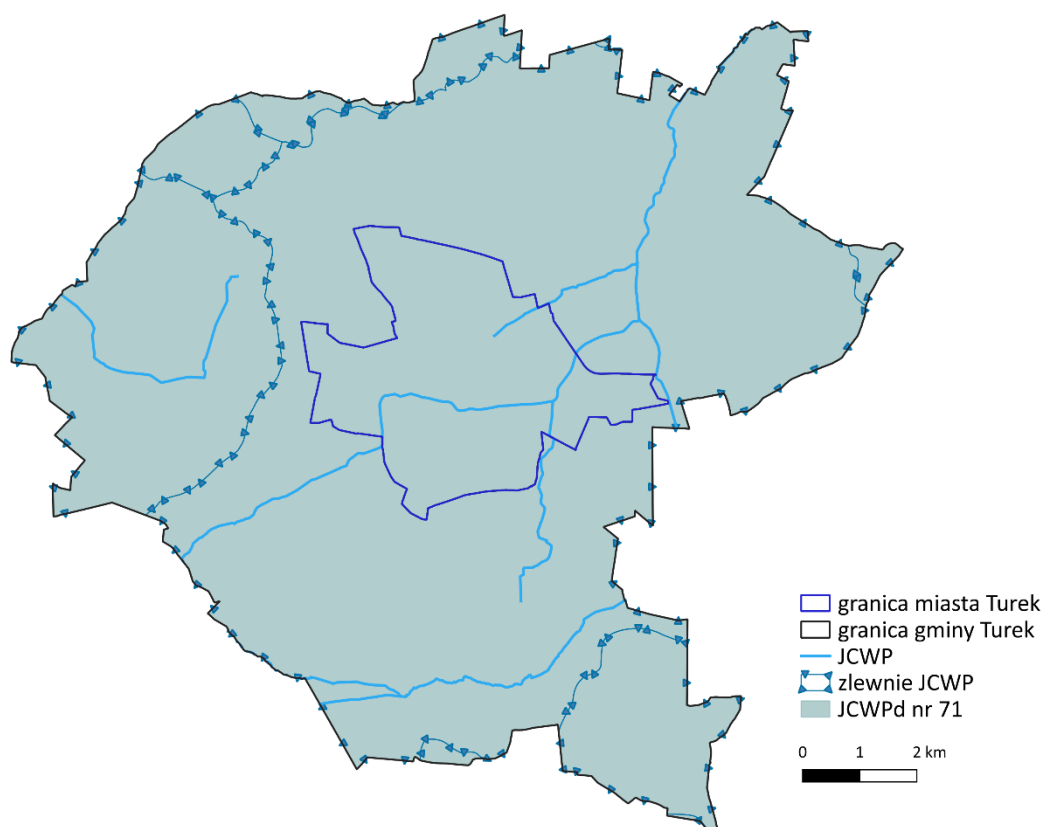
Lp.	Numer i kod JCWPd	Stan JCWPd (2019 r.)	Przypisane cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Działania
1.	71 GW600071	dobry	• dobry stan chemiczny • dobry stan ilościowy	zagrożona ilościowo	Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych wdraża się zestaw działań: <u>Działania uzupełniające:</u> • Ograniczenie zużycia wody w przemyśle. • Opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych. • Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie. • Weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r. • Dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.apgw.gov.pl

³ <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2023.html>

Do głównych zagrożeń wód powierzchniowych i podziemnych można zaliczyć takie czynniki jak: ścieki komunalne i przemysłowe, nawożenie, źródła zanieczyszczeń pochodzących ze stawów rybnych, zanieczyszczenia wynikające z rozwoju obszarów zurbanizowanych, związanych z turystyką, transportem.

Rysunek 2. Gospodarka wodna na terenie gminy Turek

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP) definiowany jest jako struktura geologiczna zasobna w wodę, która w przyszłości może być przeznaczona do zaopatrzenia ludności i wykorzystania w działach gospodarki wymagających wód wysokiej jakości. Wymaga on właściwej ochrony w zakresie stanu chemicznego i ilościowego. W granicach gminy Turek istnieje 1 GZWP przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 4. GZWP na terenie gminy Turek

Lp.	Numer zbiornika	Nazwa zbiornika	Dorzecze	Stratygrafia warstw wodonośnych	Obszar RZGW	Typ ośrodka	Ranga zbiornika
1.	151	Zbiornik Turek-Konin-Koło	Odry	Cr3	Poznań	porowo-szczelinowy	główny

źródło: Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, PIG – PIB, Warszawa, 2017

Gmina Turek nie jest położona w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych.

3.5. Gleby

W gminie Turek dominują przede wszystkim gleby słabe – V i VI klasy bonitacyjnej, determinując tym samym uprawę żyta, ziemniaków, a także hodowlę trzody chlewnej i bydła.

Tabela 5. Klasy bonitacyjne gleb występujących na terenie gminy Turek

Powierzchnia gruntów ornych ogółem	Klasy bonitacyjne									
5 957 ha		I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VI Rz
	Udział w ogólnej powierzchni gruntów									
	%	0,0	0,0	0,3	5,8	10,2	6,0	33,0	42,9	1,8
	ha	0	0	18	345	607	357	1965	2555	107

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024

3.6. Jakość powietrza

W celu określenia stanu zanieczyszczenia powietrza na danym obszarze, dokonywana jest roczna ocena jakości powietrza na podstawie przeprowadzonych badań i analiz na poziomie wojewódzkim i krajowym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Raporty umożliwiają określenie stężeń zanieczyszczeń powietrza w wyznaczonych strefach, a ocena dokonywana jest pod względem ochrony zdrowia ludzi oraz ochrony roślin. W przypadku ochrony zdrowia ludzi, lista badanych zanieczyszczeń zawiera 12 następujących substancji:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- dwutlenek azotu (NO₂),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C₆H₆),
- ozon (O₃),
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2,5},
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀.

W ramach dokonywanej oceny pod kątem ochrony roślin uwzględniane są 3 substancje:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- tlenki azotu (NO_x),
- ozon (O₃).

W Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2022, dokonano podziału na 3 strefy:

- aglomeracja poznańska – aglomeracja o powierzchni 262 km² i liczbie ludności 545 073,
- miasto Kalisz – miasto o powierzchni 69 km² i liczbie ludności 95 021,
- strefa wielkopolska – reszta województwa o liczbie mieszkańców 2 859 936, o powierzchni 29 496 km².

Uzyskany wynik przeprowadzonej oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu kwalifikuje daną strefę do następujących klas:

- A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu docelowego,
- C – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu docelowego,
- D1 – poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego,
- D2 – poziom stężeń ozonu przekracza cel długoterminowy.

Ponadto, dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w roku 2022 obowiązuje poziom dopuszczalny II faza, przy ocenie którego stosuje się oznaczenie: A1 i C1.

W 2022 roku w ramach PMŚ na terenie województwa funkcjonowało 20 stacji pomiarowych, natomiast ocenę oparto na wynikach z 17 stacji spełniających wymagania dotyczące jakości danych. Ich lokalizacja z reguły nie ulega zmianom, co pozwala na obserwowanie zmian jakości powietrza w okresie wieloletnim. Gmina Turek należy do strefy wielkopolskiej. Na jej terenie nie zlokalizowano punktu pomiarowego.

W 2022 roku, w przypadku ochrony zdrowia ludzi, pod względem większości zanieczyszczeń, za wyjątkiem benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5}, strefa wielkopolska zakwalifikowana została do klasy A. Analizując stężenie pyłu zawieszonego PM_{2,5}, strefę zakwalifikowano do klasy A1, dla której oceny rocznej dokonano w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego dla fazy II. Na terenie strefy wielkopolskiej stwierdzono również przekroczenie wartości docelowej stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Dla pozostałych zanieczyszczeń, strefę wielkopolską zakwalifikowano do klasy A.

Pył zawieszony PM₁₀ stanowi zanieczyszczenie powietrza składające się z mieszaniny drobnych cząstek stałych i kropelek cieczy o średnicy nie przekraczającej 10 mikrometrów. Jego szkodliwość wynika z zawartości substancji toksycznych, m.in. B(a)P, metali ciężkich, dioksyn i furanów. Wśród źródeł emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} wymienia się przede wszystkim czynniki antropogeniczne (źródła przemysłowe, transport samochodowy, spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym) oraz naturalne (pylenie traw, erozja gleb, wietrzenie skał, aerozol morski oraz wybuchy wulkanów).

Kolejnym zanieczyszczeniem o przekroczonych normach w strefie wielkopolskiej jest benzo(a)piren, którego głównymi źródłami emisji są m.in. proces spalania paliw stałych w niskich temperaturach (między 300°C a 600°C w urządzeniach o niskiej sprawności), spalanie odpadów w instalacjach do tego nieprzeznaczonych, procesy przemysłowe oraz występujące pożary lasów. Jego negatywne skutki są odczuwalne nie tylko przez człowieka, ale również względem środowiska przyrodniczego. Odznacza się silnymi właściwościami rakotwórczymi i toksycznymi.

Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie wielkopolskiej w latach 2020-2022

Klasyfikacja											
SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
2020 r.											
A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	C1 ²
2021 r.											
A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C1 ²
2022 r.											
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1 ²

1) dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

2) dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa wielkopolska uzyskała klasę A

źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2020, 2021 i 2022 rok

Analizując poziom zanieczyszczeń w latach 2020-2022 pod względem ochrony roślin, w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu, strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, przy czym dla ozonu, w odniesieniu do celu długoterminowego, uzyskano klasę D2.

Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Klasyfikacja		
SO ₂	NO _x	O ₃
2020 r.		
A	A	A ¹
2021 r.		
A	A	A ¹
2022 r.		
A	A	A ¹

1) dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa wielkopolska uzyskała klasę D2

źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za 2020, 2021 i 2022 rok

W celu poprawy jakości powietrza w strefie wielkopolskiej kluczowe jest wdrażanie działań naprawczych, uwzględnionych w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, przyjętym uchwałą Nr XXI/391/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954). Wśród głównych działań wskazanych do realizacji wymienia się:

- ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej (likwidacja ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienie go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym),
- zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej,
- inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin,
- kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich,
- ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej,
- edukacja ekologiczna.

Ponadto, wśród istotnych działań o perspektywicznym charakterze, powinny być realizowane następujące założenia:

- w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi wskazane jest stosowanie wysokosprawnych kotłów,
- rozwój sieci gazowych,
- rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, zapewniających podłączenie nowych użytkowników,

- projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” terenów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzenia drzew i krzewów),
- rozwój komunikacji publicznej oraz wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym.

Wśród głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie województwa wielkopolskiego wymienia się emisję antropogeniczną pochodzącą z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), emisję transportową (emisja liniowa), jak również działalność przemysłowa (emisja punktowa). Ponadto na jakość powietrza wpływ mają również zanieczyszczenia pochodzące zarówno z terenu kraju, jak i Europy. Wśród lokalnych źródeł zanieczyszczeń wymienia się przede wszystkim indywidualne systemy ogrzewania, a także transport o charakterze indywidualnym, szczególnie na terenach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o wysokim natężeniu ruchu.

3.7. Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia lasów stanowi 19,4% całego obszaru Gminy. Obszary leśne rozciągają się głównie w jej północnej, wschodniej oraz południowo-zachodniej części i są administrowane przez Nadleśnictwo Turek, należące do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu. Zbiorowiska te tworzone są głównie przez bory sosnowe, uzupełniane fragmentami lasu mieszanego i olsu jesionowego. Wśród dominujących gatunków drzew, poza sosną, wymienia się przede wszystkim dęby, brzozy, jesiony, olchy i świerki. Jednym z istotnych zasobów leśnych jest również zadrzewiony obszar zrekultywowanej hałdy powyrobiskowej Kopalni Węgla Brunatnego Adamów, zlokalizowanej we wschodniej części Gminy.

Na terenie gminy Turek lasy pełnią istotne funkcje pod względem, społecznym, produkcyjnym oraz ekologicznym, w tym pozytywnie wpływając na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego: obieg wody, mikroklimat, gleby, bioróżnorodność. Ponadto zadrzewienia śródpolne, przydrożne i przywodne mają znaczny wpływ na przeciwdziałanie erozji gleb, stanowią siedlisko dla ptaków oraz łączą zwarte kompleksy leśne.

Zgodnie z danymi GUS za 2022 rok, zdecydowaną większość terenów leśnych, zlokalizowanych na terenie Gminy, stanowią lasy publiczne, należące do Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, a zaledwie 639,87 ha jest własnością prywatną. Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie 25,7 ar.

Tabela 8. Powierzchnia lasów według poszczególnych form własności w gminie Turek w 2022 r.

Forma własności	Powierzchnia lasów
Lasy ogółem	2 741,68 [ha]
Lasy publiczne ogółem	2 101,81 [ha]
Lasy publiczne Skarbu Państwa	2 101,81 [ha]
Lasy publiczne gminne	0,00 [ha]
Lasy prywatne ogółem	639,87 [ha]
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	2 101,33 [ha]
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	0,48 [ha]
Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca	25,7 [ar]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Turek swoim zasięgiem obejmuje trzy leśnictwa: Cisew, Wrząca oraz Zdrojki, wchodzące w skład Nadleśnictwa Turek. Zgodnie z podziałem geobotanicznym kraju, teren nadleśnictwa należy do Działu Bałtyckiego, przy czym północna część znajduje się w obrębie Krainy Wielkopolsko-Kujawskiej, a południowa w obrębie Wysoczyzn Brzeźnych⁴.

Zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i zakresem informacji o środowisku, stan fauny i flory dokonano w odniesieniu do obszaru Nadleśnictwa Turek.

Na analizowanym terenie nie stwierdzono występowania gatunków grzybów wielkoowocnikowych, objętych ochroną ścisłą i częściową, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 r., poz. 1408). Zinventaryzowano natomiast gatunki ochrony ścisłej (brodaczka kępkowa (*usnea hirta*)) oraz częściowej (chrobotki, chrobotek reniferowy (*cladonia rangiferina*), chrobotek leśny (*cladonia sylvatica*), płucnica islandzka (*cetraria islandica*)).

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024

Stwierdzono również 3 następujące chronione gatunki porostów nadrzewnych:

- mąkla tarniowa (*evernia prunastri*), występująca na korze starych dębów na kilku stanowiskach,
- brodaczka kępkowa (*usnea hirta*),
- mąklik otrębiasty (*pseudevernia furfuracea*), znaleziona w 2010 r. w leśnictwie Krwony.

Wśród najbardziej pospolitych gatunków grzybów, występujących na terenie Nadleśnictwa Turek, wymienia się: maślaka zwyczajnego, maślaka żółtego, borowika szlachetnego, borowika sosnowego, koźlarza czerwonego, podgrzybka brunatnego, zajęczka, czubajkę kanię, muchomora czerwonego oraz pieprznika jadalnego.

Na terenie nadleśnictwa Turek zinwentaryzowano 30 gatunków roślin znajdujących się pod ścisłą i 17 pod ochroną częściową. Biorąc pod uwagę występowanie na obszarze nadleśnictwa Turek roślin chronionych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 r., poz. 1409), stwierdzono występowanie następujących gatunków objętych ochroną ścisłą: długosz królewski (*osmunda regalis*), goździk pyszny (*dianthus superbus*), pełnik europejski (*trollius europaeus*), sasanka łąkowa (*pulsatilla pratensis*), roszcizna okrągłolistna (*drosera rotundifolia*), rojownik (rojnik) pospolity (*jovibarba sobolifera*), mącznica lekarska (*arctostaphylos uva-ursi*), lilia złotogłów (*lilium martagon*), lilia bulwkowata (*lilium bulbiferum*), mieczyk dachówkowaty (*gladiolus imbricatus*), kosaciec syberyjski (*iris sibirica*), storczyk męski (*orchis spinosa*) oraz jarzęb brekinia (*sorbus torminalis*).

Ponadto, pod ochroną częściową na obszarze Nadleśnictwa występują takie gatunki jak: widłak spłaszczony (*lycopodium complanatum*), widłak jałowcowaty (*lycopodium annotinum*), widłak goździsty (*lycopodium clavatum*), widłak wroniec (*lycopodium selago*), centuria pospolita (*centaurium umbellatum*), goździk piaskowy (*dianthus arenarius*), wawrzynek wilczełyko (*daphne mezereum*), bagno zwyczajne (*ledum palustre*), pomocnik baldaszkowaty (*chimaphila umbellata*), gnidosz rozestany (*pedicularis sylvatica*), dziewięciśń bezłodygowy (*carlina acaulis*), podkolan biały (*platanthera bifolia*), kruszczyk szerokolistny (*epipactis helleborine*) (stopłamek szerokolistny), gnieźnik jajowaty (*listera jajowata*) (*neottia*

ovata), gnieźnik leśny (*neottia nidus-avis*), śnieżyczka przebiśnieg (*galanthus nivalis*), zimoziół północny (*linnaea borealis*), cebulica dwulistna (*scilla bifolia*), kukułka (storczyk) szerokolistna (*dactylorhiza majalis*), grzybienie białe (*nymphaea alba*), wilżyna ciernista (*ononis spinosa*), kocanki piaskowe (*helichrysum arenarium*), turzyca piaskowa (*carex arenaria*), bobrek trójlistny (*menyanthes trifoliata*), bielistka siwa (*leucobryum glaucum*), modrzewnica zwyczajna (*andromeda polifolia*), torfowce (*sphagnum sp.*), rokitnik pospolity (*pleurozium schreberi*), płonnik pospolity (*polytrichum commune*), gajnik łśniący (*hylocomium splendens*) oraz widłoząb miotłowy (*dicranum scoparium*).

Odnosząc się do fauny, na terenie Nadleśnictwa Turek zinwentaryzowano 13 gatunków chronionych owadów, jeden gatunek chronionego mięczaka (ślimak winniczek), 9 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, 67 gatunków ptaków oraz 7 gatunków chronionych ssaków.

Tabela 9. Gatunki zwierząt chronionych występujące na terenie gminy Turek

Lp.	Gatunek	Występowanie
OWADY		
1.	Biegacz wręgaty (<i>Carabus cancelatus</i>)	Wrząca
2.	Paź królowej (<i>Papilio machaon</i>)	Zdrojki, Cisew
3.	Trzmiele (<i>Bombus sp.</i>)	Wrząca, Zdrojki
MIĘCZAKI		
4.	Ślimak winniczek (<i>Helix pomatia</i>)	Cisew(ur. Młyny Miłaczewskie)
PŁAZY		
5.	Ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>)	Zdrojki
6.	Ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	cały teren leśny Gminy
7.	Żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), Żaba wodna (<i>Rana esculenta</i>), Żaba jeziorkowa (<i>Rana lessonae</i>)	pospolite na siedliskach wilgotnych, w oczkach wodnych, bagnach, rowach na terenach leśnych Gminy
GADY		
8.	Jaszczurka zwinka (<i>Lacerta agilis</i>)	pospolita na terenach leśnych Gminy
9.	Jaszczurka żyworodna (<i>Lacerta vivipara</i>)	
10.	Padalec (<i>Anguis fragilis</i>)	Cisew, Zdrojki
11.	Zaskroniec zwyczajny (<i>Natrix natrix</i>)	Cisew (ur. Młyny Miłaczewskie)
12.	Żmija zygzakowata (<i>Vipera berus</i>)	Wrząca (100 h, 102 b, 87 d)
PTAKI		
13.	Orzeł bielik	obręb Turek
14.	Myszołów zwyczajny (<i>Buteo buteo</i>)	pospolity na terenach leśnych Gminy
15.	Jastrząb gołębiarz (<i>Accipiter gentilis</i>)	
16.	Krogulec (<i>Accipiter nisus</i>)	

17.	Pustułka (<i>Falco tinnunculus</i>)	Zdrojki
18.	Sierpówka (<i>Streptopelia decocto</i>)	pospolita na terenach leśnych Gminy
19.	Turkawka (<i>Streptopelia turtur</i>)	nielicznie na terenach leśnych Gminy
20.	Kukułka (<i>Cuculus canorus</i>)	
21.	Pójdźka (<i>Athene noctua</i>)	
22.	Sowa uszata (<i>Asio otus</i>)	
23.	Puszczyk (<i>Strix aluco</i>)	
24.	Żuraw (<i>Grus grus</i>)	Cisew
25.	Dudek (<i>Upupa epops</i>)	
26.	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	nielicznie na terenach leśnych Gminy
27.	Dzięcioł zielony (<i>Picus viridis</i>)	Zdrojki
28.	Dzięcioł duży (<i>Dendrocopos major</i>)	pospolity na terenach leśnych Gminy
29.	Dzięciołek (<i>Dendrocopos minor</i>)	Zdrojki
30.	Skowronek borowy (<i>Lullula arborea</i>)	pospolity na terenach leśnych Gminy
31.	Świergotek drzewny (<i>Anthus trivialis</i>)	
32.	Strzyżek bawole oczko (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	
33.	Pokrzywnica (<i>Prunella modularis</i>)	Zdrojki
34.	Raniuszek (<i>Aegithalos caudatus</i>)	dość licznie na terenach leśnych Gminy
35.	Pełzacz (<i>Certhia familiaris</i>)	
36.	Rudzik (<i>Erithacus rubecula</i>)	
37.	Kowalik (<i>Sitta europea</i>)	
38.	Mysikrólik (<i>Regulus regulus</i>)	
39.	Sikorka bogatka (<i>Parus major</i>)	pospolita na terenach leśnych Gminy
40.	Sikorka czubątka (<i>Parus cristatus</i>)	
41.	Sikorka modra (<i>Parus caeruleus</i>)	
42.	Sikorka uboga (<i>Parus palustris</i>)	
43.	Sikorka sosnowa (<i>Parus ater</i>)	
44.	Słownik szary (<i>Luscinia luscinia</i>)	Zdrojki
45.	Kos (<i>Turdus merula</i>)	pospolity na terenach leśnych Gminy
46.	Kwiczół (<i>Turdus pilaris</i>)	
47.	Pokrzewka ogrodowa (<i>Sylvia borin</i>)	nielicznie na terenach leśnych Gminy
48.	Piegrza (<i>Sylvia curruca</i>)	
49.	Cierniówka (<i>Sylvia communis</i>)	
50.	Kapturka (<i>Sylvia atricapilla</i>)	
51.	Piecuszek (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	
52.	Pierwiosnek (<i>Phylloscopus collybita</i>)	
53.	Świstunka (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	
54.	Muchołówka szara (<i>Muscicapa striata</i>)	
55.	Muchołówka żałobna (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	
56.	Dzierzba gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	
57.	Srokosz (<i>Lanius excubitor</i>)	
58.	Szpak (<i>Sturnus vulgaris</i>)	pospolicie na terenach leśnych Gminy
59.	Wilga (<i>Oriolus oriolus</i>)	

60.	Sójka (<i>Garrulus glandaris</i>)	
61.	Kruk (<i>Corvus corax</i>)	nielicznie na terenach leśnych Gminy
62.	Wróbel (<i>Passer domesticus</i>)	pospolicie na terenach leśnych Gminy
63.	Mazurek (<i>Passer montanus</i>)	
64.	Zięba (<i>Fringilla coelebs</i>)	
65.	Grubodziób (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	
66.	Kulczyk (<i>Serinus serinus</i>)	nielicznie na terenach leśnych Gminy
67.	Dzwoniec (<i>Carduelis chloris</i>)	
68.	Szczygieł (<i>Carduelis carduelis</i>)	
69.	Gil (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	
70.	Makolągwa (<i>Acanthis cannabina</i>)	
71.	Dziwonia (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	
72.	Trznadel (<i>Emberiza citrinella</i>)	pospolicie na terenach leśnych Gminy
73.	Potrzos (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	pospolicie na wilgotnych terenach leśnych Gminy
SSAKI		
74.	Jeż zachodnioeuropejski (<i>Erinaceus europeus</i>)	pospolicie na terenach leśnych Gminy
75.	Kret (<i>Talpa europaea</i>)	
76.	Ryjówka aksmitna (<i>Sorex araneus</i>)	
77.	Nietoperze	nielicznie w budynkach i osadach leśnych: nadleśnictwo, Wrząca oraz w lasach: Wrząca, Zdrojki
78.	Wiewiórka (<i>Sciurus vulgaris</i>)	nielicznie na terenach leśnych gminy
79.	Łasica (<i>Mustela nivalis</i>)	

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024

Ponadto, na terenie Nadleśnictwa Turek stwierdzono obecność 3 taksonów bezkręgowców z załącznika II Dyrektywy siedliskowej (załotka większa, czerwoczyk nieparek, trzepla zielona) oraz 25 objętych ochroną gatunkową. Spośród 18. aktualnie żyjących w Polsce gatunków z gromady płazów na obszarze działania Nadleśnictwa Turek stwierdzono występowanie 13 z nich. Na terenie Nadleśnictwa Turek zinwentaryzowano również pięć taksonów gadów objętych ochroną ścisłą. Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo, utworzono 5 stref ochronnych bociana czarnego (leśnictwa: Brudzew, Czarny las 2 strefy, Uniejów, Wyszyna) oraz 4 strefy ochronne orła bielika (leśnictwa: Czarny las 2 strefy, Krwony, Grzymiszew). Stanowiska bobra stwierdzono w leśnictwach: Czarny Las, Krwony, Linne,

Uniejów, Grzymiszew, Kotwasice, Wrząca i Wyszyna. Nie stwierdzono obecności wydry na terenie Nadleśnictwa Turek⁵.

Fauna gminy Turek jest charakterystyczna dla nizinnych terenów Polski. W lasach występują dziki, jelenie, daniela oraz sarny, przy czym w ostatnich latach wykształcił się tu ekotyp sarny polnej. Spośród drapieżników można spotkać m.in. lisy, borsuki i kuny. Do najczęściej występujących innych ssaków należą: zające, dzikie króliki, jeże, ryjówki, krety oraz nietoperze. Na polach często widuje się bażanty i kuropatwy, które – podobnie jak sarny, zające i lisy – preferują obszary rolnicze z niewielkimi kępami lasów i zadrzewień.

3.8. Formy ochrony przyrody

Jedną z ważniejszych form ochrony przyrody występujących na terenie gminy Turek jest Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu, powstały w 1986 roku, a jego powierzchnia szacowana jest na 310 km². Zajmuje on znaczną część Wysoczyzny Tureckiej, obejmując swoim zasięgiem trzy skupienia pagórków o tej samej genezie powstania i charakterze rzeźby. Są to formy szczelinowe, powstałe w czasie zlodowacenia środkowopolskiego, a w ich budowie dominują osady piaszczysto-żwirowe.

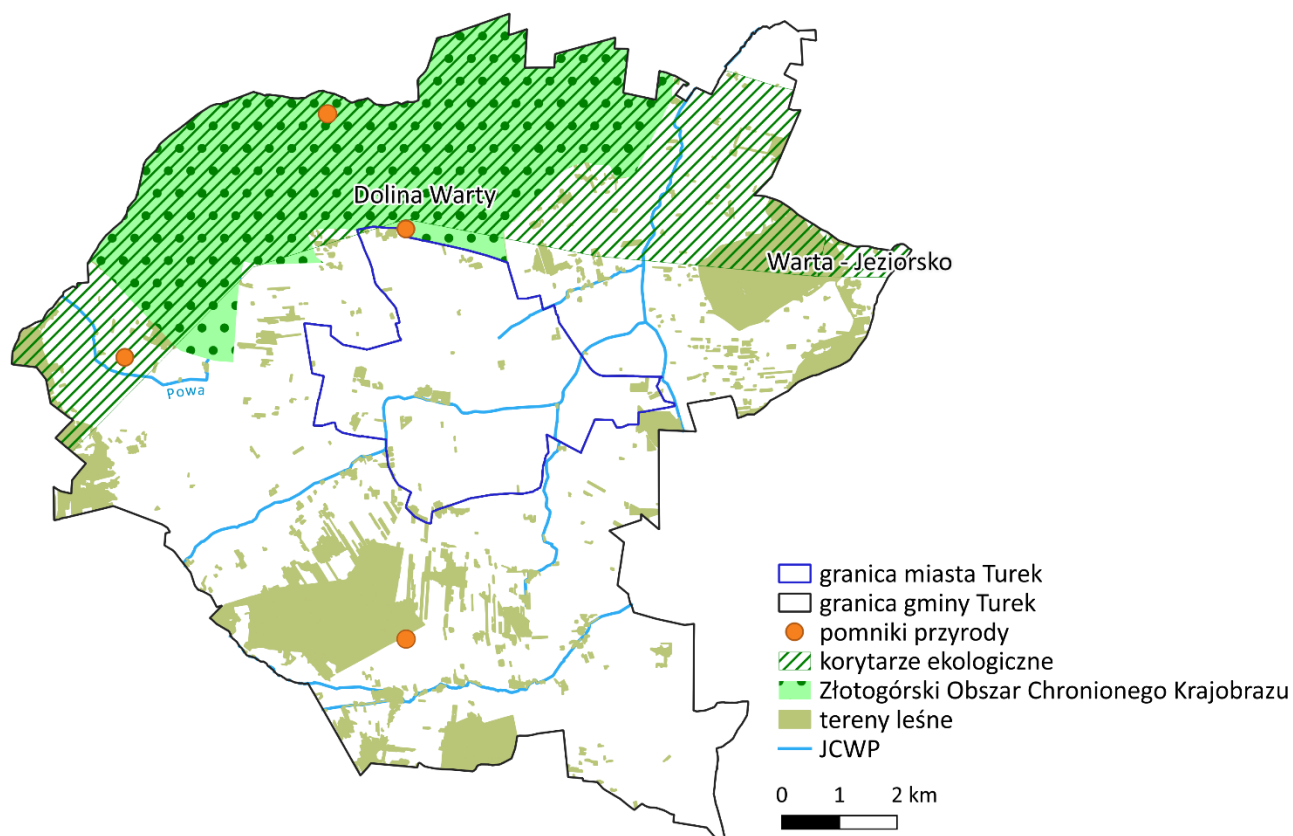
Ponadto na analizowanym terenie występują dwa pomniki przyrody, które zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2022 poz. 916) *są pojedynczym tworem przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie:*

- głaz narzutowy o długości 300 cm, szerokości 200 cm oraz wysokości 100 cm,
- *Jan* - modrzew europejski o pierśnicy 92 cm, obwodzie 289 cm oraz wysokości 25 m,
- *Urszula* – lipa drobnolistna o pierśnicy 98 cm, obwodzie 309 cm oraz wysokości 30,5 m,
- *Biała Dama* – podkolan biały zajmujący powierzchnię 0,04 ha.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turek na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024

Przez obszar Gminy przebiegają również dwa korytarze ekologiczne (Dolina Warty i Warta – Jeziorsko), zapewniające spójność oraz integralność obszarów chronionych. Ich głównym celem jest umożliwienie migracji zwierzętom, roślinom lub grzybom między siedliskami, gwarantując tym samym odpowiedni rozwój gatunków, miejsca bytowania czy też ułatwienie ucieczki przed drapieżnikami.

Rysunek 3. Uwarunkowania przyrodnicze na terenie gminy Turek

źródło: opracowanie własne

3.9. Zabytki

Na terenie gminy Turek znajdują się 2 obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego, do których zalicza się dwór w Słodkowie oraz karczmę i wozownię w Szadowie Pańskim. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 10. Zabytki gminy Turek wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego

Lp.	Obiekt	Miejscowość	Nr rej.	Data wpisania
1.	dwór, I poł. XIX w.	Słodków	325	21.10.1968 r.
2.	- karczma, 2 ćw. XIX w. - wozownia	Szadów Pański	411	21.01.1954 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego (stan na 30 września 2022 r.)

Na bogactwo kulturowe Gminy składają się również pozostałe cenne obiekty w Gminie, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 11. Obiekty zlokalizowane na terenie gminy Turek wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Lp.	Obiekt	Miejscowość
1.	Kapliczka, mur., 1946 r.	Cisew
2.	Dom nr 108, mur., XIX/XX w.	
3.	Cmentarz ewangelicki, XIX w.	Kalinowa
4.	Kapliczka, mur., 1948 r.	Kowale Księżę
5.	Dom nr 7, glin., pocz. XX w.	
6.	Dom nr 37, mur., 1 ćw. XX w.	
7.	Dom nr 47, drew., 1 ćw. XX w.	
8.	Dom nr 53, mur., 1934 r.	
9.	Kapliczka, mur., 1945 r.	Słodków
10.	Zespół dworsko-parkowy: a) dwór nr 45, mur., ok. poł. XIX w. b) park, ok. poł. XIX w.	
11.	Wiatrak paltrak, drew., II poł. XIX w.	
12.	Zespół karczmy: a) karczma, mur., 2 ćw. XIX w. b) wozownia, mur., 2 ćw. XIX w.	Szadów Pański
13.	Dom nr 18, mur., ok. 1930 r.	Wietchinin
14.	Zagroda nr 36: a) obora, mur., 1938 r. b) stodoła, drew., 1938 r.	
15.	Zagroda nr 40: a) dom, drew., pocz. XX w. b) obora, mur. Pocz. XX w.	
16.	Dwór, ob. Leśniczówka nr 28, mur., pocz. XX w.	Wrząca
17.	Szkoła, ob. Budynek nieużytkowany, mur., ok. 1930 r., dz. 159/1	Żuki
18.	Rządcówka, ob. Dom nr 24, mur., pocz. XX w.	

Źródło: Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 35/2019 Wójta Gminy Turek z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Turek

Na analizowanym obszarze występują również 3 stanowiska archeologiczne:

- osada wielokulturowa i kompleks osadniczy w Turkowicach,
- osada kultury łużyckiej i przeworskiej w Wietchininie,
- kompleks osadniczy i cmentarzysko ciałopalne w Kaczkach Średnich.

3.10. Klimat akustyczny

Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń, które w sposób negatywny oddziałują na zdrowie ludzi, jakość życia oraz stan środowiska przyrodniczego, co uwidacznia konieczność realizowania działań mających na celu jego redukcję.

Na klimat akustyczny gminy Turek wpływa głównie układ transportowy. W przypadku sieci komunikacyjnej, do głównych emitorów hałasu zalicza się głównie drogi krajowe nr 72 (relacji Konin – Rawa Mazowiecka) oraz nr 83 (relacji Turek – Sieradz) oraz drogę wojewódzką nr 470 (relacji Kościelec – Kalisz).

Aktem prawnym normalizującym dopuszczalne poziomy hałasu jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112). Dla poszczególnych rodzajów terenów określono dopuszczalne wskaźniki długookresowe L_{DWN} i L_N (określonymi dla okresu roku) oraz krótkookresowe L_{AeqD} i L_{AeqN} (określonymi dla jednej doby)⁶.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku z podziałem na poszczególne źródła hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]/dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{AeqD}/L_{DWN}	L_{AeqN}/L_N	L_{AeqD}/L_{DWN}	L_{AeqN}/L_N
1.	a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50/50	45/45	45/45	40/40
2.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym	61/64	56/59	50/50	40/40

⁶ L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich pór w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

L_{AeqD} - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00)

L_{AeqN} - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)

	pobytem dzieci i młodzieży** c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach				
3.	a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno-wypoczynkowe** d) tereny mieszkaniowo-usługowe	65/68	56/59	55/55	45/45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców***	68/70	60/65	55/55	45/45

*wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosowane są również w przypadku torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

**w porze nocnej dopuszczalny poziom hałasu nie obowiązuje w przypadku niewykorzystania terenów zgodnie z ich funkcją.

***strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców oznacza obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów o charakterze administracyjnym, handlowym i usługowym. Dla miast, w przypadku których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., dopuszczalne jest wyznaczenie na ich obszarze strefy śródmiejskiej, jeśli odznacza się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Analizie poddano uzyskane wyniki Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21, przeprowadzane w cyklu pięcioletnim. W poniższej tabeli przedstawiono pomiary ruchu dla dróg krajowych DK72 i DK83 oraz drogi wojewódzkiej DW470 dla odcinków pomiarowych przebiegających przez gminę Turek.

Na podstawie wyników Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w 2020 roku można stwierdzić, że największy średni dobowy ruch roczny odnotowano na odcinku DW470 Kościelec /DK92/ - Turek /ul. Górnicza (granica miasta), wynoszący 9 127 pojazdów ogółem. Najniższe natężenie ruchu odnotowano w przypadku DK72 na odcinku Tuliszków /Pl. Wolności (DW443)/ - Turek /Al. Jana Pawła II (DW470) (7 063 pojazdów na dobę). Biorąc pod uwagę udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, na analizowanych odcinkach prezentuje się on następująco:

- Tuliszków /Pl. Wolności (DW443)/ - Turek /Al. Jana Pawła II (DW470)/ – 10,0%,
- Turek /ul. Dobrska Szosa (DK83) – Przykona – 9,6%,
- Turek /ul. Łąkowa (DK72)/ - Kowale Pańskie – 5,8%,

- Kościelec /DK92/ - Turek /ul. Górnicza (granica miasta)/ – 15,4%,
- Turek /granica miasta/ - Malanów – 1,3%.

Tabela 13. Ruch kołowy na drogach krajowych i wojewódzkich na odcinkach przebiegających przez gminę Turek w 2020 r. – Generalny Pomiar Ruchu

Nr drogi	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych							
	Dł. (km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
DK72	15,777	Tuliszów /Pl. Wolności (DW443)/ - Turek /Al. Jana Pawła II (DW470)/	7 063	50	5 468	806	193	514	19	13
DK72	8,258	Turek /ul. Dobrska Szosa (DK83) – Przykona	7 815	49	6 283	686	180	570	13	34
DK83	8,444	Turek /ul. Łąkowa (DK72)/ - Kowale Pańskie	7 602	58	6 571	473	130	313	20	37
DW470	16,996	Kościelec /DK92/ - Turek /ul. Górnicza (granica miasta)/	9 127	67	6 760	879	265	1 140	7	9
DW470	8,599	Turek /granica miasta/ - Malanów	7 660	91	5 385	828	226	1 099	22	9

O - ogółem; M - motocykle; SoM - samochody osobowe (mikrobusy); Lsc - lekkie samochody ciężarowe (dostawcze); Scbp - samochody ciężarowe bez przyczepy; Sczp - samochody ciężarowe z przyczepą; A - autobusy; C - ciągniki rolnicze

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (tj. z 2021 r. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. Odwołując się do gminy Turek, w ramach prowadzonego badania analizie poddano odcinek drogi wojewódzkiej nr 470: Kościelec /DK92/ - Turek /ul. Górnicza (granica miasta). W strukturze pojazdów dostrzec można, iż największą część stanowią lekkie pojazdy silnikowe.

Tabela 14. Ruch kołowy na drodze wojewódzkiej nr 470 na odcinku przebiegającym przez gminę Turek w 2022 r. – Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim.

Nr drogi	Opis odcinka			Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych				
	Dł. (km)	Nazwa	Średnia [pojazd/dobę]	1	2	3	4	
							4a	4b
DW470	16,996	Kościelec /DK92/ - Turek /ul. Górnicza (granica miasta)/	8800	PORA DNIA				
				5 479	218	691	24	24
				PORA WIECZORU				
				1 171	24	176	8	7
				PORA NOCY				
				703	27	245	2	1

1 – lekkie pojazdy silnikowe, 2 – średnie pojazdy ciężarowe, 3 – pojazdy ciężarowe, 4a – motorowery, 4b – motocykle

Źródło: Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim, 2022 r.

W ramach generalnego pomiaru hałasu przy drogach wojewódzkich w 2021 roku w województwie wielkopolskim wykonane zostały całodobowe pomiary hałasu (dla czasu doniesienia 16h w porze dnia i 8 h w porze nocy) w 56 punktach pomiarowych. Na analizowanym odcinku pomiarów dokonano w dwóch punktach. Otrzymane wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Wyniki generalnego pomiaru hałasu na drodze wojewódzkiej nr 470 - Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim

Punkt pomiarowy	Zmierzona wartość dźwięku z tłem akustycznym LAeqD w dB	Zmierzona wartość dźwięku z tłem akustycznym LAeqN w dB
Galew 3B	67,4	63,7
Turek, ul. Jana Pawła 11	68,5	65,2

Źródło: Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim, 2022 r.

Działania polegające na zapewnieniu ochrony przed hałasem dotyczą głównie utrzymania poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie. Wśród czynników wpływających na ograniczenie poziomu hałasu wymienia się przede wszystkim właściwe planowanie i gospodarkę przestrzenną z uwzględnieniem problemów akustycznych, odpowiednią politykę transportową (tj. popularyzacja cichej komunikacji publicznej, ograniczanie prędkości pojazdów, ograniczanie ruchu tranzytowego w danych strefach, stosowanie nawierzchni o zredukowanej hałaśliwości), edukację ekologiczną (zaangażowanie społeczeństwa w czynności przeciwhałasowe), nasadzenia zieleni izolacyjnej oraz zastosowanie rozwiązań technicznych gwarantujących odpowiednie warunki akustyczne wewnątrz budynków. Wdrażane działania w zakresie minimalizowania emisji hałasu wykazują pozytywne oddziaływanie również w przypadku zmniejszania zanieczyszczania powietrza przez m.in. promowanie korzystania z transportu zbiorowego oraz aktywnych sposobów przemieszczania się czy też zwiększanie udziału terenów zielonych w strukturze przestrzennej Gminy.

Uciążliwość akustyczną powodują również obiekty prowadzące działalność gospodarczą (hałas przemysłowy). Ich funkcjonowanie nie powinno oddziaływać na klimat akustyczny poza obszar działalności, do którego właściciel ma tytuł prawny. Na terenie gminy Turek nie stwierdza się obecności tego typu działalności.

3.11. Pole elektromagnetyczne

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 54), pole elektromagnetyczne stanowi pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Wśród głównych źródeł pól elektromagnetycznych pochodzenia antropogenicznego wymienia się elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia oraz instalacje radiokomunikacyjne (stacje bazowe radiokomunikacji ruchomej, stacje nadawcze programów radiowych i telewizyjnych).

Na podstawie art. 121 ww. ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zagwarantowaniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach lub zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku.

Podstawowym zadaniem prowadzonego monitoringu PEM jest ocena i obserwacja pola elektromagnetycznego, umożliwiające śledzenie poziomów pól elektromagnetycznych w otoczeniu, w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych wyznaczonych dla miejsc powszechnie dostępnych dla społeczności. Jest on prowadzony przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, dopuszczalny poziom składowej elektrycznej pola w miejscach dostępnych dla ludności dla zakresu częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz wynosi od 28 V/m do 61 V/m. Dla częstotliwości objętych monitoringiem (80 MHz-40 GHz), dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych wynosi 28 V/m.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określa się dla każdego województwa w zakresie państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego. Punkty pomiarowe w zakresie stałej sieci monitoringu wyznacza się w każdym mieście w dwuletnim cyklu pomiarowym:

- poniżej 20 tys. mieszkańców – 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 tys. do 50 tys. mieszkańców – 2 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców – 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 tys. do 200 tys. – 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 tys. mieszkańców – 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 tys. mieszkańców w każdym mieście.

W przypadku monitoringu badawczego, ustanawia się jeden punkt pomiarowy w gminie wiejskiej w czteroletnim cyklu pomiarowym.

W gminie Turek punkt pomiarowy (kod punktu pomiarowego: P_2022_GW_27) zlokalizowany jest w miejscowości Kowale Książę. Na podstawie Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie wielkopolskim stwierdza się, że w gminie nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego natężenia PEM.

Na terenie gminy Turek zlokalizowanych jest 6 stacji bazowych SBTk – dane dotyczące lokalizacji, wyniki pomiarów oraz inne dane dotyczące promieniowania elektromagnetycznego dostępne są na stronie internetowej <https://si2pem.gov.pl/>.

3.12. Awarie przemysłowe

Zgodnie z art. 271b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, organem właściwym do realizacji zadań ministra właściwego do spraw klimatu w sprawie przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznym skutkom awarii przemysłowych oraz awaryjnym zanieczyszczeniom wód granicznych jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 824 z późn. zm.), do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie poważnych awarii należy:

1. kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii,
2. badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska,
3. prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku i zakładów o dużym ryzyku,
4. współdziałanie w zwalczaniu poważnej awarii z organami właściwymi do jej zwalczania oraz sprawowanie nadzoru nad usuwaniem skutków tej awarii.

Na podstawie wykazu zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (stan na 31 grudnia 2022 r.)⁷, na terenie gminy Turek nie istnieją zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Ochrona środowiska ma na celu eliminowanie negatywnych skutków działalności człowieka na biosferę, szczególnie w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wód, gleb oraz zagwarantowania odpowiednich warunków bytowych zarówno dla zwierząt, jak i roślin. Wśród głównych problemów i zagrożeń środowiska występujących na terenie gminy Turek wyróżnia się czynniki przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 16. Istniejące problemy ochrony środowiska na terenie gminy Turek

Obszar	Problemy i zagrożenia
Klimat i powietrze	Nagromadzenie zanieczyszczeń wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych
	Zła jakość powietrza w sezonie grzewczym
	Emisja zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi
	Brak stacji pomiarowej jakości powietrza na terenie Gminy
Hałas	Natężenie ruchu przy głównych szlakach komunikacyjnych

⁷ <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>

	Przemieszanie zabudowy o charakterze przemysłowym i usługowym z mieszkaniową
Zagospodarowanie terenu	Niski stopień pokrycia terenu dokumentami z zakresu planowania przestrzennego, co prowadzi do rozproszenia zabudowy
	Niedostateczna promocja i wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego
Gospodarowanie wodami	Zła jakość wód powierzchniowych
	Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią
	Powstawanie nieoczyszczonych ścieków komunalnych
	Wrażliwość wód powierzchniowych i podziemnych na antropopresję
	Niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej
Gleby	Podtapianie i zalewanie części terenów Gminy w czasie występowania powodzi
	Niszczenie powierzchni ziemi powodowane pracami związanymi z rozbudową infrastruktury technicznej
	Miejscowe zanieczyszczenie metalami ciężkimi w pobliżu szlaków komunikacyjnych

źródło: opracowanie własne

5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska jest jednym z priorytetowych aspektów w zakresie kształtowania i prowadzenia poprawnej polityki rozwojowej, zgodnie z którą wzrost gospodarczy powinien brać pod uwagę i eliminować występujące presje i zagrożenia środowiskowe. Z tego względu zauważa się konieczność uwzględnienia założeń dokumentów na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym z zakresu ochrony środowiska w dokumentach niższego rzędu, w tym strategii rozwoju.

Tabela 17. Zgodność projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Spójność z projektem Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju Podstawowym dokumentem na poziomie międzynarodowym odnoszącym się do zagadnień zrównoważonego rozwoju jest Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju. Zapewnia ona nie tylko zmniejszenie negatywnego oddziaływania gospodarek na środowisko przyrodnicze, ale również nawiązuje do jego ochrony z uwzględnieniem postępu społecznego i gospodarczego. Definiuje ona 17 celów zrównoważonego rozwoju: 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,	
	Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wykazuje zgodność w zakresie promocji, poprawy jakości i dostępu do opieki zdrowotnej, podniesienia poziomu edukacji, aktywizacji zawodowej mieszkańców, rozwoju infrastruktury technicznej, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, zapewnienia odpowiednich warunków w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców, ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych, dbałości o istniejące walory przyrodnicze oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii. Zadania te realizowane będą w ramach następujących celów strategicznych: 1. Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek, 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Turek, 3. Wysoki poziom sfery społecznej w gminie Turek.

12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.	
8. Program działań w zakresie środowiska UE	
Program przedstawia następujący cel długofalowy: <i>Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety.</i> Ponadto określa on sześć głównych celów: 1. <i>Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych,</i> 2. <i>Adaptacja do zmiany klimatu,</i> 3. <i>Model wzrostu przynoszący planecie więcej korzyści niż strat,</i> 4. <i>Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń,</i> 5. <i>Ochrona i przywrócenie bioróżnorodności,</i> 6. <i>Ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją.</i>	Projekt strategii uwzględnia założenia 8. programu działań w zakresie środowiska UE we wszystkich celach strategicznych, które ściśle nawiązują do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, adaptacji do zachodzących zmian klimatycznych, ochrony obszarów cennych przyrodniczo, tworzenia zielonych przestrzeni publicznych, ochrony jakości wód oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii.
Europejski Zielony Ład	
Europejski Zielony Ład stanowi wieloletnią strategię Unii Europejskiej, która do 2050 roku zakłada zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych, równomierny rozwój regionów przy efektywnym wykorzystaniu zasobów, przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej oraz zmniejszenie skali zanieczyszczenia środowiska.	Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wykazuje wysoki stopień zgodności z Europejskim Zielonym Ładem, w tym przede wszystkim poprzez rozwój infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna) i drogowej, prowadzenie prac termomodernizacyjnych budynków użyteczności publicznej,

Działania oparte o Europejski Zielony Ład podejmowane będą w następujących obszarach: - inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska, - wspieranie innowacji przemysłowych, - wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego, - obniżenie emisyjności sektora gospodarki, - zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków, - współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.	budowę infrastruktury OZE, podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, wspieranie i promowanie idei przedsiębiorczości wśród społeczności lokalnej, a także realizowanie działań wspomagających adaptację do zachodzących zmian klimatycznych (rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury).
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030	
Dokument określa krajowe założenia i cele w zakresie pięciu wymiarów: 1. <i>Obniżenie emisyjności,</i> 2. <i>Efektywność energetyczna,</i> 3. <i>Bezpieczeństwo energetyczne,</i> 4. <i>Wewnętrzny rynek energii,</i> 5. <i>Badania naukowe, innowacje i konkurencyjność.</i>	Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nawiązuje do założeń Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 przede wszystkim w zakresie celu 1. <i>Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek</i>, nawiązując do poprawy dostępności do urządzeń sieciowych, stosowania ekologicznych systemów oświetleniowych, promocję i rozwój OZE.
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040)	
PEP2040 określa podstawowe kierunki rozwoju sektora paliwowo-energetycznego, dążąc tym samym do poprawy jakości powietrza, transformacji gospodarki energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz poprawy efektywności energetycznej kraju. Głównymi celami PEP2040 są: 1. <i>Bezpieczeństwo energetyczne,</i> 2. <i>Konkurencyjność i efektywność energetyczna,</i> 3. <i>Ograniczony wpływ energetyki na środowisko,</i> Ponadto definiuje również 8 celów szczegółowych: 1. <i>Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,</i> 2. <i>Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,</i>	Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 uwzględnia założenia PEP2040 w ramach celu strategicznego 1. <i>Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek</i>. Uwzględnione działania przewidują modernizację systemu oświetlenia ulicznego na ekologiczne, współpracę z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzenie prądu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych, a także rozwój odnawialnych źródeł energii.

3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych, 4. Rozwój rynków energii, 5. Wdrożenie energetyki jądrowej, 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii, 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji, 8. Poprawa efektywności energetycznej.	
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	
Dokument ten wyznacza działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r. Jego głównym celem jest poprawa stanu powietrza przede wszystkim w strefach, w których stwierdza się przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych poszczególnych substancji w powietrzu, a także ochrona zdrowia i komfortu życia ludzi oraz środowiska naturalnego. Wskazuje on następujące cele szczegółowe: 1. <i>Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,</i> 2. <i>Dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</i>	Zgodność projektu strategii widoczna jest przede wszystkim w ramach celu 1. Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek. Wskazane w nim działania nawiązują do modernizacji systemu oświetlenia ulicznego na ekologiczne, podniesienia poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej, rozwoju i propagowania OZE, podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a także wsparcia w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry definiuje działania konieczne do podjęcia w zakresie ochrony wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych. Stanowi również podstawę do podejmowania decyzji w ramach kształtowania stanu zasobów wodnych i gospodarowania nimi w przyszłości. Przedstawione w dokumencie założenia wykazują oddziaływanie nie tylko na gospodarkę wodną, ale również na inne sektory, w tym m.in. przemysł, gospodarkę komunalną, transport, rolnictwo, leśnictwo czy też turystykę.	Projekt Strategii uwzględnia założenia dokumentu poprzez kierunki działań w ramach celu 1. Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek, nastawionych przede wszystkim na rozwój sieci kanalizacyjnej, podnoszenia świadomości ekologicznej lokalnej społeczności, a także prowadzenie działań w zakresie adaptacji do zachodzących zmian klimatycznych.
Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)	
PPSS jest dokumentem określającym kluczowe kierunki działań w celu zapobiegania kryzysowi wodnemu w Polsce. Podstawowym celem dokumentu jest ograniczenie skutków suszy za pomocą realizowanych działań zarówno o charakterze technicznym, jak i nietechnicznym. Uwzględnia on oczekiwania mieszkańców, organizacji społecznych, samorządów oraz podmiotów gospodarczych. Kluczowym elementem PPSS jest katalog 27 działań zawierający ich rodzaj, opis, zasięg oddziaływania, organ odpowiedzialny za ich opracowanie i wdrożenie, spodziewany rezultat oraz priorytet realizacji.	Projekt Strategii uwzględnia założenia zawarte w PPSS w zakresie celu 1. Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność gminy Turek, w tym przede wszystkim w ramach działań dotyczących adaptacji do zmian klimatu, w tym rozwoju zielonej i błękitnej infrastruktury.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	
Podstawowym założeniem dokumentu jest wskazanie niezbędnych działań, zapewniających zintegrowaną gospodarkę odpadami w kraju, przy uwzględnieniu obecnych i przyszłych możliwości, uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Wśród głównych celów dokumentu wyróżnia się m.in.: 1. Szeroko pojęte ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności, 2. Wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu,	Projekt dokumentu nawiązuje do założeń Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2028 w ramach celu 1. Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek, szczególnie w zakresie budowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, podniesienia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów i odpowiedniego gospodarowania odpadami.

3. Dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych, 4. Minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r. 5. Utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r. 6. Zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów, 7. Osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów opadowych, 8. Dokończenie likwidacji mogilników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne, 9. Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku. 10. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami.	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	
Priorytetowy cel dokumentu zakłada tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Przedstawia również 3 cele szczegółowe: 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu	Zaznacza się, iż wszystkie cele przedstawione w projekcie Strategii w sposób szczegółowy odpowiadają założeniom Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

<i>i gospodarczemu.</i> Ponadto precyzuje sześć obszarów, które wpływają na stopień realizacji celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko oraz Bezpieczeństwo Narodowe.	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Dokument ten wskazuje zadania oraz działania, które powinny zostać realizowane zarówno przez rząd, jak i samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Ponadto podkreśla rolę zrównoważonego rozwoju w skali kraju w celu eliminowania występujących dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym JST przy wykorzystaniu posiadanych potencjałów rozwojowych. Wyznacza on 3 główne cele: <i>1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,</i> <i>2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,</i> <i>3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.</i>	Projekt Strategii wykazuje zgodność z dokumentem w zakresie wszystkich celów strategicznych, w swoich założeniach podkreślając rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, wpływającej na poziom i jakość życia, w tym zwiększenie bezpieczeństwa lokalnej społeczności. Istotnym aspektem jest również uwzględnienie zasad ochrony środowiska przyrodniczego, budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców w oparciu o walory dziedzictwa kulturowego, a także podniesienie poziomu przedsiębiorczości. Projekt Strategii uwzględnia również potrzeby mieszkańców w zakresie zapewnienia wysokiej jakości oświaty, opieki zdrowotnej oraz usług społecznych.
Polityka ekologiczna państwa 2030 (PEP2030)	
Dokument uszczegóławia i konkretyzuje zapisy Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), wyznaczając tym samym następujący cel główny: <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i> oraz określając 3 cele szczegółowe: <i>1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,</i> <i>2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska,</i> <i>3. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i> Ponadto definiuje dwa cele horyzontalne: <i>1. Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa,</i>	Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nawiązuje do celów PEP2030 przede wszystkim w ramach celu 1. <i>Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek.</i>

2. Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.	
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	
Priorytetowy cel zakłada zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym. Ponadto dokument wyznacza sześć kierunków interwencji: 1. Budowa zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce, 2. Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, 3. Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, 4. Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów, 5. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, 6. Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.	Projekt strategii nawiązuje do wymienionych założeń w zakresie celu 1. <i>Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek</i> oraz celu 2. <i>Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Turek</i>, które ukierunkowane są na budowę i modernizację dróg, w tym infrastruktury towarzyszącej, a także rozwoju sieci ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy.
Strategia rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	
Podstawowym celem dokumentu jest <i>rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego</i>. Ponadto, wyznacza on następujące cele szczegółowe: 1. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej, 2. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska, 3. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa.	Projekt Strategii nawiązuje do Strategii rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 przede wszystkim w zakresie celu 2. <i>Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Turek</i>, ukierunkowanego na podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, organizowanie szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa, udzielania wsparcia dla lokalnych wytwórców oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest podstawowym dokumentem definiującym istniejące uwarunkowania i wyzwania rozwojowe na poziomie regionalnym. W jej zakresie wyznaczone zostały cztery cele strategiczne: 1. <i>Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,</i> 2. <i>Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,</i> 3. <i>Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,</i> 4. <i>Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.</i>	Analiza zgodności celów projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wykazuje spójność w zakresie wszystkich celów strategicznych i operacyjnych, umożliwiając tym samym prowadzenie zintegrowanej polityki rozwojowej i tym samym efektywne wykorzystywanie posiadanych potencjałów.
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+	
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+ wskazuje długofalowe cele oraz kierunki rozwoju polityki przestrzennej na poziomie regionalnym, zapewniając tym samym spójność ekonomiczną i społeczną w wymiarze terytorialnym. Wyznacza on następujące cele szczegółowe: 1. <i>Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,</i> 2. <i>Ochrona walorów przyrodniczych,</i> 3. <i>Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,</i> 4. <i>Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,</i> 5. <i>Zrównoważony rozwój rolnictwa,</i> 6. <i>Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,</i> 7. <i>Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,</i> 8. <i>Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.</i>	Zgodność projektu Strategii z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+ widoczna jest w zakresie wszystkich wyznaczonych celów strategicznych, nawiązując do rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i sieciowej, ochrony środowiska i wspierania inicjatyw proekologicznych oraz prowadzenia racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Ponadto jednym z jej podstawowych założeń jest podniesienie poziomu przedsiębiorczości, a także ochrona i promowanie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego.

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030	
Dokument jest podstawowym elementem w zakresie zarządzania środowiskiem na poziomie województwa. Określa on 24 celów w obrębie poszczególnych obszarów tematycznych: 1. Ochrona klimatu i jakości powietrza, 2. Zagrożenie hałasem, 3. Pola elektromagnetyczne, 4. Gospodarowanie wodami, 5. Gospodarka wodno-ściekowa, 6. Zasoby geologiczne, 7. Gleby, 8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, 9. Zasoby przyrodnicze, 10. Zagrożenie poważnymi awariami, 11. Edukacja, 12. Monitoring środowiska.	Zgodność założeń projektu strategii z Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030 ujęta została w zakresie celu strategicznego 1. <i>Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek.</i>

źródło: opracowanie własne

6. Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, obowiązkowym elementem prognozy jest *przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.* Umożliwia to określenie wpływu przedstawionych założeń projektowanego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego.

Projekt przedmiotowego dokumentu określa cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań, które mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Stanowią one odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców, a jednocześnie ukierunkowane są na wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych Gminy.

Podkreśla się, że projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nie definiuje skali przedsięwzięć, stosowanej technologii oraz szczegółowości sposobu realizacji – przedstawione oddziaływania określono jako potencjalne. Szczegółowe informacje odnoszące się do sposobu realizacji projektów inwestycyjnych określone będą dopiero na etapie ich planowania i przygotowywania, w tym uzyskiwania właściwych uzgodnień i decyzji administracyjnych. W przypadku przedsięwzięć, które kwalifikują się jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko, konieczne może być przeprowadzenie osobnych procedur ocen oddziaływania na środowisko, które zawierać będą szczegółowe informacje z zakresu poszczególnych zadań inwestycyjnych. Projekty strategiczne wskazane w przedmiotowym dokumencie nie zawierają informacji dotyczących określonych metod i właściwości ich realizacji w czasie obowiązywania dokumentu, tj. w przedziale czasowym 2024-2034. Niniejsza ocena wpływu założeń projektu Strategii na środowisko przedstawia potencjalne oddziaływanie o charakterze bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, stałym, długotrwałym, chwilowym, krótkoterminowym, pozytywnym, negatywnym lub neutralnym na następujące elementy środowiska przyrodniczego:

- formy ochrony przyrody (w tym cele ochrony Złotogórskiego obszaru chronionego krajobrazu i cele ochrony pomników przyrody),
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- grzyby,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Dokument wskazuje 75 kierunków działań w obrębie 9 celów operacyjnych, dotyczących przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, infrastruktury OZE, mieszkalnictwa, podnoszenia poziomu przedsiębiorczości Gminy, ochrony dziedzictwa kulturowego, rozbudowy infrastruktury rekreacyjno-sportowej, oświatowej, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Wskazane w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 inwestycje posiadają charakter lokalny, niewykraczający poza granice analizowanego terenu. Ponadto, dla większości przedsięwzięć na etapie tworzenia dokumentu nie jest znana szczegółowa lokalizacja, zamierzenia, ustalenia oraz rozwiązania w zakresie ich projektowania. Podkreśla się, że w przypadku realizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, na etapie ich szczegółowego projektowania opracowana zostanie charakterystyka przedsięwzięcia, usytuowanie, rodzaj oraz skala oddziaływania na środowisko.

Zaznacza się, że wskazany w poniższych rozdziałach stopień oddziaływania na elementy środowiska przyrodniczego odpowiada stopniowi szczegółowości projektowanego dokumentu. Stwierdza się, że potencjalne negatywne oddziaływania w przypadku części projektów mogą wystąpić w fazie realizacji, a dotyczyć będą przede wszystkim emitowania hałasu, przekształcania powierzchni ziemi, płoszenia zwierząt oraz emitowania zanieczyszczeń. Działania te będą mieć jednak charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny. W fazie eksploatacji inwestycji wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewiduje się stały i pozytywny wpływ na środowisko poprzez wdrażanie działań związanych z efektywnością energetyczną, ograniczeniem niskiej emisji, rozwojem transportu zrównoważonego, ochroną bioróżnorodności, adaptacją do zmian klimatu oraz podniesieniem poziomu i jakości życia społeczności. Co więcej, założenia dokumentu są zgodne z zapisami dokumentów na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym.

6.1. Potencjalne oddziaływanie projektów strategicznych na środowisko

W celu wyznaczenia działań, które mogą potencjalnie oddziaływać na środowisko określono, które z nich mają charakter inwestycyjny oraz pogrupowano je według podobnych właściwości i specyfiki. Następnie dla wybranych zadań zidentyfikowano możliwy wpływ i interakcje na poszczególne elementy środowiska.

Należy podkreślić, że oddziaływanie poszczególnych projektów strategicznych na środowisko w dłuższej perspektywie czasu ma charakter pozytywny, a realizacja każdego przedsięwzięcia wymaga wdrażania odrębnych dokumentów programowych i planistycznych, w tym również przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zawierających szczegółowy opis danej inwestycji.

Poniższe macierze oddziaływań przedsięwzięć na poszczególne elementy środowiska przedstawiają projekty strategiczne zawarte w przedmiotowym dokumencie, które pogrupowane zostały w następujące obszary tematyczne:

- efektywność energetyczna i poprawa jakości powietrza,
- budowa, rozbudowa i modernizacja dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowa, modernizacja i remont kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej,
- tworzenie szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych,
- adaptacja do zmian klimatu i działalność ekologiczna,
- budowa, remont i modernizacja obiektów, w tym użyteczności publicznej,
- racjonalna gospodarka odpadami,
- podniesienie jakości świadczonych usług społecznych,
- podniesienie poziomu przedsiębiorczości Gminy.

Tabela 18. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA															
Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej			P, St					B, St		B, St	B, St		B, St		St, B
Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej			Ch, B	Ch, B				Ch		Ch, B	B, St	Ch	B, St		B, St
			P, St					B, St							

Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła)			P, St					B, St	Ch, B		B, St		B, St		B, St
Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy			P, St					B, St			B, St				

Tabela 19. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobro materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
BUDOWA, ROZBUDOWA I MODERNIZACJA DRÓG WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ															
Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej			B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch	B, Ch		P, St
			P, St		St, B	St, B				S, B					
Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji ciągów komunikacyjnych															

Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego, na ekologiczne, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego			P, St							B, St					
---	--	--	-------	--	--	--	--	--	--	-------	--	--	--	--	--

Tabela 20. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
	BUDOWA, MODERNIZACJA I REMONT KANALIZACJI SANITARNEJ, WODOCIĄGOWEJ, GAZOCIĄGOWEJ I TELEKOMUNIKACYJNEJ														
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców			Ch, B	Ch, B	St, B	St, B	P, St		Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B			
			P, St												
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej			Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	P, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	P, St		
			P, St												

Wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej			P, St	Ch, B	Ch, B		P, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		Ch, B			
Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za doprowadzanie gazu i prądu w celu zwiększenia dostępu do urządzeń sieciowych na obszarach problemowych			P, St												
Współpraca z operatorami i umożliwienie rozwoju wysokiej jakości Internetu bezprzewodowego na terenie Gminy			P, St												

Tabela 21. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących tworzenia szlaków turystycznych, w tym rowerowych i wodnych wraz z infrastrukturą

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	Klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
TWORZENIE SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH, W TYM PIESZO-ROWEROWYCH WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ															
Rozbudowa sieci ciągów pieszo-rowerowych łączących miejscowości gminne, miejscowości poza terenem Gminy, a także istotne punkty i atrakcje turystyczne			P, St	Ch, B	St, B			P, St	Ch, B		P, St	P, St		B, St	
Wytaczanie, oznaczanie i utrzymanie szlaków pieszych, rowerowych i edukacyjnych			P, St					P, St				P, St			

Tabela 22. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH															
Aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się Gminy			B, St												
Wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe			P, St	Ch, B	St, B	St, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St

Poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych			P, St							B, St				B, St	B, St
Wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy			B, St							B, St				B, St	B, St
Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej			Ch, B	Ch, B	B, St				Ch, B	St					B, St
			P, St												
Stworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców			B, St												
Likwidowanie barier architektonicznych infrastruktury drogowej i w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami			B, St												B, St

Tabela 23. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących racjonalnej gospodarki wodnej

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:													
	obszar Natura 2000	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, C – chwilowe													
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I DZIAŁALNOŚĆ EKOLOGICZNA														
Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników)	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St		
Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów i odpowiedniego gospodarowania odpadów	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St	P, St		

Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji)		B, St	P, St	B, St	B, St	B, St			K, B	Ch, B	B, St	B, St		
									B, St	B, St				

Tabela 24. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, remontu i modernizacji obiektów, w tym użyteczności publicznej

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, C – chwilowe														
BUDOWA, REMONT I MODERNIZACJA OBIEKTÓW, TYM UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ															
Remont i modernizacja mieszkań komunalnych			Ch, P	Ch, B				Ch, B	Ch, B	Ch, B		Ch, B			B, St
			B, St												
Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego			Ch, P	Ch, B	B, St	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
			P, St												
Rozwój mieszkalnictwa komunalnego			Ch, P	Ch, B	B, St	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
			P, St												
Rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych względem potrzeb oraz doposażanie obiektów w pomoce naukowe			Ch, P	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
			P, St												

Utworzenie Domu Kultury/Centrum Kultury wraz z otaczającą infrastrukturą			Ch, P	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
			P, St												
Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych dostosowania do potrzeb różnych grup społecznych			Ch, P	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
			P, St												
Stwarzanie warunków pod budowę małych przedsiębiorstw			P, St	Ch, B	St, B	St, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	B, St	Ch, B	Ch, B	Ch, B		B, St
Wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe				Ch, B	St, B	St, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B	St, B	Ch, B	Ch, B	Ch, B		

Tabela 25. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących racjonalnej gospodarki odpadami

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, C – chwilowe														
RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI															
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Turek			P, St				P, St		P, St	P, St					
Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest			P, St												

Tabela 26. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących podniesienia jakości świadczonych usług społecznych

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch – chwilowe														
PODNIESIENIE JAKOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG SPOŁECZNYCH															
Wspieranie kultury lokalnej, m.in. kół gospodyń wiejskich, zespołów śpiewaczy ludowych			P, St												
Rozwój działalności Centrum Lokalnej Aktywności			P, St												
Utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja			P, St												

Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej			P, St												
Wsparcie organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz OSP w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych Gminy organizacjom pozarządowym			P, St												
Rozwój działalności świetlic wiejskich wraz z utrzymaniem infrastruktury na wysokim poziomie			P, St												
Poszerzenie oferty i dotacji w zakresie różnych dziedzin sportu (turystyka rowerowa, piesza, biegi)			P, St												

Monitorowanie potrzeb mieszkańców			P, St												
Promocja oferty aktywnego spędzania czasu na terenie Gminy			P, St												
Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz wydłużenie czasu pracy			P, St												
Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli			P, St												
Zapewnienie efektywnego nauczania języków obcych w szkole			P, St												
Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym sportowych			P, St												
Kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzących się z trudnościami w nauce			P, St												

Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w szkołach			P, St												
Promocja wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw obywatelskich wśród młodzieży			P, St												
Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej			P, St												
Wspieranie rozwoju opieki krótko i długoterminowej dla osób ze szczególnymi potrzebami			P, St												
Zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego i terapeuty od uzależnień			P, St												

Tworzenie miejsc przyjaznych seniorom (np. Kluby Seniora, DPS) oraz rozwój gminnej polityki senioralnej			P, St												
Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami			P, St												
Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia			P, St												
Rozwój e-usług			P, St												

Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym, m.in. poprzez zagospodarowanie miejsca, w którym działalność będą mogli prowadzić lekarze specjaliści															
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników poprzez m.in. organizowanie szkoleń dla pracowników zatrudnianych przez Gminę współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami i nie tylko			P, St												

Aktywizacja społeczna osób starszych ze szczególnymi potrzebami			P, St												
Organizacja warsztatów z zakresu doradztwa zawodowego oraz realizacja kursów dla osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie			P, St												
Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym			P, St												
Rozwój kompetencji mieszkańców Gminy i kadry Urzędu Gminy			P, St												
Stałe podnoszenie poziomu dostępności cyfrowej			P, St												

Tabela 27. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących podniesienia poziomu przedsiębiorczości Gminy

Działania	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne na następujące elementy środowiska:														
	formy ochrony przyrody	różnorodność biologiczną	ludzi	zwierzęta	rośliny	grzyby i porosty	wodę	powietrze	powierzchnię ziemi	krajobraz	klimat	klimat akustyczny	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	B – bezpośrednie, P – pośrednie, W – wtórne, S – skumulowane, K – krótkoterminowe, Ś – średnioterminowe, D – długoterminowe, St – stałe, Ch– chwilowe														
PODNIESIENIE POZIOMU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI GMINY															
Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		B, St
			B, St												
Pozyskiwanie nowych inwestorów skłonnych lokalizować przedsięwzięcia na terenie Gminy			P, St												
Stworzenie spójnego systemu ulg podatkowych i zachęt inwestycyjnych			P, St												
Poprawa standardów obsługi inwestora			P, St												

Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy			P, St												
Wspieranie rozwoju agroturystyki i zagród edukacyjnych na terenie Gminy			P, St												
Wsparcie idei przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy, w szczególności z wykorzystaniem istniejącego potencjału rolniczego (rodzinne przetwórnictwo, rolniczy handel detaliczny)			P, St												
Aktywizacja zawodowa osób rezygnujących z prowadzenia działalności rolniczej, m.in. poprzez pomoc w nabywaniu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych			P, St												

Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców			P, St												
Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa			P, St												
Promocja lokalnej przedsiębiorczości, produkcji, agroturystyki i gastronomii			P, St												
Wsparcie dla lokalnych wytwórców			P, St												

6.1.1. Cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także pozostałe formy ochrony przyrody

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest zidentyfikowanie potencjalnych konfliktów środowiskowych, które mogą wystąpić podczas wdrażania dokumentu Strategii na jak najwcześniejszym etapie. Należy podkreślić, że dokument, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nie precyzuje szczegółowych informacji dotyczących przewidywanych rozwiązań technologicznych oraz planowanych granic zajmowanego terenu pod inwestycje. W związku z powyższym, stopień szczegółowości niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko odpowiada stopniowi szczegółowości projektu Strategii, a kompleksowa ocena wpływu poszczególnych przedsięwzięć na środowisko przyrodnicze dokonana zostanie w osobnych postępowaniach.

Założenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, zwłaszcza w zakresie celu 1. *Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek*, ściśle ukierunkowane są na zapewnienie odpowiedniej ochrony środowiska i form ochrony przyrody poprzez cel operacyjny 1.3. *Ochrona środowiska i wspieranie inicjatyw proekologicznych*. W jego zakresie wyznaczone zostały następujące kierunki działań:

- Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Turek,
- Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- Adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji),
- Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,
- Promocja i rozwój odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców Gminy (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła),
- Wsparcie (finansowe, doradcze) dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie wymiany wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie Gminy,

- Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników),
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów i odpowiedniego gospodarowania odpadów.

Wskazane projekty w przedmiotowym dokumencie nie określają szczegółowych danych w zakresie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych oraz dokładnej lokalizacji.

Na terenie gminy Turek nie występują obszary Natura 2000.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Turek znajduje się Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne
 – z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Na obszarze chronionego krajobrazu dla terenów:

- objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:
 - a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
 - b) zalesiania;
- nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:

- a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
- b) lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,
- c) lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m,
- d) zalesiania.

Biorąc pod uwagę ogólne założenia dokumentu, brak dokładnej lokalizacji, a także pozostałych parametrów technicznych, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu w ramach realizacji przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Wskazane kierunki działań mają na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego – negatywne i chwilowe oddziaływanie może nastąpić jedynie w początkowej fazie realizacji inwestycji, związanej z wykonywaniem prac budowlanych.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Turek zlokalizowane są 4 pomniki przyrody:

- głąz narzutowy o długości 300 cm, szerokości 200 cm oraz wysokości 100 cm,
- *Jan* - modrzew europejski o pierśnicy 92 cm, obwodzie 289 cm oraz wysokości 25 m,
- *Urszula* – lipa drobnolistna o pierśnicy 98 cm, obwodzie 309 cm oraz wysokości 30,5 m,
- *Biała Dama* – podkolan biały zajmujący powierzchnię 0,04 ha.

Zgodnie z uchwałą nr LVIII/396/23 Rady Gminy Turek z dnia 28 września 2023 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie Gminy Turek, szczególnym celem ochrony pomników przyrody jest zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych, naukowych, historycznych i kulturowych. W stosunku do pomnika przyrody, wprowadza się następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzania lub przekształcania pomnika przyrody;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- umieszczania tablic reklamowych.

Biorąc pod uwagę ogólne założenia dokumentu, brak dokładnej lokalizacji, a także pozostałych parametrów technicznych, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na pomniki przyrody w ramach realizacji przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Wskazane kierunki działań mają na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego – negatywne i chwilowe oddziaływanie może nastąpić jedynie w początkowej fazie realizacji inwestycji, związanej z wykonywaniem prac budowlanych.

Korytarze ekologiczne

Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na drożność korytarzy ekologicznych w przypadku instalacji odnawialnych źródeł energii wskazanych w projekcie dokumentu (systemy fotowoltaiczne, siłownie wiatrowe, pompy ciepła – na etapie projektowania dokumentu nie są znane źródła ciepła pozyskiwania energii).

W kwestii instalacji OZE dotyczącej paneli fotowoltaicznych oraz pomp ciepła, ma ona charakter punktowy i dotyczy przestrzeni już przekształconych antropogenicznie. Z tego powodu nie prognozuje się negatywnego oddziaływania na daną strukturę przyrodniczą, a w ramach realizacji przedsięwzięć nie przewiduje się wpływu na drożność korytarzy. Rodzajem instalacji OZE, które mogłyby oddziaływać w sposób negatywny na daną strukturę przyrodniczą są elektrownie wiatrowe – dobór nieodpowiedniej lokalizacji może wpływać na drożność korytarzy ekologicznych. W tym miejscu podkreśla się jednak, iż projekt Strategii nie wskazuje lokalizacji tego typu inwestycji, a przy jej doborze uwzględniane będą czynniki wskazane w dalszej części dokumentu.

Podsumowując, dokument projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 ma na celu ochronę i poprawę jakości stanu środowiska, a jego założenia nie będą miały wpływu na cele i przedmiot obszaru Natura 2000, cele ochrony Złotógórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz cele ochrony pomników przyrody.

6.1.2. Różnorodność biologiczna, w tym rośliny, zwierzęta i grzyby

Założenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 w znacznej mierze ukierunkowane są na ochronę środowiska przyrodniczego, co znalazło odzwierciedlenie w celu strategicznym 1. *Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek.*

Mając na uwadze wpływ wskazanych projektów strategicznych na różnorodność biologiczną, zaznacza się pozytywne i bezpośrednie oddziaływanie w przypadku przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych oraz adaptacją do zmian klimatu i działalnością ekologiczną. Tworzenie zielonych przestrzeni, zielono-błękitnej infrastruktury, budowy systemów retencji i małej retencji, wpłynie na kreowanie miejsc bytowania, żerowania oraz siedlisk dla gatunków fauny i flory.

Wzmocnienie potencjału turystycznego obszaru niesie ze sobą również potencjalnie negatywne konsekwencje związane ze wzmożoną penetracją turystyczną. Z tego powodu wskazuje się na konieczność wyposażenia obszaru w małą infrastrukturę turystyczną i komunalną, dzięki którym możliwe będzie cywilizowanie i kanalizowanie ruchu turystycznego, w jak najmniejszym stopniu ingerującego w środowisko przyrodnicze.

Realizacja założeń projektu Strategii będzie uwzględniać siedliska przyrodnicze, stanowiące miejsca schronienia, bytowania oraz lęgu dla wielu gatunków zwierząt, a także obszary zbiorowisk roślin. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną w zakresie realizacji projektów strategicznych wskazanych w przedmiotowym dokumencie, jednakże przed rozpoczęciem ich realizacji wskazane jest dokonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej. Aspektami wpływającymi na zanik bioróżnorodności są przede wszystkim: zanikanie siedlisk i korytarzy ekologicznych, zmiany klimatu, zanieczyszczenie środowiska, nadmierna eksploatacja zasobów żywych czy też napływ obcych gatunków inwazyjnych.

Powstawanie nowych elementów infrastruktury drogowej będzie się wiązało z zajęciem terenów pod realizację inwestycji, w tym potencjalnym wycinaniem roślinności. Ponadto, stanowiąc one będą przeszkodę w zakresie przemieszczania się gatunków, co prowadzić może do powstawania „wysp ekologicznych”. Może to również oddziaływać w sposób negatywny na powierzchnie ekosystemów oraz skutkować utratą miejsc korzystnych

do rozrodu, bytowania i żerowania. Zaznacza się, że w przypadku przedsięwzięć związanych z budową infrastruktury przerywanie ciągłości korytarzy ekologicznych należy ograniczać do minimum, a w przypadku, kiedy nie da się tego uniknąć należy zastosować kompensację przyrodniczą, pozwalającą na funkcjonowanie systemów przyrodniczych w oparciu o inne tereny. W zakresie inwestycji związanych z modernizacją infrastruktury drogowej, oddziaływania dotyczyć będą jedynie prac początkowych, ponieważ efekt barierowy już istnieje, a przedsięwzięcia nie wymagają zajęcia nowych terenów.

W przypadku pozostałych zadań inwestycyjnych uwzględnionych w przedmiotowym dokumencie nie przewiduje się potencjalnych negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, w tym roślinność, zwierzęta i grzyby ze względu na ich punktowy charakter.

Część projektów wymienionych w przedmiotowym dokumencie wymagających przeprowadzenia prac o charakterze budowlanym związanych z wykonywaniem remontów, modernizacji lub powstawaniem nowych obiektów może w sposób negatywny, krótkotrwały i bezpośredni wpłynąć na zwierzęta poprzez ich płoszenie oraz generowany hałas. Działania o charakterze budowlanym mogą wpłynąć na czasowe przemieszczanie się ptaków poza miejsce realizacji zadania – będą to jednak oddziaływania chwilowe i odwracalne.

W wyniku prac związanych z termomodernizacją budynków, montażem paneli fotowoltaicznych, wymianą azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest, możliwe jest wystąpienie krótkotrwałych, negatywnych i bezpośrednich oddziaływań na zwierzęta – będą mieć one jedynie charakter punktowy i mało znaczący, ograniczający się do granic obiektu oraz całkowicie odwracalny, związany z generowaniem hałasu. Zgodnie ze wskazaniem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, w celu przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych w sposób bezpieczny dla ptaków (w tym m.in. dla jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*)) oraz nietoperzy, należy dokonać inwentaryzacji przyrodniczej przez osobę z wiedzą z zakresu biologii i ekologii gatunków. Działanie to umożliwi organizację prac tak, by nie były one szkodliwe dla zwierząt. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji. Ponadto po zakończonych działaniach zaleca się umieszczenie budek lęgowych dla jerzyków, wróbli czy nietoperzy.

W przypadku paneli fotowoltaicznych zaznacza się, że wykorzystywane ogniwa fotowoltaiczne posiadają właściwości fotowoltaiczne i samoczyszczące, co łagodzi lub całkowicie eliminuje powstawanie zagrożeń związanych z imitacją powierzchni lustra wody oraz powstawaniem efektu olśnienia, będącym chwilowym oślepieniem powodowanym m.in. odbiciem światła. Zastosowane powłoki ochronne na panelach fotowoltaicznych zwiększają absorpcję energii promieniowania słonecznego i zapobiegają efektowi odbicia światła od powierzchni paneli. Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na zwierzęta z powodu istniejącego już antropogenicznego przekształcenia terenu.

Poddając analizie wpływ siłowni wiatrowych na migrację ptaków oraz innych gatunków zwierząt, a także drożność korytarzy ekologicznych, mogą one powodować śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, zmniejszenie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk, a także zaburzenia funkcjonowania populacji (efekt bariery). Zgodnie z opracowaniem „Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” (Chylarecki P., Paślawska A., Szczecin 2008), zaznacza się, iż elektrownie wiatrowe należą do bez-emisyjnych źródeł wytwarzania energii, dzięki czemu w sposób pozytywny oddziałuje na klimat, powietrze i gleby, co wpływa bezpośrednio na populacje roślin i zwierząt. Ponadto wykorzystanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii w znacznie mniejszym stopniu oddziałuje na środowisko niż w przypadku innych źródeł wytwarzania energii. Wskazuje się również, że prawidłowo zlokalizowane i rozmieszczone elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym awifaunę – w tym miejscu należy mieć jednak na uwadze, że niewłaściwa lokalizacja elektrowni wiatrowych może negatywnie wpłynąć na stan środowiska, w tym populację ptaków. Zaznacza się również, że rodzaj i skala oddziaływania uzależnione są od typu, liczby i lokalizacji turbin wiatrowych, a także zajmowanej powierzchni. Ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na ptaki jest wyższe w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarach intensywnie wykorzystywanych przez ptaki niż inwestycje realizowane na terenach o małym natężeniu. Podsumowując, przy wyborze lokalizacji siłowni wiatrowych należy unikać obszarów intensywnie użytkowanych przez ptaki, miejsc występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności (np. ptaki drapieżne, mewy, rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy), miejsc koncentracji ptaków blaszkodziobych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono

silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków, a także obszarów wyjątkowo cennych dla awifauny.

Ponadto zaznacza się, iż zgodnie z opracowaniem „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008), na terenie gminy Turek nie występują miejsca cenne dla ptaków.

Bazując na opracowaniu „Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze” (wersja II, grudzień 2009), przygotowanym przez Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy, podkreśla się, że budowę elektrowni wiatrowej powinna poprzedzać ocena ich oddziaływania na środowisko, uwzględniającej szczególnie ptaki i nietoperze. Raport powinien być poprzedzony przeprowadzeniem badań polegających na rejestracji głosów nietoperzy, analizie nagrań i wyznaczeniem indeksów aktywności nietoperzy, kontrolami potencjalnych kryjówek kolonii rozrodczych nietoperzy oraz kontrolami obiektów mogących stanowić zimowiska nietoperzy. W przypadku treści ww. raportów, powinny one zawierać przede wszystkim szczegółowy opis stosowanej metodyki, wskazanie obszarów wykluczonych z lokalizacji wiatraków, jeśli takie stwierdzono, propozycje działań łagodzących i zapobiegających (zalecenie niezalesiania terenów, na których staną turbiny, niewprowadzanie ciągów zieleni w ich pobliżu), a także zalecenia dotyczące monitoringu poinwestycyjnego (przez co najmniej 3 lata), badającego śmiertelność nietoperzy i automatyczną rejestrację ich aktywności w pobliżu wiatraków na wysokości osi rotora.

Zgodnie z opracowaniem „Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych” (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), wśród negatywnych oddziaływań farm wiatrowych na awifaunę wyróżnia się możliwość śmiertelnych zderzeń z elementami wiatraków, bezpośrednią utratę siedlisk oraz ich fragmentację i przekształcenia, zmianę wzorców wykorzystania terenu, a także tworzenie efektu bariery. Biorąc pod uwagę negatywne oddziaływanie na chiropterofaunę, wyróżnia się takie czynniki, jak: śmiertelność na skutek kolizji z elektrownią lub uraz ciśnieniowy, utrata lub zmiana tras przelotu, utrata miejsc żerowania, a także zniszczenie kryjówek. Z tego względu, przy wyborze lokalizacji przedsięwzięcia, należy uwzględnić szlaki migracyjne zwierząt (głównie ptaków i

nietoperzy), miejsca ich odpoczynku i żerowania w trakcie sezonowych wędrówek, a także korytarze ekologiczne.

Nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na zwierzęta w przypadku instalacji odnawialnych źródeł energii w formie pomp ciepła (na etapie projektowania dokumentu nie są znane źródła ciepła pozyskiwania energii). Przypuszcza się, iż prowadzone prace mogą chwilowo wpływać na generowanie hałasu i tym samym płoszenie zwierząt.

Część projektów związanych z tworzeniem szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą może wpłynąć w sposób negatywny, krótkotrwały i bezpośredni na faunę i florę. Wiązać się to będzie z generowaniem hałasu spowodowanym możliwymi pracami budowlanymi i montażowymi, dotyczącymi tras rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej (m.in. miejsca wypoczynku, altany, stojaki na rowery). Oddziaływania te nie będą jednak znaczące i ustaną po zakończeniu prac.

Negatywne, krótkotrwałe i bezpośrednie oddziaływanie na zwierzęta może wystąpić również w przypadku prowadzenia prac dotyczących budowy, modernizacji i remontu inwestycji o charakterze liniowym (przede wszystkim sieć kanalizacyjna, wodociągowa, drogowa), generujących hałas, co może powodować płoszenie zwierząt nie tylko w fazie realizacji, ale również eksploatacji. Ponadto, zajęcie terenu pod inwestycje może wpłynąć na utratę miejsc schronienia (dotyczy to przede wszystkim ptaków, małych ssaków i owadów) oraz swobodną migrację zwierząt. Realizacja nowych inwestycji z zakresu infrastruktury drogowej może wpłynąć na zmniejszenie drożności korytarzy ekologicznych występujących w granicach gminy Turek (Dolina Warty i Warta – Jeziersko). W przypadku realizacji tego typu przedsięwzięć wskazane jest uwzględnienie istniejących obszarów form ochrony przyrody, a także utworzenie przejść dla zwierząt. Podkreśla się jednak, iż w ostatecznym rozrachunku korzyści płynące z uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej znacznie przewyższają wszelkie związane z tym nakłady.

Wszelkie przedsięwzięcia przed przystąpieniem do fazy realizacji należy w sposób szczegółowy przeanalizować pod kątem ich oddziaływania na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym. W ramach realizacji założeń dokumentu nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów występujących na obszarze Gminy.

Aby zminimalizować ryzyko nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Podkreśla się, iż wszelkie prace będą prowadzone poza okresem lęgowym i rozrodczym, a w przypadku ptaków przewiduje się umieszczenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Projekty związane z budową systemów retencyjnych w sposób pozytywny wpłyną na utworzenie nowych ekosystemów, siedlisk i gatunków zależnych od wody.

W przypadku planowanych prac związanych z remontami budynków, przed ich podjęciem wskazane jest przeprowadzenie potencjalnego wpływu na siedliska chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. na jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. Należy także zaproponować działania minimalizujące negatywny wpływ na zwierzęta. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

W przypadku prac związanych z budową Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, negatywne oddziaływanie może występować w trakcie prowadzenia prac budowlanych związanych z generowaniem hałasu i płoszeniem zwierząt. Ponadto, potencjalne usuwanie drzew i krzewów pod realizację inwestycji może pozbawić warunków do bytowania, odpoczynku i lęgu.

Podkreśla się, że na etapie opracowywania projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 dokładne informacje dotyczące sposobu realizacji wskazanych przedsięwzięć nie są znane. Przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięć należy szczegółowo rozpoznać teren pod względem możliwego występowania siedlisk zwierząt.

W ramach założeń projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewiduje się potencjalne negatywne, stałe i bezpośrednie oddziaływanie na florę przede wszystkim w przypadku realizacji przedsięwzięć dotyczących budowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej. Czynności mogą być związane z wycięciami roślinności pod teren obiektów w fazie realizacji przedsięwzięcia, a drzewa i krzewy

nieprzeznaczone do wycinki zostaną zabezpieczone przed wystąpieniem potencjalnych uszkodzeń. Na etapie eksploatacji inwestycji nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu na roślinność.

Podobny charakter oddziaływań, tj. negatywny, stały i bezpośredni może wystąpić w przypadku realizacji przedsięwzięć z zakresu tworzenia szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, które dotyczyć mogą wycięcia fragmentów roślinności pod tworzone trasy. Zaznacza się jednak, że wycinka drzew i krzewów zostanie ograniczona do minimum i zastosowane będą działania łagodzące. Należy również podkreślić, że planowana sieć ciągów pieszo-rowerowych w większości będzie powiązana z już istniejącym układem komunikacyjnym, co znacznie ogranicza skalę potencjalnego usunięcia roślinności.

Do przedsięwzięć o negatywnym, bezpośrednim i stałym oddziaływaniu na roślinność zalicza się również budowę, remont i modernizację obiektów, w tym użyteczności publicznej, które dotyczyć mogą wycięcia roślinności pod teren inwestycji.

Nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na rośliny w przypadku instalacji odnawialnych źródeł energii w formie pomp ciepła (na etapie projektowania dokumentu nie są znane źródła ciepła pozyskiwania energii). Przypuszcza się, iż prowadzone prace mogą polegać na przekształcaniu powierzchni ziemi oraz istniejącej roślinności, jednak będą to działania chwilowe i odwracalne.

Znaczna część przedsięwzięć uwzględnionych w projekcie dokumentu dotyczy zagospodarowania przestrzeni publicznych, odnoszących się do tworzenia zielonych przestrzeni, które w sposób znacząco pozytywny, stały i bezpośredni wpłyną na stan i powierzchnię roślinności poprzez tworzenie nowych nasadzeń, ogrodów i parków.

W sposób pozytywny, stały i bezpośredni na dany element środowiska przyrodniczego wpłynie również budowa zbiorników retencyjnych, które stanowić będą nowe miejsca siedliskowe, w tym m.in. dla roślin hydrofitowych.

Przy realizacji przedsięwzięć wskazanych w dokumencie należy mieć na uwadze, by wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją nie doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Drzewa

należy zabezpieczyć przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na placach budowy, np. z wapnem i cementem. W trakcie prac inwestycyjnych należy stosować rozwiązania zapewniające ochronę drzew i gleby, tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) – wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W razie konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, wymagane jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich. Ponadto zaznacza się, iż inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ww. ustawy zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy, wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

Ponadto, drzewa lub krzewy występujące na terenie planowanych inwestycji mogą stanowić siedliska chronionych gatunków zwierząt, m.in. ptaków i nietoperzy. Wobec ww. gatunków zwierząt obowiązują zakazy wymienione w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, m.in. zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, zimowisk lub innych schronień oraz zakaz niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub zerowania. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację przyrodniczą pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy, na drzewach i krzewach, które przewidziane będą do wycinki. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków zwierząt, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji, a w przypadku naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zwrócić się do właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o uzyskanie zezwolenia na odstąpienie od obowiązujących zakazów. Zgodnie z art. 56 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r.

o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.), Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska lub regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych z uwzględnieniem art. 56 ust. 4, 4a, 4b, 4c, 4d i 5 ustawy o ochronie przyrody.

Na etapie opracowywania przedmiotowego dokumentu, nie jest możliwe określenie gatunków drzew i krzewów, które planuje się wykorzystać w zakresie działań związanych z nasadzeniami drzew i krzewów. Podkreśla się jednak, że do środowiska nie będą wprowadzane gatunki obce, które w przyszłości mogą stać się gatunkiem zagrażającym rodzimej bioróżnorodności. Wśród gatunków inwazyjnych wymienia się takie drzewa jak m.in.: jesion pensylwański, dąb czerwony, bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski.

6.1.3. Ludzie

Wskazane cele strategiczne i operacyjne określone w przedmiotowym dokumencie mają na celu podniesienie poziomu i jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Turek, zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej dla osób odwiedzających, a także rozwój gospodarczy Gminy, wpływając tym samym na kreowanie lokalnego rynku pracy.

W przypadku oddziaływań o charakterze potencjalnie znacząco negatywnym przewiduje się chwilowy i bezpośredni wpływ jedynie w fazie realizacji przedsięwzięć związanych z efektywnością energetyczną (termomodernizacje budynków użyteczności publicznej), budową, rozbudową i modernizacją dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budową, modernizacją i remontem kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej, wyznaczeniem i uzbrojeniem terenów inwestycyjnych, rozbudową infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej, budową, remontem i modernizacją obiektów, w tym użyteczności publicznej. Oddziaływania te mogą dotyczyć wzrostu natężenia hałasu, spalin i pyłów pochodzących z maszyn budowlanych. Zaznacza się przy tym, że zarówno hałas, jak i zanieczyszczenia powietrza nie będą przekraczać określonych przepisami norm oraz ustaną po zakończeniu prac, a więc będą w pełni odwracalne.

W fazie eksploatacji podkreśla się stałe pozytywne oddziaływanie w zakresie podniesienia poziomu i jakości życia, zdrowia oraz bezpieczeństwa mieszkańców, a także rozwoju gospodarczego obszaru.

W przypadku prac związanych z budową, rozbudową i modernizacją dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, przewiduje się pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływanie na ludzi przede wszystkim w zakresie zwiększenia poziomu bezpieczeństwa drogowego, usprawnienia lokalnych układów komunikacyjnych, zwiększenia dostępności komunikacyjnej, ograniczenia hałasu oraz zmniejszenia ilości wprowadzanych zanieczyszczeń w obszarach zabudowanych pochodzących z ruchu samochodowego. Czynniki te znacząco pozytywnie wpłyną na podniesienie jakości i poziomu życia lokalnej społeczności.

W zakresie działań dotyczących budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej prognozuje się pozytywny, stały i pośredni wpływ poprzez poprawę dostępności oraz jakości wody pitnej, czy też podniesienie standardów życia, nie tylko pod względem dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej, ale również w zakresie dostępu do szerokopasmowego Internetu. Wskazane działania mają również na celu zwiększenie dostępu do urządzeń sieciowych, w tym szczególnie na obszarach problemowych.

Ponadto, w sposób pozytywny, stały i pośredni ocenia się wpływ działań ukierunkowanych na działalność ekologiczną, co znacznie podniesie świadomość w zakresie aspektów związanych z ochroną środowiska i przełoży się na jakość życia mieszkańców oraz stan zdrowia nie tylko fizycznego, ale również psychicznego.

Przewiduje się, że prace związane z budową, remontem i modernizacją obiektów, w tym użyteczności publicznej będą oddziaływać w sposób pozytywny, stały i pośredni na stan zdrowotny mieszkańców, a także wzrost komfortu codziennego użytkowania (m.in. poprzez ograniczenie przenikalności dźwięków). Ponadto, niewątpliwie pozytywne oddziaływanie na ludzi będą miały przedsięwzięcia związane z rozbudową i modernizacją obiektów kulturalnych, rozwojem działalności Centrum Lokalnej Aktywności, zwiększenia liczby organizowanych wydarzeń, wspieraniem organizacji pozarządowych, a także rozwojem działalności świetlic wiejskich. Ponadto istotnymi przedsięwzięciami dla mieszkańców Gminy są działania uwzględnione w zakresie celu strategicznego 3. *Aktywne i zdrowe społeczeństwo*

w gminie Turek. Wpłyną one w sposób pozytywny, pośredni i stały na system oświatowy, budowanie postaw prozdrowotnych oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa. Kluczowym aspektem jest również budowanie tożsamości lokalnej, przede wszystkim wśród najmłodszych mieszkańców, jak i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Inwestycje dotyczące placówek pomocy społecznej, oświatowych, zdrowotnych oraz mieszkań komunalnych pozwolą na wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców poprzez dogodny dostęp oraz możliwość organizacji inicjatyw społecznych. Ponadto jednym z istotniejszych elementów jest zapewnienie odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej oraz świadczonych usług edukacyjnych, w tym stworzenie odpowiednich warunków do nauki dla uczniów. Kluczowym działaniem jest również zwiększenie dostępności do przedszkoli, wspieranie uzdolnionych lub wykazujących trudności w nauce, a także rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych.

Jednym z kluczowych aspektów pośrednio i bezpośrednio pozytywnie oddziałujących na ludzi są działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, co wpłynie na stopień zadowolenia z życia w danym miejscu, poprawę samopoczucia, poziom atrakcyjności i estetyki obszaru oraz poszerzenie oferowanych form spędzania wolnego czasu dla każdej grupy społecznej. Kreowanie zielonych przestrzeni pozytywnie oddziałuje również na ludzi w zakresie niwelowania hałasu oraz poprawy jakości powietrza. Ponadto, dzięki wskazanym projektom możliwe będzie niwelowanie barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej, ułatwiające poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami oraz wymagającym szczególnego wsparcia.

Prognozuje się znaczący, stały, pozytywny i pośredni wpływ na ludzi w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców poprzez polepszenie stanu powietrza na terenie Gminy. Będzie on polegał głównie na przeprowadzaniu prac termomodernizacyjnych oraz rozwoju szlaków turystycznych, popularyzujących transport rowerowy, pośrednio oddziałując tym samym na zmniejszenie skali emisji spalin pochodzących z transportu samochodowego. Ponadto zaznacza się, iż przeprowadzone termomodernizacje budynków wpłyną na zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków.

W zakresie planowanych zadań dotyczących instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii przewiduje się pośrednie i stałe oddziaływania na ludzi (projekt dokumentu określa takie źródła jak: panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe).

Inwestycje związane z OZE pozwolą ograniczyć spalanie paliw stałych oraz powstawanie gazów cieplarnianych, które niekorzystnie wpływają na jakość powietrza i tym samym zdrowie ludzi.

Przewiduje się znacząco pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływanie na ludzi w zakresie tworzenia szlaków turystycznych, w tym ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Realizacja wskazanych projektów umożliwi szeroki rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców oraz turystów, co w korzystny sposób wpłynie na poziom ich aktywności oraz poprawę jakości życia. Upowszechnianie i promocja obiektów turystycznych oraz posiadanego dziedzictwa kulturowego może w sposób pozytywny wpłynąć nie tylko na atrakcyjność obszaru, ale również na wzmocnienie więzi z miejscem zamieszkania.

W przypadku rozwoju systemów retencji, jako jedne z podstawowych działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu, przewiduje się pośrednie oddziaływanie w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi, minimalizując tym samym potencjalne szkody dla ludzi.

Istotnym elementem oddziałującym na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi jest utylizacja azbestu. Podkreśla się, że szczegółowe lokalizacje oraz dane techniczne dotyczące większości zadań inwestycyjnych nie są znane na etapie opracowywania dokumentu, stąd szczegółowy zakres oddziaływania będzie możliwy do oceny w momencie ustalenia konkretnych wytycznych dla poszczególnych zadań inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę wpływ funkcjonowania elektrowni wiatrowych na warunki życia i zdrowie ludzi, głównym czynnikiem oddziaływania jest generowany hałas, który zakłóca dotychczasowe standardy życia mieszkańców. Generowany on jest przede wszystkim przez łopaty wirnika, które wytwarzają go przełamując opór aerodynamiczny powietrza.

Na etapie budowy inwestycji przewiduje się wzrost natężenia hałasu, spowodowany zwiększonym ruchem transportowym związanym z dostarczeniem części składowych elektrowni, materiałów budowlanych oraz niezbędnego sprzętu na plac budowy. Źródłem hałasu będą także prace ziemne i budowlane. Na etapie rozbiórki może być on spowodowany demontażem urządzeń i ruchem pojazdów wywożących zdemontowane części z terenu

przedsięwzięcia. Będzie on również związany z pracą maszyn dokonujących rekultywacji terenu. W obu przypadkach oddziaływanie to będzie miało charakter krótkotrwały.

Zaznacza się, że poziom hałasu zależy od wielu elementów, w tym m.in.: sposobu rozmieszczenia turbin, ukształtowania terenu, prędkości i kierunku wiatru, a także rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu. Podstawową metodą redukcji uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest zachowanie odpowiedniego dystansu tych instalacji od obszarów objętych normami akustycznymi. Odległość ta powinna być ustalana na podstawie analiz przeprowadzonych przez ekspertów. Ponadto zaznacza się, iż hałas generowany przez elektrownie wiatrowe nie stanowi zagrożenia dla pogorszenia lub utraty słuchu. Ryzyko takie pojawia się dopiero przy poziomie ciśnienia akustycznego przekraczającym 85 dB, natomiast hałas emitowany przez elektrownie wiatrowe nie osiąga tego progu. Przeprowadzone badania wykazały, że infradźwięki emitowane w zakresie od 40 do 120 dB nie powodują negatywnych skutków zdrowotnych. Podkreślono również, że szkodliwe oddziaływanie elektrowni wiatrowych na zdrowie i samopoczucie człowieka często wynika z tzw. efektu nocebo (odwrotność efektu placebo). Objawy takie jak niepokój, depresja, bezsenność, bóle głowy, mdłości czy problemy z koncentracją są powszechnie spotykane u wszystkich ludzi, a brak jest dowodów na to, że ich częstotliwość znacząco wzrasta wśród osób mieszkających w pobliżu farm wiatrowych (co prowadziłoby do tzw. „zespołu turbiny wiatrowej”). Efekt nocebo wiąże pojawianie się tych objawów nie z rzeczywistym źródłem dyskomfortu (jak farmy wiatrowe), lecz z negatywnym nastawieniem i brakiem akceptacji ich obecności. W odniesieniu do dźwięków emitowanych przez turbiny wiatrowe, brak jest dowodów na to, aby hałas lub infradźwięki generowane przez elektrownie wiatrowe miały negatywny wpływ na zdrowie czy samopoczucie człowieka, pod warunkiem, że turbiny nie znajdują się zbyt blisko miejsc stałego zamieszkania⁸. Zaznacza się, iż na moment opracowywania dokumentu nie jest znana lokalizacja omawianego przedsięwzięcia, jak również szczegółowe dane techniczne. Podsumowując podkreśla się, iż realizacja zadania spełniać będzie normy określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

⁸ Strycki M., Mielniczuk K., *Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych*, GDOŚ, Warszawa 2011

Ponadto podkreśla się, iż biorąc pod uwagę lokalizację turbiny wiatrowej na wysokości ok. 100 m nad poziomem gruntu, poziom pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez elementy elektrowni znajdującej się na poziomie terenu (na wysokości 2 m) jest minimalny⁹.

W czasie pracy urządzenia występują również drgania wynikające z działania turbin i przekładni. Ich wielkość jest jednak niewyczuwalna przez człowieka, przez co nie oddziałuje na pogorszenie jego zdrowia.

Wśród pozytywnych czynników wymienić można natomiast wzrost wartości nieruchomości zlokalizowanej w sąsiedztwie farm wiatrowych, a także walory turystyczne jednostki samorządu terytorialnego. Istotnym aspektem jest również zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i emisji gazów cieplarnianych, co pozytywnie wpływa na zdrowie ogólne społeczności, zmniejszając ryzyko wystąpienia chorób układu oddechowego.

6.1.4. Woda

Jednym z kluczowych aspektów w zakresie zapewnienia odpowiedniego stopnia ochrony środowiska jest realizacja przypisanych celów środowiskowych zarówno dla jednolitych części wód powierzchniowych, jak i podziemnych.

W zakresie większości zadań inwestycyjnych przewiduje się pozytywny wpływ na stan wód. W przypadku projektów dotyczących budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej i wodociągowej, w fazie eksploatacji, przewidywane jest pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływanie na stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych poprzez ograniczenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska. Pozytywny i pośredni wpływ przewiduje się również na zdrowie ludzi. Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej umożliwia bardziej skuteczne oczyszczanie ścieków, co przekłada się na wyższą jakość oczyszczonego wody trafiającej do środowiska, podniesienie poziomu bezpieczeństwa funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej, minimalizując tym samym ryzyko wystąpienia szkód względem środowiska przyrodniczego i ludzi. W trakcie prac budowlanych ścieki bytowe gromadzone będą w przenośnych kontenerach sanitarnych zlokalizowanych na zapleczu socjalnym i systematycznie wywożone i opróżniane zgodnie z obowiązującymi zasadami. W

⁹ Ibidem

związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko wodne. Właściwie zaprojektowane i utrzymane sieci kanalizacyjnej zmniejszają infiltrację nieczystości do wód gruntowych, co chroni zasoby wód podziemnych przed zanieczyszczeniem. Oddziaływania negatywne związane z budową sieci kanalizacyjnej dotyczyć będą etapu budowy – zaznacza się jednak, iż ustąpią po zakończeniu prac budowlanych. W związku z powyższym inwestycja ta jest kluczowa dla zrównoważonego rozwoju gminy Turek oraz ochrony środowiska przyrodniczego.

Jednym z działań planowanych w ramach Strategii dotyczy wsparcia mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach, gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej. Realizacja tego zadania niesie za sobą wiele korzyści, w tym m.in. ograniczenie obecności szkodliwych substancji w środowisku oraz zmniejszenie konieczności budowy dużych infrastrukturalnych systemów kanalizacyjnych. Umożliwiają również zrównoważone gospodarowanie wodą poprzez jej recykling. Woda po oczyszczeniu może być ponownie wykorzystana do celów niekonsumpcyjnych, co przyczynia się do oszczędności wody pitnej i zmniejsza presję na lokalne zasoby wodne. Właściwie zaprojektowane i utrzymywane oczyszczalnie ścieków zmniejszają ryzyko lokalnych zanieczyszczeń, które mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców oraz jakość życia w danej społeczności. Odpowiednia eksploatacja oczyszczalni minimalizuje możliwość wycieków i nieszczelności. Wśród niekorzystnych aspektów przydomowych oczyszczalni ścieków wymienić można potencjalne niewłaściwe użytkowanie – mniejsze systemy mają niższą odporność na nagłe przeciążenia hydrauliczne oraz zmiany liczby użytkowników. Aby zapobiec tym problemom, warto zastosować odpowiednio duży osadnik wstępny, który pomoże ograniczyć przeciążenia.

Brak realizacji wskazanych w projekcie Strategii działań może negatywnie wpłynąć na stan wód podziemnych poprzez obniżenie poziomu wód gruntowych oraz pogorszenie stanu chemicznego wskutek niekontrolowanego przedostawania się zanieczyszczeń do cieków wodnych oraz gleby. Zaniechanie realizacji działań zarówno o charakterze edukacyjnym, jak i inwestycyjnym, może negatywnie oddziaływać na stan JCW. Ponadto, zaniechanie działań utrzyma presję antropogeniczną, co z pewnością zwiększy ilość zanieczyszczeń trafiających do środowiska.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w rozdziale 3.4., na terenie gminy Turek zlokalizowanych jest 6 JCWP zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, a ich stan ogólny określony jest jako zły. Ponadto gmina znajduje się w obrębie jednej JCWPd, której stan ogólny ocenia się jako dobry. Cel środowiskowy, zarówno pod względem stanu chemicznego, jak i ilościowego, określony jest jako dobry. Biorąc pod uwagę ustalenia określone w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry stwierdza się, iż działania wskazane w projekcie Strategii, tj.: rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach, gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej, adaptacja do zmian klimatu, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury (systemów retencji i małej retencji) oraz edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników) przyczynią się do ich realizacji poprzez minimalizację przedostawania się zanieczyszczeń (przede wszystkim ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, jak również z innych źródeł związanych z działalnością antropogeniczną) zarówno do wód, jak i gleb.

Projekt Strategii wskazuje działania dotyczące rozbudowy układu drogowego. Inwestycje w tym zakresie mogą wpłynąć na okresowe zaburzenia poziomu wód gruntowych. Zaznacza się jednak, że po zakończeniu prac budowlanych powinien on ulec stabilizacji. Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być substancje ropopochodne związane z nowopowstałymi odcinkami dróg. Z tego względu zaznacza się konieczność przestrzegania zakazu odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska. Ponadto, na stan wód wpływ mają również zanieczyszczenia pochodzące ze spływów deszczowych i roztopowych z nawierzchni dróg. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury drogowej mogą oddziaływać także na warunki hydrogeologiczne i gruntowo-wodne wód podziemnych. W tym miejscu zaznacza się, że kluczowym aspektem w zakresie ograniczenia negatywnego wpływu inwestycji na dany element środowiska jest odpowiednia lokalizacja, uwzględniająca strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód, a także projektowanie oczyszczalni ścieków gospodarczych i opadowych. Wśród czynników zapobiegających wskazuje się również

na wprowadzenie zakazu przewozu substancji niebezpiecznych na drogach, które przebiegają przez strefy zasilania ujęć wód oraz pozostałych chronionych zasobów wodnych.

Prognozuje się również pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływanie na dany element środowiska przyrodniczego poprzez działania z zakresu racjonalnej gospodarki odpadami, adaptacji do zmian klimatu oraz działalności ekologicznej, które wpłyną na ograniczenie ilości nielegalnie wprowadzanych odpadów do wód, co w sposób znaczący wpłynie na ich jakość oraz stan ekosystemów.

Do planowanych projektów, które w sposób pozytywny, bezpośredni i stały oddziaływać będą na stan wód powierzchniowych i podziemnych zalicza się również przedsięwzięcia dotyczące zielono-błękitnej infrastruktury, wpływające na oszczędzanie zasobów wodnych. Zagospodarowanie opadu w miejscu jego występowania pozwoli ograniczyć skutki suszy i istniejących niedoborów wody, a także umożliwi zasilanie warstw wodonośnych. Ponadto, stosowanie roślin hydrofitowych pozwoli na filtrację zanieczyszczeń i tym samym doprowadzi do poprawy czystości wód.

Budowa infrastruktury OZE nie wymaga budowy zaplecza socjalnego oraz infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, dlatego też nie istnieje konieczność poboru wody i odprowadzania ścieków na etapie eksploatacji. Zarówno w przypadku fazy realizacji, jak i likwidacji przedsięwzięcia woda dostarczana będzie w zbiorczych opakowaniach dla celów spożywczych. Plac budowy wyposażony będzie w mobilne kabiny sanitarne typu toi-toi. Droga wewnętrzna do kontenerowych stacji elektroenergetycznych zostanie wykonana z kruszywa umożliwiającego swobodną infiltrację wód opadowych do gruntu. Pozwoli to na zachowanie aktualnego stanu hydrologicznego terenu przedsięwzięcia i obszarów sąsiednich.

Ponadto podkreśla się, iż budowa systemów retencyjnych wpisuje się w cele środowiskowe wskazane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335).

W związku z powyższym, działania te nie wpłyną na pogorszenie jakości wód, w tym nie będą oddziaływać na zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych, określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjętym rozporządzeniem

Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 r., poz. 335).

Jednocześnie podkreśla się, iż ocena oddziaływania poszczególnych zadań na jakość środowiska wodnego dokonywana będzie na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Poprawnie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie identyfikuje możliwości eliminacji ewentualnych negatywnych wpływów na cele ochrony JCW.

6.1.5. Powietrze

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewiduje zadania inwestycyjne związane z efektywnością energetyczną oraz działalnością ekologiczną (termomodernizacje budynków, rozwój OZE, modernizację źródeł ciepła), które w sposób znaczący, bezpośredni, stały i pozytywny wpłyną na jakość powietrza na analizowanym terenie poprzez minimalizowanie emisji gazów cieplarnianych do powietrza atmosferycznego pochodzących z wykorzystywania surowców energetycznych i tym samym wydają się konieczne do wykonania w zakresie przeciwdziałania skutkom postępujących zmian klimatu.

Zaznacza się krótkotrwałe i negatywne oddziaływanie w zakresie zwiększenia emisji pyłów i gazów, spowodowane wykonywaniem szeregu prac budowlanych, konstrukcyjno-montażowych oraz wzmożonym ruchem samochodów ciężarowych, a więc jedynie w fazie realizacji przedsięwzięć związanych z budową, remontem i modernizacją budynków użyteczności publicznej. Wpływ ten będzie miał jedynie charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny, ograniczony do miejsca prowadzenia prac, co nie powinno wpłynąć negatywnie na stan jakości powietrza w dłuższej perspektywie czasu.

Co więcej, zadania mające na celu utworzenie szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych, w sposób pozytywny, stały i bezpośredni wpłyną na jakość powietrza na analizowanym obszarze, promując i rozwijając transport zrównoważony (rowerowy oraz publiczny).

W ramach projektów z zakresu budowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą techniczną przewiduje się negatywne, krótkotrwałe i bezpośrednie oddziaływanie

na powietrze w zakresie prowadzenia prac remontowych związane z emisją spalin i pyłów pochodzących z urządzeń i maszyn budowlanych. Zaznacza się, że uciążliwości związane z zanieczyszczeniem powietrza nie będą znaczące, będą miały charakter krótkotrwały, lokalny i ustaną po zakończeniu fazy realizacji. Ponadto, inwestycje związane z infrastrukturą drogową w sposób pozytywny, stały i bezpośredni wpłyną na zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń wskutek upłynnienia ruchu na szlakach komunikacyjnych. Inwestycje dotyczące infrastruktury drogowej, w tym budowa obwodnic, będą miały pozytywny wpływ na jakość powietrza. Zaznacza się, że realizacja ww. działań powinna uwzględniać rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływania na środowisko, w tym m.in. stosowanie zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych, zapobiegające rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń i hałasu. Budowa obwodnic wpłynie na płynność ruchu, co może przełożyć się na obniżenie stopnia emisji zanieczyszczeń.

Istotnym elementem jest podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców – mają oni znaczący wpływ na jakość powietrza. Działania w danym zakresie będą ukierunkowane na określenie wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi, rośliny, zwierzęta oraz otoczenie, możliwości i sposobów efektywnego wykorzystania paliw, form korzystania ze zrównoważonych form transportu, czy też zdefiniowanie odpowiedzialności człowieka w ramach wpływu na stan powietrza.

Na jakość powietrza atmosferycznego w sposób pozytywny wpłynie infrastruktura OZE – wytworzona energia przyczyni się do obniżenia zapotrzebowania na energię pochodzącą ze źródeł konwencjonalnych, wpływając na obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza, w tym gazów cieplarnianych. Zanieczyszczenie powietrza przewidywane jest jedynie w fazie realizacji przedsięwzięcia, poprzez emisję pyłów, spalin pochodzących z wykorzystywania maszyn i urządzeń w ramach montażu.

6.1.6. Hałas, wibracje, pole elektromagnetyczne

Realizacja projektów strategicznych wskazanych w przedmiotowym dokumencie w sposób stały, pozytywny i pośredni wpłynie na ograniczenie hałasu przede wszystkim poprzez działania związane z budową, rozbudową i modernizacją dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą – stosowanie nowoczesnych nawierzchni asfaltowych, a także upłynnienie ruchu drogowego skutecznie umożliwi jego redukcję.

W sposób pośredni, stały i pozytywny przewiduje się również wpływ przedsięwzięć związanych z rozwojem ciągów pieszo-rowerowych – powstawanie nowych i modernizacja istniejących szlaków rowerowych korzystnie wpłynie na ograniczenie ruchu samochodowego, będącego jednym z głównych źródeł hałasu.

Czynnikiem wpływającym na ograniczenie hałasu jest również zagospodarowanie przestrzeni publicznych i związane z tym tworzenie terenów zielonych, które oprócz pozytywnego wpływu na jakość powietrza, podnoszenia atrakcyjności przestrzeni publicznych i standardów życia mieszkańców, pełnią również funkcje akustyczne – stanowią naturalną barierę tłumiącą hałas.

Przewiduje się wystąpienie uciążliwości dla środowiska związanych ze wzmożonym hałasem i wibracjami o negatywnym i krótkotrwałym charakterze, dotyczących prac budowlanych, remontowych oraz modernizacyjnych powstałych w wyniku użytkowania maszyn i urządzeń mechanicznych. Podkreśla się, że czynności te będą wykonywane w porze dziennej przy użyciu sprawnego sprzętu budowlanego, przy zachowaniu określonych norm hałasu. Zaznacza się, iż oddziaływania te będą mieć charakter lokalny i ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych. Wśród przedsięwzięć zawartych w dokumencie, które mogą krótkotrwale oddziaływać na klimat akustyczny gminy Turek wymienia się:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych, wiaduktów, parkingów, chodników oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej,
- Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację systemu oświetlenia ulicznego na ekologiczne, budowę przejść dla pieszych, sygnalizacji świetlnej i poprawę stanu oznakowania drogowego,
- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców,
- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej,
- Rozbudowa i modernizacja obiektów kulturalnych dostosowana do potrzeb różnych grup społecznych,
- Utworzenie Domu Kultury/Centrum Kultury wraz z otaczającą infrastrukturą,
- Wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych,

- Remont i modernizacja mieszkań komunalnych,
- Rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego,
- Budowa infrastruktury OZE na terenie Gminy (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe); zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,
- Podniesienie poziomu ochrony powietrza poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- Rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych względem potrzeb oraz doposażanie obiektów w pomoce naukowe,
- Likwidowanie barier architektonicznych infrastruktury drogowej i w budynkach użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Zaznacza się jednak, że hałas, wibracje i drgania pojawiające się w wyniku realizacji ww. inwestycji występować będą jedynie w fazie początkowej, dotyczącej prac budowlanych i modernizacyjnych, a poziom hałasu nie będzie przekraczał norm wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. 2014 poz. 112). Zmiany te będą miały charakter przejściowy i krótkotrwały. Ponadto wszystkie działania prowadzone będą przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych technik (BAT), uwzględniając metody zapewniające oszczędność energii i zasobów surowcowych.

Podsumowując, realizacja przedsięwzięć wskazanych w projekcie przedmiotowego dokumentu nie wpłynie w sposób znaczący i negatywny na stan klimatu akustycznego Gminy. Krótkotrwałe i negatywne oddziaływania mogą wystąpić na etapie realizacji poszczególnych działań, jednakże ostatecznie przewiduje się pozytywny wpływ na klimat akustyczny, szczególnie poprzez rozwój ciągów pieszo-rowerowych poprzez zmniejszenie ruchu pojazdów silnikowych.

W ramach realizacji przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii nie przewiduje się wystąpienia promieniowania elektromagnetycznego. Ponadto zaznacza się, że na podstawie wykonanych pomiarów na terenie gminy Turek w 2022 roku nie zaobserwowano przekroczonych poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.

6.1.7. Powierzchnia ziemi, gleby oraz rzeźba terenu

Realizacja projektów wskazanych w przedmiotowym dokumencie dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą może wpłynąć w sposób negatywny, krótkotrwały i bezpośredni na powierzchnię ziemi wyłącznie w fazie realizacji, związanej z prowadzeniem prac remontowo-budowlanych oraz wykopami. Po ich zaprzestaniu, teren zostanie uprzątnięty i doprowadzony do stanu wyjściowego. W fazie eksploatacji prognozuje się neutralny, stały i bezpośredni wpływ infrastruktury drogowej w zakresie zmiany ukształtowania powierzchni ziemi oraz zajęcia gruntów pod realizację poszczególnych inwestycji. Działania związane z rozwojem infrastruktury drogowej spowodują wzrost powierzchni utwardzonych, na których osadzać się mogą ścieki deszczowe. Ich ilość zależy od stopnia zanieczyszczenia atmosfery, rodzajów nawierzchni, placów i chodników, transportu kołowego, a także intensywności i czasu trwania opadów. Wśród głównych zanieczyszczeń wymienia się: zawiesiny ogólne, węglowodory, metale ciężkie oraz chlorki i środki chemiczne stosowane do utrzymania odpowiedniego stanu dróg w okresie zimowym. Ścieki deszczowe spływają pod wpływem grawitacji ze szczelnych powierzchni do przydrożnych rowów, pobliskich cieków wodnych, infiltrując w ten sposób do gruntu. W związku z tym konieczne jest zastosowanie odpowiednich systemów odprowadzania i podczyszczania zanieczyszczonych wód opadowych, co uniemożliwi przedostanie się szkodliwych substancji do wód i gleb. Ponadto lokalizacja nowych ciągów infrastruktury drogowej wiąże się ze zniszczeniem warstwy roślinnej, zmianą charakteru użytkowania gruntów, usunięciem warstwy glebowej oraz zmianami warunków hydrologicznych.

W ramach prac dotyczących budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej przewiduje się wystąpienie negatywnych, krótkotrwałych i bezpośrednich oddziaływań jedynie w fazie realizacji przedsięwzięć dotyczących prowadzenia prac instalacyjno-remontowo-budowlanych oraz wykopów, które ustaną wraz z ich zakończeniem i nie będą znaczące. Podkreśla się, że w fazie eksploatacji prognozuje się znacząco pozytywny, stały i pośredni wpływ na powierzchnię ziemi poprzez minimalizację ilości zanieczyszczeń/ścieków odprowadzanych do gleby.

Przebudowa, remont i modernizacja już istniejących obiektów oraz elementów infrastruktury technicznej nie będzie miała znaczącego, stałego i negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi ze względu na już istniejące zagospodarowanie danego obszaru.

W zakresie prac związanych z tworzeniem szlaków turystycznych, w tym rowerowych i wodnych wraz z infrastrukturą, przewiduje się negatywne, krótkotrwałe i bezpośrednie oddziaływanie na powierzchnię ziemi dotyczące tworzenia szlaków rowerowych oraz instalacji elementów małej architektury, związane z pracami o charakterze budowlanym. Będą to jednak działania, które nie wpłyną w sposób znacząco negatywny na powierzchnię ziemi, a służyć będą rozwojowi transportu zrównoważonego, oddziałującego pozytywnie na wszystkie elementy środowiska przyrodniczego. Należy również podkreślić, że planowana sieć ciągów pieszo-rowerowych w większości może być powiązana z już istniejącym układem komunikacyjnym.

Istotnym elementem w ramach realizacji wskazanych projektów strategicznych jest odprowadzanie i oczyszczanie ścieków oraz wód opadowych i roztopowych, które kumulując zanieczyszczenia pochodzące z powietrza, wód, gleby czy też powierzchni ulic stanowią jedno z poważniejszych zagrożeń dla środowiska. Zaznacza się, że istnieje możliwość ich minimalizowania poprzez stosowanie filtrów, separatorów, odstożników czy też systematyczny monitoring. Ponadto, odprowadzenie wód do odbiornika powinno odbywać się w oparciu o wymogi ochrony wód i prawa wodnego.

Przedsięwzięciem, które w sposób stały, negatywny i bezpośredni będzie oddziaływać na dany element środowiska przyrodniczego jest wyznaczenie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych, co wiązać się będzie z wykonaniem prac o charakterze budowlanym i tym samym przekształceniem powierzchni ziemi.

W przypadku budowy infrastruktury OZE (siłownie wiatrowe, panele fotowoltaiczne), przewiduje się negatywny wpływ na powierzchnię ziemi jedynie w fazie realizacji inwestycji poprzez posadowienie w gruncie konstrukcji pod panele fotowoltaiczne za pomocą wciskania lub wbijania, bez użycia fundamentów betonowych, co znacznie ograniczy oddziaływanie na powierzchnię ziemi. W związku z tym, że w fazie realizacji nie powstaną żadne odpady czy ścieki, które mogłyby zanieczyścić gleby, nie przewiduje się negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi. Na etapie realizacji generowane odpady zbierane będą w sposób

selektywny i magazynowane w miejscach do tego przystosowanych oraz przekazywane podmiotom uprawnionym do odzysku lub unieszkodliwienia.

Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi w przypadku instalacji odnawialnych źródeł energii w formie pomp ciepła (na etapie projektowania dokumentu nie są znane źródła ciepła pozyskiwania energii).

Pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływania na powierzchnię ziemi i gleby przewiduje się w przypadku projektów związanych z racjonalną gospodarką odpadami – odpowiednie systemy segregacji i gospodarowania nimi wpłyną na ograniczenie składowania w miejscach do tego nieprzeznaczonych (np. lasy, łąki, pola), w tym również powstawania dzikich wysypisk śmieci.

Przedsięwzięcia, które w sposób negatywny, krótkotrwały i bezpośredni wpłyną na powierzchnię ziemi dotyczą budowy zbiorników wodnych – prace związane będą z przekształceniem powierzchni ziemi poprzez prace wykopowe. Ponadto wystąpić może naruszenie struktury glebowej spowodowanej obecnością maszyn i urządzeń. Podkreśla się jednak, że obszary wokół planowanych inwestycji będą uwzględniać założenia zielono-błękitnej infrastruktury zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, a negatywne oddziaływania ustąpią wraz z zakończeniem prac. W związku z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych zbiorników wodnych przewiduje się wzrost generowanych odpadów przez użytkowników, w związku z czym konieczne jest wprowadzenie i egzekwowanie odpowiednich zasad zagospodarowania tych terenów.

Realizacja zadania związanego z budową Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wpłynie w sposób pozytywny, długotrwały i bezpośredni na powierzchnię ziemi, minimalizując zjawisko nieodpowiedniego gospodarowania odpadami i zapobiegając przedostawaniu się szkodliwych substancji do gleb.

6.1.8. Krajobraz

Analizując wpływ projektów strategicznych z zakresu efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków), budowy, rozbudowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz budowy, remontu i modernizacji obiektów, w tym użyteczności publicznej może wystąpić krótkotrwały, negatywny i bezpośredni negatywny wpływ na krajobraz, związany z obecnością maszyn, urządzeń oraz przeprowadzanych prac remontowych. W fazie eksploatacji przewiduje się natomiast neutralny wpływ realizacji wskazanych projektów na kształtowanie istniejącego krajobrazu Gminy, ponieważ prowadzenie prac przewiduje się na terenach już zagospodarowanych, przekształconych antropogenicznie oraz ograniczonych lokalnie. Działania związane z układem transportowym w sposób stały i bezpośredni wpłyną na przekształcenie krajobrazu poprzez tworzenie nowych ciągów komunikacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, co wymaga zajęcia większej powierzchni terenów, a powstałe elementy mogą pełnić dominującą funkcję w krajobrazie. Negatywny, stały i bezpośredni wpływ na dany element wywierać mogą również zastosowane ekrany akustyczne oraz możliwe usunięcia roślinności. Podkreśla się jednak, że prace związane z modernizacją istniejących obiektów będą mieć pozytywny wpływ na krajobraz w związku z wymianą elementów infrastruktury odznaczających się złym stanem technicznym. Ponadto pozytywnym aspektem jest tworzenie nowych punktów widokowych, umożliwiających obserwację otoczenia czy też otwarcia krajobrazowe.

Zaznacza się, że przedsięwzięcia dotyczące budowy, remontu i modernizacji obiektów, w tym użyteczności publicznej wpłyną w sposób pozytywny, bezpośredni i stały na krajobraz poprzez poprawę walorów estetycznych budynków i przestrzeni publicznych.

W fazie eksploatacji przedsięwzięć związanych z racjonalną gospodarką odpadami przewiduje się pozytywne, pośrednie i stałe oddziaływanie na krajobraz ze względu na utrzymanie czystości i porządku, ograniczanie miejsc przeznaczanych na składowanie odpadów, redukując tym samym ingerencję w krajobraz.

Pośredni, stały i pozytywny wpływ na krajobraz możliwy jest również w przypadku prowadzenia edukacji ekologicznej mieszkańców – prawidłowo ukształtowane postawy mogą wpłynąć na dbałość o czystą, wspólną przestrzeń.

W fazie realizacji przedsięwzięć związanych z adaptacją do zmian klimatycznych przewiduje się krótkotrwały, negatywny i bezpośredni wpływ na krajobraz, związany z obecnością maszyn i urządzeń w ramach prac związanych z budową systemów retencyjnych. Należy podkreślić, że budowa zbiorników w sposób stały i bezpośredni będzie wpływać neutralnie na krajobraz, stając się jednym z jego elementów i wkomponowując się w uwarunkowania przestrzenne Gminy. Zbiorniki wodne przyczynią się również do pozytywnych zmian poprzez m.in. wprowadzenie zbiorowisk roślinnych, wpływając tym samym na ogólną estetykę obiektów.

Opierając się na opracowaniu „Zalecenia w zakresie uwzględnienia wpływu farm wiatrowych na krajobraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko” (Badora K., GDOŚ, Warszawa 2017), wśród głównych działań ograniczających negatywny wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz wyróżnia się następujące czynniki:

- zasada różnicowania reżimu ochronnego,
- zasada ograniczenia liczebności turbin w farmie,
- zasada nawiązywania rozmieszczenia elektrowni wiatrowych do geometrii struktury krajobrazu,
- zasada budowania punktowego oddziaływania elektrowni,
- zasada niedopuszczania do lokalizacji turbin wiatrowych w tle układów ruralistycznych i urbanistycznych,
- zasada koncentracji elektrowni w poszczególnych planach panoramy,
- zasada zwartości,
- zasada równomiernej gęstości,
- zasada lokalizacji w linii horyzontu,
- zasada ochrony przedłużeń osi drogowych,
- zasada dekoncentracji farm,
- zasada ograniczania efektu skumulowanego z liniami elektroenergetycznymi,
- zasada jednolitości,

- zasada ochrony istniejących dominant w układach ruralistycznych,
- zasada doboru kolorystyki.

Projektami o znacząco pozytywnym, stałym i bezpośrednim oddziaływaniu na krajobraz są przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej. Działania te wpłyną w sposób pozytywny na zagospodarowanie przestrzenne obszaru oraz walory estetyczne.

Podkreśla się, że lokalizacja projektów wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 uwzględniać będzie założenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania oraz istniejące walory ekologiczne, estetyczne i kulturowe, zachowując tym samym ważne i charakterystyczne cechy krajobrazu. Założenia projektu Strategii mają również na celu minimalizację zjawiska rozproszenia zabudowy, co przyczyni się do wykorzystania przestrzeni już przekształconych antropogenicznie oraz do zachowania jak największej powierzchni otwartej, biologicznie czynnej i utrzymującej posiadane walory przyrodnicze.

6.1.9. Klimat

Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się coraz intensywniejsze zjawiska dotyczące postępujących zmian klimatycznych – nawałne deszcze, długotrwałe upały i okresy bezwietrzne, burze śnieżne występujące w okresie wiosennym, trąby powietrzne i huragany latem. Zjawiska te skutkują zniszczeniami i stratami w zakresie infrastruktury, dóbr materialnych, sektorze gospodarczym, czy też rolnictwie. W związku z powyższym, Ministerstwo Środowiska opracowało dokument „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dokument ten ma na celu ograniczenie gospodarczych i społecznych ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi, wskazując cele i kierunki działań w procesie adaptacji do zmian klimatu.

Celem głównym SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Dokument wyznacza również 6 celów strategicznych: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, rozwój transportu w warunkach zmian klimatu, zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu, stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu oraz kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Na podstawie analizy trendów zmian klimatu w Polsce do 2030 r. przewiduje się wzrost liczby dni z temperaturą powyżej 25°C, temperatury średniej rocznej, długość okresów mokrych, wydłużenie okresu wegetacyjnego, natomiast zmniejszeniu ulegnie liczba dni z pokrywą śnieżną.

Zmiany klimatyczne oddziałują na takie sfery jak: gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, leśnictwo, energetyka, rolnictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszaru zurbanizowane, budownictwo oraz zdrowie.

Przeprowadzone analizy wykazały, iż sytuacje nadmiaru lub deficytu wód będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Szczególnym zagrożeniem są powodzie błyskawiczne, wywołane przez obfite opady deszczu. Zmniejszająca się liczba dni z pokrywą śnieżną ma wpływ zarówno pozytywny, jak i negatywny (niższe prawdopodobieństwo powodzi, przy możliwym pogorszeniu struktury gleby i kondycji ekosystemów). Szczególnie narażone na ryzyko niedoborów wody jest rolnictwo – bazując na danych KLIMADA, województwo wielkopolskie nie jest zagrożone deficytem wody dostępnej dla gospodarki. Zaznacza się, iż na zwiększone ryzyko powodzi związane jest również z niewłaściwą gospodarką przestrzenną (prowadzenie inwestycji na terenach zagrożonych), jak i działalność antropogeniczna.

Zmiany klimatyczne mogą również wpłynąć na różnorodność biologiczną i obszary prawnie chronione. Ocieplenie się klimatu może spowodować migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych oraz wycofywaniem się gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem. Zmiany w reżimie hydrologicznym mogą również spowodować zwiększenie liczby powodzi, suszy, osuwisk ziemi, czy też erozji wodnej

w korytach cieków. Ponadto, możliwe jest zanikanie małych powierzchniowych zbiorników wodnych, stanowiących miejsca bytowania dla licznych gatunków.

W przypadku leśnictwa, zmiany klimatyczne mogą oddziaływać na składy gatunkowe i typy lasów. Wzrost temperatury, a także zmniejszanie się grubości i czasu zalegania pokrywy śnieżnej sprzyja spadkowi wilgotności w lasach, co wpływa na zwiększone ryzyko wystąpienia pożarów. Pozytywnym aspektem zachodzących zmian jest zmniejszenie częstotliwości chorób grzybowych, co związane jest z wydłużonym okresem suchym.

Odnosząc się do wpływu zmian klimatycznych na energetykę, występujące sieci napowietrzne są narażone na awarie spowodowane silnymi wiatrami, skutkując ograniczeniem w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców. W przypadku energetyki wiatrowej, przewiduje się pogorszenie warunków energetycznych, co związane jest z nieprzewidywalnością występowania silnych wiatrów, huraganów oraz długich okresów bezwietrznych. Zaznacza się, że wzrost znaczenia OZE powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych. W przypadku energii słonecznej, przewiduje się poprawę warunków w okresie letnim ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie ich w okresie zimowym ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem.

Zmiany klimatyczne w rolnictwie, w tym w szczególności odnoszących się do temperatury i opadów, mogą prowadzić do poprawy warunków dla roślin ciepłolubnych, takich jak: kukurydza, słonecznik, soja, winorośle, czy też pszenica. Zwiększenie temperatury może również wpłynąć na zagrożenie ze strony szkodników roślin uprawnych. Wzrost częstotliwości i intensywności susz wpłynie na zwiększenie zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Prognozuje się również przesuszanie gleby, a także występujące intensywne opady. Powyższe czynniki mogą skutkować również we wzroście cen za produkty rolne.

Wśród podstawowych zadań, które powinny być wdrażane na terenie Gminy w zakresie adaptacji do zmian klimatu, wyróżnia się przede wszystkim: ochronę struktur przyrodniczych i terenów biologicznie czynnych, zachowanie spójności i drożności sieci ekologicznej, przeciwdziałanie wzrostowi temperatury na terenach zabudowanych i jego skutkom, zwiększenie retencji poprzez wydłużenie czasu obiegu wody i spowolnienie jej odpływu.

Kolejnym elementem, na który wpływ mają zachodzące zmiany klimatyczne, jest transport. Silne wiatry powodują zniszczenia infrastruktury drogowej i pojazdów, zaburzając tym samym płynność przejazdu. Wysokie temperatury również oddziałują w sposób negatywny zarówno na pojazdy, jak i elementy infrastruktury drogowej.

W zakresie gospodarki przestrzennej i obszarów zurbanizowanych, prognozuje się zmniejszenie zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności, w tym m.in. przez zwiększone ryzyko powodziowe, osuwiskowe, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, czy też deficyt wody. Obszary zurbanizowane/miasta zagrożone są występowaniem wyspy ciepła, silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą, skutkującą w deficycie wody w miastach. Ulewne deszcze stanowią zagrożenie dla infrastruktury miejskiej poprzez podtopienia, osuwiska i związane z tym zniszczenie ciągów komunikacyjnych, budynków i mienia.

Odnosząc się do budownictwa, przewiduje się duże wahania wartości ekstremalnych w zakresie takich zjawisk jak wiatry i opady – z tego względu oddziaływanie tych czynników powinno być uwzględnione w zakresie projektowania zarówno posadowienia, jak i konstrukcji niosącej budowli. Opady deszczu silnie oddziałują na sprawność sieci kanalizacyjnych, a także w zakresie warunków lokalizacji obiektów na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz występowania osuwisk.

Zachodzące zmiany klimatyczne oddziałują również na zdrowie człowieka, szczególnie poprzez stwarzanie warunków dla wzrostu zanieczyszczeń powietrza i wody, rozwoju bakterii powodujących zakażenia pokarmowe, a także choroby zakaźne przenoszone przez owady. Istotnym zagrożeniem jest również zwiększona zachorowalność na raka skóry, a także choroby układu krążenia i oddechowego. Ponadto wydłużenie sezonów pylenia roślin mogą nasilić objawy alergiczne. Podsumowując, zmiany klimatyczne będą wpływać nie tylko na funkcjonowanie i aktywność instytucji systemu ochrony zdrowia, ale również na jakość życia i zdrowia społeczności.

Jednym z ważniejszych założeń uwzględnionych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 jest adaptacja do zmian klimatycznych, będąca procesem przystosowywania do istniejących i przyszłych warunków klimatycznych oraz wynikających z nich skutków. Wskazane działania mają na celu również zapobieganie możliwym

zniszczeniu infrastruktury technicznej, minimalizację potencjalnych strat w rolnictwie oraz innych sektorach gospodarki.

W przypadku działań dotyczących rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, przewiduje się pozytywny, stały i bezpośredni wpływ na klimat w zakresie łagodzenia skutków suszy oraz powodzi. Zadanie to pełni wiele funkcji, w tym m.in. zatrzymanie wody deszczowej w miejscu opadu, pochłanianie dwutlenku węgla i zmniejszanie stopnia zanieczyszczenia powietrza, łagodzenie efektu miejskiej wyspy ciepła, zachowanie ciągłości ekologicznej, czy też promowanie zrównoważonych rozwiązań.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na klimat przewiduje się w przypadku wszystkich zadań z zakresu efektywności energetycznej, które mają na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, minimalizowanie zapotrzebowania na energię wytwarzaną z tradycyjnych źródeł i tym samym poprawę jakości powietrza. Istotnym elementem o tożsamym oddziaływaniu w danym zakresie jest podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, co umożliwi tworzenie pozytywnych wzorców oraz wdrażania dobrych praktyk i nawyków w celu oszczędzania zasobów naturalnych oraz ograniczania emisji zanieczyszczeń (m.in. poprzez korzystanie ze zrównoważonych środków transportu, korzystanie z OZE, zrównoważoną konsumpcję).

Uwzględniając przedsięwzięcia dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej, budowy, remontu i modernizacji obiektów, w tym użyteczności publicznej przewiduje się chwilowe negatywne i bezpośrednie oddziaływanie na klimat i mikroklimat ze względu na emitowanie zanieczyszczeń pochodzących z maszyn i urządzeń budowlanych do atmosfery.

W ramach oddziaływania projektów strategicznych na klimat, w tym mikroklimat, prognozuje się również pozytywny, pośredni i stały wpływ w zakresie tworzenia szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą techniczną, co umożliwi redukcję emisji spalin.

6.1.10. Zasoby naturalne

W przypadku realizacji przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, nie przewiduje się znacząco negatywnego i stałego oddziaływania na stan zasobów naturalnych. Jedynie w fazie realizacji przedsięwzięć związanych z budową, rozbudową i modernizacją dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budową, modernizacją i remontem kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej oraz budową, remontem i modernizacją obiektów, w tym użyteczności publicznej przewiduje się wykorzystanie paliw do zasilania maszyn i urządzeń stosowanych w pracach o charakterze budowlanym, jednak mając na uwadze lokalny charakter inwestycji, skalę przedsięwzięć oraz stosowanie rozwiązań proekologicznych, nie powinny one wpłynąć na dany komponent środowiska.

W ramach wszystkich realizacji projektów z zakresu efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków, infrastruktura OZE) prognozuje się pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na zwiększenie wykorzystywania odnawialnych surowców energetycznych, co oddziaływać będzie również na ograniczenie powstawania zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych do powietrza atmosferycznego.

Pozytywny, stały i pośredni wpływ na zasoby naturalne przewiduje się w przypadku działań wymienionych w ramach adaptacji do zmian klimatu i działalności ekologicznej.

Korzystne i bezpośrednie oddziaływania na dany element środowiska przyrodniczego przewiduje się również w zakresie prowadzenia działań z zakresu racjonalnej gospodarki wodnej, przede wszystkim w zakresie magazynowania wód opadowych w zbiornikach małej retencji, stanowiąc tym samym ochronę przed skutkami nasilonych opadów, jak i rezerwę w czasie występowania okresów suszy.

Pozytywny wpływ na zasoby naturalne wystąpi również w ramach realizacji przedsięwzięć z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych – tworzenie zielonych przestrzeni w sposób korzystny wpłynie na powierzchnie czynne biologicznie, a także na rozwój fauny i flory na terenie Gminy.

6.1.11. Zabytki

W ramach wskazanych projektów strategicznych nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na zabytki. Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na dany element środowiska przyrodniczego prognozuje się natomiast w przypadku przedsięwzięć związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, w tym szczególnie w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcie to ma na celu zachowanie i ochronę posiadanych zasobów.

Biorąc pod uwagę szczegółowość projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nie przewiduje się, aby wskazane zadania inwestycyjne miały w sposób potencjalnie negatywny oddziaływać na dany element środowiska przyrodniczego. Ponadto założenia dokumentu nie przewidują zmiany sposobu zagospodarowania przestrzeni, na których zlokalizowane są zabytki. Należy również zaznaczyć, że wszelkie prace związane z obiektami zabytkowymi będą uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, spełniając wszelkie wymogi konserwatorskie.

6.1.12. Dobra materialne

Przewiduje się, że realizacja zadań inwestycyjnych wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 w sposób pozytywny, stały i bezpośredni wpłynie na dobra materialne, będące przedmiotem podejmowanych przedsięwzięć. Na skutek podjętych prac poprawie ulegnie stan budynków, infrastruktury drogowej i technicznej, zabytków, terenów rekreacyjno-sportowych, zielonych oraz przestrzeni publicznych. Jednym z kluczowych aspektów jest uzbrojenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną, co w sposób znacząco pozytywny, pośredni i stały oddziaływać będzie na poziom konkurencyjności gospodarczej, a także atrakcyjność obszaru dla lokalnej społeczności, wpływając tym samym na ich jakość i poziom życia.

6.1.13. Ryzyko wystąpienia poważnych awarii dla ludzi i środowiska

W związku z planowaną realizacją założeń projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nie przewiduje się wystąpienia poważnych awarii dla ludzi i środowiska.

6.1.14. Oddziaływania skumulowane

Mając na uwadze charakter, brak szczegółowych danych oraz nieokreśloną lokalizację projektów zamieszczonych w przedmiotowym dokumencie, nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, powodujących niekorzystne zmiany w środowisku w przypadku realizacji założeń dokumentu. Ponadto, wskazane działania realizowane będą w granicach gminy Turek, a więc będą one rozlokowane przestrzennie. Nie określono również dokładnego czasu realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Ze względu na lokalny i chwilowy charakter działań wskazanych w przedmiotowym dokumencie, nie przewiduje się oddziaływania na powietrze, wodę i klimat akustyczny istniejących i projektowanych terenów podlegających ochronie akustycznej zlokalizowanych w sąsiedztwie obszaru opracowania.

Jednocześnie zaznacza się, że szczegółowa ocena dotycząca danego oddziaływania będzie wymagana w przypadku postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczących realizacji poszczególnych projektów strategicznych.

7. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Podstawowym celem Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 jest zapewnienie obecnym i przyszłym mieszkańcom wysokiej jakości życia przy wykorzystaniu istniejących potencjałów. Przedmiotowy dokument wskazuje następującą wizję rozwoju: *w roku 2034 Gmina Turek jest miejscem przyjaznym do zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego. To obszar z rozwiniętą gospodarką, infrastrukturą techniczną oraz społeczną. To miejsce bezpieczne i ekologiczne, w którym stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia szczęśliwych mieszkańców.*

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wskazuje również trzy cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, które umożliwią wyeliminowanie istniejących barier rozwojowych oraz realizację przyjętej wizji rozwoju. Podkreśla się, że wskazane cele są zgodne z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym, uwzględniając aspekty dotyczące ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego. Wśród potencjalnych skutków braku realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewiduje się:

- pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz warunków bezpieczeństwa w przypadku braku realizacji projektów związanych z infrastrukturą drogową, przede wszystkim poprzez zwiększenie emisji spalin, hałasu oraz wysoki stopień natężenia ruchu,
- brak wykorzystania istniejących potencjałów rozwojowych dotyczących turystyki,
- brak realizacji działań z zakresu adaptacji do zmian klimatu,
- niezachowanie właściwego stanu obiektów dziedzictwa kulturowego,
- pogorszenie stanu środowiska wskutek odprowadzania ścieków wprost do środowiska, co stanowi zagrożenie sanitarne i ekologiczne, a ponadto oddziałuje na poziom i jakość życia mieszkańców,
- brak rozwoju terenów zielonych stanowiących ostoje dla zwierząt, skupisk roślin przyjaznych ptakom i owadom oraz obszarów pełniących funkcję rekreacyjno-wypoczynkową dla lokalnej społeczności,

- dalszą emisję niebezpiecznych substancji, zwiększenie zapotrzebowania na energię cieplną i jej zużycie w budynkach w przypadku braku realizacji działań z zakresu termomodernizacji budynków,
- spadek poziomu i jakości życia mieszkańców, w tym osłabienie więzi społecznych w związku z brakiem działań z zakresu budowy obiektów kulturowych, sportowych oraz rekreacyjnych,
- intensyfikacja zjawiska rozproszonej zabudowy, wpływającej na ład przestrzenny Gminy, a także problemy z uzbrojeniem terenów mieszkalnych w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- pogłębienie problemów społecznych występujących na terenie Gminy,
- zatrzymanie rozwoju gospodarczego i obniżenie poziomu przedsiębiorczości w przypadku braku realizacji działań z zakresu wyznaczenia i uzbrojenia terenów inwestycyjnych, wspierania mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych, aktywizacji zawodowej czy też organizacji kursów i szkoleń podnoszących kompetencje lokalnej społeczności,
- zwiększenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska na skutek niewystarczającej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz niedostatecznej promocji dobrych praktyk,
- dalsze wykorzystywanie paliw kopalnych generujących szkodliwe zanieczyszczenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców spowodowane brakiem inwestycji w ramach odnawialnych źródeł energii,
- zwiększenie ryzyka zanieczyszczania środowiska naturalnego, w tym gleb i wód podziemnych, spowodowane brakiem rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej, co może wpłynąć na nieosiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych dla poszczególnych JCW,
- zagrożenie występującej różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody,
- minimalizacja korzyści środowiskowych wynikających ze stosowania najnowszych rozwiązań technologicznych,
- brak zgodności z zasadami ochrony środowiska uwzględnionymi w dokumentach krajowych i międzynarodowych.

Wyznaczone cele i kierunki działań w projekcie Strategii mają na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego gminy Turek. Odstąpienie od ich realizacji może negatywnie wpłynąć na wdrażanie ekologicznych rozwiązań oraz ograniczyć rozwój obszaru w sposób zrównoważony. Ponadto, spowoduje to niewykonanie zadań, które są kompatybilne i spójne z dokumentami nadrzędnymi dla przedmiotowego dokumentu. W związku z tym, ich realizacja wydaje się wskazana i w pełni uzasadniona - wyżej wymienione negatywne konsekwencje braku realizacji zadań inwestycyjnych udowodniły słuszność ich przeprowadzenia.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Potencjalne negatywne oddziaływania dotyczące realizacji poszczególnych inwestycji powinny być minimalizowane lub też całkowicie ograniczane, w tym m.in. poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację, a także eksploatację przedsięwzięć. Ponadto zaznacza się konieczność wdrażania dobrych praktyk z zakresu ochrony środowiska na wszystkich etapach prowadzonych prac dotyczących poszczególnych zadań.

Analiza skutków wdrażania wskazanych w dokumencie działań inwestycyjnych wskazała, że negatywne oddziaływania mogą wystąpić głównie w fazie realizacji, na etapie prac budowlanych. Jednocześnie podkreśla się, że projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 nie jest dokumentem określającym szczegółowe parametry z zakresu wyznaczonych projektów inwestycyjnych, a jego założenia w sposób znaczący przyczynią się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego gminy Turek.

Wśród działań ograniczających i minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko o charakterze organizacyjno-administracyjnym wymienia się:

- odpowiednie przeprowadzenie procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć, zgodne z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska,
- prowadzenie systematycznego monitoringu podejmowanych działań inwestycyjnych, analiza oraz podejmowanie stosownych decyzji w stosunku do otrzymanych wyników,
- zwiększenie świadomości proekologicznej lokalnej społeczności,
- lokalizacja przedsięwzięć na podstawie dokonanych inwentaryzacji przyrodniczych,
- lokowanie inwestycji poza obszarami cennymi przyrodniczo,
- uwzględnianie zasad zrównoważonego zagospodarowania terenu.

Wymaga się, by wszelkie przedsięwzięcia związane z infrastrukturą drogową, techniczną, budową, remontem i modernizacją obiektów użyteczności publicznej oraz zagospodarowaniem przestrzeni publicznych wykonane zostały zgodnie z zasadami dobrych praktyk w danym zakresie. Przede wszystkim należy uwzględnić taką koncepcję i rozwiązania, by były one zgodne z istniejącym ukształtowaniem terenu. Wśród istotnych kwestii wyróżnia się także aspekty związane z omijaniem siedlisk przyrodniczych, tworzeniem przejść migracyjnych dla zwierząt, instalacją ogrodzeń ochronnych, projektowaniem pasów zieleni izolacyjnej czy też kanalizacji deszczowych wraz z ich podczyszczaniem. Zakłada się, iż inwestycje te nie mogą stanowić zagrożenia dla systemów przyrodniczych oraz kolidować lub znacznie ograniczać funkcjonowanie korytarzy ekologicznych.

Tabela 28. Proponowane działania minimalizujące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034

Elementy środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące i zalecenia
Formy ochrony przyrody	▪ Lokalizacja zaplecza budowy, na które składa się m.in. baza materiałowo-sprzętowa poza obszarem Natura 2000 oraz pozostałymi obszarami objętymi ochroną prawną.
Ludzie	▪ Wprowadzanie oznakowania na obszarach objętych pracami budowlanymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa. ▪ Prowadzenie prac w porze dziennej przy zastosowaniu sprawnych maszyn i urządzeń, stosując właściwą organizację pracy w taki sposób, aby nie dopuszczać do nadmiernego zapylenia, emisji hałasu i spalin oraz ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych. ▪ Nadzór i kontrola nad przestrzeganiem przepisów prawa budowlanego. ▪ Lokowanie zielonych ekranów akustycznych. ▪ Stosowanie odpowiednich systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia wykorzystywane w pracach budowlanych. ▪ Lokowanie zaplecza inwestycji na terenie położonym możliwie najdalej od zabudowy mieszkaniowej.
Zwierzęta	▪ Wykonywanie inwentaryzacji budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy przed realizacją przedsięwzięcia. ▪ Prowadzenie prac instalacyjnych poza okresem lęgowym ptaków. ▪ Przywrócenie stanu siedlisk sprzed podejmowanych interwencji. ▪ Zapobieganie pojawieniu się zwierząt na obszarze realizowanych inwestycji. ▪ Realizowanie działań w możliwie jak najkrótszym czasie. ▪ Zakładanie nowych siedlisk poprzez tworzenie kompleksów leśnych, zespołów roślinnych, systemów nasadzeń. ▪ Tworzenie przejść migracyjnych dla zwierząt. ▪ Stosowanie warstw antyrefleksyjnych zapobiegających efektowi odbicia światła, mogącego stanowić zagrożenie dla ptactwa. ▪ W przypadku planowanych prac związanych z remontami budynków, przed ich podjęciem wskazane jest przeprowadzenie analizy potencjalnego wpływu na siedliska chronionych gatunków ptaków, w tym m.in. na jerzyka (<i>Apus apus</i>) i wróbla (<i>Passer domesticus</i>) oraz nietoperzy. Należy także zaproponować działania minimalizujące i kompensujące negatywny wpływ na zwierzęta. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji.

	▪ Zapewnienie ochrony zwierząt w czasie prowadzenia prac termomodernizacyjnych oraz instalacyjnych odnawialnych źródeł energii (m.in. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych). ▪ Umieszczenie budek lęgowych dla jerzyków, wróbli i nietoperzy na elewacjach budynku. ▪ Stosowanie maszyn i urządzeń, które w jak najmniejszym stopniu emitują hałas i zanieczyszczenia. ▪ Wprowadzenie ograniczenia prędkości w miejscach regularnego bytowania zwierząt.
Rośliny	▪ Zachowanie terenów biologicznie czynnych oraz tworzenie nowych obszarów zieleni urządzonej. ▪ Przeprowadzanie ręcznych wykopów w pobliżu systemów korzeniowych. ▪ Zabezpieczanie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego. ▪ Odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych. ▪ Przenoszenie siedlisk. ▪ Ograniczanie liczby drzew podlegających wycince, a w przypadku konieczności usunięcia dokonanie nasadzeń zastępczych oraz prowadzenie prac poza okresem lęgowym. ▪ Zakładanie nowych siedlisk poprzez tworzenie kompleksów leśnych, zespołów roślinnych, systemów nasadzeń. ▪ Jak największe ograniczenie rozmiarów placów budowy. ▪ Zabezpieczenie przed uszkodzeniem drzew i krzewów na czas wykonywania prac. ▪ Przechowywanie paliw oraz tankowanie maszyn i urządzeń poza obszarem realizacji przedsięwzięć. ▪ Przestrzeganie zakazu składowania materiałów budowlanych w zasięgu systemów korzeniowych drzew.
Woda	▪ Prowadzenie kontroli szczelności zbiorników paliw płynnych urządzeń wykorzystywanych do prac budowlanych w celu zapobiegania skażeniu środowiska substancjami ropopochodnymi. ▪ Zapewnienie dostępu do przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet przy pomocy samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. ▪ Zabezpieczenie obszarów zaplecza prac budowlanych. ▪ Zabezpieczanie magazynowanych materiałów budowlanych przed kontaktem z wodami opadowymi w celu zapobiegania skażenia środowiska gruntowo-wodnego. ▪ Zachowanie szczególnej ostrożności przy wykonywaniu prac budowlanych w pobliżu zbiorników i cieków wodnych. ▪ Stosowanie instalacji umożliwiających odprowadzanie ścieków opadowych z dróg oraz ich oczyszczanie. ▪ Ograniczanie zmian stosunków wodnych. ▪ Uwzględnianie celów środowiskowych dla jednolitych części wód.

	▪ Zapewnienie ochrony wód powierzchniowych, m.in. poprzez odwodnienie pasa drogowego za pomocą systemu wpustów ulicznych i przykanalików do kanalizacji deszczowej, co ograniczy spływ zanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych do gruntu i wód podziemnych. ▪ Przechowywanie paliw oraz tankowanie maszyn i urządzeń poza obszarem realizacji przedsięwzięć. ▪ Składowanie materiałów budowlanych odbywać się będzie na powierzchni utwardzonej oraz w odpowiedniej odległości od zbiorników wodnych.
Powietrze i klimat	▪ Tworzenie pasów zieleni komunikacyjnej stanowiących barierę dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń oraz zwiększanie powierzchni terenów zielonych. ▪ Popularyzowanie środków transportu nieemitujących zanieczyszczeń lub emitujących je w mniejszym stopniu, w tym propagowanie transportu publicznego. ▪ Prowadzenie robót budowlanych z zachowaniem wysokiej kultury, tj.: utrzymanie porządku na placach budowy, ograniczenie w największym możliwym stopniu pracy silników maszyn i urządzeń, ograniczenie prędkości jazdy pojazdów na obszarze budowy, jeśli to możliwe – prowadzenie prac nawierzchniowych w okresie letnim, gdy temperatura mas bitumicznych i odparowanie substancji odorotwórczych jest niższe. ▪ Stosowanie maszyn i urządzeń, które w jak najmniejszym stopniu emitują hałas i zanieczyszczenia. ▪ Odpowiednia organizacja czasu pracy, polegająca m.in. na minimalizowaniu jałowej pracy maszyn i urządzeń.
Hałas, wibracje, pola elektromagnetyczne	▪ Prowadzenie prac w porze dziennej przy zastosowaniu sprawnych maszyn i urządzeń, stosując właściwą organizację pracy w taki sposób, aby nie dopuszczać do nadmiernego zapylenia, emisji hałasu i spalin. ▪ Stosowanie cichych nawierzchni. ▪ Stosowanie tzw. zielonych ekranów akustycznych. ▪ Dobór gatunków roślin, pełniących funkcje dźwiękochłonną, dostosowanych do wymogów istniejących siedlisk. ▪ W przypadku realizacji przedsięwzięcia w pobliżu zabudowy mieszkaniowej ograniczenie prędkości pojazdów dowożących materiały budowlane w celu minimalizowania drgań oraz hałasu.
Powierzchnia ziemi	▪ Ograniczenie ilości generowanych odpadów, które należy segregować i właściwie magazynować. ▪ Zapewnienie odpowiedniego utwardzenia i odwodnienia parkingów przeznaczonych dla sprzętów budowlanych na czas prowadzenia prac. ▪ Zebranie wierzchniej warstwy gleby (humusu) przed rozpoczęciem prac oraz jej ponowne rozdeponowanie po zakończeniu prac. ▪ Przechowywanie paliw oraz tankowanie maszyn i urządzeń poza obszarem realizacji przedsięwzięć.

	▪ Zapewnienie odpowiedniego zaplecza sanitarnego w formie przenośnych sanitariatów, których zawartość powinny odbierać podmioty do tego uprawnione. ▪ Stosowanie sprawnych maszyn i urządzeń, które w jak najmniejszym stopniu emitują hałas i zanieczyszczenia. ▪ Składowanie materiałów budowlanych na powierzchni utwardzonej oraz w odpowiedniej odległości od zbiorników wodnych. ▪ Systematyczne sprzątanie placu budowy, z jednoczesnym zraszaniem terenu. ▪ Pokrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie, aby nie doszło do ich wydostania się na zewnątrz. ▪ Prowadzenie prac ze szczególną starannością, w sposób zapewniający minimalne przekształcenie terenu, a po zakończonych pracach budowlanych przywrócenie terenu do stanu poprzedniego. ▪ Przygotowanie placu budowy i jego zaplecza przy założeniu przekształcenia jak najmniejszej powierzchni terenu.
Krajobraz	▪ Realizacja inwestycji w nawiązaniu do istniejącego ukształtowania terenu. ▪ Prowadzenie procesu konsultacji społecznych w zakresie kształtowania przestrzeni publicznych. ▪ Tworzenie zielonych przestrzeni publicznych.
Zasoby naturalne	▪ Minimalizowanie zużycia wody, materiałów i surowców, oraz ich użycie zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami.
Zabytki i dobra materialne	▪ Wykonywanie prac remontowych zabytkowych obiektów w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034

Projekt Strategii wskazuje kierunki rozwojowe gminy Turek do 2034 roku, choć skutki wdrażanych przedsięwzięć mogą być widoczne w dłuższej perspektywie czasu. Przedmiotowy dokument pełni rolę planu działania nie tylko dla władz, ale również mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Przedstawione projekty strategiczne i kierunki działań określono w sposób ogólny, deklaracyjny oraz w większości nie wskazujący konkretnej lokalizacji czy też zakresu czasowego realizacji. Ponadto projekt Strategii nie precyzuje szczegółowych informacji na temat parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych. Istotną kwestię stanowi również zmiana uwarunkowań finansowych i ciągłego postępu technologicznego.

W celu weryfikacji skutków wdrażania dokumentu przeprowadzany będzie bieżący monitoring.

Wśród proponowanych działań alternatywnych, które mogą być stosowane na etapie realizacji projektów strategicznych wymienić można:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- warianty „0” (brak realizacji inwestycji).

Podkreśla się, że dla przedmiotowego dokumentu na obecnym etapie nie jest możliwe określenie konkretnych działań alternatywnych w odniesieniu do założeń projektu Strategii ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu, brak szczegółowych parametrów lokalizacyjnych i technicznych. Wskazanie możliwych działań alternatywnych dla poszczególnych zadań inwestycyjnych możliwe będzie na etapie ewentualnych postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Biorąc pod uwagę ostatni wariant „0”, tj. brak realizacji inwestycji podkreśla się, że nie oznacza on braku wpływu na środowisko – zaniechanie wykonania danych przedsięwzięć może przyczynić się do generowania niekorzystnych konsekwencji dla środowiska. Zaznacza się również, że założenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 odnoszą się do zwiększenia poziomu i jakości życia mieszkańców, propagowania zrównoważonych form transportu, ochrony zasobów środowiska przyrodniczego oraz adaptacji do zmian klimatycznych, wspierając tym samym rozwój lokalnej gospodarki. Mając na uwadze powyższe przewiduje się, że brak realizacji założeń przedmiotowego dokumentu wpłynie w sposób negatywny na wszystkie elementy środowiska przyrodniczego gminy Turek.

Jednocześnie podkreśla się, że w przypadku braku rozwiązań alternatywnych dla realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz jeżeli czynności podlegające zakazom nie są szkodliwe dla zachowania gatunku we właściwym stanie ochrony, możliwe jest uzyskanie zezwolenia w trybie art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

10. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W ramach określenia skutków realizacji postanowień projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034, przeprowadzony zostanie monitoring pozwalający na określenie otrzymywanych rezultatów. Umożliwia on również wczesną reakcję na potencjalne negatywne zjawiska, wpływające na stopień realizacji Strategii. Za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Turek, Rada Gminy Turek, a także Urząd Gminy Turek, jednostki organizacyjne oraz partnerzy Gminy. Projekt Strategii wskazuje, że monitoring prowadzony będzie w oparciu o tabelę ewaluacyjną, stanowiącą załącznik nr 3 do Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Ponadto, informacje o postępach w realizacji założeń dokumentu corocznie uwzględnianie będą w Raporcie o stanie Gminy Turek.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy ooś, organ opracowujący projekt dokumentu jest obowiązany do prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. W związku z ww. ustaleniami, monitoring ten będzie prowadzony corocznie za pomocą wskaźników przedstawionych w kolejnej tabeli.

Tabela 29. Wskaźniki monitoringu skutków realizacji przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko

Komponent środowiska	Wskaźnik	Częstotliwość przeprowadzania monitoringu
Powierzchnia ziemi, gleba	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu Gminy (szt.)	corocznie
	liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.)	
	procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%)	

Różnorodność biologiczna	liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.)	corocznie
Krajobraz	stopień pokrycia Gminy MPZP (%)	corocznie
	liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (szt.)	
	stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (%)	
Klimat	liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.)	corocznie
Woda	długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej (km)	corocznie
	procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%)	
Ludzie	ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy (Mg)	corocznie
	długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (m)	
	liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej (os.)	
	liczba uczestników akcji prozdrowotnych (os.)	
Powietrze	liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji (szt.)	corocznie
	liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy (szt.)	
	liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła	

	długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych (m)	
	liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury (szt.)	
Zabytki	liczba odnowionych gminnych obiektów zabytkowych (szt.)	corocznie

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Gmina Turek zlokalizowana jest w znacznej odległości od granic kraju. Nie przewiduje się, aby wymienione w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przedsięwzięcia inwestycyjne wykraczały swoim oddziaływaniem poza granice administracyjne kraju. Ponadto, nie przewiduje się, by ich realizacja znacząco oddziaływała na środowisko. Zadania te dotyczyć będą obszaru gminy Turek, w tym przede wszystkim zabudowy oraz infrastruktury technicznej, a więc będą miały charakter lokalny. Wskazane w dokumencie projekty inwestycyjne mają na celu poprawę nie tylko jakości życia lokalnej społeczności, ale również stanu i ochrony środowiska przyrodniczego.

12. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 odnosi się do określonych celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, a także planowanych projektów strategicznych. Na czas opracowywania dokumentu nie jest możliwe wskazanie szczegółowych rozwiązań technicznych, lokalizacji, skutków realizacji przedsięwzięć oraz wystąpienia potencjalnych konfliktów o charakterze przestrzennym i funkcjonalnym ze środowiskiem.

Większość wymienionych przedsięwzięć posiada charakter inwestycyjno-budowlany o nieznanych parametrach technicznych, a ich przewidywana realizacja odbywać się będzie w sposób wielowymiarowy i długotrwały, wskutek czego nie jest możliwe zdefiniowanie precyzyjnych oddziaływań na środowisko. Nawiązując do istoty dokumentu, jakim jest

strategia rozwoju podkreśla się, iż określone cele oraz planowane przedsięwzięcia będą w sposób stały, pozytywny, pośredni i bezpośredni oddziaływały na stan środowiska przyrodniczego. Jednocześnie nie przewiduje się realizacji projektów na terenach objętych ochroną prawną, negatywnego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów i powiązania z innymi obszarami.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Sporządzona została zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.) oraz uzgodnionym zakresem i stopniem szczegółowości z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu.

Podstawowym celem niniejszego dokumentu jest określenie potencjalnego oddziaływania na elementy środowiska przyrodniczego realizacji i wdrażania założeń projektowanego dokumentu strategii. Zadaniem prognozy jest również określenie stopnia spójności dokumentów nadrzędnych wobec przedmiotowego opracowania. Ponadto, jednym z kluczowych aspektów jest informowanie mieszkańców o potencjalnym wystąpieniu skutków wdrażanych ustaleń na środowisko przyrodnicze.

W ramach projektu strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne:

- *Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w gminie Turek,*
- *Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Turek,*
- *Wysoki poziom sfery społecznej w gminie Turek.*

Głównym celem Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024 - 2034 jest wykorzystanie lokalnych potencjałów w celu podniesienia poziomu konkurencyjności, zapewniając tym samym odpowiedni poziom i jakość życia wszystkich mieszkańców. Dokument ten wyznacza cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym, uwzględniając w znacznym stopniu założenia zrównoważonego rozwoju, co stanowi narzędzie

do realizacji określonej wizji rozwoju: w roku 2034 Gmina Turek jest miejscem przyjaznym do zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego. To obszar z rozwiniętą gospodarką, infrastrukturą techniczną oraz społeczną. To miejsce bezpieczne i ekologiczne, w którym stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia szczęśliwych mieszkańców.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 obejmuje:

- Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko,
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody,
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu,
- Przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko,
- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów,

- Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034,
- Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
- Streszczenie w języku niespecjalistycznym,
- Spis rysunków i tabel,
- Spis załączników.

Ponadto prognoza przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

W wyniku przeprowadzonej analizy wykazano spójność projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 z założeniami określonymi w dokumentach na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym m.in. z Agendą na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego czy też Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 zastosowano dane Głównego Urzędu Statystycznego, opracowania ekofizjograficzne, dane przestrzenne oraz opracowania Państwowego Monitoringu Środowiska. Ponadto, autor kierował się posiadaną wiedzą stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W celu wykazania oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, wskazane zadania inwestycyjne pogrupowano w następujące obszary tematyczne:

- Efektywność energetyczna i poprawa jakości powietrza,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- Budowa, modernizacja i remont kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej,
- Tworzenie szlaków turystycznych, w tym pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych,
- Adaptacja do zmian klimatycznych i działalność ekologiczna,
- Budowa, remont i modernizacja obiektów, w tym użyteczności publicznej,
- Racjonalna gospodarka odpadami,
- Podniesienie jakości świadczonych usług społecznych,
- Podniesienie poziomu przedsiębiorczości Gminy.

Wpływ poszczególnych przedsięwzięć na elementy środowiska przedstawiono w postaci macierzy oddziaływań, stosując następujące oznaczenia:

Lp.	Oznakowanie	Rodzaj oddziaływania
1.		brak oddziaływania, neutralne
2.		potencjalne negatywne
3.		potencjalne pozytywne
4.	B	bezpośrednie
5.	P	pośrednie
6.	W	wtórne
7.	S	skumulowane
8.	K	krótkoterminowe
9.	Ś	średnioterminowe
10.	D	długoterminowe
11.	St	stałe
12.	Ch	chwilowe

Gmina Turek zlokalizowana jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie tureckim, a jej powierzchnia wynosi 109 km². Jest to tzw. gmina obwarzankowa, otaczająca miasto Turek. W 2022 roku liczyła ona 10 652 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosiła 97,5 os./km². Biorąc pod uwagę zasoby wodne, na terenie Gminy zlokalizowanych jest 6 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), zagrożonych niespełnieniem celów środowiskowych, a ich stan ogólny określony został jako zły. Ponadto obszar położony jest w obrębie jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd), którego stan ogólny ocenia się jako dobry. Ponadto, w granicach Gminy zlokalizowany jest jeden Główny Zbiornik Wód Podziemnych. W gminie Turek dominują przede wszystkim gleby słabe – V i VI klasy bonitacyjnej, determinując tym samym uprawę żyta, ziemniaków, a także hodowlę trzody chlewnej i bydła.

Wśród głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Turek wymienia się przede wszystkim emisję antropogeniczną (obiekty komunalne, gospodarstwa domowe), emisję transportową (transport indywidualny) oraz działające zakłady przemysłowe. Analizując jakość powietrza atmosferycznego, na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2022, gminę Turek zakwalifikowano do strefy wielkopolskiej. W przypadku ochrony zdrowia ludzi, dla większości badanych zanieczyszczeń uzyskała ona klasę A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu docelowego (wyjątek stanowił benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz pył zawieszony PM_{2,5}), natomiast pod względem ochrony roślin, strefę wielkopolską zaliczono do strefy A.

Zdecydowaną większość terenów leśnych, zlokalizowanych na terenie Gminy, stanowią lasy publiczne, należące do Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, a powierzchnia lasów na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie 25,7 ar. Wśród występujących form ochrony przyrody wyróżnia się Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz cztery pomniki przyrody.

Na analizowanym obszarze występują również 2 obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego, do których zalicza się dwór w Słodkowie oraz karczmę i wozownię w Szadowie Pańskim.

Na stan klimatu akustycznego wpływ ma przede wszystkim istniejący układ komunikacyjny, na który składają się głównie drogi krajowe nr 72 (relacji Konin – Rawa

Mazowiecka) oraz nr 83 (relacji Turek – Sieradz), a także droga wojewódzka nr 470 (relacji Kościelec – Kalisz).

Bazując na danych Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie wielkopolskim, na terenie gminy Turek nie zaobserwowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.

Na terenie gminy Turek nie istnieją zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Do głównych problemów ochrony środowiska na terenie gminy Turek zalicza się m.in. takie czynniki jak zła jakość powietrza w sezonie grzewczym, natężenie ruchu przy głównych szlakach komunikacyjnych, zła jakość wód powierzchniowych, niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz przemieszanie zabudowy o charakterze przemysłowym i usługowym z mieszkaniową.

Szczegółowa analiza spójności projektu Strategii z dokumentami nadrzędnymi, w tym min. z Agendą 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, 8. Programem działań w zakresie środowiska UE, Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityką Energetyczną Polski do 2040 r., Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.), Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Polityką ekologiczną państwa 2030 czy też Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wykazała znaczny stopień zgodności określonych celów oraz założeń.

Niniejsze opracowanie przedstawia oddziaływanie wskazanych projektów strategicznych na następujące elementy środowiska przyrodniczego: cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także pozostałe formy ochrony przyrody, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne. Zaznacza się, że projekt Strategii nie określa szczegółowych informacji dotyczących sposobu realizacji, stosowanej technologii oraz dokładnej lokalizacji przedsięwzięć. Precyzyjne dane określone zostaną na etapie ich przygotowywania, w tym uzyskiwania właściwych uzgodnień i decyzji administracyjnych. Nie przewiduje się jednak negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym

na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów i powiązania z innymi obszarami. Ponadto zaznacza się, iż przedsięwzięcia wskazane w przedmiotowym dokumencie, jak i sam projekt Strategii mają charakter prośrodowiskowy, w tym oddziaływać będą na poprawę warunków życia mieszkańców i osiągnięcie rozwoju gospodarczego w sposób zrównoważony.

Do określenia przewidywanych skutków na środowisko realizacji zadań wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 zastosowano metodę macierzy oraz formę opisową oddziaływań realizacji dotyczących ww. obszarów tematycznych.

Szczegółowa ocena przedstawiona została w rozdziale 6 niniejszego opracowania. Dla zdecydowanej większości przedsięwzięć przewiduje się pozytywny, stały, pośredni lub bezpośredni wpływ, a przewidywane niekorzystne skutki określone zostały jako chwilowe, krótkoterminowe, odwracalne i występujące tylko w fazie realizacji inwestycji. Na etapie eksploatacji inwestycji wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewiduje się stały i pozytywny wpływ na środowisko poprzez wdrażanie działań związanych z efektywnością energetyczną, ograniczeniem niskiej emisji, rozwojem transportu zrównoważonego, adaptacją do zmian klimatu, podniesieniem poziomu i jakości życia społeczności. Co więcej, założenia dokumentu są zgodne z zapisami dokumentów na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym.

Założenia przedmiotowego dokumentu mają na celu zagwarantowanie odpowiedniego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego gminy Turek, wykorzystując posiadane potencjały. Zaznacza się, iż brak realizacji projektowanego dokumentu w sposób negatywny wpłynie na środowisko poprzez m.in. pogorszenie jakości i poziomu życia lokalnej społeczności, brak realizacji zadań z zakresu adaptacji do zmian klimatu, brak rozwoju terenów zielonych, dalsze odprowadzanie ścieków do wód i gleb, stanowiąc tym samym zagrożenie sanitarne i ekologiczne, a także ograniczenie korzyści środowiskowych wynikających ze stosowania najnowszych rozwiązań technologicznych. Spowoduje to również brak realizacji zadań, które są zgodne z dokumentami nadrzędnymi dla projektu Strategii.

Niniejsze opracowanie wskazuje w sposób szczegółowy działania mające na celu zapobieganie lub ograniczenie potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym

przede wszystkim w zakresie form ochrony przyrody, ludzi, zwierząt, roślin, wody, powietrza i klimatu, hałasu, wibracji, pola elektromagnetycznego, powierzchni ziemi, krajobrazu, zabytków i dóbr materialnych oraz zasobów naturalnych. Ponadto określone zostały rozwiązania o charakterze organizacyjno-administracyjnym, do których zaliczono m.in. odpowiednie przeprowadzenie procedur oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć, uwzględnianie zasad zrównoważonego zagospodarowania terenu czy też podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Wśród alternatywnych rozwiązań wymienia się wybór innej lokalizacji dla realizacji danego przedsięwzięcia, wskazanie innych koncepcji wykonania inwestycji (polegające na przedstawieniu odmiennych wariantów pod względem technicznym lub organizacyjnym) oraz brak realizacji danego działania. W przypadku ostatniej opcji należy zaznaczyć, iż brak podjęcia działań, zwłaszcza o charakterze prośrodowiskowym, może również skutkować negatywnymi oddziaływaniami na środowisko.

Aby ocenić skutki realizacji postanowień projektu Strategii planuje się przeprowadzenie monitoringu, przy zastosowaniu wskaźników zawartych w przedmiotowym dokumencie, stanowiących załącznik nr 3 do Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Ponadto, informacje o postępach w realizacji założeń dokumentu corocznie uwzględnianie będą w Raporcie o stanie Gminy Turek. Biorąc pod uwagę monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, uwzględniono następujące komponenty środowiska, które będą monitorowane za pomocą odpowiadających im wskaźników: powierzchnia ziemi, gleba, różnorodność biologiczna, krajobraz, klimat, woda, ludzie, powietrze oraz zabytki.

Zaznacza się, że z uwagi na fakt położenia gminy Turek w znacznej odległości od granic kraju, nie przewiduje się wystąpienia transgranicznych oddziaływań na środowisko, a określone projekty strategiczne mają charakter lokalny.

W ramach analizy napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy zdefiniowano przede wszystkim problemy ze wskazaniem precyzyjnych parametrów techniczno-budowlanych oraz lokalizacji przedsięwzięć. Zaznacza się jednak, że zarówno kierunki działań, jak i planowane inwestycje będą w sposób stały i pozytywny wpływać na środowisko.

OŚWIADCZENIE

Niniejszym oświadczam, że spełniam wymagania wynikające z art. 74a ust. 2 z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.). Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Autor opracowania:

mgr Nina Łapeta

14. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Turek.....	12
Rysunek 2. Gospodarka wodna na terenie gminy Turek	22
Rysunek 3. Uwarunkowania przyrodnicze na terenie gminy Turek.....	35

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaj oddziaływania realizacji planowanych inwestycji na elementy środowiska przyrodniczego	11
Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy Turek	18
Tabela 3. Jednolite części wód podziemnych na terenie gminy Turek	21
Tabela 4. GZWP na terenie gminy Turek.....	23
Tabela 5. Klasy bonitacyjne gleb występujących na terenie gminy Turek.....	23
Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w strefie wielkopolskiej w latach 2020-2022	26
Tabela 7. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	26
Tabela 8. Powierzchnia lasów według poszczególnych form własności w gminie Turek w 2022 r.	29
Tabela 9. Gatunki zwierząt chronionych występujące na terenie gminy Turek	31
Tabela 10. Zabytki gminy Turek wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa wielkopolskiego.....	36

Tabela 11. Obiekty zlokalizowane na terenie gminy Turek wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków	36
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku z podziałem na poszczególne źródła hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne	37
Tabela 13. Ruch kołowy na drogach krajowych i wojewódzkich na odcinkach przebiegających przez gminę Turek w 2020 r. – Generalny Pomiar Ruchu	39
Tabela 14. Ruch kołowy na drodze wojewódzkiej nr 470 na odcinku przebiegającym przez gminę Turek w 2022 r. – Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim	40
Tabela 15. Wyniki generalnego pomiaru hałasu na drodze wojewódzkiej nr 470 - Strategiczna Mapa Hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie wielkopolskim	41
Tabela 16. Istniejące problemy ochrony środowiska na terenie gminy Turek	44
Tabela 17. Zgodność projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034	46
Tabela 18. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej....	59
Tabela 19. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą	61
Tabela 20. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, modernizacji i remontu kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazociągowej i telekomunikacyjnej.....	63
Tabela 21. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących tworzenia szlaków turystycznych, w tym rowerowych i wodnych wraz z infrastrukturą	65
Tabela 22. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych.....	66
Tabela 23. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących racjonalnej gospodarki wodnej	68

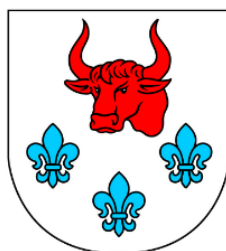
Tabela 24. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących budowy, remontu i modernizacji obiektów, w tym użyteczności publicznej	70
Tabela 25. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących racjonalnej gospodarki odpadami	72
Tabela 26. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących podniesienia jakości świadczonych usług społecznych	73
Tabela 27. Macierz oddziaływań przedsięwzięć dotyczących podniesienia poziomu przedsiębiorczości Gminy.....	80
Tabela 28. Proponowane działania minimalizujące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034	126
Tabela 29. Wskaźniki monitoringu skutków realizacji przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko	131

15. Spis załączników

Załącznik nr 1.....	142
---------------------	-----

PODSUMOWANIE I UZASADNIENIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DLA STRATEGII ROZWOJU GMINY TUREK NA LATA 2024-2034

Turek, październik 2024 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	2
2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.....	3
3. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko	5
4. Opinie właściwych organów	8
5. Zgłoszone uwagi i wnioski podczas konsultacji społecznych	9
6. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko	10
7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.....	10

1. Wstęp

Przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko był projekt dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1112), zwanej dalej *ustawą ooś*, przez strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zgodnie z art. 55 ust. 4 *ustawy ooś*, organ opracowujący projekt przekazuje przyjęty dokument wraz z podsumowaniem właściwym organom (tj. regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska oraz państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu). Podsumowanie to, na podstawie art. 55 ust. 3 *ustawy ooś*, powinno zawierać uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58,
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski,
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,

5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Niniejszy dokument stanowi podsumowanie przeprowadzonego postępowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034.

2. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 określa plany rozwojowe w perspektywie najbliższych dziesięciu lat. Z tego powodu część z wymienionych przedsięwzięć oraz kierunki działań określone są w sposób ogólny oraz nie odnoszą się do konkretnej lokalizacji i zakresu czasowego. Ponadto przedmiotowy dokument nie precyzuje szczegółowych informacji na temat parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych. Zauważa się, że na stopień realizacji wskazanych projektów kluczowych wpływ mają nie tylko uwarunkowania finansowe, ale również aspekty dotyczące ciągłego postępu technologicznego, pozwalającego na stosowanie rozwiązań o jak najmniejszym wpływie na środowisko przyrodnicze.

Część z uwzględnionych w dokumencie działań ma charakter nieinwestycyjny, zatem nie będą one oddziaływały negatywnie na środowisko. Mimo, iż na etapie sporządzania Strategii nie jest znana skala i lokalizacja pozostałych przedsięwzięć, można stwierdzić, że część z nich będzie zaliczana do inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1839). Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 ma na celu ochronę i poprawę jakości stanu środowiska, a założenia dokumentu nie będą miały wpływu na cele i przedmiot obszaru Natura 2000, cele ochrony Złotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz cele ochrony pomników przyrody. Biorąc pod uwagę ogólne założenia dokumentu, brak dokładnej lokalizacji, a także pozostałych parametrów technicznych, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu w ramach realizacji przedsięwzięć wskazanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Turek

na lata 2024-2034. Realizacja założeń dokumentu nie będzie oddziaływać negatywnie na indywidualne formy ochrony przyrody zlokalizowane w obrębie analizowanego obszaru.

Ponadto nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów oraz naruszania zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną prawną w myśl art. 52 ustawy ooś. Zakres planowanych prac oraz zasięg oddziaływania planowanych przedsięwzięć nie będzie również skutkować naruszeniem celów ochrony obszarów Natura 2000. Biorąc pod uwagę powyższe, realizacja ustaleń dokumentu nie spowoduje znacząco negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000 i powiązania z innymi obszarami. Zaznacza się, że na etapie projektowania poszczególnych przedsięwzięć kluczowym aspektem jest dobór odpowiedniej lokalizacji, a każda inwestycja powinna być poprzedzona inwentaryzacją przyrodniczą.

Niemniej jednak, Prognoza oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wymienia następujące warianty rozwiązań alternatywnych:

- Warianty lokalizacji,
- Warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- Warianty organizacyjne,
- Warianty „0” (brak realizacji inwestycji).

W odniesieniu do zapisów strategii podkreśla się, że na obecnym etapie nie jest możliwe określenie konkretnych działań alternatywnych dotyczących poszczególnych projektów strategicznych, ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu oraz brak szczegółowych parametrów lokalizacyjnych i technicznych w przypadku większości przedsięwzięć.

W przypadku ostatniego rozwiązania należy zaznaczyć, iż zaniechanie podjęcia działań również może generować niekorzystne konsekwencje dla środowiska. Ponadto zaznacza się wymóg przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko dla każdego kluczowego działania oraz przedstawienia w nim alternatywnych rozwiązań w sposób szczegółowy i precyzyjny. Zaznacza się, że założenia przedmiotowego dokumentu mają przede wszystkim na celu zwiększenie poziomu i jakości życia mieszkańców, propagowanie zrównoważonych

form transportu, ochronę zasobów środowiska przyrodniczego, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, edukację ekologiczną mieszkańców czy też adaptację do zmian klimatycznych.

3. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Strategia rozwoju gminy określa cele i kierunki rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, dzięki którym możliwa jest realizacja wizji i misji rozwoju. Rolą planowania strategicznego jest eliminowanie istniejących barier rozwojowych przy jednoczesnym wykorzystywaniu posiadanych potencjałów, budując tym samym istotne przewagi konkurencyjne. Jednym z kluczowych elementów jest również możliwość pozyskania środków zewnętrznych w celu realizacji określonych inwestycji. Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wyznacza następujące cele strategiczne:

- Funkcjonalna przestrzeń i ekologiczna integralność w Gminie Turek,
- Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy Turek,
- Wysoki poziom sfery społecznej w Gminie Turek.

Wyżej wymienione cele stanowią podstawę do realizacji wyznaczonej wizji rozwoju: *W roku 2034 Gmina Turek jest miejscem przyjaznym do zamieszkania oraz spędzania czasu wolnego. To obszar z rozwiniętą gospodarką, infrastrukturą techniczną oraz społeczną. To miejsce bezpieczne i ekologiczne, w którym stosuje się zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia szczęśliwych mieszkańców.*

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (pismo z dnia 29 grudnia 2023 roku, znak: DN-NS.9011.1181.2023) oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo z dnia 23 listopada 2023 roku, znak: WOO-III.410.1000.2023.PW.1) uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. Zaznacza się, że prognoza oddziaływania na środowisko odnosi się do wszystkich elementów wymienionych w art. 51 i 52 ustawy ooś oraz uwzględnia zakres określony przez ww. organy.

Celem prognozy oddziaływania na środowisko było zidentyfikowanie skutków realizacji zadań wskazanych w przedmiotowym dokumencie. Pozwoliła ona również na określenie zgodności wskazanych działań z aspektami z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego. Ponadto możliwe było wskazanie alternatywnych rozwiązań dla zadań

inwestycyjnych, w przypadku których możliwe jest wystąpienie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz proponowanych środków łagodzących.

Wykazano, że założenia strategii rozwoju są zgodne z następującymi dokumentami nadrzędnymi na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym: Agendą 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, 8. Programem działań w zakresie środowiska UE, Europejskim Zielonym Ładem, Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityką Energetyczną Polski do 2040 r., Aktualizacją Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.), Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2028, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), Polityką ekologiczną państwa 2030, Strategią Zrównoważonego Transportu do 2030 roku, Strategią rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+ oraz Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030.

Dokonano analizy stanu środowiska przyrodniczego, biorąc pod uwagę następujące czynniki: położenie, demografia, infrastruktura techniczna i gospodarka odpadami, zasoby wodne, gleby, jakość powietrza, zasoby przyrodnicze, formy ochrony przyrody, zabytki, klimat akustyczny, pole elektromagnetyczne oraz awarie przemysłowe.

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 przewidują realizację działań, które mogą oddziaływać na środowisko, jednakże będą to głównie oddziaływania o charakterze pozytywnym lub neutralnym. Zaznacza się możliwość wystąpienia negatywnych skutków, lecz tylko w początkowym etapie prac budowlanych poszczególnych przedsięwzięć. W przypadku braku realizacji kluczowych inwestycji przewiduje się następujące negatywne oddziaływania:

- pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz warunków bezpieczeństwa w przypadku braku realizacji projektów związanych z infrastrukturą drogową, przede wszystkim poprzez zwiększenie emisji spalin, hałasu oraz wysoki stopień natężenia ruchu,
- brak wykorzystania istniejących potencjałów rozwojowych dotyczących turystyki,

- brak realizacji działań z zakresu adaptacji do zmian klimatu,
- niezachowanie właściwego stanu obiektów dziedzictwa kulturowego,
- pogorszenie stanu środowiska wskutek odprowadzania ścieków wprost do środowiska, co stanowi zagrożenie sanitarne i ekologiczne, a ponadto oddziałuje na poziom i jakość życia mieszkańców,
- brak rozwoju terenów zielonych stanowiących ostoje dla zwierząt, skupisk roślin przyjaznych ptakom i owadom oraz obszarów pełniących funkcję rekreacyjno-wypoczynkową dla lokalnej społeczności,
- dalszą emisję niebezpiecznych substancji, zwiększenie zapotrzebowania na energię ciepłą i jej zużycie w budynkach w przypadku braku realizacji działań z zakresu termomodernizacji budynków,
- spadek poziomu i jakości życia mieszkańców, w tym osłabienie więzi społecznych w związku z brakiem działań z zakresu budowy obiektów kulturowych, sportowych oraz rekreacyjnych,
- intensyfikacja zjawiska rozproszonej zabudowy, wpływającej na ład przestrzenny Gminy, a także problemy z uzbrojeniem terenów mieszkalnych w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- pogłębienie problemów społecznych występujących na terenie Gminy,
- zatrzymanie rozwoju gospodarczego i obniżenie poziomu przedsiębiorczości w przypadku braku realizacji działań z zakresu wyznaczenia i uzbrojenia terenów inwestycyjnych, wspierania mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych, aktywizacji zawodowej czy też organizacji kursów i szkoleń podnoszących kompetencje lokalnej społeczności,
- zwiększenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska na skutek niewystarczającej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz niedostatecznej promocji dobrych praktyk,
- dalsze wykorzystywanie paliw kopalnych generujących szkodliwe zanieczyszczenia dla środowiska i zdrowia mieszkańców spowodowane brakiem inwestycji w ramach odnawialnych źródeł energii,
- zwiększenie ryzyka zanieczyszczania środowiska naturalnego, w tym gleb i wód podziemnych, spowodowane brakiem rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej, co może

wpłynąć na nieosiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych dla poszczególnych JCW,

- zagrożenie występującej różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody,
- minimalizacja korzyści środowiskowych wynikających ze stosowania najnowszych rozwiązań technologicznych,
- brak zgodności z zasadami ochrony środowiska uwzględnionymi w dokumentach krajowych i międzynarodowych.

Wyznaczone cele i kierunki działań pełnią istotną rolę w kształtowaniu odpowiedniego poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Odstąpienie od ich realizacji może w sposób negatywny wpłynąć na wdrażanie ekologicznych rozwiązań oraz ograniczyć zrównoważony rozwój obszaru. Ponadto spowoduje to niewykonalność zadań, które są spójne i kompatybilne z dokumentami nadrzędnymi.

4. Opinie właściwych organów

Zgodnie z art. 55 ust. 4 *ustawy o oś*, organ opracowujący projekt bierze pod uwagę opinie organów, o których mowa w art. 57 i 58, tj.:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, pismem z dnia 9 lipca 2024 roku, znak: WOO-III.410.324.2024.PW.1 zaopiniował projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko z uwagami. Spostrzeżenia przekazane przez RDOŚ zostały przeanalizowane i uwzględnione w całości w ostatecznej wersji dokumentu. Uwagi dotyczyły przede wszystkim:

- aktualnego stanu zagospodarowania, w szczególności szaty roślinnej oraz stanu fauny,
- określenia, przeanalizowania i oceny przewidywanych oddziaływań na ludzi, w szczególności na stan klimatu akustycznego w wyniku eksploatacji elektrowni wiatrowych,
- zaktualizowania informacji o stanie JCWP i JCWPd,

- określenia, przeanalizowania i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań realizacji ustaleń projektu dokumentu na jednolite części wód,
- określenia aktualnego stanu klimatu akustycznego na terenie Gminy,
- uzupełnienia propozycji dotyczących przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- uwzględnienia wprowadzonych zmian w rozdziale „Streszczenie w języku niespecjalistycznym”.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 10 lipca 2024 roku, znak: DN-NS.9011.1181.2023, pozytywnie zaopiniował projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

5. Zgłoszone uwagi i wnioski podczas konsultacji społecznych

Na podstawie art. 54 ust. 2 *ustawy ooś*, organ opracowujący projekt zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami działu III – rozdziałów 1 i 3.

Proces konsultacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko trwał 21 dni, tj. od 17 czerwca 2024 roku do 8 lipca 2024 roku. Informację o trwających konsultacjach opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Turek oraz na stronie internetowej Gminy.

Do ww. wspomnianych dokumentów uwagi można było wносить poprzez zamieszczony formularz uwag za pośrednictwem poczty tradycyjnej, elektronicznej lub osobiście pod wskazany adres.

W trakcie trwania konsultacji społecznych nie zgłoszono żadnych uwag i wniosków.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 324 z późn. zm.), konsultacje projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 trwały min. 35 dni, tj. od 1 września 2023 roku do 5 października 2023 roku i zostały ogłoszone na oficjalnej stronie internetowej gminy Turek.

W proces konsultacji włączono mieszkańców, sąsiadujące gminy, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W konsultacjach udział wzięła 1 osoba, która zgłosiła łącznie 49 uwag w formie formularza w wersji papierowej. Raport z konsultacji społecznych został udostępniony w ciągu 30 dni od dnia ich zakończenia w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Turek.

6. Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Gmina Turek położona jest w znacznej odległości od granic kraju, w związku z czym nie było wymagane przeprowadzenie postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływania określonych zadań inwestycyjnych poza granice administracyjne gminy Turek.

7. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Realizacja założeń dokumentu wymaga przeprowadzenia monitoringu skutków wdrażania strategii, który umożliwi ocenę stopnia jego wdrażania, a w przypadku zmian uwarunkowań lub poszczególnych celów w perspektywie czasu, pozwala na wprowadzenie odpowiednich zmian. Monitoring prowadzony będzie za pomocą tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik do projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów oraz kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. Umożliwi to ocenę, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Zgodnie z art. 55 ust. 5 ustawy ooś, organ opracowujący projekt dokumentu jest obowiązany do prowadzenia monitoringu skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko. W związku z ww. ustaleniami, monitoring ten będzie prowadzony corocznie za pomocą następujących wskaźników:

- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków powstałych przy wsparciu Gminy [szt.],
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury [szt.],
- procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej [%],
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju błękitnej oraz zielonej infrastruktury [szt.]
- stopień pokrycia Gminy MPZP [%],
- liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych [szt.],
- stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych [%],
- długość rozbudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej [km],
- procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej [%],
- ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy [Mg],
- długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych [m],
- liczba mieszkańców biorących udział w programach profilaktyki zdrowotnej [os.],
- liczba uczestników akcji prozdrowotnych [os.],
- liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji [szt.],
- liczba nowych instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy [szt.],
- liczba usuniętych wysokoemisyjnych źródeł ciepła,
- liczba odnowionych gminnych obiektów zabytkowych [szt.].

Uzasadnienie
DO UCHWAŁY NR VIII/48/24
RADY GMINY TUREK

z dnia 5 listopada 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034

Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw wprowadziła szereg zmian integrujących wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w dokumentach strategicznych, również na poziomie lokalnym. Poprzedni dokument strategiczny, Zintegrowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025, z uwagi na horyzont zdeterminował konieczność rozpoczęcia prac nad opracowaniem projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach od 12 maja do 16 czerwca 2023 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 3-6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne w sprawie projektu Strategii. W ramach konsultacji interesariusze Strategii Rozwoju za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego mogli zgłaszać swoje opinie i sugestie poprawek do projektu Strategii. Na tej podstawie zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, które zostało zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy Turek.

Następnie, zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 został przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Zarząd Województwa Wielkopolskiego wydał opinię pozytywną (uchwała Nr 7433/2023 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie wydania opinii dotyczącej spójności projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku).

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 podlegał procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, jaki i Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko został poddany konsultacjom społecznym. W toku konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi od mieszkańców. Wymienione dokumenty zostały również przesłane do zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Turek na lata 2024-2034 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością Gminy w perspektywie do roku 2034. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia i wyznacza kierunki dla procesów i programów realizowanych w Gminie Turek w kolejnych latach.

Mając na uwadze powyższe podjęcie uchwały jest zasadne.